

පහන් කණුව ධරී දේශනා

විසිහත්වන වෙළුම

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද භික්ෂු

ප්‍රකාශනය

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය

2020

ධම්දනයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2020 සැප්තැම්බර්

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි

මුදලට විකිණීම සඳහා හෝ ලාභ ලැබීම පිණිස වන සියලු ආකාරයේ උපුටා ගැනීම්, නැවත පළ කිරීම් සපුරා තහනම්ය. මෙම දහම් පොත ධම්දනයක් ලෙස නැවත පළ කිරීමට කටුකුරුන්දේ ඥාණනඤ සඳහම් සෙනසුන් භාරය වෙත විමසීම් යොමු කරන්න. ධම් ග්‍රන්ථ සහ දේශනා සඳහා පිවිසෙන්න

www.seeingthroughthenet.net

ISBN 978-624-5061-08-2

විමසීම්

කටුකුරුන්දේ ඥාණනඤ සඳහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථනය: 0777127454

knssb@seeingthroughthenet.net

මුද්‍රණය

කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස්

17/2, පැඟිරිවත්ත පාර, ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.

දුරකථනය: 0114870333

ධර්මදානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

කතු හිමියන්ගේ දහම් පොත් ලබාගත හැකි ස්ථාන:

1. කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
2. සුනිල් විජේසිංහ මහතා – 39/10, ශාන්ත ඊටා පාර, ගල්කිස්ස.
3. හේමමාලා ජයසිංහ මහත්මිය
29/8, පැරිවත්ත මාවත, මිරිහාන, නුගේගොඩ.
4. වන්දන විජේරත්න මහතා
23/79A, 1 වන පටුමග, ධර්මපාල පෙදෙස, තලවතුගොඩ.
5. එස්. ඒ. සුරියාච්චි මහතා
මොරටු ලීබඩු වෙළඳසැල, කඩ වීදිය, දේවාලේගම.
6. එස්. ඒ. ලයනල් මහතා
140/19, රුහුණසිරි උද්‍යානය, හක්මන පාර, මාතර.
7. සිරිමා විජේරත්න මහත්මිය – 15, ඇලපාත, රත්නපුර.
8. මහාචාර්ය කේ. එම්. විජේරත්න මහතා, දන්ත විද්‍යා පීඨය,
පේරාදෙණි විශ්ව විද්‍යාලය, පේරාදෙණිය.
9. වෛද්‍ය පී. වීරසිංහ මහතා
බණ්ඩාර බුලංකුලම, ලංකාරාම පාර, අනුරාධපුර.
10. ආර්. ඒ. වන්දි රණසිංහ මහත්මිය
ස්ටුට්ට්ගෝ 'වායා', රෝහල හන්දිය, පොළොන්නරුව.
11. නේරා විජේසුන්දර මහත්මිය
ඉළක්පිටිය බෙහෙත් ශාලාව, ඉළක්පිටිය, ගැටහැන්න.
12. ඩී. සී. ඒ. නිශ්ශංක මහතා – 91A, වුඩ්වර්ඩ් පාර, ගාල්ල.
13. ඩබ්ලිව්. ඒ. සුමිත් ප්‍රියදර්ශන මහතා
සුමිත් මෝටර්ස් (ස.කො.ස ඉදිරිපිට), 163G, වතුපිටිවල, නිට්ටඹුව.
14. Mr. Janitha Wijesinghe (janithasw@gmail.com)
47 Putters Circuit, Blacktown, NSW 2148, Australia.
15. Mr. Siyuranga Koswatta (koswatta@gmail.com)
11 Gleneida Ridge Rd, Carmel, NY 10512, USA.

www.seeingthroughthenet.net

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
සචිත්ත පරියොදාපනං
ඵතං බුද්ධානසාසනං

- බුද්ධ චග්ග, ධම්ම පදාය

හැම පවිත්
කුසල් වෙනටම
සිත පිරිසිදු
සස්න මෙයමැයි හැම

වැළැකුම
ඵළැඹුම
කැරුම
බුදුන්ගෙම

පටුන

හැඳින්වීම	vi
ප්‍රකාශක නිවේදනය	ix
අමා ගඟ	x
131. 'යො දුණෙඬන අදුණෙඬසු' (පහන් කණුව 35)	1
132. 'ඉඬ සොවති පෙඬව සොවති' (පහන් කණුව 62)	25
133. 'ඉඬ නඳුති පෙඬව නඳුති' (පහන් කණුව 63)	47
134. 'යො සාසනං අරහතං' (පහන් කණුව 117)	73
135. 'පුච්ඡාමි මුනිං පහුතපඤ්ඤං' (පහන් කණුව 139)	97

හැඳින්වීම

දහම් දන හැමදන්ම	පරදයි
දහමීරස හැම රසම	පරදයි
දම් ඇලුම හැම ඇලුම්	පරදයි
නිවන් සුව හැමදුක්ම	පරදයි

අනුතර ධර්මාඡයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජයට අරමුණු වූයේ දෙව් මිනිසුන්ගේ විතත සන්තානයයි. අනාදිමත් කාලයක් තුළ මෝහයෙන් මුළාවී සසර දුක් ගින්නෙන් දූවෙමින් සිටින ලෝ සතුන්ගේ සිත් සතන් දහම් අමා දහරින් සිසිල් කර අමා මහ නිවනින් නිවා සුවපත් කිරීම ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජය පරමාර්ථය විය. දුක් ගිනි වඩන දිග්විජය වෙනුවට දුක් ගිනි නිවන ධර්මවිජයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්හ.

ධර්මදනය අන් හැම දනයකටම වඩා උතුම් වන්නේ සිතකට වැටෙන දහම් පදයකින් පූණී ජීවිත පරිවර්තනයක් පවා සිදුවිය හැකි බැවිනි. බාහිර වස්තු දනයෙන් සැලසෙන තාවකාලික සහනය මෙන් නොව, එය සනාතන සැනසුමකට මඟ හෙළිකරයි. මොහොතකට දිවගට දැනී-නොදැනී යන ආමිස රසය මෙන් නොව, නිරාමිස දහම් රසය අසහනය දුරුකොට සිත් සනහන ගැඹුරු අථ රසයකි. සසර වඩන ගේහසිත ඇලුම් මෙන් නොව, ලොවුතුරු දහමට ඇති ඇල්ම සසර ගමන කෙටිකරයි. තණ්හා පිපාසය සන්හිඳුවන අමා මහ නිවන සියලු සසර දුක් නිවාරණය කරයි. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළෙන් අප දියත් කළ ධර්මදන වැඩ පිළිවෙළෙහි දෙවැනි අදියර වශයෙන් මේ 'පහන් කණුව ධර්ම දේශනා' පොත් පෙළ එළිදකී. මිනිරිගල නිස්සරණ වන සෙනසුනෙහි යෝගාවචර සගපිරිස හමුවේ අප විසින් දේශනා කරන්නට යෙදුන දෙසුම් 33 ක් රැගත් යටකී පොත් පෙළට වඩා සරල අන්දමින්, ජන ජීවිතයේ එදිනෙදා ගැටළුවලට එල්ලකොට දෙසන ලද බැවින් මෙම ධර්මදේශනා මාලාව බොහෝ දෙනෙකුට වැඩදයක වනු ඇතැයි සිතමු. සසරදුක් ලියලවන විවිධ විෂම දෘෂ්ටි මතවාදයන්ගෙන් ගැවසීගත් පොත් පත් සඟරා 'සහරාවක' අතරමංව සිටින වත්මන් පාඨක සමාජයට මේ තුළින් ලොවුතුරු මඟට යම් 'තරු සලකුණක්' හෝ ලැබෙතොත් අප දුරු උත්සාහය සඵල වූ ලෙස සලකමු.

'ආනුපුබ්බි කථා' නම් වූ අනුපිළිවෙළ කථාමාර්ගයක් අනුගමනය කරමින් දහම් දෙසූ බුදුපියාණෝ එවැනිම 'අනුපිළිවෙළ කථාවක්'

ධම්මදේශකයින්ට අනුදන වදළහ. දන කථාව, සීල කථාව, සඟ කථාව, කාමයන්ගේ ආදීනව හා නෙකධම්මයෙහි ආනිසංස ඒ අනුපිළිවෙළ කථාවට අයත්වේ. ඒ සියල්ල තුළින් සකස් වූ, මාදුටු, පුබුදුටු, පහන්වූ සිතට වතුරාසීසත්‍ය දේශනාව මැනවින් විෂය වේ. දේශනා විලාස වශයෙන් සලකන කළ, බුද්ධ දේශනාවෙහි ඉස්මතුව පෙනෙන ආදර්ශවත් අංග සතරක්ද ඇත. එනම්, උපමා, නිදර්ශන, ආදියෙන් ධම්ම කරුණු සැදුණින සිරිම (සැදූසෙසති) සිත් කාවදින අන්දමින් ඒත්තු ගන්වාලීම (සමාදපෙති) ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නැංවීමෙහිලා උත්සාහවත් කිරීම (සමුනෙතපෙති) සහ අසන්නන්ගේ සිත්සතන් ප්‍රසාදයට පත්කිරීමයි (සමපනංසෙති).

ධම්මපදයෙන් තෝරාගත් ගාථා මාතෘකා කොටගෙන පැවැත්වෙන මෙම දෙසුම් පෙළෙහිදී ද හැකිතාක් දුරට ඉහත සඳහන් මූලධම්ම අනුගමනය කිරීමට තැත් දරුවෙමු. බුද්ධෝත්පාද කාලයක ලැබිය හැකි අග්‍රඵලය වන අර්භත් ඵලයෙන්ම දේශනාවක් කුළුගැන්වීමට උනන්දු වීමු. වෙනත් සුලභ ලෝකික පරමාථී තුළ අසන්නන් සිරකොට නොතබා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ අප්‍රමාද පදය සිහිගන්වමින් සංසාර විමුක්තිය දෙසටම ඔවුන් යොමු කරවීම අපගේ පරම අධ්‍යාශය විය. ‘පහන් කණුවෙන්’ විහිදෙන මෙම ධර්මාලෝකයෙන් ලෝකයාට නිවන් මග හෙළි පෙහෙළි වේවා!

දෙස් විදෙස් වැසි සැදුහැවත් පරිත්‍යාගශීලී විශාල පිරිසකගේ නොමසුරු ආධාරයෙන් ‘අමා ගඟ’ දිනෙන් දින පුළුල් වෙමින් ගලායයි. එයින් ජනිත පුණ්‍ය ශක්තිය ඔවුන්හට පරම ශාන්ත නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා!

‘විරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං - සමමාසමබුද්ධ සාසනං’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනැදු හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනැදු සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2560) 2016 ජුනි

සටහන

අපගේ ගුරු දේවයන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ධර්මය වැඩපිළිවෙල දෙස් විදෙස් දහම් පිපාසිතයන් උදෙසා තවදුරටත් මෙසේ එළිදැක්වීමට ලැබීම අප වෙත පැවරුණු මහත් භාග්‍යයක් ලෙස සලකමු. පටිගත කළ 'පහන් කණුව' දෙසුම් පිටපත් කරදීමේ සහ සෝදුපත් බැලීමේ කාර්යයන්ට සහාය වන පින්වත් සිරිමා විජේරත්න, ලිලියන් රත්නායක සහ වත්සලා කරුණාරත්න යන මහත්මීන්ටත්, අපගේ පොතපත මුද්‍රණය කරදෙන කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස් සමාගමේ සී. ජයසෝම මහතා ඇතුළු සැමටද අපගේ පුණ්‍යානුමෝදනාව හිමිවේ.

මෙයට,
සසුන් ලැදි
අනුශාසක - මිල්ලතේ සුභුති හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරඳන
(2562) 2019 මාර්තු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය ප්‍රකාශක නිවේදනය

'කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය' පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් සම්පාදිත සියලුම ධර්ම ග්‍රන්ථ හා දේශිත ධර්ම දේශනා පිරිසිදු ධර්ම දනයක් වශයෙන්ම ධර්ම පිපාසිත ලෝකයාහට ප්‍රදානය කිරීමේ උන්වහන්සේගේ අභිමතාථීය ඉටු කිරීමට ඇප කැප වී සිටියි. මේ අනුව ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සහ බෙදාහැරීම පිළිබඳ කාර්යභාරයත්, ධර්ම දේශනා සංයුක්ත තැටිගත කිරීම සහ,

www.seeingthroughthenet.net වෙබ් අඩවිය,
www.facebook.com/seeingthrough සමාජ ජාල අඩවිය

පවත්වාගෙන යාමත් කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරයේ වගකීම වනු ඇත.

දෙස් විදෙස් වැසි ධර්මකාමී පාඨක ශ්‍රාවක විශාල පිරිසක් වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වන මෙම පුළුල් ධර්මදාන වැඩ පිළිවෙලට දයකවීමට කැමති පින්වතුන්හට පහත සඳහන් බැංකු ගිණුමට තම ආධාර මුදල් යොමුකිරීමට අවස්ථාව ඇත. මෙම ධර්මදාන වැඩපිළිවෙලට ආධාර එවීම පිළිබඳ සියලු විමසීම්:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
දුරකථන අංක: 0777127454
ඊමේල් ලිපිනය: knssb@seeingthroughthenet.net

ආධාර මුදල් යොමු කිරීම:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය (K.N.S.S.B)
ගිණුම් අංක: 007060000241
සම්පත් බැංකුව, SWIFT: BSAMLK LX
ශාඛා අංකය: 070
ශාඛාව: ආර්. ජී. සේනානායක මාවත, කොළඹ - 07.

අමා ගඟ

මහවැලි ගඟ උතුරට හැරවීමෙන් පසු එතෙක් නිසරු මුඩු බිම් ලෙස පැවති පෙදෙස්වල සිදුවූයේ ඉමහත් වෙනසෙකි. පිපාසයට පැත් බිඳක් නොලබා සිටි ගොවිහු පෙදෙස පුරා නිහඬව ගලා යන සිසිල් දිය දහරින් පිනා ගියහ. මැලවුණු ගොයම සරුව නිල්වන්ව කරලින් බර විය. මල් පලින් ගැවසීගත් කුරු-ලිය බලා සැනසෙන පෙදෙස් වැසියෝ කුටු කඳුළු වගුළහ.

දහම් අමා ගඟ 'උතුරට' හැරවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් මෙයට තෙවසරකට පෙර ඇරඹුණි. දහම් පත-පොත තබා 'එද-වේල' සඳහා වත් වියපැහැදුම් කිරීමට වත්-කමක් නැත්තෝ, නිහඬව නොමිලයේ ගලායන අමිල දහම් අමා දිය දහරින් සදහම් පිපාසය සන්සිඳුවා ගත්හ. අරිටු මිසදිටු හැර, සැදුහැයෙන් සරුව, ගුණ නුවණින් බරව පිළිවෙත් මගට නැමී ගත්හ. ලොවී-ලොවුතුරු මල් පල නෙළා ගනිමින් හද පුරා පිරි බැතියෙන් නත් අයුරින් සොම්නස පළ කළහ.

'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය' නමින් දියත් කළ මෙම ධම්දන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අපගෙන් වැයවූණේ පිරිසිදු ධම්දන සංකල්පය පමණි. අමාගඟ 'උතුරට' හැරවූවෝ සසුන් ගුණ හඳුනන පරිත්‍යාගශීලී සැදුහැවත්හුමය. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළ එළි දැක්වීමෙන් නොනැවතී 'පහන් කණුව ධම්දේශනා' පොත් පෙළෙහි 'බර පැන' දැරීමටත්, දෙස්-විදෙස්වල දහම් පිපාසිතයින් උදෙසා අප අතින් ලියැවෙන අනිකුත් පොත-පත ඒ අයුරින්ම එළි දැක්වීමටත් ඔවුහු උත්සුක වූහ. 'දෙන දේ පිරිසිදුවම දීමේ' අදහසින් අමිල වූ දහම ඊට නිසි ශෝභන මුද්‍රණයකින්ම ධම්කාමීන් අතට පත් කිරීමට පියවර ගත්හ. මුද්‍රිත පිටපත් සංඛ්‍යාව අවසන්වනු හා සමගම 'නැවත මුද්‍රණ' පළකිරීමෙන් දහම් අමා ගඟ වියළී යා නොදීමට දැඩි අදිටනකින් ඇප කැපවූහ.

'පොත් අලෙවිය' පිළිබඳව මෙකල බහුලව දක්නට ලැබෙන වාණිජ සංකල්පයට පිටුපා, තහංචි වලින් තොරව, තමන් අතට නොමිලයේම පත් කැරෙන 'දහම් පඬුර' තුළින් ධම්දන සංකල්පයෙහි අගය වටහාගත් බොහෝ පාඨක පින්වත්හු තමන් ලද රස අහරක්, නැතිතවතුන් සමග බෙද-හද ගන්නාක් මෙන් නොමසුරුව අන් දහම් ළැදියනටද දී ධම් දනයට සහභාගී වූහ. ඉනුදු නොනැවතී, ශක්ති පමණින් 'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණභාරයට' උරදීමටද ඉදිරිපත්වූහ. ඇතැමෙක් ලොකු කුඩා

දහම් පොත් මුද්‍රණය කරවීමේ හා නැවත-නැවත මුද්‍රණය කරවීමේ බරපැන ඉසිලීමට පවා පසුබට නොවූහ.

සම්බුදු සසුන මේ ලක් පොළොවෙහි පවතින තාක් මේ දහම් අමාගඟ ලෝ සතුන් සිත් සනහමින් නොසිඳී ගලා යේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

‘සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ්ඤා භික්ෂු

පොත්ගුල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
‘පහන් කණුව’
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම.
2000 ජූනි 05 (2544 පොසොන්)

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

27 – වෙළුම

ප්‍රථම මුද්‍රණය

පිටපත් 1000 කින් යුත් මෙම ප්‍රථම මුද්‍රණය පාඨකයින් අතට පත්කරන ධර්මදානයට ලැදි පින්වත් මහත්මියට, එම ධර්මදානය කුශලය පරම ශාන්ත උතුම් නිවාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා! යි පතමු.

– අනුශාසක

(2564) - 2020 සැප්තැම්බර්

පුණ්‍යානුමෝදනාව

බොහෝ දෙනාට සදහම් මගට පිවිසීමටත්

පිවිසුනාවූ අයට තවත් ගැඹුරට ධර්මය විනිවිද දැකීමටත්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා මාලාව

නොනිවි දිලෙන පහන් කණුවක්ම වේවා!

– සසුන් ලැදි පින්වත් දැයිකාවක්

131 වන දේශය

131 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 35)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

යො දණ්ඩන අදණ්ඩසු
අප්පද්ධෙධිසු දුස්සති
දසනනමඤ්ඤතරං ධානං
බිප්පමෙව නිගව්ඡති

වෙදනං ඵරුසං ජානිං
සරීරස්ස ව හෙදනං
ගරුකං වාපි ආබාධං
චිත්තකෙඛපඤ්ඤා පාපුණේ

රාජතො වා උපස්සගං
අඛකකානඤ්ඤා දරුණං
පරිකඛයඤ්ඤා ඤ්ඤිතං
භොගානඤ්ඤා පභඞ්ගුරං

අඵ වාස්ස අගාරානි
අග්ගි ඩහති පාවකො
කායස්ස හෙද දුප්පඤ්ඤා
නිරයං සො උපපජ්ජති’ති

– ධම්මපද, දණ්ඩ වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

අප තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ වේළවනාරාමයේ වැඩවාසය කරන එක් කාලයක සිදුවූණ ශාසනික වශයෙන් සැලකෙන ඉතාමත්ම සංවේගජනක සිද්ධියකට අදළ ගාථා කීපයක් අප මාතෘකා කරන්නට යෙදුණේ මේ අවස්ථාවේ. නිර්වාණ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගැනීමෙන් කෙනෙක් ලෝකයාට උතුම් වස්තුවක් බවට පත්වෙනවා. බුදු කෙනෙක්, පසේ බුදු කෙනෙක්, රහත් කෙනෙක් පහළවුණහම ලෝකයේ මෙලොව පමණක් නෙවෙයි දෙවිලොව දෙවි බමුන් අතරින් පවා විශාල පිරිසක්, උන්වහන්සේලාට පුද පූජා කිරීමෙන් පමණක්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නොවෙයි සිත් පහදවාගැනීමෙන් පවා විශාල සෙනක් සැනසීමක් ළඟා කරගන්නවා. ඒ නිසා තමයි උන්වහන්සේලා උත්තරීතර පින්කෙත් - අනුත්තර පුණ්‍යකෂේත්‍ර හැටියට හැඳින්වෙන්න.

එහෙම නමුත් ලෝකයේ තවත් පිරිසක් ඒ උතුමන් පිළිබඳව සිත දූෂ්‍ය කරගැනීමෙන්, උන්වහන්සේලාට හිංසා පීඩා කිරීමෙන් බලවත් දුකකට පත්වෙනවා. කල්ප ගණන් නිරයේ පැසෙන විදියේ මහභයානක දුක් පීඩා වලට පත්වෙනවා. මෙන්න මේ තත්ත්වය නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ගාථා වලින් දක්වා වදලේ, පෙන්නුම් කර වදලේ, මේ ශ්‍රේෂ්ඨ පුද්ගලයින් පිළිබඳව ලෝකයාට පැමිණිය හැකි එක්තරා උපද්‍රවයක් ගැනයි. ඒ උපද්‍රවය කියලා කියන්නේ තම තමන්ගේ හිත් දූෂ්‍ය කරගැනීමෙන් සිදුවිය හැකි අනතුරු රාශියක් ගැනයි. ඒ පිළිබඳව අනතුරු ඇඟවීමක් මේ ගාථා වලින් සඳහන් කරන්නට යෙදුනේ.

මේකට අදාල වුණු සිද්ධියත් ශාසනික වටිනාකමක් ඇති සිද්ධියක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ වේළුචනාරාමයේ වැඩ වාසය කරන කාලයේ තීර්ථක කියලා කියන නිගණ්ඨ පිරිසක් තැනක එක්රැස්වෙලා සාකච්ඡා කරනවා 'මේ ශ්‍රමණ ගෞතමයින්ට මේ තරම් ලාභ සත්කාර ලැබුණේ කොහොමද?' කියලා. මේක පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන අතරේ ඔවුන්ගෙන් පිරිසක් කියා හිටියා 'මේ තරම් මේ ලාභ සත්කාර ලැබෙන්නේ මේ ශාසනයේ ඉන්න මහාමුගලන් කියන හාමුදුරු කෙනෙක්, විටින් විට දෙවිලොවට ගිහිල්ලා ඒ දෙවියන් සිදුකළ, දිව්‍යලෝකයේ උපදින්න හේතු වුණු පින්කම් ගැන අහලා ඇවිල්ලා මනුෂ්‍ය ලෝකයේ කියනවා. අපායට ගිහිල්ලා නිරය ආදී තැන්වල උපන්න අයගේ දුක් පීඩා වලට හේතු වුණු පාපකර්ම ගැන දැනගෙන ඒවා මනුෂ්‍යයින්ට දන්වනවා. ඒක නිසයි මේ තරම් මේ විශාල ලාභ සත්කාර ලැබෙන්නේ. අපට මේ මුගලන් තෙරුන් මරන්න පුළුවන් වුණොත් ඒ ලාභ සත්කාර අපට හරවාගන්න පුළුවන්' කියලා ඊළඟට මේ අය කළේ මොකක්ද? කහවනු දහසක් සම්මාදන් කරලා තමන්ගේ උපස්ථායකයින් අතරින් පන්සියයක මිනීමරු සොර කණ්ඩායමකට, මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ මරණයට පත්කරන්න පැවරුවා. ඒ කාලයේ මුගලන් ස්වාමීන්වහන්සේ වැඩවාසය කළේ කාලසීලා කියන පර්වතයක.

මේ සොර කණ්ඩායම ඒ කුටිය වට කරගන්නා, රහතන්වහන්සේ අල්ලගන්න. උන්වහන්සේ ඒ කාරණය දැනගෙන තමන්ගේ සෘද්ධි බලයෙන් යතුරු සිදුරෙන් පිටවෙලා බේරිලා ගියා. ඒ පළමු ගමන. නැවත

වරක් මේ සොර කණ්ඩායම මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ අල්ලගන්න එහෙම කුටිය පිරිවරණකොට උන්වහන්සේ වහලේ කැණිමඩල බිඳගෙන ඒත් සෘද්ධි බලයෙන් පිටවෙලා ගියා. මේ විදියට මාස දෙකක් ගතවුණා. තුන්වෙනි මාසය වෙනකොට මුගලන් මහරහතන්වහන්සේට පෙනී ගියා තමන් අතීතයේ කළ බරපතල පාපකර්මයක ආකර්ෂණය ලැබිලා තිබෙනවා. මේ සැරේනම් බේරෙන්න බෑ කියලා. ඒ නිසා ඒ විදියට පිටනොවී හිටියා. හොරු ඒ කුටියට කඩාවැදිලා උන්වහන්සේ අල්ලගෙන හොඳටම තලලා සුණු සහල් පමණට ඇට කුඩු කරලා දන් මැරිලයි කියලා හිතාගෙන පදුරකට වීසි කරලා දලා ගියා. නමුත් මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ පිරිනිවන් පෑවේ නෑ එපමණකින්. උන්වහන්සේ ධ්‍යාන බලයෙන් ශරීරයේ ඉතුරුවේවිච ඇට ඔක්කොම එක්තැන් කරගෙන ධ්‍යාන බලයෙන්ම, 'ධ්‍යාන වෙළමෙන් වෙලලා' කියලා ඒ ගැන කියවෙනවා. ඒ විදියට අහසින් වැඩමකරලා බුදුපියාණන් වහන්සේට දන්වා සිටියා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මා පිරිනිවන් පානවා' කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේත් 'භා හොඳයි. එහෙනම් මටත් ධර්මය ටිකක් කියලම පිරිනිවන් පාන්න' කියලා උන්වහන්සේ වදළා. අහසට පැන නැගිලා ධර්මදේශනා කරලා කාලසිලා ප්‍රදේශයට ගිහිල්ලා පිරිනිවන් පෑවා.

මේ සිද්ධිය රටපුරා පැතිරෙනකොට අජාසත් රජ්ජුරුවෝ වර පුරුෂයන් යෙදෙව්වා මේක කළ හොරුන් අල්ලගන්න. මේ වර පුරුෂයන් ගැවසෙන අතරේ එක් අවස්ථාවක අර හොර කණ්ඩායම මත්පැන් බොන තැනක ඔවුනොවුන් සමග වහසි බස් කියන අතරේ ඔවුනොවුන් අතර කෙරුණු විහිළුවකදී හෙලිදරවු වුණා මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ මැරුවේ ඔවුන් බව. එතකොට ඒ වර පුරුෂයින් ඒ අය අල්ලගෙන ඔත්තු හොයනකොට මේකට යෙදෙව්වේ අර නිගණ්ඨ පිරිසක්ය කියන ඒ කාරණයත් හෙලිදරවු වුණා. ඒ අනුව නිගණ්ඨයින් පන්සියයත්, මේ හොරු පන්සියයත් අල්ලලා රජුට භාර දුන්නහම රජතුමා දඬුවම හැටියට නියම කළේ මොකක්ද මේ හැම දෙනාම රජමිදුලේ වළවල් භාරලා හිටුවා පස් ගහලා පුළුස්සලා විනාශ කරන්න. ඒ විදියට දඬුවම් පැනෙව්වා. ඉතින් ඒ විදියට හිටුවා පස් ගහලා ඉවරවෙලා පිදුරු දමලා ගිනි තියලා ශරීරය දැවුණට පස්සෙ නගුල් දමලා ඒ ශරීර ඔක්කොම කැබලි කැබලි කරලා විනාශ කර දමන හැටියට. මේ සිද්ධිය පිළිබඳව සංඝයාවහන්සේලා ධර්ම සභාවේ රැස්වෙලා සාකච්ඡා කරන අතරේ බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනට වැඩම කළා. ඇහුවා 'මේ කුමක්

ගැනද මහණෙනි කථා කරන්නේ?' කියලා. සංඝයාවහන්සේලා ප්‍රකාශ කළා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ, තමන්වහන්සේට නොගැලපෙන විදියේ මරණයකට පත්වුණා කියන කාරණය ගැනයි අපි කතා කරන්නේ' කියලා. ඒ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළා 'මහණෙනි, ඒ මුගලන් තෙරුන් මේ ජීවිතයේ තමන්ට නොගැලපෙන හැටියට පෙනෙන මරණයකට පත්වුණ නමුත් අතීතයේ කළ පාපකර්මයකට ගැලපෙන ආකාරයටයි ඒ මරණය සිද්ධවුණේ කියලා, ඒ ප්‍රවෘත්තිය ප්‍රකාශ කළා. අතීතයේ මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ අද මව්පියන් යුවළකගේ එක පුතෙක් හැටියට ඉපදිලා ඒ අන්ධ මව්පියන්ට ඇප උපස්ථාන කළා - ගෙදර දෙරේන් වතුපිටි වලත් සියළුම වැඩ කරගෙන. ඒ අතරේ මව්පියන් මේ පුතා වෙහෙසෙනවා දැකලා කිව්වා 'අපි නුඹට භාර්යාවක් සරණ පාවා දෙන්නම්. මේ සියළුම වැඩ තනිව කරන්න බෑ' කියලා. පුතා මුලදී අකමැත්ත පල කළත් මව්පියන්ගේ ඇවිටිල්ල නිසා ඒකට එකඟ වුණා.

ඒ අනුව එක්තරා කාන්තාවක් ඒ නිවසට ගෙනාවා. ඒ තැනැත්තී ටික දවසක් ඒ මව්පියන්ට උපස්ථාන කරලා ඊළඟට මව්පියන් පිළිබඳව දැඩි පිළිකුලක් ඇති කරගත්තා. තමන්ගේ ස්වාමි පුරුෂයාගෙ හිත රිඳෙන විදියට මව්පියන්ගෙ වැරදි කියන්න පටන්ගත්තා. ඒවා විශ්වාස නොකරනකොට කැඳ පෙන ආදී ඔය සෙවල සහිත දේවල් ඒ නිවසේ ඒ ඒ තැන දලා හවස ස්වාමි පුරුෂයා ගෙදරට ආපු වෙලාවට 'මේ බලන්න මේ මව්පියෝ මෙනෙහි ඔක්කොම විනාශ කරනවා. කැත කරනවා' කියලා ඒ විදියට බොරු කරලා අර පුතාගෙ හිත බිඳෙව්වා. ඉතින් මේ පුතා තීරණය කළා මව්පියන් මරන්න ඕන කියලා.

ඊළඟට මොකද කළේ මව්පියන්ට කිව්වා 'අන්න ඇත අහවල් ප්‍රදේශයේ ඉන්න නැයන් ඔබ දෙදෙනා දකින්න කැමතියි' කියලා රථයක නංගගෙන මහකැලෑවක් මැදින් යන අතරේ මව්පියන්ට කිව්වා 'මේ ප්‍රදේශයේ බොහොම පල්හොරුන් සිටිනවා. ඒක නිසා මම රියෙන් බහින්නම්' කියලා පියාගෙ අතට තෝන් ලණුව දීලා රියෙන් බැහැලා හරියට පල් හොරුන් කැගහන්නා වගේ හයානක සද්ද නගනකොට මව්පියන් කෑ ගැහුවා 'අනේ අපිනම් මහළුයි පුතේ. පණ බේරගන්න' කියලා එහෙම කියන අතරේම අර හොරුන්ගේ නාදය පවත්වමින් මේ පුතා කළේ මොකක්ද, මව්පියන්ට තලලා මරලා කැළේට වීසි කරලා ගෙදර ආවා.

ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ වදරනවා 'මය මගේ මුලත්ත පුත්‍රයා අතීතයේ කරපු ඒ පාපකර්මය නිසා වර්ෂ ලක්ෂ ගණනක් තිරයේ පැසිලා මේ විපාක අවශේෂ වශයෙන් ආත්මභාව සියකම මේ විදියට ඇට කුඩු කරලා මරණයට පත්වුණා. ඒ නිසා ඒක ගැලපෙනවා අතීත කර්මයට. ඒ වගේම ඒ සිත් දූෂ්‍ය කරනොගත්තු, දඬු මුගුරු නොගත්තු මගේ ඒ මුලත්ත පුත්‍රයා පිළිබඳව සිත් දූෂ්‍ය කරගත්තු මේ දහසක් පිරිස තමන් කළ අකුසල කර්මය නිසා මෙලොව වශයෙනුත්, රජතුමාගේ අණ අනුව භයානක විනාශයකට පත්වුණා කියලා ඒක මුල්කරගෙන අර ගාථා ටික වදලා. අපි කලින් කියපු ආකාරයට ලෝකයේ උතුම්ම වස්තූන් හැටියට සැලකෙන බුදු, පසේබුදු, රහතන්වහන්සේලා, ඒ වගේම සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී ආදී ඒ ආර්ය පුද්ගලයින්වහන්සේලා පිළිබඳව හිත දූෂ්‍ය කරගැනීමෙන්, උන්වහන්සේලාට හිංසා පීඩා කිරීමෙන් කර්මානුරූපව පැමිණිය හැකි විපත්ති රාශියකුයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ ගාථා වලින් දක්වා වදලේ.

ඒ ගාථා වල අර්ථය වශයෙන් ගත්තොත් යො දණ්ඩන අදණ්ඩසු - අප්පදුට්ඨසු දුස්සති - යම්කිසි කෙනෙක් දඬුමුගුරු නොගත් කෙනෙකුන්ට දඬු මුගුරු අරගෙන හිංසා කරයිද, ඒ වගේම හිත් දූෂ්‍ය නොකරගත්තු, ද්වේෂයක් නැති අය පිළිබඳව ද්වේෂය ඇති කරගනියිද එබඳු තැනැත්තා දසනනමඤ්ඤතරං ධානං - බිප්පමෙව නිගව්ඨති. ඒවායේ විපාක වශයෙන්, ඉතාමත්ම ඉක්මනින්ම විපාක දහසකින් එකකට පැමිණෙනවා. මොනවාද? වේදනං ඵරුසං ජාතීං - ඉතාමත්ම දැඩි, උග්‍ර වේදනා - බරපතල වේදනා වලට භාජනය වෙනවා. ඊළඟට සරීරස්ස ව හෙදනං - ශරීරයේ අවයව කැඩිලා බිඳිලා යනවා, විනාශ වෙලා යනවා. ලොකු පරිහානියකට පත්වෙනවා. ගරුකං වාපී ආබාධං - දැඩි ආබාධ - උත්පත්තියෙන්ම අරගෙන එන යම්කිසි නිදන්ගත බරපතල රෝගාබාධ. ඊළඟට විත්තකෙඛපඤ්ඤ වාපුණෙ - පිස්සුවැටෙනවා, උමතු වෙන ස්වභාවයකට පත්වෙනවා. ඒ වගේම රාජතො වා උපස්සගං - රජුගෙන් උපද්‍රව වලට භාජනය වෙනවා. රජතුමාගේ අණ අනුව පැමිණෙන උපද්‍රව. අබ්බකඛානඤ්ඤ දරුණං - ඒ වගේම දරුණු අස්ථාන වෝදනා වලට භාජනය වෙනවා. පරිකඛයඤ්ඤ ඤාතීනං - තමන්ගේ නෑයන් හදිසියේ විනාශවෙලා යනවා. භොගානඤ්ඤ පහඞුරං - ඒ වගේම තමන්ගේ ධනයත් විනාශ වෙලා යනවා. අථ වාස්ස අභාරාතී - ඊළඟට තමන්ගේ ගෙවල්, තමන්ගේ නිවෙස්, ඒවා අග්‍රි ඩහති පාවකො, ගින්නට හසුවෙලා දැවිලා යනවා. මෙලොවම ඉතාම ඉක්මනින්ම

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පැමිණිය හැකි විපාක හැටියට, එතැන කාරණා දහසක් දැක්වෙනවා. ආර්යයන්වහන්සේලාට, කරපු නිගරු ආදී නිසා - හිංසා පීඩා නිසා. ඊළඟට අවසානයේදී කායසුභ භෙද දුප්පකැසුණු, නිරයං සො උපස්සති - ඒ මෝඩ පුද්ගලයා මරණින් මත්තෙදි නිරයට පැමිණෙනවා. ඔන්ත ඔය විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ අනතුරු ඇඟවීමක් වශයෙන් ආර්යෝපවාද කර්ම හැටියට සලකන ඒ බරපතල පාපකර්මයේ විපාක දක්වා වදලා.

එතකොට මේ කතා පුවතක්තියෙන් වගේම මේ ගාථාවලිනුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට මේ කර්මයේ ඇති හයානකක්කිය මතුකර දුන්නා. අපි බොහෝ අවස්ථා වල මේ කාරණය මතක් කරලා දෙන්නේ - මේ යුගය, 'කොහොම නමුත් ජීවත් වුණාට වරදක් නැහැ' කියන විදියේ සංකල්පයක් අනුව මේ කෙටි ජීවිත කාලය ගතකරලා කල්ප කෝටි ගණනක් නිරය, අපාය, ප්‍රේත ආදී තැන්වල ඉපදිලා දුක් විදින අය බහුල යුගයක් කියල අපට හිතෙන නිසයි. බුදුපියාණන් වහන්සේලා ලෝකයට දුන්නේ සත්ත්වයා දුගති මාර්ගයෙන් සුගති මාර්ගයට හැරවීමත්, ඊළඟට සුගති, දුගති දෙකෙන්ම මිදිලා මුළු මහත් සංසාරයෙන්ම මිදිලා, උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසීමටත් අවශ්‍යවන පණිවිඩයයි. ඒකට අදාල කාරණා රාශියක් අපට මේ කථාන්තරය තුළින්, ගාථාවලිනුත් මතුකරගන්න පුලුවනි. දැන් අපි හිතලා බලමු පළමුවෙන්ම, මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ කියන්නේ සාමාන්‍ය කෙනෙක් නෙවෙයි. දීර්ඝ කාලයක්, කල්ප ගණනක් ඒ අගුණාවක තනතුරක් සඳහා පාරමී පුරපු කෙනෙක්. නමුත් එබඳු කෙනෙකු පවා පෘථග්ජන තත්ත්වයේදී අර විදියේ වැරදි වැටහීමක්, ද්වේෂයක් මව්පියන් පිළිබඳව ඇතිකරගෙන, බරපතල පාපකර්මයක් වන මව්පියන් මැරීම සිදුකලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ මව්පියන් පිළිබඳව ප්‍රකාශ කරන්නේ 'ආපාතකා පොසකා ඉමසුස ලොකසුස දසුසයතාරො'. තමන්ගේ උත්පත්තිය ලබාදුන්න, ඒ වගේම තමන්ව පෝෂණය කළ, තමන්ට ලෝකය හඳුන්වා දුන්න ඒ මව්පියන්ගේ ඒ ගුණ සම්භාරය නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ 'නිවෙසට බුන්මයෝ හැටියට සලකන' යන අර්ථයෙන්, බුහමාති මාකාපිතරො කියලත් වදරලා තිබෙනවා.

තමන් ඇතිදැඩි කළ එබඳු මව්පියන් පිළිබඳව ද්වේෂය ඇතිකරගෙන ඔවුන් මරණයට පත් කිරීම ඉතාමත්ම බරපතල අකුසලයක් හැටියට ධර්මයේ දැක්වෙනවා. මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති ආනන්තරිය

පාපකර්ම පිළිබඳව. ගරුක කර්ම පිළිබඳව. මව මැරීම, පියා මැරීම කියන එක දක්වලා තියෙන්නේ ප්‍රධාන බරපතල අකුසල් හැටියට. එබඳු ඒ පාපකර්ම කළ කෙනාට ඒකාන්තයෙන්ම, ආයෙ කිසිම බේරීමක් නෑ ඊළඟ ආත්මභාවයේ නිරයට යනවා. ඒකයි ආනන්තරිය කියලා කියන්නේ. අනන්තර විපාක. ඉතින් අන්න ඒ තරම් පාරම් පිරුණු මුගලන් ස්වාමීන්වහන්සේ පවා අතීතයේ එබඳු බරපතල පාපකර්මයක් කරලා දීර්ඝ කාලයක් නිරයේ පැසුණා. එහි ලකුණු වශයෙන් තමයි මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්නා පරිදි මුගලන් රහතන්වහන්සේගේ ශරීර වර්ණය පවා කලුව තිබුණේ.

ඇත්ත වශයෙන්ම අර තරම් බලවත් පාපකර්මයක් කළත් අතීතයේ ලබාගත්තු ඒ නියත විචරණයන් සිද්ධවෙන්න ඕන නිසා ඒ විදියට අගුණාවක තනතුර ලබාගත්තා. ඒ සිද්ධියෙන් අපට හිතාගන්න පුළුවන් ඍද්ධි බලය පවා පරාද බව කර්ම බලයට. මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ අපට එයින් පෙන්නුම් කෙරෙන නිදර්ශනය මොකක්ද? තමන්වහන්සේට සිදුවුණු ඒ බරපතල භයානක උපද්‍රවයෙන් අපට - ලෝකයාට උගන්වා වදලේ කුමක්ද? ඍද්ධි බලය කියන එක බෞද්ධයින් පවා බොහෝ දෙනෙක් ලොකු දෙයක් හැටියට සලකනවා. ඒවා ඇත්ත වශයෙන්ම ලොකු තමයි. නමුත් මේ සංසාරයේ භය මෙනෙහි කරලා බලනකොට ඒ එකකින්වත් බේරීමක් නැති බව පෙනීයනවා. විශේෂයෙන්ම කර්මානුරූපව එළඹීය හැකි උපද්‍රව වලින් බේරෙන්න හැම තිස්සෙම ඍද්ධි බලය ප්‍රමාණවත් වෙන්න නෑ. ඒක පෙනීයනවා මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ අවසාන අවස්ථාවේ කර්මයේ ආකර්ෂණය වැඩි බව දැනගෙන එතනින් පළා නොයාමෙන්. මේක සිද්ධවෙන්න තිබෙන දෙයක් බව වටහාගත්තා.

ඉතින් ඒක නිසා අපට හිතෙනවා මේ ලෝකයේ තිබෙන ඍද්ධි බල පවා පරයන බරපතලම බලවේගය තමයි කර්ම බලවේගය කියන එක. දැන් මේ කාලෙ ඔය අලුත් නිපැයුම් හැටියට සලකන පරිගණක යන්ත්‍ර ගැන හිතලා මේ පින්වතුන් පුදුම වෙනවා. පරිගණක යන්ත්‍රයට යම්කිසි දෙයක් කැව්වහම ඒක නැවත මතුකරලා ගන්න පුළුවන්. ඒ වගේ මේ මනුෂ්‍යයාගේ සිත කියන එක - විඤ්ඤාණය, විඤ්ඤාණයෙන් ඒ වගේ ස්වභාවයක් තිබෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා 'වෙනනාහං භික්ඛවෙ කමමං වදමී. වෙනයිඤා කමමං කරොති කායෙන වාචාය මනසා' කියලා, ඇත්ත වශයෙන්ම කර්මය කියලා කියන්නෙම

වේතනාවයි කියලා. ඒ මොකද කර්මය හැටියට සැලකෙන හැම ක්‍රියාවක් හෝ වචනයක්ම වේතනාව මුල් කරගෙනයි යන්නේ. ඒක නිසා ඒ වේතනා ශක්තිය අනුව විඤ්ඤාණයේ කර්ම බීජයක් තැන්පත් වුණහම ඒක විපාක නොදී විනාශ වෙන්නේ නෑ. ඒක නොනැසී පවතිනවා කල්ප කෝටි ගණන්. ඒක කොයිතරම් පුදුමාකාරයට ක්‍රියාකරනවාද කියතොත් දැන් මෙතනම කියවුණා සියක් වාරයක් මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ අර විදියට ශරීරයේ ඇට කුඩු වෙලා මරණයට පත්වුණා කියලා. එය සිදුවුණ ආකාරය හිතාගන්නත් බෑ. ඒ තරම් පුදුම හිතෙනවා. කොහොමද මේ තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ වැඩුණු කර්ම බීජය විපාක දෙන ලෙස ඒකට ගැලපෙන ආකාරයට අවට පරිසරයේ හැම එකක්ම සකස්වෙන්නේ කියලා.

පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන මේ ශරීරයේ තිබෙන ධාතු හතර ආශ්‍රය කරගෙනයි මේ අපේ හිත පවතින්නේ. ඒ හිතට යම්කිසි නරක දෙයක් වැටුණහම අර ධාතු හතරටත් ඒක බලපානවා. පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ඒ හතරම තමයි අප අවට තිබෙන්නේත්. ඒක නිසා අපට තේරුම් ගන්න පුලුවන් මේවායේ සම්බන්ධතාව. අපි තනි තනිව ජීවත්වෙනවා, මේ මමය, මේ අනිත් කෙනා කියලා අපි කියනවා. නමුත් මමය, මාගේය කියන අවිද්‍යාවෙන් ඇති කරගත්තු අදහස ඇරුණහම මෙතන තිබෙන්නේ අර පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතු හතර පමණයි. ඉතින් මේක ඇතුළත තිබුණත් පිටත තිබුණත් මෙය එකිනෙකට සම්බන්ධයි. ඉතින් කර්මානුරූපව කරන්න වෙන්නේ මොකක්ද? පරිගණකයේ ඇති ශක්තිය වගේ කර්මයේ තිබෙන ඒ ශක්තිය නිසා, ඒක හරියටම චක්‍රාකාරව ක්‍රියා කරනවා.

කර්මචක්‍රය කියන එක මහපුදුමයි. සමහරවිට ධර්මචක්‍රයටත් ඔරොත්තු නොදෙන ආකාරයට ක්‍රියාත්මක වෙනවා. දැන් මෙතනත් මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ, මේ ශාසනයේ අග්‍රස්ථානයේ සිටි අර තරම් ශ්‍රේෂ්ඨ ස්වාමීන්වහන්සේ කෙනෙක්. උන්වහන්සේ ඒ තරම් ධර්මචක්‍රය කරකැව්වත්, තමන්වහන්සේගේ කර්මචක්‍රයට යට වුණා. අන්න ඒ විදියේ තත්ත්වයක්. රහත් තත්ත්වය ලැබුවත්, පිරිනිවන්පාන තාක් අතීතයේ කරන ලද කර්මවේද වලින් ඇතිවුණු ඒ ශක්තිය උඩයි මේ ජීවිතය පවතින්නේ. ඒවායින් ලැබිය යුතු මනාප, අමනාප අත්දැකීම්, සැපදුක් - ඒවා විදින්න සිද්ධවෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේට පවා අර දෙවිදන් තෙරුන් ගල පෙරළවහම, බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ බුද්ධ බලයෙන් ඒක

වළක්වන්න පුළුවන් වුණාට මොකද ගල් පතුරකින් තුවාල වෙලා පීඩාවට පත්වුණා. මේක සිදුවුණේ අතීත කර්මානුරූපව. බුදුපියාණන් වහන්සේට, රහතන්වහන්සේලාට පවා විපාක දෙනවානම් කර්මය කියන එක කොයිතරම් බලගතු දෙයක්ද, නියාමතාවක්ද කියලා අපට හිතාගන්න පුළුවන්. ඒක කෙරෙන්නෙ හිතකින්මයි. ධාතු හතර ආශ්‍රයෙන් පවතින අපේ මේ හිතේ යම්කිසි අවස්ථාවක බරපතල අකුසලයක් වේතනාවක් තැන්පත් වුණාද ඒක ඊට පස්සෙ නොනැසී පැවතිලා වක්‍රාකාර වශයෙන්, නොයෙක් ආත්මභාව වල විපාක දෙනවා. සමහර කථාන්තර වල තියෙන ආකාරයට හත් වරක්, තවත් සමහරවිට සියක් වරක්, පන්සිය වරක්, දහස් වරක්, ලක්‍ෂ කෝටි වාරයක්. ඔය විදියට මේ කර්මවක්‍රය කරකැවිලා එකම විපාකය ඒකාකාරව ලබාදෙන්න පුළුවන් ශක්තියක් මේ කර්මයේ තිබෙණවා. එයින් අපට ජේතවා මේ සංසාරය කොයිතරම් භයානක දෙයක්ද කියලා. කොයිතරම් භයානක තත්ත්වයක්ද කියලා.

බොහොම බෞද්ධයින් ලෝකෝත්තර ගුණධර්ම වලට වඩා සමහරවිට ලොකු දේවල් හැටියට සලකන්නේ මේ සෘද්ධි බලය ලබාගෙන අහසින් යන එක. අහසින් යන එකනම් ඉතින් කපුටනුත් කරනවා. දෑත් යාන වාහන වලිනුත් කෙරෙනවා. ඒවා සුලභ දේවල්. අබුද්ධෝත්පාද කාල වල පවා ඒ ධ්‍යාන, අභිඥ, ආදී ලබාගත්තු අන්‍යාගමිකයින් පවා නොයෙකුත් විදියේ සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්ය දක්වුවා. නමුත් ඒ හැම එකකටම වඩා අපි කල්පනා කරන්නට ඕන මේ සංසාරයේ භයානකම බලවේගය තමයි කර්මය. කොයිතරම්ද කියතොත් බුදුපියාණන් වහන්සේ පවා කම් විෂය අවින්‍යායි කියලා වදළා. හිතලා නිම කරන්න බැරි තරම් පුදුම විදියේ ක්‍රියාකාරීත්වයක් මේ කර්මය තුළ තියෙනවා. ඒක හොඳට හෙළිදරව් වෙන සිද්ධිය තමයි මේ ශාසනයේ අග්‍රස්ථානයේ වැජඹුනු මුගලන් මහරහතන්වහන්සේගේ අවසාන පරිනිර්වාණය අර විදියේ ඇට කුඩු කරලා හොරුන් අතින් මරණයට පත්වීමෙන් සිදුවීම. කොයිතරම් සංවේගජනක සිද්ධියක්ද?

මේ කර්මයේම තිබෙණ තවත් ස්වභාවයක් තමයි ඒ කර්මය විපාක දීම සඳහා අර පණ නැති දේවල් වගේම පණ ඇති අය පවා මේකට ඇදිලා එනවා. ඒ විදියට කර්මය කියලා කර්ම පටලැවිලි වලට සම්බන්ධ වෙනවා. දෑත් මෙතන අපට පෙනුනා මුගලන් මහරහතන්වහන්සේගේ ඒ කර්මවේගය ගෙවාදන්න උපකරණ වුණේ කවුද? අර නිගණ්ඨයින් පන්සිය දෙනාත්, හොරුන් පන්සිය දෙනාත් ඒ

විදියට ඒ කාරණයට ඇදීලා ආවා. බොහෝවිට හිත් දුර්වල අය අතින් අයගේ කර්ම පටලැවිලි වලට සම්බන්ධවෙලා දුකට පීඩාවට භාජනය වෙනවා. ඒක තමයි මේ කර්ම නූල් බෝලේලෙ තියෙන ඉතාමත්ම භයානක දේ. අපි ඒ ගුණධර්ම මත හොඳට ශීලසම්පන්නව ජීවත්වෙනකොට ඒ පටලැවිලි වලින් බේරිලා ඉන්න අපට ශක්තිය තිබෙණවා, නුවණ යොදලා. එසේ නැතුව අර මිට්‍යාදෘෂ්ටි අරගෙන පාපකර්ම කරමින් ජීවත්වෙනවානම් අපි දන්නෙම නැතුව අතින් අයගේ කර්මවේග ගෙවන්න උපකරණ බවට පත්වෙන්න ඉඩ තියෙනවා. ඒකත් අපි හිතාගන්න ඕන අනතුරු ඇඟවීමක් හැටියට. ඒ අනතුර අපිට සිදුවෙන්න පුළුවන් අපි හරියාකාරව ධර්මානුකූලව බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අනුව අපේ එදිනෙදා ජීවිතය ගතකරන්නේ නැත්නම්. අපටත් අර නිගණ්ඨයින්ට, හොරුන්ට වුණා වගේ අතින් අයගේ කර්ම ගෙවන්න උපකරණ වෙන්න ඉඩ තිබෙණවා. ඒක එක පාඩමක්.

ඊළඟට එපමණක් නොවෙයි සමහරවිට කෙනෙක් හිතන්න පුළුවන් රජ කෙනෙකුගේ යුතුකම තමයි වැරදි කළ අයට දඬුවම දීම කියලා. නමුත් අජාසත් රජු පවා, එයින් පාපකර්ම ඇති කරගන්නා. මේ කරුණු වලින් අපට පෙනෙනවා කොයිතරම් ව්‍යාකූලද කියලා මේ කර්මය කියන එක. ඒ කියන්නෙ දඬුවමක් දුන්නේ කියලා රජතුමාට එයින් බේරීමක් නෑ. ඒ කර්මයට රජතුමාත් සම්බන්ධ වුණා.

මේ හැම එකකින්ම අපට පෙනීයන්නේ මේ සංසාරය කියන්නෙ මහාඅවුල් ජාලයක්. මේ අවුල් ජාලය තුළ ජීවත්වෙන තාක් කෙනෙකුට සැනසීමක් නෑ. නියම සැනසීම තිබෙන්නේ මේ මුළු මහත් සංසාරයෙන්ම මිදීමෙන්. ඇත්ත වශයෙන්ම පරිනිර්වාණයෙන්. සාමාන්‍යයෙන් ඒ විදියේ බරපතල කර්ම විපාක වශයෙන් යම්කිසි උපද්‍රවයක් පැමිණියහම, කෙනෙක් ඊට ප්‍රතික්‍රියා වශයෙන් බොහෝවිට කරන්නේ එයින් තමන්ට කර්ම විපාකය ගෙවා දුම්මට උපකාරවූ අය පිළිබඳව කේන්තියක් ඇති කරගැනීමයි. මුගලන් මහරහතන්වහන්සේට සිදුවුණ දේ වැනි සිදුවීමකදී අර හොරුන් සමග ද්වේෂයක් ඇති කරගන්නානම් අන්න එතකොට ඒ පුද්ගලයා එයින් කර්ම සිද්ධ කරගන්නවා. ඒක නිසා තමයි අඤ්ඤාධර්මය දුසුනි කියලා කියන්නේ. ද්වේෂ නැති අය පිළිබඳවයි ඒ ද්වේෂය ඇති කරගන්නේ කියනවා. මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ තේරුම්ගන්නා මේක තමන්ගේ අතීත කර්මයක්. මේ අය මගේ කර්මය ගෙවා දන්න උපකාර වෙන අය පමණයි

කියලා. එයින් නිර්වාණ ප්‍රත්‍යක්‍ෂය තුළ තියෙන වටිනාකම පෙනෙනවා. කර්මානුරූපව එළඹෙන දේවල් පිළිබඳව යම්කිසි උපේක්‍ෂාවක් ඇති කරගන්න ශක්තියක් ඒ ප්‍රත්‍යක්‍ෂය තුළ තිබෙනවා. එවැනි අවබෝධයක් ඇති කරගන්නවා. ඒ වගේම සිතේ උපේක්‍ෂා ශක්තියක් ඇතිවෙනවා. ඒ උපේක්‍ෂා ශක්තිය ඇතිවෙන්නේ මේ මගේ ශරීරයත්, බාහිර දේවලත් පය්වි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතු හතරෙන් මැවිලා තියෙන්නේ. මෙතන මේ මමය, මාගේය කියලා ගතයුත්තක් නෑ කියන අවබෝධයෙනුයි. ඇත්ත වශයෙන්ම අපි මේ පාපකර්ම සිදුකරන්නේ, අර මහපොළොවෙන් උරාගත්තු සාරයත්, මව්පියන්ගෙන් ලැබුණු ඒ ලේ, මස් ආදී හැම දෙයක්මත් උපකාර කරගෙන ඒවා තුළින් අර මමය කියලා ගත්තු මමත්වය නිසයි. සංසාරය තුළ කෙරෙන්නේ මමත්වය පෝෂණය කරන එකයි. ඒක නිසා තමන්ට පැමිණෙන උපද්‍රව නිසා සිත් දූෂ්‍ය කරගෙන නොයෙකුත් පාපකර්ම වලට පටලැවෙනවා. විපාකය විඳින අතරේ ඒ විපාකය තුළින් තව කර්ම මතුකරගන්නවා. ඉතින් ඒවායේ කෙළවරක් නෑ. සංසාරයේ දිගට, දිගට යනවා.

ඒ වෙනුවට මේ නිර්වාණ ප්‍රත්‍යක්‍ෂය තුළින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කළ සැනසීම මොකක්ද? එතනින් එක්තරා නිවීමක් පෙන්නුම් කරනවා. අර කර්මවේග ගෙවෙන අතරේ ප්‍රඥාවත් උපේක්‍ෂාවත් උපකාර කරගෙන ඒ තත්ත්වය අවබෝධ කරගන්නවා. මේක මේ අතීත කර්මයක් වගේම, මෙතන මේ ක්‍රියා කරන්නේ මේ මේ ධර්මයි. මේ කය පිළිබඳව හෝ සිත පිළිබඳව ධර්මතා සමූහයක් පමණක් බව ඒ ප්‍රඥාවෙන් පෙන්නුම් කරනවා. ඊළඟට ඒ නිසාම උපේක්‍ෂාවක් ඇති කරගන්නවා. ඒකට ද්වේෂයක් හෝ රාගයක් කියන පැත්තට නැතුව. ඉහලින්ම ඒ ශක්තිය තිබෙන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේට. රහතන්වහන්සේලා අරහත්ඵල සමාධියෙන් නිතර සමාධිමත්ව සිටිනවානම් ඒ පැමිණිය හැකි කර්ම වලින් හිත ඉක්මනින්ම මුද්‍රගන්න පුළුවන්. එහෙම නැත්නම් යම්කිසි අඩුපාඩුවක් සිද්ධවෙනවා. ඒක ධර්මයේ දැක්වෙන්නේ 'වාසනා' කියන නමින්.

දැන් බුදුපියාණන් වහන්සේ පිළිබඳව මේ පින්වතුන් අහලා ඇති 'සවාසනා සකලක්ලේෂ ප්‍රහීන කරලා'යි කියනවා. කෙලෙස් පමණක් නෙවෙයි වාසනාවත් නැතිකරගත්තා කියලා. මේ වාසනා කියන වචනය දැන්නම් සමාජයේ තියෙන්නේ වෙන අර්ථයකින්. ඔය ලෝතැයි පිළිබඳව එහෙම. එහෙම වාසනාවක් නෙවෙයි ධර්මයේ කියන්නේ. වාසනා කියන

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

වචනයේ ගැඹුරු අර්ථය මොකක්ද? දැන් අපි දන්නවා ඔන්න මාලු ඔතලා තිබුණ කොළයක මාලු ටික අහක් කළත් මාලු ගඳ තිබෙනවා. අනිත් පැත්තට මල් ඔතාපු දේක - මල් හරි හඳුන්කුරු හරි ඔතාපු එහෙක ඒවා ඉවත් කළත් සුවඳ තියෙනවා. ඔන්න ඔය වගේ ගඳ සුවඳ ආදිය පිළිබඳ අදහස ආශ්‍රයෙනුයි මේ කියලා තියෙන්නේ. මේ කියන්නේ සමහර බරපතල කර්ම තත්ත්වයටම නොයා අතීතයේ වර්තානුකූලව එන යම් යම් අඩුපාඩුකම් රහතත්වහන්සේලා තුළ දකින්න ලැබෙනවා. ඒ අඩුපාඩුකම් නිසා, ඒ කියන්නේ අරහත්ඵල සමාපත්තිය කියලා කියන ඒ උතුම් තත්ත්වයේ නොහිටින වෙලාවක, ලෝකෝත්තර තත්ත්වයටම හිත නගාගෙන හිටින්නේ නැති අවස්ථාවල් වල එහෙම එදිනෙද ජීවිතයේ සාංසාරික වශයෙන් දුර්වලතාවන් මතු වෙන්න ඉඩ තියෙනවා රහතත්වහන්සේලාට පවා. ඒ දුර්වලතාවන් නිසා මේ සිත තරමක් දුරට ගමන් කළත් ඒක සම්පූර්ණ කර්ම පටලැවිල්ලක පටලැවිලා අර දීර්ඝ කාලයක් දුක් විඳින තත්ත්වයට නොවෙයි. නමුත් මෙලෝ වශයෙන්, දිට්ඨ දම්මවේදනීය කියලා කියනවා - මෙලෝ වශයෙන් විපාක දෙන යම්කිසි ප්‍රමාණයක අකුසලයකුත් ඇති කරගන්නවා රහතත්වහන්සේලා. ඒ දුර්වලතාවය තමයි රහතත්වහන්සේලාගේ වාසනා කියන වචනයෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ. එතන වාසනා කියන්නේ හොඳ අර්ථයකින් නෙවෙයි - දුර්වලකම්. ඒකත් කෙලෙස් වලම කොටසක්. ඒකයි 'සවාසනා සකලක්ලේෂ' කියලා කියන්නේ වාසනා සහිත කෙලෙස් ඔක්කොම බුදුපියාණන් වහන්සේගේ නෑ. නමුත් රහතත්වහන්සේලාට ඒක තියෙනවා.

ඒ දුර්වලතාවය නිසා රහතත්වහන්සේලාගේ යම් යම් අඩුපාඩුකම් සිද්ධවෙනවා. නමුත් ඒකත් අනාගත භවයකට යන්නේ නෑ. මොකද ඒ අරහත්ඵලයේදී, නිවන් දැකීමේදී කෙරෙන්නේ මොකක්ද රහතත්වහන්සේ. නැවත උත්පත්තියක් ඇතිනොවන ආකාරයේ තත්ත්වයට හිත පත්කළා. ඒ ප්‍රඥාව නිසා ඒ පංචස්කන්ධය අතහැරීමේ ශක්තිය නිසා. එතකොට මේ වාසනාව නිසා පැමිණිය හැකි යම් යම් අඩුපාඩුකම් වලට මෙලෝ වශයෙන් විපාක - එහෙම නැත්නම් කර්ම විපාක - රහතත්වහන්සේලාටත් පොදුයි. ඒ කර්ම පටලැවිල්ලේ ස්වභාවය ඔන්න ඕකයි.

දැන් සාමාන්‍ය ලෝකයා එක්ක සංසන්දනය කරලා බලනකොට රහතත්වහන්සේලාගේ හිත ක්‍රියාකරන්නේ හරියට යටි තුල නැති මහන

මැෂිමක් වගේ. දැන් යටි නූල කියෙන තාක් තමයි මේකෙ හරියට ගැට වැටෙන්නේ. යටි නූලෙන් හරියට ගැට වැටෙන්නේ නැත්නම් එතන හරියට මැස්මකුත් නෑ. අන්න ඒ වගේ අර කෙලෙස් වලට යටින් තිබෙන අනුසය කියලා කියන කොටස රහත් වීමේදී රහතත්වහන්සේලා නැතිකරලා තිබෙන නිසා නියම විදියට මැස්මක් ඇතිවෙන්නේ නෑ. නැවත බරපතල කර්ම ගොඩනගාගන්නේ නෑ. ඔන්න ඔය තත්ත්වයයි එතකොට රහත් සිතක් පිළිබඳව තිබෙන්නේ. උතුම් තත්ත්වයට පමුණුවාගත්තු අය නිසා, බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ඒ විදියටම ධ්‍යාන ශක්තීන් ශ්‍රේෂ්ඨ විදියට දියුණු කරපු මුගලන් මහරහතත්වහන්සේලා වැනි උත්තමයින් උන්වහන්සේලා පිළිබඳව ඒ තත්ත්වයන් අඩුයි. ඒ දුර්වලතා අඩුයි. නමුත් ඇතැම් රහතත්වහන්සේලා තුළ එබඳු දුර්වලකම් හම්බවෙන්න පුළුවනි. ඒක ඇරුණහම සංසාරයේ නැවත උත්පත්තියක්නම් ලැබෙන්නේ නෑ. ඒක නිසා ලෝකයේ තිබෙන ශ්‍රේෂ්ඨතම තත්ත්වය තමයි මේ මුළු මහත් සංසාරයෙන් මිදුණු තත්ත්වයට හිත පමුණුවාගැනීම. මේ පින්වතුන් අහලා තිබෙනවා ඔය රතන සූත්‍රයේ ඒක දක්වනවා.

බිණං පුරාණං නවං නඤ්ඤි සමභවං - විරතන විතතා ආයතිකෙ භවස්මිං
තෙ බිණං බිජා අචිරුඤ්චිජ්ජ - නිබ්බනනි ධීරා යථා යං පදීපො

රහතත්වහන්සේලාගේ නිවීම හරියට පහනක් නිවී යාම වගේ කියලා දක්වලා තිබෙනවා. මොකද ඒ, බිණං පුරාණං - පිරිනිවන් පාන අවස්ථාව වෙනකොට, අතීතයේ තමන්ගේ ජීවිතය පවත්වගන්නට උපකාරවූ යම් පුරාණ කර්ම තිබෙනවානම් ඒ හැම එකක්ම ගෙවලා ඉවරයි. හරියට අර ඔක්කොම තෙල් ඉවර වුණ පහන වගේ. ඊළඟට නවං නඤ්ඤි සමභවං - අලුතෙන් කර්ම එක්රැස් වීමකුත් නෑ ඒ රහත් සිතේ. නැවත භවයක් මවන කර්ම එකතුවෙන්නේ නෑ රහත් සිතක. ඒක හරියට නැවත පහනට තෙල් දැමීමකුත් නෑ වගේ.

ඊළඟට විරතන විතතා ආයතිකෙ භවස්මිං - ඒ වගේම නැවත භවයක් පිළිබඳව ආසාවක්, තෘෂ්ණාවක් නැහැ. භව තණ්හාව කියන එක තමයි ලෝක සත්ත්වයා තුළ තිබෙන ඉතාම සියුම්ම බරපතලම දුර්වලතාවය. භවයට කැමතියි. පැවැත්මට කැමතියි. කොයිතරම් දුක් කරදර තිබුණත් මේ පැවැත්ම ගෙනියන්නේ මොකද? මේ මමය, කියන හැඟීම නිසා. මම නැතිවෙනවයි කියලා බයයි. මමය කියන හැඟීම වැරදි අවබෝධයක් බව - ලෝකයා සමග ජීවත්වීම සඳහා සම්මුතියක් වශයෙන්

මම කියන එක අවශ්‍ය වෙන නමුත් එහි හරයක් නැති බව, සාරයක් නැති බව, අනාත්ම බව රහතන්වහන්සේලා ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගෙන තිබෙනවා. ඒක නිසා නැවත භවයක් පිළිබඳ ආසාවක් නෑ. එබඳු ඒ රහතන්වහන්සේලා පිළිබඳව කියනවා තෙ බිණ බිණා මේ විඤ්ඤාණය තමයි බිණය. මේ විඤ්ඤාණ බිණය පැළවෙන්නෙ කර්ම කෙතේ - කමම බෙත්තං. කර්ම කෙත්තයේ පැළවෙනවා. කුසල් හෝ අකුසල් හෝ කර්ම උඩ තමයි මේ විඤ්ඤාණය පැළ වෙන්නෙ. යම්කිසි ඇටයක් පැළවෙන ශක්තිය ලබන්නේ ඒ පොළොව අනුව. එතකොට කර්ම කෙත්තයේ විඤ්ඤාණය පැළවෙනවා. මේකට උපකාර වන දිය සිරුව, තෙතමනය තමයි තණ්හාව. ලෝක සත්ත්වයා තුළ තණ්හාව තිබෙන තාක් කර්මය පිළිබඳව හරි අවබෝධයක් නැතුව මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය අනුව ජීවත්වෙන තාක්, නොයෙකුත් විදියේ කර්ම කරලා ඒ අනුව නැවත නැවත උත්පත්තිය ලබනවා. ඒ උපතත් සමගම එන ඒවා තමයි ඉතින් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා තිබෙන්නේ.

ඒ අනිත්‍යතාව නිසා ඇතිවිය හැකි දුක් කන්දරාව නැතිකරන්න නම් මේකෙ මුළු සිදින්න ඕන. ඒ මුළු සිදීම තමයි අන්න තෙ බිණ බිණා. අර විඤ්ඤාණ බිණය එතනදි කෙළවර වුණා. ඒක ක්‍ෂය වුණා. අවිරුද්ධිච්ඡන්ද, නැවත තණ්හාවක් ඇතිවෙන්නෙ නෑ ඒ සිතේ. ඒක නිසා නිබ්බන්ති ධරා යථා යං පදීපො, ඒ ප්‍රදීපය මේ පහන වගේ නිව්ලා යනවා කියලා ඒ විදියට රහතන්වහන්සේලා පිළිබඳව දක්වලා තිබෙන්නේ. අන්න ඒක නිසා මේ කතාන්තරය ආශ්‍රයෙන් අපේ ජීවිතය පිළිබඳව හිතලා බලන්න ඕන. තම තමන්ගේ ජීවිතයට මේක පාඩමක් කරගන්න ඕන. මේ යුගය - ඔය පාපකර්ම පිළිබඳවත්, වෙන එකක් තබා නිරය ආදී තැන් පිළිබඳවත් විශ්වාසයකුත් නැතිවෙන විදියට බෞද්ධයින් අමුතු වින්තනයක් ගත්තු කාලයක්. බුද්ධිවාදය නිසා මේ පොත පතේ තිබෙන නිරය පිළිබඳ කතාන්දර වගේම නිරාදුක් කියන ඒවා ගොතාපු දේවල් කියලත් සමහරු හිතනවා.

ඇත්ත වශයෙන් අපට අභිඤ්ජානානම් සිටිනවානම් ඇතින් දකින්නා වගේ ඒ නිරය ආදී තැන්වල කෙරෙන දේවල් පවා දකින්න පුළුවන් බවක් තිබෙනවා. හැම දෙනාටම ඒක පෙන්නන්න බෑ. අනුයිනට ඒවා පෙන්නන්න බෑ. නමුත් ඒ පිළිබඳව, එහි සංකේත වගේ ඒ කිට්ටුවෙන් යන දේවල් අපිට එදිනෙදා ජීවිතයේ දකින්න ලැබෙනවා. දැන් බලන්න ඔය මෙරු කියන සතුන් ගැන. දැන් මේ වගේ වහින අවස්ථා

වල හිටි ගමන් පොළොවෙන් මතු වෙනවා. ලක්ෂ කෝටි ගණන් සතුන්. ඒ සතුන් පියාඹිනවා. අන්ත එතනත් එක්තරා සෘද්ධියක් වගේ අහසට නැගෙනවා. නමුත් පියාඹින්නේ විනාශ වෙන්නයි. ඒ පියාපත් එන්නේ උන්ගේ විනාශයට. අන්ත එතනත් කර්මය වැඩ කරන ආකාරය අපට පේනවා. උන්ට පියාපත් එනවත් එක්කම උන් පිටවෙලා යනවා කෝටි ගණනින්. අන්තිමට පියාපත් ටික විතරයි. ඒ සතුන් අතින් සත්තු එකතුවෙලා ගසා කනවා. උන් එහෙමම මරණයට පත්වෙනවා. එයින් අපට පේනවා මේ සංසාරයේ, මේ ඇස් පතා පිට තිබෙන මේ ලෝකයේ පවා සතුන් කර්මානුරූපව ඒ දුකට භාජනය වෙන ආකාරය.

ඒ වගේම පළඟැටියන් ගින්නට පනින ආකාරය ගැන හිතනකොට ගිනිදූල් සහිත අපායේ උපදින්නේ කොහොමද කියන එක අපට හිතාගන්න පුළුවන්. පහතක් දැල්වුවහම, එහෙම නැත්නම් ගින්නක් තිබෙන තැනකට පළඟැටියන් ඇවිල්ලා තම තමන්ගේ වර්ගයේ අතින් අයත් දූවෙනවා දකිද්දීම ඒ ගින්නට වැටෙනවා. අන්ත ඒ වගේ මේ ලෝක සත්ත්වයාට මේ ඔක්කොම සිද්ධවෙන්නේ අර කිලිට්ටු සිතෙන්. දුෂිතවූ සිතෙන්. අන්ත ඒ නිසා අපි කල්පනා කරගන්න ඕන මේකෙන් මිඳෙන්න මාර්ගයක්. බුදුපියාණන් වහන්සේත් දක්වලා තිබෙනවා ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියලා. ශීල කියන මට්ටමේදීම අපි යම්කිසි අන්දමකින් පාපකර්ම පිළිබඳව බයක් ඇතිකරගෙන කටයුතු කරනවා. සමහරු බය කියන එක තරක දෙයක් හැටියට සලකනවා. සමහරවිට භය හොඳ වෙනවා. පවට භය කියන එක හොඳ දෙයක් හැටියට ධර්මයේ දක්වලා තියෙනවා. ලෝක පාලක ධර්මයක් හැටියට දක්වලා තිබෙනවා. අභයො භය දස්සිනො - භයෙ වාභය දස්සිනො කියලා ඔය විදියට දක්වලා තියෙන්නේ මිච්ඡා දෘෂ්ටි ගත්තු අය. භය නොවිය යුතු දේවල් පිළිබඳව භය වීමත්, බිය වියයුතු දේවල් පිළිබඳව භය නොවීමත් වැරදි බවයි.

එතකොට පවෙන් වැළැකීම සඳහා පව පිළිබඳ භයක් ඇති කරගන්න ඕන. මේ විදියේ කතාන්තර ගැන හිතනකොට තමන්ගේ ඒ සංසාර කර්ම ගැන සංවේගය ඇතිවෙනවා. මේ විදියේ තත්ත්ව අපටත් පැමිණෙන්න පුළුවන් කියලා. සමාජයේ එක එක්කෙනාගේ කිම්වලට වහල්වෙලා අප අපගේම නෑ හිතවතුන් මවිපියන් පිළිබඳව ද්වේෂය ඇතිකරගැනීමෙන් මුගලන් මහරහතන්වහන්සේට වුණා වගේ මේ විදියේ තත්ත්ව වලට පත්වෙන්න පුළුවන්.

ඒ වගේම අපි නිත්‍ය පංචශීලය, ආජීව අෂ්ඨමක ශීලය වැනි යම්කිසි ශීලයක් සමාදන් වෙලා, ආරක්‍ෂා කරගන්න ඕන. ඒ ශීලය සමාදන් වීමෙන් කරන්නේ මොකක්ද? අපි දන්නවා ඵදිනෙදා ජීවිතයේ බෝවෙන ලෙඩ රෝග පිළිබඳව යම්කිසි එන්නතක් හෝ ඊට ගැලපෙන බෙහෙතක් හෝ පාවිච්චියට ගන්නවා. එසේ පාවිච්චියට ගැනීම තුළින් යම්කිසි ප්‍රතිශක්තිකරණයක් කරනවා ශරීරයට. ශරීරය දුර්වල වුණහමයි ලෙඩ වෙන්නේ. ඒක නිසා එසේ ප්‍රතිශක්තිකරණ මාගීයකින් හෝ තමන් ඒ රෝග පීඩා වැළඳෙන තැන්වල නොගැවසීමෙන් හෝ තමන්ගේ පරිස්සම සලස්සගන්න ඕන. අන්න ඒ විදියේ දෙයක් තමයි පින්වතුනි, මේ සිල් සමාදන් වෙනවා කියලා කියන එක. මේක නිකන්ම මේ සංඝයාවහන්සේ කෙනෙක් කියනකොට කියන එකක් හැටියට නොව, තමන්ම දැඩිව තමන්ගේ හිතට එකඟව ගන්න දැඩි අධිෂ්ඨානයක් හැටියටයි සලකන්න ඕන. මේක වචනයෙන් කීමක් නෙවෙයි. ඵදිනෙදා උදෑසන නිතර අධිෂ්ඨානය, ඊළඟට ඒ අධිෂ්ඨානය අනුව ජීවත්වෙන්න උත්සාහ කිරීම. ඒකයි ශීලය කියලා කියන්නේ.

ශීලයත් එක්කම යන එක තමයි ආචර්ජනාව කියන එක. ශීලය සමාදන් වුණා. ඊළඟට නිතර ඒ ගැන විමසිල්ලෙන් සිටිමින් ඒක මගෙන් ඉෂ්ට වෙනවද කියලා බලනවා. එබඳු පුද්ගලයෙක් අපි හිතවු කිසිම හේතුවක් නිසා මම සතෙක් මරන්නේ නෑ. භොරකමක් කරන්නේ නෑ. කාමයේ වරදවා හැසිරෙන්නේ නෑ. බොරු කියන්නේ නෑ. ඊළඟට කේලම් කියන්නේ නෑ. එරූස වචන කියන්නේ නෑ. නිශ්ඵල වචන දෙඩන්නේ නෑ. එහෙම නැත්නම් අර කියාපු මිථ්‍යා ආජීව හැටියට සලකන ඒ දේවල් කරන්නේ නෑ. සතුන් මසට ඇතිකිරීම, අවි ආයුධ වෙළඳුම්, වස විෂ වෙළඳුම්, මත්ස්‍ය මාංශ වෙළඳුම්, මත්පැන් වෙළඳුම් ආදිය කරන්නේ නෑ කියලා ඒ විදියට හිතට දගත්තානම්, ඒ පුද්ගලයා සමාජයේ කොයි කොයි විදියේ, කොයි කොයි මට්ටමේ සිටින අය අතරේ හැසිරුණත් හැමතිස්සෙම හිතට මතුකරන්නේ ඒකයි. ඒ අයගේ පෙළඹවීම් වලට හසු නොවෙන්න ඒක උපකාර වෙනවා. මේ ශික්‍ෂා පදයක් තුළ තිබෙන්නේ තමන්ගේ නුවණට අණ කිරීමක්. මෙන්න මේ විදියට නුඹ හැසිරෙන්න කියලා. ආචර්ජනා කරමින් ඒ තැනැත්තා ඒක අනුව පවතිනවානම් අන්න තමන් ප්‍රතිශක්තිකරණයක් ඇති කරගත්තා. අර විෂම සමාජයේ ගමන් කිරීමේදී. ඒක එක මට්ටමකින් මේ කර්මවේග වලින් බේරෙන්න උපකාර වෙනවා.

ඊළඟට ඊටත් වඩා ඉහළ මට්ටමක් තියෙනවා. බොහෝවිට අපි පාපයට නැඹුරු වෙන්නෙ හිතේ එකඟකම නැති නිසයි. සිත විසුරුණු අවස්ථාවක අපට පහසුයි ඇදිලා යන්න. දැන් මත්පැන් බොන පුද්ගලයෙකු තුළ ඒ විදියේ සිත එකඟවීමක් කිසිසේත්ම නෑ. වික්ෂිප්ත සිතක්. අනෙකුත් පාපකර්ම වලට නැඹුරුවුණ පුද්ගලයාගේත් හිත වික්ෂිප්තයි. ඒ වෙනුවට යම්කිසි සමාධි නිමිත්තක් - මෙහිත්‍රී භාවනාව පිළිබඳනම් 'සුවපත් වේවා!' කියන අදහස. බුද්ධානුස්සතියනම් 'අරහං' ආදී බුදුගුණයක්, අසුභ භාවනාවේ 'අට්ඨික' ආදී යමක්. එහෙම නැත්නම් 'මරණය නියතයි, ජීවිතය අනියතයි' ආදී යම්කිසි කුසල් සිතිවිල්ලක් නිතර සිතට මතුකරගැනීමෙන් සිතේ විසිරෙන ස්වභාවය වළක්වලා සිත සමාධිමත් කරගන්න උත්සාහවත් වෙනවානම් ඒ තැනැත්තා අර විදියේ ප්‍රශ්නයක් ආවහම ඉස්සෙල්ලම කරන්නෙ මොකක්ද හිත දනවා සමාධියට. අපි හිතමු ගැටළු අවස්ථාවක් ආවා. ඒ කියන්නෙ යම් සතෙක් මරණවද? මැරුවොත්නම් ලාභයි. නොමැරුවොත් අලාභයි. මේ භොරකම බලාගෙන ඉන්න කෙනෙක් නෑ. මේක කරන්න පුළුවන්. කෙරුවොත් මට තාවකාලික වශයෙන් ලාභයක්නම් තියෙනවා. නමුත් මේක කරනවාද නැද්ද? එබඳු අවස්ථා වල ඇත්ත වශයෙන් තමන්ගේ ජීවන වටිනාකම හැටියට තබාගන්න ඕනෙ මෙන්න මේ කියාපු ධර්ම කාරණා ටික. ඒක අනුව තමන්ගේ කමටහනට හිත යොදලා හිත තැන්පත් කරගන්නවා. එක්තැන් කරගන්නවා. එබඳු අවස්ථා වල හිත සමාධිමත්නම් සත්‍යයට එකඟව නියම ආකාරයේ නිවැරදි නිගමනයක් ගන්න පුළුවන් තත්ත්වයකට හිත පත්කරගන්න පුළුවන්. ඒක එදිනෙද ජීවිතයේ ඉතාමත්ම වටිනා දෙයක්. ඒක නිසා තමයි නීවරණ ධර්ම කියන එක සමාධියට බාධක ධර්ම හැටියට දක්වන්නෙ.

මේ හැම පින්වතෙක්ම දන්නවා රාගය, එහෙම නැත්නම් කාමාදිය ආවොත් සිත වික්ෂිප්ත වෙන බව. ඒ කියන්නෙ කාමාශාවන් ආපු වෙලාවට හිත වික්ෂිප්තයි. ද්වේෂය, තරහා ආවොත්, ඊළඟට නිදිමත අලස ගතිය ආවොත් ඒත් සිත වික්ෂිප්තයි. හිත ක්‍රියාත්මක වෙන්නෙ නෑ. කර්මන්‍ය වෙන්නෙ නෑ. ඊළඟට ඒ වගේම උද්ධවිෂය කියන හිතේ නොසන්සුන් භාවය - පමණට වැඩිය පසුතැවිලිවෙන ස්වභාවය. ඊළඟට සැකය. මෙකෙන් වැඩක් වෙයිද? කියන ආකාරයට සැක, දෙග්බියාවක් ඇතිකරගැනීම. ඔය විදියේ සිත්වල ඇතිවන දුර්වලතාවන් නිසා තමයි සිත් එකඟ කරගන්න බැරිවෙන්නෙ.

ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නෙ යම්කිසි කුසල් අරමුණක් උපකාර කරගෙන අර කියාපු නිවරණ ධර්ම කියලා කියන හිත විසුරුවන, හිතේ සතිය හීන කරන, අබල දුබල කරන, බෙලහීන කරන දේවල්වලින් හිත මුද්ගන්නවා. අන්න ඒ විදියට හිත මුද්ගත්තු ඒ සමාධි ශක්තිය ඇති කෙනාටත් අර විදියේ බරපතල කර්මවේග හමුවේ තරමක් දුරට ආරක්‍ෂාව සලසාගන්න පුලුවන්. ඊටත් වඩා උපරිම මට්ටමින් ගැඹුරුම විදියට මේ සංසාරයේ මේ කර්මවේග වලින් - මේ කර්මය කියන බරපතල ධර්මතාවයෙන්, මේ බරපතල නියාම ධර්මයෙන් සදහටම මිදීමේ ශක්තිය ඇති කරගන්නේ අන්න අර ප්‍රඥව දියුණු කරගෙන. ඒ කියන්නෙ ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාවෙනුයි. ඒ පිළිබඳව තමයි අපි කලිනුත් සදහන් කළේ. නිවන් දකිනවා කියලා කියන්නෙ මොකක්ද මේ නිවීම කියලා කියන්නෙ මොකක්ද? බුද්ධ වචනය අනුව මුළු මහත් සංසාරයම ගැලීමක්. නව නිෂ්පාදන වලින් එදිනෙදා නව ඉලක්ක අපට මේ ලෝකය ලබාදෙනවා. විද්‍යාවත්, මේ ලෝකයේ තිබෙන අනෙකුත් සමාජය ඇදගෙන යන බලවේගත් හැම එකක්ම අපට හැමතිස්සෙම ඉලක්කයක් දෙනවා. හදට ගියානම් ඊළඟ තැනට. අන්න ඒ විදියට යම් යම් ඉලක්ක අපට ලබාදෙනවා. නමුත් මේ හැම ඉලක්කයක්ම තියෙන්නෙ සංසාරය තුළයි. හවය තුළයි. පැවැත්ම තුළයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ පැවැත්ම දැක්වුවේ ගින්නක් හැටියට, මේ හැම එකක්ම ගිනි අරගෙන තිබෙන්නේ. ඇසත් ගිනි අරගෙන, කනත් ගිනි අරගෙන. නැහැයත් ගිනි අරගෙන. මේ හැම එකක්ම ගිනි අරගෙන. මොනවයින්ද ගිනි අරගෙන තියෙන්නෙ? රාග, ද්වේෂ, මෝහ ආදී ගිනි වලින්. ඒවායින් දූවෙනවා. එතකොට මේ ගින්න උපමාව ඉතාමත්ම අර්ථවත් වෙන්නෙ මොකද? ගින්න කියන එක හැමතිස්සෙම පවතින්නෙ දර වැනි යම්කිසි දෙයක්, ඉන්ධන ද්‍රව්‍යයක් උපකාර කරගෙන. ඒ දර වලට ගිනි ඇවිලුණහම ඒකට තමයි එතන ගින්නක් කියලා කියන්නෙ. ඒ වගේ ඒ ගින්න පැතිරෙන්නෙ, ගින්න ඇතිවෙන්නෙ කුමක් නිසාද කියන එක බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. ඒකට ධර්මයේ යොදන වචනය උපාදාන. උපාදාන කියන්නෙ අල්ලාගැනීම. තණ්හාව නිසා යම්කිසි අල්ලාගැනීමක් තිබෙනවා. මේ අල්ලාගැනීම, අතින් අල්ලාගැනීමක් නොවේ මෙතන කියන්නෙ. සිතින් අල්ලාගැනීම. තෘෂ්ණාව, තණ්හාව නිසා අපි බද්දගන්නවා, අල්ලගන්නවා හිතෙන්. ඒ තම තමන්ගේ වස්තුවය, නෑ හිතවතුන්ය, කියලා. නොයෙකුත් ආකාරයෙන් ඒ ඒ දේවල් අපි අල්ලගන්නවා. ඒ අල්ලගත්තු දේන් එකක්ම

අපි දැවෙනවා. තැවීමක් දැවීමක් තිබෙන්නේ. අන්න ඒක නිසා තමයි පැවැත්ම කියන එක හිතීන්ම දැවීමක් හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ. මේ ගින්න, මේ ගිනි ජාලාව අපායේ ඉඳලා භවාග්‍රය දක්වාම විහිදෙනවා. අකනිටා බඹලොව හැර. ඒ කියන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා එහිදී අනාගාමී ආයාසීන් වහන්සේලා ඒ ජීවිතය පවතින තාක් පැවතී, ඒකාන්තයෙන් අරහත්වය ලබන බව.

පරිනිර්වාණය දක්වාම මුළු මහත් සංසාර ජීවිතයම අර කියාපු තත්ත්වයට පත්වෙන තාක් අතීතයේ ගෙනාපු කර්මවේග යම් යම් මට්ටමින් ගෙවන්න සිද්ධවෙනවා. අනිත් කිසිම ශාස්තෘවරයෙක් නොදැක්වූ ආකාරයට මුළු මහත් භවයම ගින්නක් හැටියට බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වා වදළා. අන්න ඒක නිසා මෙතන තිබෙන්නේ නිවීමක්. නිවන කියන්නේ නිවීමයි. ඒ නිවීමට හිත පත්කිරීමට උපකාරවෙන ප්‍රඥව තමයි සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන ඒ අවස්ථා හතරේදී පුද්ගලයෙක් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්නේ. ඒ ප්‍රඥව අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන වචන තුනකින් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා. මේ මුළු මහත් පැවැත්ම තුළ තිබෙන අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ස්වභාවය වටහා ගැනීමයි, ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගැනීමයි අවශ්‍ය වන්නේ.

මේ ශරීරයත්, මේ අවට තමන්ගේ මමය, මාගේය කියාගන්නා හැම දෙයක් තුළමත් තිබෙන්නේ අනිත්‍යතාවයි. මේ හැම එකක්ම ඇතිවෙනවා නැතිවෙනවා. ඒ ඇතිවීම්, නැතිවීම් දෙක කෙරෙන නිසාම මේ තුළ නිත්‍ය යැයි සැලකිය හැකි තත්ත්වයක් නෑ. සුභ හැටියට, සැප හැටියට ගතයුතු දෙයක් නෑ. ඒක නිසා ඒක දුක්ඛයි. ඒක බිඳී, බිඳී යන නිසා. ඒ වගේම ඒක අල්ලගෙන මමය කියලා තමන්ගේ වසයෙහි පවත්වන්න ශක්තියක් හැකියාවක් නෑ. ඒක නිසා ඒක අනාත්මයි. මේ ත්‍රිලක්‍ෂණය මෙනෙහි කිරීමෙන් කෙනෙකුට, යම්කිසි අවස්ථාවක භාවනාමය වශයෙන්, යම් සමාධියක් පිහිටකරගෙන, මේ හිතෙන් අල්ලගෙන ඉන්න රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන පංචස්කන්ධය හිතෙන් ඉවත් කරගන්න හැකිවෙනවා. අන්න අර මහණ මැෂිමේ එක්තරා ප්‍රමාණයකින් ඒ යටි නූල නැවත ගැටවැටෙන තත්ත්වය අඩුවුණා කියන්නේ ඒ අවස්ථාවේදීයි. ඒක නිසා තමයි සෝවාන් පුද්ගලයා හතර අපායෙන් මිදුණයි කියලා කියන්නේ. සෝවාන් පුද්ගලයා එදිනෙදා ජීවිතයේ අනිත් අය කරන ආකාරයට කටයුතු කරනවා වගේ ජේනවා. නමුත් ඒවා පිළිබඳව ඇතිවුණු උපාදානය - ග්‍රහණය අඩුයි. ඒක

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නිසා ගැට වැටෙන්නේ නෑ. අපායට ගෙන යන තරම් ගැට වැටෙන්නේ නෑ. ඊට මෙහා ආත්ම හතකට සීමා වුණු විපාක ගෙන දෙන ශක්තියක් විතරයි සෝවාන් හිතේ තියෙන්නේ. ඔන්න ඔතනයි ඒ ධර්මතාව. අර මහන මැෂිමෙ වගේ.

ඊළඟට තවත් ඊටත් ඇතට යනකොට අර ධර්මවක්‍රය තව වරක් කැරකෙනකොට සකදගාමී තත්ත්වයේදී, තවත් මට්ටමකින් නැවත එක වරක් පමණක් උත්පත්තිය ලබාදෙන එහෙම නැත්නම් ආත්මතාව දෙකක් පමණකට සීමා වුණු කර්ම ඇරෙන්න අනිත් සියළුම කර්ම වියළවලා දමනවා. ඒවායේ විපාක දෙන්න බැරි තත්ත්වයකට පමුණුවනවා. අනාගාමී තත්ත්වයට පත්වුණහම සුද්ධාවාස බ්‍රහ්ම ලෝක වල උපදිලා නැවත මෙලොවට නොඑන තත්ත්වයක්. මේ හැම එකක්ම දක්වලා තිබෙන්නේ නැවත සංසාරයේ ඉපදීම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය උඩයි. මොකද බුදුපියාණන් වහන්සේලා පහළවෙන කාලයේ පමණක් නොවෙයි අබුද්ධොත්පාද කාල වල පවා හැම නුවණැති පුද්ගලයෙක්ම කල්පනා කළේ මේ සංසාරයෙන් මිදෙන්නේ කොහොමද කියලා. ඒ නුවණ මතුවෙනකොට හැම කෙනාටම ජේන්නේ මුළු මහත් සංසාරයම දුකක් කියන එක.

ඊළඟට ඒකෙන් මිදීමත් ජේනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ මේකට පිළිතුරු දෙන්නටයි, මේකට මාර්ගය පෙන්වන්නයි සාරා සංඛ්‍යය කල්ප ලක්‍ෂයක් පෙරුම් පිරුවේ. සංසාරයෙන් එතෙර වීම සඳහා. මොකද ඒ මගින්මයි කෙනෙකුට මේ භයානක කර්මවේග වලින්, මේ පැවැත්මේ තියෙන පැහැදිලිව ජේන දුකෙන්, මේ ගින්නෙන් වෙන්වෙන්න පුළුවන් වන්නේ. අන්න ඒකයි නිවීම කියලා කියන්නේ. නිබ්බාන කියන මේ වචනය මේ ධර්මයේ දක්වෙන ඉහළම ඉලක්කයට යොදලා තිබෙන්නේ ඒ අර්ථයෙනුයි. අපි කල්පනා කරන්න ඕන එතකොට අපේ මේ නිවීම මට්ටම් තුනකින් අපට කරගන්න පුළුවන්. අර විදියේ ශීල සමාදානයකින් - මම අධිෂ්ඨාන කරගත්තු ශීලය තුළ ජීවත්වෙනවා. අද දවසේ කල් ගෙවනවා කියලා හිතාගන්නකොට අන්න නිවීම. සතුන් මරණ තැනකට පැමිණියහම මේක ඒ අය කළත් මේක මට අයිති නෑ. වැඩි දෙනා මේක කරනවා. අපි මේක නොකර ඉන්නවා කියලා හිත එතන නිවාගන්නවා. ඒකට ඇදිලා යනවා නෙවෙයි. ඊළඟට ඒ වගේම තමයි භොරකම් කරන අය කොතෙකුත් ඉන්නවා එයින් ලාභ ප්‍රයෝජනය කියලා හිතන අය ඉන්නවා. තමන්ගෙ හිත දිහා බලලා තමන් නිවෙනවා. භොරකමෙන්

හිත නිවාගන්නවා. දුරාවාරයෙන් හිත නිවාගන්නවා. බොරුවෙන්, මුසාවාදයෙන්, ඊළඟට මේවා හැම එකකින්ම තම හිත දිහා බලලා, තමා සමාදන් වුණු ශීලය දිහා බලලා හිත නිවාගන්නවා, ඒ එක මට්ටමක්.

ඊට වඩා ඉහළ මට්ටම තමයි අර අපි කලින් කිව්ව ආකාරයට සමාධිය. සමාධියක් ඇති කරගන්නහම සමහරවිට පැයක්, දෙකක් පවා ඒ තමන් ලබාගත්තු සමාධි සුවය තුළ සුවයෙන් සිටින්න පුළුවන්. ඒකත් එක්තරා සැනසීමක්, නිවීමක්. ඊටත් වඩා ඉහළම නිවීම තමයි ඒ ලෝකෝත්තර නිවීම. අර විදියට විදර්ශනා වඩලා අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්මය පිළිබඳව ගැඹුරු අවබෝධය ලබලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ විදියට උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසීම. ඊට පස්සේ ඒ තුළින් තමයි සංසාර පැවැත්ම, ඒ මුළු මහත් සංසාර දුක්ඛය කෙළවර කරගන්න පුළුවන් වන්නේ. අද මේ ධර්මකථාවක් ඉදිරිපත් කළා. මේ කථාව කියන්නේ සංදර්ශනයක්, නිදර්ශනයක්. මේ සංදර්ශනය තමන්ගේ හිතට නගාගෙන - මේ වගේ සිද්ධි මුගලන් මහරහතන්වහන්සේට පමණක් නෙවෙයි අපටත් වෙන්වන පුළුවන් කියලා හිතාගෙන මේ විදියේ සමාජයක, මේ විදියේ ලෝකයකයි අපි ජීවත්වෙන්නේ කියලා ඒක සංදර්ශනයට උපකාර කරගන්න ඕන. ඊළඟට ඒ ආශ්‍රයෙන් අපි මේවායේ තිබෙන නරක පැත්තෙන් ඉවත් වෙලා හොඳ පැත්තේ ගමන් කරන්න හිතාගන්න ඕන. ඒකයි සමාදන් වෙනවා කියලා කියන්නේ. මේවා හොඳ දේවල්, මේවා නරක දේවල් කියලා තේරුම් අරගෙන තමා තුළ මේ පිළිබඳව දැඩි සංවේගයක් ඇති කරගන්න ඕන. ඊළඟට සංවේගය වගේම මේ මාර්ගයේ අපි ටිකක් හරි ගමන් කරනවා කියලා ඒ තුළින් සතුටකුත් ඇති කරගන්න ඕන.

බුදුපියාණන් වහන්සේ සන්ධුසෙසනි, සමාදපෙනි, සමුනෙතපෙනි, සමපහනෙසනි කියලා ධර්ම දෙශනා පිළිබඳව දක්වා වදාළා. අපි මේ හැම ධර්මකථාවකින්ම, ධර්මදේශනාවකින්ම බලාපොරොත්තු වෙන්නේ මේ පින්වතුන් මේවා තම තමන්ගේ ජීවිත වලට ආරෝපණය කරලා, තමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ හරි මග දියුණු කරගැනීමයි. ඒ තුළින් තමන් රකින ශීලයේ වටිනාකමත්, ඊළඟට සංසාරය පිළිබඳ දැඩි සංවේගයත්, තමන් ගමන් කරන මේ මාර්ගය හරිය කියලා නියම ප්‍රීතියක් ඒ පිළිබඳ සතුටක් ඇතිකරගෙන තව දුරටත් ඒ මාර්ගයේ යන්න ශක්තියක් ඇති කරගන්නට ඕන.

එතකොට පැයක් පමණ මේ ධර්මදේශනාවට සවන් දීමෙන් මේ පින්වතුන්ගේ සිත් තුළ ශ්‍රද්ධාදී ගුණධර්ම වගා උද වුණා. ශ්‍රද්ධා, විරියය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ, කියලා කියන ඒ ගුණධර්ම විශේෂයෙන්ම දක්වනවා, නිවනට උපකාරවන ධර්ම බව. මේවා යම්කිසි මට්ටමකට දියුණු කරගන්න පුලුවන්නම් දැන් සතුවු වෙන්නට ඕන ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් ලබාගත්තු මේ ආනිශංස පිහිට කරගෙන, තව දුරටත් මේවා වැඩිදියුණු කරගෙන, මේ ජීවිතයේදීම - මේ වටිනා බුද්ධෝත්පාද කාලයේ මේ ලබාගත්තු මනුෂ්‍ය ආත්මභාවය තුළදීම බණ භාවනා වඩලා සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් යන ඒ මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් අමාමභ නිවනින් සැනසීමට ශක්තිය බලය ලැබේවා! ඒ වගේම අද දින මේ ධර්මදේශනාමය වශයෙන් හා ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් අප රැස්කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරය අවිච්ඡේ සිට භවාග්‍රය දක්වා වූ යම්තාක් ඒ පින් කැමති සත්ත්වයෝ වේනම් ඒ හැම දෙනෙක්ම ඒ පින් අනුමෝදන් වී තම තමන්ගේ පුර්වජීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්ෂාත් කරගැනීමට උපයෝගී කරගනිත්වා! ඒ වගේම ඔබේ නෑ හිතවතුන් ඇතුළු යම්තාක් සත්ත්ව කොට්ඨාශ පින් අනුමෝදන් වීමට කැමතිනම් ඒ හැම කෙනෙක්මත් මේ පින් අනුමෝදන් වී උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියන ඒ කරුණා සිතෙන් පින් අනුමෝදන් කරමින් මේ විදියට ගාථා කියලා මේ විදියට පින් පමුණුවන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහි...’

132 වන මද්දෙනය

132 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 62)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

ඉධ සොචති පෙච ච සොචති
පාපකාරී උභයඤ්ඤා සොචති
සො සොචති සො විහඤ්ඤාති
දිස්වා කමම කිලිට්ඨමත්තනො’ති

– ධම්මපද, යමක වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

ජීවිකාවක් පිළිබඳ ප්‍රශ්නය මේ සමාජයේ ජීවත්වන හැම කෙනෙකුටම බලපාන බරපතල ප්‍රශ්නයක්. අගනිගකම් නැතුව යහතින් ජීවත්වීමේ අදහසින් කෙනෙක් යම්කිසි ජීවන මාර්ගයක්, රැකියාවක් තෝරාගන්නේ. නමුත් ඒ තෝරාගැනීම ධර්මානුකූලව නුවණකින් නොකළොත් විශාල පරිහානියකට පත්වෙන්න පවා පුලුවන් බව බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා.

ධනය උපයාගැනීමේ මාර්ග පෙනෙන ආර්ථික ඇහැ වගේම හොඳ නරක කුසල් අකුසල් හඳුනාගන්න උපකාර වෙන ධාර්මික ඇහැත් යන ඇස් දෙකම ඇතුව රැකියාවක් තෝරාගතයුතු බවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මතක් කරලා දෙන්නේ. එහෙම නැතුව ධනය උපයාගැනීමේ මාර්ග පමණක් පෙනෙන වපරැහැක් ඇතිව, එකැස් කණෙක් වගේ ජීවත් වුණොත් මෙලොවත් පරලොවත් මහා හයානක දුක් රාශියකට පත්වෙන්න ඉඩ තිබෙනවා. අන්න ඒ කාරණයට හොඳ නිදර්ශනයක් තමයි අද අපි මාතෘකා කළ ගාථාවට නිදන කථාව හැටියට දැක්වෙන්නේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයේ වැඩ වාසය කරන කාලයේ වේච්චනාරාමය කිට්ටුව වාසය කළා මුත්තේ කියලා උගරු වැද්දෙක්. මේ උගරු වැද්ද අවුරුදු පනස් පහක් තිස්සෙම උගරන් මරමින්, කමින්, විකුණමින් ජීවත්වුණා. ඒ ජීවන මාර්ගය පිළිබඳව මෙන්ම මෙහෙමයි සඳහන් වෙන්නේ. ඇත ප්‍රදේශ වල ආහාර හිඟ කාල වලදී මේ මනුෂ්‍යයා කරත්තයකින් වී අරගෙන ගිහිල්ලා නැළියට දෙකට ඒ ගම්වල ඉන්න උගරු පැටව් එකතුකරගෙන කරත්තය පුරවාගෙන එනවා. ඇවිල්ලා ගේ පිටිපස්සේ වෙනම කොටසක උගරන්ට ඕන කරන පැළෑටි

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

වර්ගත් වචලා - මේ පින්වතුන් දන්නවා ඌරන්ගේ ප්‍රධාන ආභාරයනම් කොහොමත් ගෙවල් පිටිපස්සෙ තියෙනවා - ඉතින් ඒ හැම දෙයක්ම කාලා ඌරන් තරවුණාට පස්සෙ ගිනි උදුනක් දල්වලා, ඒ කිට්ටුව ඌරාව හෙල්ලෙන් බැරවෙන්න බැඳලා, හතරැස් මුගුරකින් හොඳහැටි තලනවා ඒ මස් සන වෙන්න. තලලා ඉවරවෙලා ඊළඟට හරියට කුඤ්ඤයක් ගහන්නා වගේ ලී කැබැල්ලක් ගහලා කට ඇරලා යකඩ තලියක කකාරපු උණු වතුර වක්කරනවා කටේ, අර සතාගෙ අසුවි එහෙම හේදිලා යන්න. බඩවැල් ඔක්කොම සුද්ධ වුණාට පස්සෙ ඉතිරි වතුර ටික හම ගැලවෙන්න ඇඟ පුරා වක්කරලා තණ උළකින් ලෝම එහෙමත් දවලා අන්තිමට තියුණු කඩුවකින් බෙල්ල කපනවා. කපලා ඒ ගලන ලේ එකතු කරගෙන අර ඌරු මස්, ලේ හොඳ්දෙන් උයාගෙන ගෙදර අයත් එක්ක හොඳ හැටි භුක්ති විඳලා ඉතුරු හරිය විකුණනවා. ඔය විදියටයි චුන්දගේ ජීවිකාව පැවතුණේ.

ඔහොම අවුරුදු පහස් පහක්ම ජීවත්වෙලා අන්තිමේදී මේ කාලෙ හැටියට කියනවානම් විශ්‍රාම ගන්න කාලේදී චුන්දට බරපතල කර්ම රෝගයක් ඇතිවුණා. ඇඟපත එහෙම පිටින්ම දැවිල්ලයි. හරියට ඌරෙකු වගේ විලාප තියමින් ගේ එහා මෙහා දුවන්න පටන්ගත්තා. මොකද ඒකට හේතුව, මැරිලා යන්න තිබෙන තැන පේන්න පටන්ගත්තා - අවිච්ඡේ. අවිච්ඡේ ගිනිදල්, අවිච්චි මහානරකාදිය. ඉතින් භය සන්තාපයෙන්, මරණ භයෙන් එහා මෙහා දුවනවා. ගෙයි ඉන්න කට්ටිය කට වහන්න උත්සාහ කළා, ඒත් කැගහනවා, අර අහළ පහළ ගෙවල් වල අයට නිදගන්නත් බැරි තරම්. ගෙවල් වල දෙරවල් වහලා. මේ මනුෂ්‍යයා එහා මෙහා දුවනවා ඌරෙක් වගේ. ඔහොම හත් දවසක්ම ගතකරලා දුක් විඳලා හත්වෙනි දවසේ මැරිලා අවිච්චි මහානරයේ උපන්නා. ඒ අතරතුරදී සංඝයාවහන්සේලා මේ ගෙදර ළඟින් යනකොට මේ ශබ්දය අහලා චුන්ද හත් දවසක් තිස්සෙ ඌරන් මරණවයි කියලා හිතාගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා කියනවා 'ස්වාමීනි මේ චුන්දලාගෙ ගෙදර මොකක්හරි මගුලක්වත් ඇති, දැන් හත් දවසක් තිස්සෙ මේ විදියට ඌරන් මරණවා. ඒ මනුස්සයාට කිසි කරුණාවක් මෙමත්‍රියක් නෑ නේද' කියලා. 'නෑ මහණෙනි, ඌරන් මැරුවා නෙවෙයි ඒ කම් විපාක වශයෙන් කම්යට ගැලපෙන ආකාරයට හත් දවසක් තිස්සෙ ඌරෙකු වගේ මේ විදියට ඒ අත මේ අත විලාප දෙමින් දුවලා දැන් අද මැරිලා අවිච්ඡේ උපන්නා' කියලා කිව්වහම සංඝයාවහන්සේලා කියනවා 'ස්වාමීනි මෙලොවත් දුක් වෙලා මේ පුද්ගලයා දුක් වෙන තැනකටම

ගියා නේද?' 'එසේය මහණෙනි, පව් කරන තැනැත්තා මෙලොවත් දුක් වෙනවා, පරලොවත් දුක් වෙනවා' කියන අදහස දෙමින් බුදුපියාණන් වහන්සේ අපි අර මාතෘකා කළ ගාථා ධර්මය වදළා.

ඉධ සොවති පෙච්ච සොවති
පාපකාරී උභයතථ සොවති

පව් කරන තැනැත්තා මෙලොවත් ශෝක කරනවා. පරලොවත් ශෝක කරනවා. මෙලොව පරලොව කියන දෙතැන්හිම ශෝක කරනවා.

සො සොවති සො විහඤ්ඤති
දිස්සා කමම කිලිට්ඨමත්තනො'ති

තමා කළ කර්ම වල කිලිට්ඨ භාවය, අපිරිසිදු භාවය දකිමින් ඒ තැනැත්තා ශෝක කරනවා ඒ වගේම දුකට වෙහෙසට කණගාටුවට පත්වෙනවා කියලා දේශනා කර වදළා.

මේ කථාන්දරය ආශ්‍රයෙන් මේ පින්වතුන්ට යම් යම් දේවල් ඉගෙනගන්න පුළුවන්. කොහොම නමුත් මේ කථාව දිහා හැමදෙනාම එක විදියට බලන්නේ නැතුව ඇති. මේ කාලේ ව්‍යවහාරයෙන් කියනවානම් චුන්දගේ ගේ පිටිපස්සෙ තිබුණෙ සත්ඤ්ඤා ගොවිපොළක්. චුන්ද ඒ සත්ඤ්ඤා ගොවිපොළේ ගොවිතැන් කරපු ආකාරය තමයි අර මුලදි කියවුණේ. ඉතින් ඒ විදියට ආර්ථික දෘෂ්ටි කෝණයෙන් බලනවානම් චුන්ද සතුන් ඇතිකරලා රක්ෂාව කරගෙන ගිය ආකාරයයි. යම් කෙනෙක් බුද්ධ කාලයේ සත්ඤ්ඤා ගොවිපොළවල් වල තත්කිය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරනවානම් අන්න ඒකට හොඳ කථාන්තරයක් තමයි මේ කථාව. නමුත් ධර්මානුකූලව බලනවානම් මෙතන තියෙන්නේ මහා භයානක කම් විපාක පිළිබඳ කථාන්තරයක්. චුන්ද අවුරුදු පනස් පහක් තිස්සෙ එහෙම දඩි පාපකම් කරලා අන්තිමට විශ්‍රාම ගත්තේ. විශ්‍රාම සුවය වෙනුවට ලැබුවේ කාය විත්ත සන්තාපයයි.

මේ කථාව ඔතරම් අපට සංවේගජනක කථාවක් හැටියට පෙනුනට මොකද ඊටත් වඩා කාර අන්දමින් සත්ඤ්ඤා ගොවිපොළවල් වල පෞද්ගලික වශයෙනුත් පොදු වශයෙනුත්, මේ යුගයේ සත්ඤ්ඤා සාතනය කෙරෙන බව අපි කවුරුත් දන්නවා. විශේෂයෙන්ම බටහිර රටවල් වල මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා ඇති යන්ත්‍ර සූත්‍ර මගින් මේ සත්ඤ්ඤා සාතනය මහා පරිමාණයෙන් කෙරෙනවා. සමහරවිට කර්මාන්ත ශාලාවක එක දෙරකින් අමුද්‍රව්‍ය හැටියට පණ ඇති සතුන් කැළක් ඇතුල්

වෙනවා. අනිත් දෙරටුවෙන් නිෂ්පාදිතය හැටියට මාංශ ධාතු අඩංගු ටින් පිටවෙනවා. ඉතින් ඔය විදියට නොයෙකුත් යන්ත්‍ර සූත්‍ර වලින් කරන්නෙන් අර වුන්ද කරපු පාපකර්මයමයි. කොයි අන්දමේ යන්ත්‍ර සූත්‍ර තිබුණත් පින්වතුනි ලෝකයේ තියෙන පුදුමම යන්ත්‍රය වන කර්ම යන්ත්‍රයට ඒ හැම එකක්ම යටයි. යන්ත්‍ර සූත්‍ර නිපදවාගෙන සත්ඤ්ඤා ආරාධනා සඳහා යොමුවෙන හැම කෙනෙක්ම කර්ම යන්ත්‍රයට යටවෙලා ඒකට අනුවෙලා කල්ප ගණන් දුක් විඳින බව බුද්ධ වචනය අනුව අපට කියන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒක නිසා මේ කර්ම යන්ත්‍රය ගැන අපි හිත යොදවන්නට ඕන. ඒ කර්ම යන්ත්‍රයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට අමුතු ඉන්ධනයක් අවශ්‍ය නෑ. වේතනාවම ප්‍රමාණවත්. වේතනාව තුළින් කර්ම යන්ත්‍රයට ඇදිලා යනවා. ඒකේ විපාක වශයෙන් නිරය, තිරිසන් ලෝකය, ප්‍රේත ලෝකය, අසුර ලෝකය ආදී තැන්වලට යනවා පමණක් නොවෙයි මෙලොව අර විදියට වුන්ද වින්ද වගේ බරපතල විපාකත් ඇතැම්විට විඳින්න සිද්ධවෙනවා. යම් කෙනෙක් ඒ ආකාරයට දුක් විපාක නොවිඳිනවා පෙනෙනවානම් ඒ අය අරගෙන ආපු පුණ්‍ය කර්මයේ ශක්තිය නිසායි. මනුෂ්‍ය ආත්මයක් ලබාදුන්න ඒ කුසල් ශක්තියේ බලය නිසයි ඒ රැකිලා ඉන්නේ. ඒක හීන වුණ හැටියේ අර විපාක දෙන්න පටන්ගන්නවා. ඒක තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ

නහි පාපං කතං පුඤ්ඤං - සජ්ජ ධීරං ව මුඤ්චති
ඛහනං බාලමනෙවති - භසමච්ඡනේනාච පාපකො

කියලා. කරනලද පාපකර්මය එක පාරටම විපාක දෙනවාම නොවෙයි. ඒක පව් කළ පුද්ගලයා පිටිපස්සෙ ගමන් කරනවා හරියට අළු වලින් වැහුණු ගිනි පුපුරක් වගේ.

දැන් සමාජයේ ඇතැම් කෙනෙක් හිතනවා ඔය විදියට මහා පරිමාණයෙන් සතුන් මරණ අය කොතෙකුත් ඉන්නවා. කෝ ඒ අයට විපාක ලැබෙන්නේ නෑ නේද, හොඳින් ඉන්නවා නේද කියලා එහෙම පෙනෙනවා. නමුත් ඒකට හේතුව අර තමන් මනුෂ්‍ය ආත්මයක් ලබාගත්තු කුසල කර්මය ශක්තිමත් නිසයි. ඒක ඉවරවුණු හැටියේ කොතනින් නමුත් ඒක විපාක දෙන්න පටන්ගන්නවා. දැන් වුන්දගේ කතාවෙන් ඉතාමත්ම පැහැදිලිවම පෙනෙනවා මෙලොවම පවා කර්මයට අනුරූපවම විපාක වින්ද, හතර ගාතයෙන් ඌරෙක් වගේ බේරිහන් දෙමින් ඒ අත මේ අත දිව්වා. ඒක 'කමම සරිකඛිතාව' කියන මේ

කර්මයේම එක ලක්ෂණයක්. කමියට අනුවම බොහෝවිට විපාක සැලසෙනවා කියන එකයි ඒකෙ අදහස. ඒකට ගැලපෙන ආකාරයටම කර්ම යන්ත්‍රයෙන් පරිසරය සකස් කරලා දෙනවා. අවිච්චි මහානිරය ආදී වශයෙන් අපි දක්වන්නේ අර කියාපු කර්මය ක්‍රියාත්මකවන භූමි. කොටින්ම කියතොත් මේ කමිය විපාක දීමට තියෙන එක්තිස් තලයම තමයි අපි මේ දෙව්ලොව බඹලොව නිරය ආදී වශයෙන් දක්වන්නේ. කුසල කර්ම වල විපාක දෙනේ දිව්‍යලෝක, බ්‍රහ්මලෝක ආදී වශයෙන් යම් යම් ලෝක තිබෙනවානම්, නිරය කියන එකකුත් තියෙනවා කියන එක අපට පිළිගන්න සිද්ධවෙනවා, නොපෙනුනත්. තිරිසන් ලෝකයේත් බොහෝවිට උපදින්නේ අන්න අර විදියේ පාපකර්ම කළ අයයි. ඉතින් ඔය විදියට ඒ පාපකර්ම වල විපාක පක්ෂය අපට හිතාගන්න පුළුවන් බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ ආකාරයට. එපමණක් නොවෙයි මෙලොවම සො සොවති සො විහඤ්ඤාති, වෙහෙසට දුකට සංවේගයට පත්වෙනවා කිව්වෙ පසුතැවිල්ල පිළිබඳවයි. හොඳ රැකියාවක්, ධාර්මික රැකියාවක් කළ කෙනෙකුට විශ්‍රාමයත් එක්කම ලැබෙන පාරිතෝශිකය තමයි අනවස්ස සුඛය. මම මගේ ජීවිතය ධර්මානුකූලව ගෙන ගියා. අර මිථ්‍යා ආජීව - වැරදි ජීවිතා කරගෙන ජීවත් වුණේ නෑ කියලා සැනසිලි සුවයෙන් අවසන් හුස්ම හෙලන්න පුළුවන් ධාර්මික ජීවිතාවක් ගෙන ගිය තැනැත්තාට.

එහෙම නැතුව සතුන් මසට ඇතිකිරීම, මාංස වෙළඳම, ආයුධ වෙළඳම, වස විස වෙළඳම, මත්පැන් වෙළඳම ආදී ඒ මිථ්‍යා ආජීවයන්ගෙන් ජීවත්වෙන කෙනෙකුට පසුතැවිල්ලක් ඇතිවෙනවා. ඒවායින් අකුසල් සිතිවිලි රාශියක් විත්ත සන්තානයේ ඇතිවෙන නිසා. ඇතැම් කෙනෙක් මේ කාලයේ - බෞද්ධයින් පවා - මහා පරිමාණයෙන් සත්ත්‍ව ඝාතනය කරන සත්ත්‍ව ගොවිපොළවල් පවත්වගෙන යන අන්‍යාගමිකයන් දකිනකොට ඊර්ෂ්‍යාවෙන් ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකයින් දිහා බලලා, තමනුත් ඒවා අනුගමනය කරන්න පෙළඹෙනවා. අන්න ඒක විශාල අඥානකමක්. ඒ අය තාවකාලික වශයෙන් දියුණු වෙනවා වගේ පෙනුනාට මොකද ඒ ලබාගන්න ධනස්කන්ධය හරියට අර වාරකන් කාලේ මුහුදු වෙරළේ හදපු බංගලාවක් වගේ, එහෙමමම කැඩිලා යනවා. විනාශ වෙලා යනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ධනය ලබාගැනීම පිළිබඳව ගිහි පින්වතුන්ට ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ දහඩිය මහන්සියෙන්, ධාර්මිකව ධනය උපයාගන්න හැටියටයි. බුදුපියාණන් වහන්සේට ගිහි පින්වතුන් ඉක්මනින්ම පොහොසත් වීම ගැන ඊර්ෂ්‍යාවකින් නොවෙයි.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ආජීවය පිළිබඳව ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ එක පියවරක් හැටියට මේ ආකාරයට දක්වලා තිබෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනුනා මේ ආජීවය තුළින් කෙනෙකුට මොලොවත් පරලොවත් විදින්නවෙන මහාදුක් රාශිය. ඇත්ත වශයෙන්ම කියනවානම් ධාර්මිකව ලබාගත්තු ධනය, දුක් මහන්සිවෙලා, දඩිය මහන්සියෙන් ලබාගත්තු නමුත් ඒක තහවුරු ධනයක්. හරියට වේයට මහන්සිවෙලා හදපු තුඹසක් වගේ ශක්තිමත්. මී මැස්සන් අමාරුවෙන් හදගත්තු මී වදයක් වගේ රසවත්, ඒ වගේ උපයාගන්න ධනය. ඒ වෙනුවට ජීවිතයට කැමති මරණයට අකැමති සතුන් අර විදියට ඝාතනය කරලා, නිර්දය ලෙස ඝාතනය කරලා අධාර්මික ක්‍රම වලට ධනය රැස්කර ගත්තොත් ඒ තැනැත්තාට මෙලොවත් පරලොවත් තැවෙන්න සිද්ධවෙනවා ඒ පාපකර්මයේ විපාක වශයෙන් අර කර්ම යන්ත්‍රයට අනුවෙලා. ඉතින් ඔන්න ඕකයි ලෝකයේ තිබෙන ධර්මතාව. අපි ඒක ගැන කල්පනා කරන්නට ඕන.

විශේෂයෙන්ම මේ යුගයේ ඇතැම් කෙනෙක් කල්පනා කරනවා ශීඝ්‍ර අන්දමින් වැඩෙන දිළිඳු බව නැතිකරන්නනම් ආර්ථික විද්‍යාව අනුව ඔන්න ඔය විදියේ කෙටි ක්‍රම යොදගන්න ඕන. හැකි ඉක්මනින් මහාධනයක් රැස්කරගැනීම සඳහා සත්ඵ සාත්‍යය ආදී අයථා ක්‍රම මේ ප්‍රශ්න විසඳන්න ඒ අය ඉදිරිපත් කරනවා. ඒවා අදුරදර්ශී මාර්ගයි. ඒ තුළින් මුළු මහත් මානව සංහතියම කෙලෙසෙනවා. ඒ තුළින්ම තමයි ඊළඟට සමාජයේ නොයෙකුත් විදියේ කාරණයන් ඇතිවෙන්න. මවිපියන්ට දරුවෝ සලකන්නෙ නෑ, මවිපියන් විසින් දරුවන්ව මරණ අවස්ථා තිබෙනවා. දරුවන් මවිපියන් මරණවා. ගෙදරදෙරවල් වල හුරතලයට ඇතිකරන සතුන් උත්සව දවසක්, මගුල් දවසක් - දැන්නම් සමහරවිට පින්කම් දවසක් පවා - යෙදුණහම ගේ පිටිපස්සට ඇදලා අරගෙන හඬව හඬවා මරලා ඒවායේ මස් රස විදිනවානම් අන්න එබඳු නිවෙස්වල අර විදියේ මවිපියන්ට සැලකීම් ආදී ගුණධර්ම ඉතුරුවෙන්න ඉඩක් නෑ, ඒ කාරණය එදිනෙදා දකින්න ලැබෙන නිසා. ඊළඟට ඒ වගේම එකක් තමයි මස් මාංශ කෑම කියන එක. නොයෙකුත් විදියේ තර්ක විතර්ක ඉදිරිපත් කරනවා. සතුන් මැරීමනම් හොඳ නෑ තමයි, නමුත් මස් මාංශ කෑමේ වරදක් නෑ කියලා. නමුත් මෙතනදී හිතාගන්න තියෙන්නෙ උගුරට හොරා බෙහෙත් බොන්න බැරුවා වගේ දිවට හොරා මස් කන්නත් බෑ. මස් රසයට ගිජුවෙන ස්වභාවයක් දිවේ තිබෙනවා. මොකද දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ අපි එකිනෙකා ගොදුරු කරගන්නා

තිරිසන් ආත්ම වල ඉපදිලා ඒ වගේම යක්ෂ, රාක්ෂයින් හැටියට ඉපදිලා මස් අනුභව කරපු එකේ මස් රසයට, මසට ඇදෙන ගතිය මේ දිවේ තිබෙනවා තැන්පත් වෙලා. ඒක අවදිවෙනවා මස් රසය ළං වුණහම.

ඊළඟට තමන්ට ඉබේ මස් ලැබෙන්නේ නැත්නම් මරාගෙනහරි, කවුරුහරි ලවා මරාගෙනහරි කන්න කෙනෙක් පෙලඹෙනවා. ඒ තරමට මේ දිව භයානක දෙයක්. ඔන්න ඒක නිසා මේ මාංශ ආහාරය ගැනත් කෙනෙකුට කල්පනා කරන්න සිද්ධවෙනවා. ඉල්ලුම වැඩි නිසාම තමයි ඒකට අනුරූපව සැපයුමක් ලෝකයේ පවතින්නේත්. මාංශ ආහාරයට ලැදි අය වැඩිවෙන්න, වැඩිවෙන්න අර විදියේ අහිංසක සතුන් විශාල අන්දමින්, මහා පරිමාණයෙන් මරණයට කැප කිරීමක් කෙරෙනවා ලෝකයේ. නොයෙකුත් ආකාරයට - අර චුන්දටත් වඩා කාර අන්දමින් සමහරවිට - අමු අමුවේ මරාදනවා. මොකද අලුත් එළවළු ගන්නවා වගේම තමයි අලුත් මාංස ගැනීම කියන එක. සාමාන්‍යයෙන් මනුෂ්‍යයෝ කැමති අලුත් දේවල් වලට. ඉතින් අලුත්ම මාංසෙ මොකක්ද? උණු උණුවේ ලේ පෙරෙන විදියට ඒ සතා මරලා ඊළඟට අර කැරටි අලයක්, ගෝවා ගෙඩියක් වගේ ලියලා පෙනි ගහලා ඒ විදියට ගන්න එක. ඉතින් ඔය විදියේ සංකල්ප රාශියක් මේ සමාජයේ පවතින්නේ. ඒවා අනුමත කරන පක්ෂයකුත් සිටිනවා.

නුවණැති පින්වතුන් මේ විදියේ බෞද්ධ කතාවක් ආශ්‍රයෙන් ඉගෙනගන්න තියෙන්නේ අර පැරණි ඉන්දියාවේ සත්කි ගොවිපොළවල් පිළිබඳ හැදෑරීමක් නෙවෙයි. මේකෙන් කරන්න තියෙන්නේ සනාතන ශක්තියක් ඇති, මේ කර්ම යන්ත්‍රය කොයිතරම් භයානක අන්දමින් අපට බලපානවාද කියන එක ගැන සිත් යොමු කිරීමයි. ඒක නිසා රැකියාවක්, එහෙම නැත්නම් ජීවන මාර්ගයක් තෝරාගැනීමේදී ඒක ඉබේ කෙරෙන්න අරින්නේ නැතිව, වෙන කරන්න දෙයක් නැතුවට කරනවා වෙනුවට නුවණින් කල්පනා කරලා ඒක තෝරාගන්න. ටිකක් අලාභ වුණත් දහඩිය මහන්සිය යොදන්න වුණත් ධාර්මික රැකියාවක් තෝරාගන්න උත්සාහ කරන්න ඕන. දැන් මේ කාලේ ඇතැම් බෞද්ධයින් පවා අනෙකුත් දේවල් ගැන කතා කළත් මේක ගැන කතා කරන්න වැඩිය කැමති වෙන්නේ නෑ. එකඟ වෙන්නේ නෑ. බොහෝවිට ගිහි පින්වතුන් අසතුටු වෙන නිසා. ඒක නිසා ඒ අය බොහොම දෙනෙක් කැමතියි තව තවත් චුන්දලා ඇතිකරන්න. චුන්දලාට ණය හා වෙනත් දීමනා දීලා, ඒ අය තව උනන්දු

කරන්න. නමුත් අපි උත්සාහ කරන්න ඕන නියම බෞද්ධයින් හැටියට චූන්දයෙක් නොවෙන්න. චූන්ද පවුලට අයිති නොවෙන්න.

චූන්ද තමන්ගේ නැයන් එක්ක එකතු වෙලා දිනපතා ගිජුව මස් රසය වින්ද. ඉතුරුවෙන එක තමයි ඒ විකිණුවේ. ඒ මස් රසයට ගිජු විමම සමහරවිට ඒ රස්සාව තව දුරටත් කරන්න හේතු වෙන්න ඇති. අන්න ඒ වගේම තමයි ඉතින් අර මාංස ආහාරයට ගිජු වුණාට පස්සෙ පහසුවෙන් නොලැබෙණවානම් සමහරවිට තමන් හෝ සතුන් මරාගන්න පෙලඹෙනවා. ඉතින් ඒ විදියට බලනවානම් වඩාත්ම රසවත් ආහාරය - වඩාත්ම රසවත් මාංසය මිනී මස්. ඒක නිසා ඇතැම්විට, ඒකත් රහසක් නොවෙයි, ඇතැම් අවස්ථා වල සත්ත්ව මාංස විදියට මිනී මස් දුන්නත් අර රස තෘෂ්ණාව අනුව ගිය තැනැත්තා ඒක වුණත් අනුභව කරනවා. පස්සෙ මිනීමස් කැවයි දැනගෙන ඒ තැනැත්තා මුළු ජීවිතය තුළම තමන් මිලේච්ඡ යුගයට ගමන් කළා නේද කියලා පසුතැවුණු අවස්ථා තියෙනවා.

මන්න ඔය විදියේ ආදිනව රාශියක් මේ කියාපු ආජීවයට සම්බන්ධ වෙලා තියෙනවා, මිථ්‍යා ආජීවයට. ඒක ගැන අපි හොඳට ගැඹුරින් කල්පනා කරන්නට ඕන. නොයෙකුත් විදියේ තර්ක විතර්ක ඉදිරිපත් කරන්න පුළුවන්. නමුත් ඒ තර්ක විතර්ක ඉදිරිපත් කරන දිව තමයි අපිව නැතිකරන්නේ. එක් කථාවක් තිබෙණවා, මාංසයට ගිජු කෙනෙක් දවල් ගෙදර ආවා. ගෙදර තිබුණු ඉතුරු මස් ටික භාර්යාව වෙත කාටද දීලා තිබුණා. අර කුණු මස නැතුව කන්න බෑ. ඒක නිසා ගේ පිටිපස්සෙ හිටිය ගවයෙකුගේ දිව කපලා උයාගෙන කැවයි කියලා ඒකෙ කියවෙනවා. ඒ කනකොටම විපාකයක් හැටියට තමන්ගේ දිව වැටුණයි කියලත් කියවෙනවා. එවැනි ධර්මකථාවක් දැක්වෙනවා. එක වරම විපාක දුන්නත්, නොදුන්නත් ඒ වගේ කාරතර දේවල් වලට කෙනෙක් පෙලඹෙන්නේ අන්න අර මාංස රසයට ඇති ගිජුව නිසයි.

ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනකොට මේ කථාන්තර තුළින් අපට පෙනෙනවා පවිකම් කරන තැනැත්තාට පරලොවදී පමණක් නෙවෙයි මෙලොවදීත් විපාක විඳින්න සිද්ධවෙන බව. ඇත්ත වශයෙන්ම මෙලොවදී ඇතිවෙන තැවිල්ල දූවිල්ල තමයි 'පසුතැවිල්ල' කියලා කියන්නේ. පාපකර්මයක් කළහම ඒක තුළින් පළමුවෙන්ම ඇතිවෙන්නේ පසුතැවිල්ල. හිත තුළ තැවෙනවා. ඒ තැවිල්ලට ඊළඟට දූවිල්ලක් එකතු වෙනවා, කායික දූවිල්ලක්. ඒ දූවිල්ලේම ප්‍රතිඵලයක් හැටියට, ඒ

කර්ම බීජයම වැඩියාමක් හැටියට තමයි ඒකට ඕන කරන උපකරණ තියෙන නිරය, අවිච්චි මහානිරය ආදී තැන්වලට ඇදිලා යන්නේ. ධර්මයේ එක තැනක දෙකක නොවෙයි, නොයෙකුත් තැන්වල - බුද්ධ කාලයට පස්සෙ එකතු කළායි කියලා කියන්න බැරි තරමට ධර්මයේ ඒ ඒ තැන්වල මේ නිරය ගැන කතාන්තර තියෙනවා. සතර අපාය ගැන කියවෙනවා. ඉතින් තිරිසන් අපාය නැතැයි කියලා අපට කියන්න බෑ අපේ මසැසට පෙනෙන නිසා. ජ්‍යෙෂ්ඨ ලෝකයක් නැතෙයි කියලා කියන්න බැරි බව මේ පින්වතුන්ට ගෙදරදෙර අහන්නට ලැබෙන සිද්ධි වලින්, ගෙදරදෙරවල් වල හැදෙන භූත කරදර වලින් අනුමාන කරන්න වුණත් පුළුවන්. අසුර ලෝකයත් ඒ වගේම යක්ෂ උපද්‍රව ආදිය ආශ්‍රයෙන් අනුමාන කරන්න පුළුවන්. නිරය තමයි ඇද්දෝ නැද්දෝ කියලා ඇතැම් කෙනෙක් සැක කරන්නේ. නමුත් අභිඥා ලාභීන්ට ඒ ගැන කිසි සැකයක් නෑ. මසැසින් දකින්නා වගේ ඒ සියලු දේවල් දකිනවා.

මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ සමහර අවස්ථා වල තමන්ගේ අභිඥා ඥානයෙන් දුටු දේවල් බුදුරජාණන් වහන්සේට දැන්වූ බව සඳහන් වෙනවා. නිරය ගැන පොත පතේ තියෙන විස්තර ඇතැම් අය භාසායට ලක් කරනවා. හිතාවෙනවා මේවා කොහොමද මෙහෙම වෙන්නෙ කියලා. ටිකකට මේ විදියට හිතාගන්න, අපි දන්නවා මේ ලෝකෙ රෝහල් වල තිබෙනවා දැඩි සත්කාර ඒකක කියලා එකක්. ඒ ලෙඩුන්ට දැඩිව සත්කාර කරන්න ඒවාට සුදුසු අන්දමින් සකස් කරලා. ඒ වගේ මේ නිරය අපිට කියන්න පුළුවන් දැඩි විපාක ඒකකයක් කියලා. මේ කරන බරපතල පාපකර්ම වලට විපාක දෙන්න මෙහෙ යන්ත්‍ර මදි. මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඒවාට ඉඩ මදි. ඒක නිසා ඒකට ගැලපෙන අර කර්ම යන්ත්‍රය තුළින්ම මැවෙන යම් යම් විපාක දීමේ ක්‍රම නිරය ආදී තැන්වල තියෙනවා. ඉතින් අර දැඩි සත්කාර ඒකකය වගේ දැඩි විපාක ඒකකයේදී තිබෙයි කියලා කැගහද්දී ලෝදිය ගෙනත් කටට වත්කරනවා. බඩගිනියි කියලා කැගහනකොට ලෝහ ගුලි කටට දනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඕවා දක්වනවා සූත්‍ර ගණනාවක. මේවා ටිකක් භාසායනික වගේ පෙනුනාට මේවා සත්‍ය දේවල්. මහපුදුම දේවල්. කර්ම යන්ත්‍රය තුළින් සිදුවන්නේ. කොටින්ම කියතොත් මුළු මහත් විශ්වයම අපේ මේ චේතනා ශක්තියේ විපාක ලබාදෙන්න සූදනම්ම සිටිනවා. පඩි, ආපෝ, තේපෝ, වායෝ කියන මහාභූත ධර්මයන්ගෙන් තමයි දිව්‍යලෝක ආදිය නිර්මාණය වෙන්නේ. දිව්‍ය සැපසම්පත් නිර්මාණය වෙන්නේ. අපි මනුෂ්‍ය ලෝකයේ විදින සැප සම්පත් වගේම දුක් ආදියට හේතු වෙන්නේත් මේ ධාතු

හතරයි. නිරයේත් - නිරයේ විශේෂයෙන්ම අර කියාපු දැඩි විපාක ඒකකය නිසා ඒකට ගැලපෙන මහාගින්දර ගිනි ජාලාවල්. අර ගිනියම්වූ යකඩ භූමි වල දුවවනවා කියලා දක්වෙනවා. දැන් ඔය රෝහල්වලත් සමහරවිට අභ්‍යාස කරවනවානෙ. ඒ අත දුවවනවා. මේ අත දුවවනවා. නිරයේනම් දෙරටු වහලා හැබැයි. කොටින්ම කියතොත් අර චුන්ද හත් දවසක් තිස්සෙ කළේ මොකක්ද? තමන්ට ඉදිරියට අවිච්ඡේදී විදින්න සිද්ධවෙන දුක් කන්දරාව පිළිබඳව පෙරහුරුවක් ප්‍රදර්ශනය කළා තමන්ගේ ගෙදර අයට. දෙරවල් වහගෙන කළ නිසා අනිත් අයට දකින්න බැරි වුණා. තමන්ට විදින්න වෙන දුක් කන්දරාවේ පෙරහුරුවක් ඌරෙකු හැටියට චුන්ද ඒ දුක්වුවේ. ඉඳහිටලා එහෙම කතන්දර අපට මේ කාලේ පවා අසන්නට ලැබෙණවා. පණ පිටින් අපායේ ගියා කියලා කියන්නා වගේ. පොළොව පලාගෙන ගියා කියන්නා වගේ. ඒ තරම් දරුණු අන්දමට ඇතැම් අයට විපාක දෙන ස්වභාවයකුත් තිබෙණවා. යම් කෙනෙකුට එව්වර ඉක්මනින් විපාක නුදුන්නානම් ඒක කර්මය ගැන සැක කරන්න හේතුවක් නෙවෙයි. අපි අර කලින් කියාපු ආකාරයට කරන ලද පාපකර්මය එක පාරට විපාක දෙන්නෙ නැහැ. හරියට දෙනකගේ බුරුල්ල තද කළහම එක පාරටම කිරි එන්නෙ නැහැ වගේ ඒ තරම් ඉක්මනට විපාක දෙන්නෙ නැ.

නහි පාපකං කතං පුඤ්ඤං - සජ්ජු බීරං ව මුඤ්චති - නමුත්,
ඛහනං බාලමනෙවති - හසමච්ඡනොව පාපකො

මෝඛයාව දවමින් අලු යට සැගවුණු ගිනි පුපුරු වගේ ඒවා ඔහු පසුපස යනවා. ඔන්න ඔය විදියට අපි ධර්මතාව අනුව කල්පනා කරන්නට ඕන. විශේෂයෙන්ම මේ ලෝකයේ, විශ්වය, අනාගතය ගැන නොයෙකුත් විදියට කතා කරනවා ඇතැම් කෙනෙක්. පරිසරයට දෙස් කියනවා. පරිසරයේ අඩුපාඩුකම් ගැන කතා කරනවා. පරිසරය ගැන නොසැලකීම ගැන කතා කරනවා. ඊට වඩා වැදගත් දෙයක් තමයි මේ අධ්‍යාත්මය. අධ්‍යාත්මය අපිරිසිදුවෙන තාක් පරිසරයත් අපිරිසිදුයි. පරිසරයේ තිබෙන අනිත් දේවල් කොච්චර අහක් කළත් මේ අධ්‍යාත්මය අපිරිසිදුනම් පරිසරයත් ඒකාන්තයෙන්ම අපිරිසිදුයි.

දැන් අර විදියට මහා පරිමාණයෙන් සත්ත්ව ඝාතනය කරනවානම්, ලේ ධාරාවල්, ලේ ගංගාවල් ගලාගෙන යනවානම් පරිසරය පිරිසිදුවෙන්න බෑ කොයිතරම් ලස්සන කරලා තිබුණත්. අන්න ඒ විදියට අපි කල්පනා කරන්න ඕන බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ප්‍රශ්න විසඳන්නේ

ඒ විසඳිය යුතු මුල් තැනටම බෙහෙත දීලයි. ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ 'මනොපුබ්බකමා ධම්මා' කියන ප්‍රකාශය අපට නිතරම මතක් කරලා දෙනවා හැම දේකටම මනස පූර්වාංගම වෙනවා කියලා. ඒක ගැන හිතලා තමයි අර ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ මිථ්‍යා ආජීවයෙන් වෙන්වෙලා, සම්මා ආජීවයට යොමු වෙන්න කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ. මේවා ඉතින් කරන්නට බැරි දේවල් හැටියටත් ඇතැම් කෙනෙක් හිතනවා. එහෙම හිතනවානම් ඉතාමත්ම වටිනා ආදර්ශයක් අපිට ලබාගන්න පුළුවන් ඉතිහාසයෙන්, ධර්මාශෝක රාජ සමය.

ඇත්ත වශයෙන්ම කියනවානම් ධර්මාශෝක කියන නමින් පසුව හඳුන්වන්න සිද්ධවුණේ වණ්ඩාශෝක කියලා රජකෙනෙක්. ලක්ෂ සංඛ්‍යාත ජනකායක් යුද්ධයේදී විනාශ කරලා ඒ පිළිබඳව තමා තුළ ඇතිවුණු පසුතැවිල්ල සමගම ධර්මය අහන්න ලැබීමෙන් ජීවිතය පිළිබඳව සම්පූර්ණයෙන්ම පරිවර්තනයක් ඇතිවුණා. එයින්ම රජතුමා එහෙම පිටින්ම ධර්මාශෝක කියලා හැඳින්වෙන තත්ත්වයට පත්වුණා. සටන් ආදිය නැවැත්වුවා පමණක් නොවෙයි සතුන්ටත් අහස දුන්නා. අන්න ඒකයි අපිට විශේෂයෙන් ගන්නට තිබෙන්නේ. නවීන ඉතිහාසඥයින් පවා ප්‍රකාශ කරනවා මේ ලෝකයේ දස දහස් ගණන් රජවරුන් සහිත ඒ රාජාවලියේ ධර්මාශෝක රජතුමා තරුවක් වගේ බැබළෙනවා කියලා. ඒකට හේතු මේ විදියට දක්වන්න පුළුවන්. මේ කාලයේනම් කරන්නේ රාජ්‍ය මට්ටමින්, මිථ්‍යා ආජීවයට උදව් දීමයි - අර විදියට ණය, දීමනා ආදිය දීලා. නමුත් ධර්මාශෝක රජු කළේ ගල් ටැම් පිහිටුවලා ලෝකයාට ධර්මය ප්‍රකාශ කරලා සත්ත්ව ඝාතනය පවා නැතිකරලා, රජ ගෙදරත් සතුන් මැරීම නැතිකරලා ආදර්ශය දුන්නා. ඊළඟට ඒ වෙනුවට රෝගී සතුන්ට බෙහෙත් කිරීමට පවා ආරෝග්‍ය ශාලා ඉදිකළා. ඒ විදියට අන්න මෙමතිය අවිහිංසාව කරුණාව පිළිබඳව ලෝකයාට මහා පරිමාණයෙන් ඉගැන්නුවා. ඒක නිසා තමයි ධර්මාශෝක රජතුමා ශ්‍රේෂ්ඨ රජ කෙනෙක් හැටියට මේ කාලයේ අබෞද්ධ ඉතිහාසඥයින් පවා පිළිගන්නේ. එදිනෙදා ජීවිතයේ පෞද්ගලික වශයෙන් අපේ ජීවිත පරිවර්තනය කරගැනීමටත් ඒවගේම රාජ්‍ය මට්ටමේ පුළුල් වශයෙන් මේවා ක්‍රියාත්මක කළහැකිද නැද්ද කියන එක දැනගන්නත්, ඉතිහාසයේ සඳහන් වෙන මේ පර්යේෂණයම ප්‍රමාණවත්.

එපමණක් නෙවෙයි ජාතක කථා වලත් අපේ රාජාවලියෙන් බුද්ධදස ආදී රජවරු කොතෙකුත් හිටියා සතුන් පිළිබඳව ඉතාමත්ම කරුණාවෙන් කටයුතු කළේ. ඇත්ත වශයෙන්ම සතා කියන්නෙන් අපි වගේම වේදනාව දැනෙන ජීවත්වීමට කැමති මරණය අකැමති පිරිසක්. ඉතින් ඒ සතෙකුට ආහාරයක් දෙනවානම් අපි දෙන්න ඕනෙ ඒ සතා තව කලක් ජීවත්වෙන්නවා කියන අදහසින්. නමුත් අර විදියේ කෘර අන්දමින් සතුන් මරණ සත්ත්ව ගොවිපොළවල් වල සතුන්ට ආහාර දෙන්නෙ එක්කො දවස් තුනක් එහෙම නැත්නම් සති ගණනක් ජීවත් කිරීමටයි. ඒ සතුන්ගේ සහතිකය ලියලා ඉවරයි. ඒ සතාට ආහාර දෙන්නෙ සතා නියමිත කිලෝ ගණනට තර වෙනකල් පමණයි. අන්න ඒ විදියේ වින්තනයක් අනුව යන, ඒ විදියේ භයානක පාපකර්ම කරන අයට අනාගතයේදී අපාය ආදී තැත්වලත්, මනුෂ්‍ය ලෝකයට ආවත් ඒකාන්තයෙන්ම දුක් විදින්න සිද්ධ වෙනවා. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ මහාචූලකම්ම විභංග සූත්‍රයේ කර්ම විපාක ගැන විශේෂයෙන් කියවෙන තැන ප්‍රකාශ කරනවා, යම්කිසි ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් ලේ වැකුණු අතින් යුතුව කිසිම දයාවක් නැතුව සතුන් මරණවානම් ඒ තැනැත්තා එක්කො අපායගාමී වෙනවා - නිරයට යනවා. යම්කිසි අවස්ථාවක මනුෂ්‍ය ලෝකයට ආවත් අල්පායුෂ්ක වෙනවා, ආයුෂ අඩු වෙනවා. ආයුෂ අඩු වෙනවා කියන එකේ තේරුම මොකක්ද? මරණ වැඩිවෙනවා. ඒ තැනැත්තාගේ සංසාරයේ මරණ සංඛ්‍යාව වැඩිවෙනවා. අතින් අයගේ ආයුෂ අඩුකරලා අර විදියට දින ගණන්, සති ගණන්වලට සීමා කරලා සතුන් මැරීම තුළින් තමන්ටත් අල්පායුෂ්ක බව සංසාරික වශයෙන් හිමිවෙනවා. අකාලයේ මිය යනවා. ඉතින් ඒවා අපට ජේනවා සත්ත්ව ලෝකයේ පවා - ඔය මෙරු, පළඟට්ටි වගේ අය ඉතාම සුළු කාලයක් තුළ ඉපදිලා මැරිලා යන හැටි, ගින්නට ඇදිලා මැරිලා යන හැටි තොග ගානෙ. ඒ හැම එකක්ම අර කම් යන්ත්‍රය ක්‍රියාත්මක වීම පෙන්නුම් කරනවා කියලා හිතාගන්නට ඕන.

ඊළඟට තිරිසන් ලෝකයේ තියෙන්නෙ එකිනෙකා කාගැනීම. එකිනෙකා කාගැනීමේ ඒ සිරිතම තමයි අන්තිමට සමාජයට එකතුවෙන්නෙ මෙන්න මේ මාංශ භක්ෂණය තුළින්. ඒක නිසා අර මස් රසය කෙසේ වෙතත් ඒක තුළින් ඇතිවෙන වින්තනය භයානකයි. ඒකෙ විපාකය භයානකයි. අන්න ඒකයි අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ. බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ හැම එකක්ම මතක් කරලා දෙන්නේ මේ සංසාරය පසුබිම් කරගෙන දුරදර්ශී වශයෙන්. සාමාන්‍ය ලෝකයාගේ

වින්තනය අර එකැස් කණා වපර ඇහින් බලලා දකින්නා වගේ, මෙන්න මේ වර්තමානයේ එහෙම නැත්නම් තවත් ඕන්නම් අවුරුදු තිහක, පනහක සැලැස්මක්. ඕක ඇතුළෙයි සාමාන්‍ය ලෝකයා ක්‍රියා කරන්නෙ. මේ විදියට කළොත් අවුරුදු පනහකින් මේක කිරියෙන් පැණියෙන් ඉතිරෙනවා - කිරියෙන් පැණියෙන් කෙසේ වෙතත් අර කියන ලේ ධාරාවන්නම් ගලාගෙන යනවා. ඒ විදියට ආර්ථික වශයෙන් දියුණු යුගයක් සෞභාග්‍යයක් ගැන හිතාගෙනයි ඔය විදියේ කෙටි මාර්ග දක්වන්නෙ සාමාන්‍යයෙන් අර්ථ ශාස්ත්‍රඥයින්, ආර්ථික විද්‍යාඥයින්. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ විශ්වයේ යථාතත්ත්වය, කර්ම ධර්මතාවයේ භයානකත්වය, අවබෝධ කරගෙන සිටින නිසා දුරදර්ශීව පෙන්වුම් කරලා දෙනවා කෙටි මාර්ග අනුව ජීවත් වුණොත් ඒ තැනැත්තාට මෙලොවත් තැවෙන්න සිද්ධවෙනවා. පරලොවත් තැවෙන්න සිද්ධවෙනවා. එපමණක් නොවෙයි ගතකරන ජීවිතයේ, විශේෂයෙන්ම අවසාන භාගයේදී බරපතල අන්දමින් පසුතැවිල්ලට ලක්වෙනවා. වෙන කරන්න දෙයක් නැතිවුණහම ඒ තැනැත්තාට තියෙන්නෙ මේ හිතීවිල්ලයි. ඇඳට වෙලා හරියටම ඇදේ කකුල් හතරේ, හතර ගාතේ වගෙයි එහාට මෙහාට යන්න බෑ. එන්නෙ හිතීවිලි ධාරාව තමන් මරපු සතුන්, මරපු ආකාරය, කරපු අපරාධ - ඕවා තුළයි ඒ තැනැත්තා ජීවත්වෙන්නෙ. ඉතින් ඒක මිහිපිටම අපායක් වගෙයි. ඔන්න ඔය විදියේ තත්ත්වයක් වචනයෙන් නොකිව්වත් ඇතැම් කෙනෙක් ඒවා විඳිනවා.

අපි මේ තාම කතා කරන්නෙ චුන්දලා ගැන, මේ පින්වතුන් ගැන නොවෙයි. අර චුන්දට අත්වුණ ඉරණමයි අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ. එතකොට චුන්ද කෙනෙක් නොවෙන්නට අපි අධිෂ්ඨාන කරගන්නට ඕන. ඒකට හොඳ ආදර්ශ තමයි අපි මේ දැක්වුවෙ, අර ධර්මාශෝක රජතුමා පිළිබඳව. බුදුපියාණන් වහන්සේ අපාය ගැන කරපු ඒ දේශනා මහපුදුම සහිතයි. ගිනි ජාලාවල් මැද ඇතැම් අය ඉපදිලා. නමුත් මැරෙන්නෙ නෑ. ඒක හිතාගන්නත් බැරි මහ පුදුමයක්. දැන් අපි දන්නවා සත්ත්වයෙක් ගින්දරට වැටුණහම මැරෙන්න ඕන. නොමැරී ජීවත් කරන්නෙ අන්න අර කර්ම වේගයෙන් කියලා කියනවා. කර්ම ශක්තිය තුළින්. දැන් ඒ කර්ම ශක්තිය තුළින් ජීවත්කරවනවා කියන එක කෙනෙකුට හිතාගන්න අමාරුයි. අර තරම් දැඩි ගින්නක්නම් විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටි කෝණයකින් බැලුවොත් ඒ ගින්නක කොහොමද කෙනෙක් හුගක් වෙලා පිළිස්සෙන්නෙ කියලා තර්ක කරන්න පුළුවන්. නමුත් පින්වතුන්

අපි එදිනෙදා ජීවිතයේ ව්‍යවහාර කරනවා විඳවනවා කියලා - විඳවනවා. ඔය සමහර රෝහල් වල දකින්න ලැබෙන්නවා රෝගීන්, දෙස්තරලත් පුදුම වෙනවා මේ පුද්ගලයා මැරෙන්නෙ නෑ. සමහරවිට අතපය නෑ. පණුවො දලා. ඔලුවෙන් පණුවො දලා, ඒත් මැරෙන්නෙ නෑ. කොහොම හරි ඉන්නවා. විඳවනවා. විඳවනවා කියන්නෙ මොකක්ද? අර කර්ම ශක්තියයි එතන යන්නෙ. පාපකර්මය ඒ තරම් බරපතලයි. ඒකට විපාක දෙන්න ඔන. කර්ම යන්ත්‍රයේ යම්කිසි වේතනා ශක්තියක් ඇතිවුණානම් ඒක විශ්ව ධර්මතාවක්. ඒ හැම එකකම ප්‍රතික්‍රියාවක් තිබෙන්නවා.

එතකොට අවිද්‍යාවෙන් තෘෂ්ණාවෙන් යුක්තව, මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන් යුක්තව යම් වේතනා පද්ධතියක් අපේ චිත්ත සන්තානයේ ඇතිවුණානම් ඒකට සුදුසු විපාකය සලසා දෙන්න මේ අභිංසක ධාතු හතර සුදනම්ව සිටිනවා. එහෙම නැත්නම් ඒ ධාතු හතර ඇදිලා එනවා කොටින්ම කියනොත්. දැන් මේ පින්වතුනුත් අහලා තියෙනවානෙ ඔය කීමටත් කියනවානෙ 'පොළොව පලාගෙන ගියා', 'හෙනයක් පාත් වුණා' කියලා. බෝධිසත්ත්ව කථාන්තර වල පවා ඔවා තිබෙන්නවා - වෙන දේවල් වලින් බේරුණත් අන්තිමට මේ විශ්වයේ තිබෙන ස්වාභාවික ක්‍රියාකාරීත්වයක් වන හෙන ගෙඩියක් හරි පහත් වෙනවා. එබඳු සිද්ධි මේ කාලෙන් අහන්න ලැබෙන්නවා, අර 'අහස පොළොව නුහුලන අපරාධ' කියන්නෙ - 'හෙන ගහන අපරාධ' කියලා කියන්නෙ. කාටවත් වෙන්න කියලා පතන එක නෙවෙයි - එහෙම දේවල් වෙන නිසා. ඉතින් ඒ විදියේ පුදුම ධර්මතාවක් මේ ලෝකෙ තිබෙන්නෙ. ඒවා ඉඳහිටලා අහන්න ලැබුණත් ඒවා යට ගහනවා. ඒවා එළියට දෙන්නෙ නෑ. මොකද, එතකොට අපි යන මාර්ගයට ඒක බාධාවක් නිසා, අපේ මේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටි වලට අකුලක් හෙලන නිසා ඒවා රහස් හැටියට තබාගන්නවා. එදිනෙදා තමතමන්ගේ අසල්වාසීන්ට ඔය විදියේ දේවල් වෙනවා ඇති. ඒවා ගැන කියන්න යන්නෙ නෑ, ඒව යටගහනවා. නමුත් ඕකයි ඇත්ත සිද්ධිය.

කෙනෙක් උපදින අවස්ථාවේ මව් කුසක ඇතිවන බීජය දසමසක් නොනැසී ජීවත්වීම මහා ප්‍රාතිහාර්යයක්. ඒක වෙන්නෙන් කර්ම ශක්තියෙන්. ඒ උත්පත්තිය ලබන්න සුදුසුනම් ඒ කම් ශක්තිය තුළින් ඒක පවතිනවා. අන්න ඒ වගේ මහාගින්දර මැද වුණත් නොනැසී කෑ ගහන විලාප තිය තියා ඉඳලා ඒ විපාක ගෙව්වට පස්සෙයි මැරෙන්නෙ. මැරුණත් ආයෙ එතනම උපදිනවා. කෝටි ලක්ෂ වාරයක් ඒ විදියේ තැන්වල ඒක සිදුවෙන බව ධර්මයේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා

තිබෙනවා. ඉතින් ඒකට විශේෂ යන්ත්‍ර අවශ්‍යයි. රෝහලේ දැඩි සත්කාර ඒකකය කියලා වෙනම ඒකකයක් තියෙන්නා වගේ මෙතනත් තිබෙනවා, මේ විශ්වයේත්, මේ ලෝක ධාතු අතරත්, තිස් එක් තලයේත්, එක කොටසක් තියනවා දැඩි විපාක ඒකකයක්. ඒවාට යන්න ලැබෙන්නේ අර පාපකර්ම කරපු අයට. ඒවායේ කෙරෙන දේවල් දකින්න පුළුවන් වන්නේ අභිඥා ලාභීන්ට. මසෑස පමණක් ඇති අන්ධයින්ට ඒක ජේන්නේ නෑ. ඒක නිසා කොයිතරම් විවාර බුද්ධියෙන් බැලුවා කිව්වත් ඒවා ප්‍රතික්ෂේප කරන්න බෑ. ඒක බුද්ධි වචනයක්. බුදුරජාණන් වහන්සේ පමණක් නොවෙයි අනෙකුත් අභිඥාලාභීන් ඒවා සත්‍ය හැටියට ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. එතකොට ඒවා ගැන විශ්වාසය තබාගන්න ඕන. මේ අපේ සංසාර ගමන දිග එකක්. මෙතනින් කෙළවර වෙනවානම් අපිට අර කියාපු විදියේ විසි අවුරුදු සැලැස්මක්, පනස් අවුරුදු සැලැස්මක් තුළ ජීවත්වෙන්න පුළුවන්. ඒ විදියේ ලොකු සැලැස්මවල් දැමීමට සමහරවිට ඒ විදියට නෙවෙයි කරුණු සිදු වෙන්නේ. එහෙම පිටින්ම නොපිට පෙරලිලා යනවා අපි නොහිතූ ආකාරයට. ආර්ථික විද්‍යාඥයින් දවස් ගණන්, රැ නිදිමරාගෙන සැලැස්මවල් දැමීමත් ඒ ඔක්කොම විනාශ වෙලා යනවා සමහරවිට ඒ ඒ පුද්ගලයින් කරන පාපකර්ම නිසා. වකිමානගේ පරිසරයේ ඇති නොයෙකුත් විදියේ විෂමතාවල් නිසා මේ ලෝක ධාතුව විනාශය කරා යනවා කියලා කියනවා. ඒවාට හේතුව ධර්මයේ දක්වලා තිබෙන්නේ සත්ත්වයින්ගේ චිත්ත සන්තානය ඕලාරික වීමයි. ගොරහැඩි වීමයි. අපේ චිත්ත සන්තානය ගොරහැඩි වෙන්න වෙන්න අපේ වටාපිටාවත් ඒකට අනුව යනවා. ඔතනයි අර පරිසර විද්‍යාවේ නියම මූල. ඉතින් ‘පතිරූප දෙස වාසොව - පුබ්බෙව කත පුඤ්ඤතා’ ආදී වශයෙන් ඔය දක්වන්නේ ඒකයි. පතිරූප දෙස වාසොව කියලා කියන්නේ අන්න අර විදියට ධාර්මිකව ජීවත්වෙන පිරිසක් ඉන්න පරිසරයක් වීමයි.

‘පුබ්බෙව කත පුඤ්ඤතා’. ඒ වගේම අතීතයේ කරන ලද පින් ඇති බව තියෙන්න ඕන. පවිකාරයෝ ඉන්නවානම් ඒ එක්කම පරිසරය විනාශ වෙලා යනවා. ඊළඟට තුන්වෙනුව තියෙන්නේ අත්ත සමමා පණ්ඩි, තමාගේ හිත හරියාකාරව පිහිටුවාගැනීමයි. ඔන්න ඔය කාරණා තුනයි එළියට ගන්න ඕන. මේ ලෝක විනාශකාරී බලවේගයන් තුළ මේ දූවන දිවිල්ල ටිකක් හරි අඩුකරගන්නනම් අන්න අර කියාපු කාරණා තුන ගැන සැලකිලිමත් වෙන්න ඕන. පතිරූප දෙස වාසොව කියන්නේ හොඳට විදුලි එළිය පහසුකම් තියෙන, ජල පහසුකම් තියෙන එක

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නෙවෙයි - නියම පරිසරය. කලාංගමිත්‍ර වාසය ඇති, තුනුරුවන් වැදපුදගැනීමට පහසුකම් සහිත පරිසරයයි. අර මහාමංගල සුත්‍රයේ සුදුසු දේශයක වාසය කිරීම කියලා දක්වලා තිබෙන්නේ. පෙර කරන ලද පින් ඇති බව. ඒක ඒ පුද්ගලයා හැසිරෙන ආකාරයෙන්, ක්‍රියා කරන ආකාරයෙන් අපට පෙනෙනවා. ඇතුළත තියෙන පින් තරමක් දුරට හෝ මතුකරගන්න ඕන. ඒක මතුකරගන්න තමයි අතක සමමා පණිඨි කියන්නේ. තමාගේ හිත කෙලින් කරගැනීම. ඒ කෙලින් කරගැනීමම තමයි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කියන්නේ. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කියන එක සෘජු මාර්ගයක් කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නවා 'උජුකො නාම සො මග්ගො අභයා නාම සාදිසා' කියලා. මේ මාර්ගය සෘජුයි. යන දිසාව අභයයි. අභය කියලා කියන්නේ භය නැති - නිර්භය. යන පැත්ත නිර්භයයි. භයක් නෑ. ක්‍ෂේමයි. මාර්ගය සෘජුයි. එතකොට මාර්ගය සෘජුනම් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය සමයක් දෘෂ්ටියෙන් පටන් ගෙන සමයක් ආර්යයට ආවට පස්සේ, ඒකනම් ඒ තරම්ම වැදගත් දෙයක් නොවෙයි අනිත් ඒවා ටික තිබුණහම හොඳයි කියලා එහෙම බේරෙන්න බෑ. එතන ඉඳලා තමයි ඇත්ත වශයෙන්ම කෙනෙකුගේ ජීවිතය කොයි පැත්තකට යනවද කියලා අපිට හිතාගන්න පුළුවන් වන්නේ. දැන් වුන්ද අර රැකියාවට යොමුවුණ නිසා ඒක තුළින් මාංශ රසයට ගැතිවුණා. ඉතින් ඒ දෙකම හේතුකරගෙන තමයි අර තරම් දුක් කන්දරාවකට හිමිකම් කීව්වේ.

ඒ වගේම රැකියාවක් තුළින් ලැබෙණ ලාභ ප්‍රයෝජන නිසා, ඒවායේ අයුතු ප්‍රයෝජන නිසා කෙනෙක් ඒක දිගටම කරගෙන යාමට පෙළඹෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ හැමතියේසෙම 'එකැස් කණෙක් වගෙත් ඉන්න එපා, ඒ වගේම අන්ධයෙක් වගෙත් ඉන්න එපා, ඇස් දෙකම පාවිච්චි කරන්න' කියලා ගිහි පින්වතුන්ට ප්‍රකාශ කළේ ඒක නිසයි. එතකොට ධර්මානුකූලව හොඳ නරක වටහාගෙන අපේ ජීවන මාර්ගය අපි සකස් කරගන්නවානම් සමහරවිට මූලාරම්භය දුක් සහිත වෙන්න පුළුවන්. දහඩිය මහන්සියෙන්, අමාරුවෙන් ඉතිරිපහදු කරගෙන ඒ විදියට වාමි විදියට ජීවිතය ගතකරන්න කෙනෙක් ධර්මානුකූලව සුදුනම් වෙන්න ඕන. ඒ තැනැත්තාට සමහරවිට අර තරඟකාරී ලෝකයේ පැරදුනා වගේ පෙනුනත් විශ්‍රාම ගන්නා අවස්ථාවේදී ඉබේටම අර අනවස්ථ සුඛ කියන පාරිතෝෂිකය ලැබිලා තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ විශාල ජයග්‍රහනයක් ලැබෙනවා. එයින් සතුටු වෙලා අවසන් හුස්ම

සැනසිල්ලෙන් හෙලන්න පුළුවන් බවයි අපට ධර්මානුකූලව පෙන්වුම් කරන්න පුළුවන් වන්නේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන මේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන මාර්ගය, එහෙම නැත්නම් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කෙලින් මාර්ගයක්. එකකින් එකකට මේක ගැලපිලා හොඳට සම්බන්ධ වෙලා යන එකක්. එතකොට සමයක් දෘෂ්ටිය තුළින් අපි හොඳ නරක වටහා ගත්තානම්, සංසාරයේ යථාතත්ත්වය වතුරාර්ය සත්‍යය තුළින් අපි වටහා ගත්තානම් අපට තියෙන්නේ බොහොම දුර ගමනක් බව අපි කල්පනා කරන්න ඕන. දුර ගමනක් කියලා කියන්නේ අපි සංසාරේ ගියා හෝ නොගියා හෝ අපි අරගෙන ආපු කර්ම මල්ලක් අපේ චිත්ත සන්තානයේ තිබෙනවා. අපි සැලකිලිමත් නොවුණොත් අපි කරන කර්ම වල විපාක හුඟක් දුර යනවා. මේ ජීවිතයට පමණක් නොවෙයි හුඟක් දුර යනවා. අන්න ඒක නිසා දුර්දර්ශීව ක්‍රියා කරන්න සිද්ධ වෙනවා.

ඉතින් ඒ විදියට සමයක් දෘෂ්ටියක් ඇතුළුව ඒක අනුවම නෙකමම, අව්‍යාපාද, අවිහිංසා කියලා දක්වලා තිබෙන සමයක් සංකල්ප කියන හොඳ සංකල්පනාවන් ඇති කරගන්න ඕන. සමයක් සංකල්පයේ තියෙන ඒ කාරණා දෙකක්ම මෙමතිය හා සම්බන්ධයි. කරුණාව හා සම්බන්ධයි. දයාව, අනුකම්පාව හා සම්බන්ධයි. නෙකමමය කියන්නේ පස්කම් සැපයෙන්ම වෙන්වීම එහෙම නැත්නම් ගිහි ගෙයින්ම නික්මීම කියන අදහසයි. අව්‍යාපාද කියන්නේ ද්වේෂය නැති බව, එහෙම නැත්නම් මෙමතී සහගත සිතිවිලියි. අවිහිංසා සංකල්ප කියන්නේ අන්න අර හිංසාවෙන් වැළකීමයි. එතකොට ඒ හිංසාවෙන් වැළකීමේ සිතිවිලි තිබෙනවානම් අර කියාපු විදියට රැකියාවක් වශයෙන් හෝ තමන්ගේ ජීවිතාව සඳහා හෝ ජීවිතය සඳහා හෝ තමා වගේම ජීවත්වෙන්න කැමති වේදනාවට අකමැති සතුන් මැරීම හෝ ඔවුන් මැරීමේ චේතනාවෙන් ඔවුන්ට ආහාර දීලා කිලෝ ගණනට තර කරගැනීම හෝ කරගන්න බෑ. ඒකට හිත කියන්නේ නෑ. ඒ වෙනුවට දයාවෙන් අනුකම්පාවෙන් ලෝකසත්ත්වයා දිහා බලන්න පුරුදු වෙනවා.

කරුණිය සුත්‍රයේ ‘යෙ කෙච් පාණ භූතස්මි’ ආදී වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන ඒ ලේඛණය අනුව ලොකු කුඩා හේදයක් නැතුව ළඟ දුර හැම සතෙක්ම මෙමතී චේතනාවට අරමුණු කරගන්න කියලා පෙන්වා තිබෙනවා. ඉතින් ඒක නිසා අපට හිතන්න

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

බැඳී ඇති අපට අර ගෝවා, කැරට් වගේ කන්නයි මේ සතුන් ඉපදිලා තිබෙන්නෙ කියලා.

ඒ වගේම සංසාරයේ ඥාතිය පිළිගන්නවානම්, තමතමන්, අතීත ඥාතීවරු, මව්පියවරු සමහරවිට තමතමන්ගේම ගෙදරවල් වල ඉපදීමට ඉඩ ඇති බව අපි කල්පනා කරන්නට ඕන. සමහරවිට ඒ අය හරකුන් වෙලා, ගවයින් වෙලා උපදිනවා. එළුවන් වෙලා උපදිනවා, ඌරන් වෙලා, කුකුළන් වෙලා උපදින්න පුලුවන්. එතකොට අපි ඒ මව්පියන්ට පින්දීම සඳහා පින්කම් කරන්න කියලා සතුන් ගේ පිටිපස්සට අරගෙන මරණවානම් මොකක්ද එතන තියෙන පින්කම? අන්න එහෙම කල්පනා කරන්නට ඕන. මෙහෙම සංසාර ඥාතිය ගැන හිතනකොට සත්ත්ව ඝාතනයෙන් දන්නෙම නැතුව තමතමන්ගේ මව්පියන් පවා මරණ බව පිළිගන්න වෙනවා. එපමණක් නොවෙයි ඔය ජාතක කථා වල සඳහන් වෙන ආකාරයට බෝධිසත්ත්වයන්වහන්සේලා පවා සමහරවිට සත්ත්ව ආත්ම ලබනවා. එහෙම වුණොත් ඒ විදියේ සතෙක් මැරීම තුළින් තමා නොදැනුවත්වම වඩාත් බරපතල අකුසලයක් කරනවා. මොකද බෝධිසත්ත්ව කෙනෙක් සත්ත්ව ආත්මයක උපත ලැබුවත් ඒ බෝධි ප්‍රණිධිය තුළ විශාල ශක්තියක් තිබෙනවා. නොදැනුවත්ව කළත් එබඳු සතෙක් මරණයට පත් කිරීමේ ලොකු අකුසලයක් තිබෙනවා. දැන් මනුෂ්‍යයින් ගැන කල්පනා කළත් අපි දන්නවා ගුණධර්මයෙන් වැඩි බුදුකෙනෙකුට රහත් කෙනෙකුට මාර්ග ඵල ලාභියෙකුට, හොඳ සිල්වත් කෙනෙකුට හිංසා කිරීම, මැරීම, සාමාන්‍ය දුස්සීලයෙකුට හිංසා කිරීම වගේ නෙවෙයි. අන්න ඒ වගේ කර්ම ශක්ති පිළිබඳව විශේෂ ලක්ෂණ තිබෙනවා.

ඒ ගැන හිතනකොට හැම කෙනෙකුටම එදිනෙදා ජීවිත ඉතාමත්ම පරීක්ෂාකාරීව ගතකරන්න සිද්ධවෙනවා, විශේෂයෙන්ම රැකියාව පිළිබඳව. ඉතින් ඒක නිසා මේ පින්වතුන් නුවණින් කල්පනා කරන්නට ඕනෙ අපට මේ පාඩම් රාශිය ලැබුණේ චූන්දගෙන්. 'අනේ ඔබලටනම් මට වෙච්ච දේ විදින්න වෙන්න එපා. චූන්ද කෙනෙක්නම් වෙන්න එපා. මගෙන් ගන්න ඕන පාඩම ඕකයි' කියලා චූන්ද කියනවා වගේ අදහසක් මේ ධර්මකථාව ආශ්‍රයෙන් තේරුම්ගන්න ඕන. බුදුපියාණන් මේ අවස්ථාවේදී දේශනා කළ ගාථාවත් ඒ එක්කම තේරුම්ගන්නා. මේ පින්වතුන් අද වැනි මේ පෝය දවසක ශීල සමාදානය කියලා කියන්නෙත් අන්න ඒ විදියේ පිරිසිදු ජීවිතයකට යොමුවීමයි. අර

හොඳ වින්තාවන් ඇතිකරගෙන ඊළඟට ඒක අනුව හොඳ සම්මා කම්මන්ත කියන ප්‍රාණසාන, අදින්තාදනා, කාමමිථ්‍යාවාර ආදියෙන් වෙන්වෙලා ඊළඟට ඒ වගේම හොඳ ආජීවයකට යොමුවෙලා ඒ අනුව කරන බණ භාවනා තමයි සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි කියලා කියන්නේ. ඒ විදියට ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය දියුණු කරගැනීමටයි මේ පින්වතුන් යොමුවුණේ. විශේෂයෙන්ම ආජීව අෂ්ටමක ශීලය ගැන අපි මේ අවස්ථාවේ සඳහන් කළා. තමන්ගේ ජීවිකාව ගැන විශේෂයෙන්ම සැලකිලිමත් වෙන්න ඕනේ. එදිනෙද මනස උපයාගැනීම නොවෙයි. ආහාරපාන ටික කොහොම හරි ලබාගැනීම නොවෙයි. ඒක ධාර්මිකව කරගත්තේ නැත්නම් පෞද්ගලිකව පමණක් නෙවෙයි සාමූහිකව මේ මුළුමහත් විශ්වයම අන්තිමට තිරිසන් ලෝකයක් බවට පත්වෙනවා. මෘග සංඥව අරගෙන එකිනෙකාව මරාකියාගන්නවා කියලා කියන්නේ අන්ත අර වින්තනයෙන්. අර කියාපු අධ්‍යාත්ම දූෂණය නිසා පරිසරය දූෂණය වීමත් යන කාරණා බව නුවණින් කල්පනාවට ගන්න ඕනේ.

මේ පින්වතුන් එතකොට අද දින මේ ශීල සමාදනයෙන්, ඒ වගේම ධර්මශ්‍රවණයෙන් තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ ශුද්ධාව, වීර්යය, සතිය, සමාධිය, ප්‍රඥව කියන ඒ ගුණධර්ම දියුණු කරගන්නා කියලා සිතනවා. අපේ මේ සංසාර ගමන කෙළවර කරගැනීම සඳහා ඇත්ත වශයෙන්ම මේ ජීවිතය පිළිබඳ යථාර්ථය - ජීවිතයේ යථාතත්ත්වය හරියාකාරව අවබෝධ කරගන්න උත්සහවත් වෙන්න ඕන. පැවැත්ම කෙළවර කරගැනීම කියලා කියන්නේ මරණය නෙවෙයි. දිවි නසාගැනීම නෙවෙයි. මේ පැවැත්මට හේතුවෙන්නාවූ අවිද්‍යාවත්, තණ්හාවත් අපේ චිත්ත සන්තානයෙන් ඉවත් කිරීමයි. මේ අවිද්‍යාවත් තණ්හාවත් තුළින් ගෙනෙන භව රාශිය එහෙම නැත්නම් ඒ ඒ ආත්මභව වල ඉපදෙන ගතිය, ඒක තුළ ඇති දුක් ස්වභාවය තමයි ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ නමින් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ. කොයි ආත්මභවයක උපන්නත් අර අනිත්‍යතා ධර්මයට යටවෙලා. තෘෂ්ණාවේ තෘප්තියක් නෑ. ඒ වගේම වින්දන රාශියක් පමණයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මුළු මහත් ඒ වින්දන රාශියම දුක් හැටියට. මොකද ඒවායේ අනිත්‍ය ස්වභාවය නිසා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මුළුමහත් පංචස්කන්ධයම දුකක් හැටියට - පැවැත්මම දුකක් හැටියට දැක්වුවා. මේ ලෝකසත්ත්වයා මිරිගුවක්

ඔස්සේ දුවන්නා වගේ කිසිවකින් සම්පූර්ණ තෘප්තියක් ලැබන්නේ නෑ. හැමදම මොකක්හරි අඩුයි. ඉතින් ඒ තත්ත්වය තේරුම් අරගෙනයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සංසාරයෙන් මිදීමට ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කියලා මාර්ගයක් පෙන්නුම් කරලා තිබෙන්නේ. අන්න ඒ මාර්ගයේ යමින් අර කියාපු භාවනාමය වශයෙන් තමන්ගේ සිත දියුණු කරගැනීමට උපකාර වන - ප්‍රධාන වශයෙන්ම ශ්‍රද්ධාව, ඒ ශ්‍රද්ධාව අනුව ගිය විර්යය, ඒ විර්යය තුළින් මතුකරගන්න සතිය, ඒ සතිය ස්ථාවර කරගැනීමෙන්, තහවුරු කරගැනීමෙන් උපදවාගන්නා සමාධිය කියන ඒ විත්ත ඒකාග්‍රතාව ඇතිකරගැනීමට උත්සාහවත් වෙන්න ඕනේ. ඒ තියුණු කරගත්තු සමාධියෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ චතුරාර්ය සත්‍යය යම් අවස්ථාවක දුටුවානම් ඒ තැනැත්තාට සෝවාන් මාර්ග ඥානයෙන් සෝවාන් ඵලය ලැබෙණවා. ඒක තුළින්ම කෙලෙස් ඉක්මනටම කපනවා. ඊළඟට තවත් ඒ ධර්මචක්‍රයම තව වරක් කරකැවීමෙන් තමයි සකදගාමී, ඒ විදියට හතරවරක් කරකැවීමෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන මේ භවයට ඇති සංයෝජන බැමි කඩාගෙන, ඒවායේ ඇති අර කෙලෙස් ධාරාව - අවිද්‍යා අඳුර පළලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ඒ ප්‍රඥ ආලෝකයට අනුව අපට මේ සංසාර විමුක්තිය ලබාගන්න පුළුවන් වෙනවා.

එතකොට අද දින මේ ධර්මදේශනාව තුළින් මේ පින්වතුන් ශ්‍රද්ධා, විර්යය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන කුසල් සිතිවිලි රාශියක් විත්ත සන්තානයේ ඇති කරගත්තානම් ඒ සිතිවිලි රාශිය ඒකාන්තයෙන්ම අපට හැකිතාක් ඉක්මනින්ම මේ සංසාර දුක් කෙළවර කරගැනීමට හේතුවාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. ඒ වගේම මේ අපගේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වා වූ ඒ ශාසනාරක්‍ෂක දිව්‍ය බ්‍රහ්ම මණ්ඩලයත් ඇතුළු සියළුම සත්ත්වයෝත්, අපගේ ඥාතීන්ත් ඇතුළු සියළුම සත්ත්වයෝත් අනුමෝදන් වෙත්වා! අනුමෝදන් වී හැකිතාක් ඉක්මනින් සියළු සංසාර දුක කෙළවර කර ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවනින් සැතපෙන්නවා! කියන ඒ ප්‍රාර්ථනාව ඇතිව මේ ගාථා කියලා පින් පමුණුවන්න!

‘එතතාවතා ව අමෙහි...’

133 වන ඉදිරිපස

133 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 63)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

ඉධ නන්දති පෙච්ච නන්දති
කතපුඤ්ඤා උභයස්ථ නන්දති
පුඤ්ඤං මෙ කතන්ති නන්දති
භියො නන්දති සුගතිං ගතොති

– ධම්මපද, යමක වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

අපේ මේ දීර්ඝ සංසාර ගමන කම් රැස්කරමින් යන ගමනක්. සසර පැවැත්ම තුළදී දියුණුවත් පරිහානියත් තීරණය කෙරෙන්නේ අපි රැස්කරගන්න පින් පව් දෙක අනුවයි. පිනෙන් සුගතියත්, පවෙන් දුගතියත් සැලසෙනවා කියන්නේ ඒකයි. පින් පව් පිළිබඳ විශ්වාසය - සම්මාදිට්ඨිය, අත්‍යාවශ්‍ය අංගයක් බව බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තිබෙනවා. භාග්‍යයත්, වාසනාවත් පින් තුළින්ම මතු වෙන එකක් බවත්, අභාග්‍යයත්, අවාසනාවත් පවෙහි අනිවාර්ය ප්‍රතිවිපාක බවත් විශ්වාස කිරීම යහපත් බෞද්ධ ජීවිතයක මූලික සිද්ධාන්තයක්. ඒ සිද්ධාන්තය අනුව ජීවිතය ගෙවන කෙනෙකුට මෙලොවත් පරලොවත් සතුටු වියහැකි බව ප්‍රකාශ කෙරෙන ගාථාවකුයි අද අපි මාතෘකා හැටියට තබාගත්තේ. මේ ගාථාව බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනාකොට වදළේ අනේපිඬු සිටාණන්ගේ සුමනා නමැති දියණිය අරමුණු කරගෙනයි.

සැවැත් නුවර විසාකා උපාසිකාවත්, අනේපිඬු මහාසිටාණනුත් තමතමන්ගේ නිවෙස් වල දිනපතාම දෙදහසක් පමණ සංඝයාවහන්සේලාට දන්දීමේ සිරිත පැවතුණා. කොටින්ම කියතොත් දන ශාලාවල වගෙයි ඒ සිටු මැදුරු. දිනපතා ඒ විදියට දන් දුන්නට මොකද, දිනපතාම දන සංවිධානය කරන්න ඒ අයට අවකාශ ලැබුණේ නෑ. හේතුව, සැවැත් නුවර ලොකු දන පින්කම් පවත්වන අය බොහොම උනන්දු වුණා මේ දෙන්නාගෙන් කෙනෙක් තමන්ගේ දන පින්කමට පමුණුවාගන්න, දන සංවිධාන කටයුතු සඳහා. විසාකාවත්, අනේපිඬු සිටාණනුත්, සංඝයාවහන්සේලාගේ අවශ්‍යතාවත්, කැපසරුප් දේ පිළිබඳව, රුවි අරුවි දේ පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයක් තිබෙන නිසා.

එතකොට තමතමන්ගේ නිවෙස්වල දිනපතා දන සංවිධාන කටයුතු තමන්ට කරන්න නොලැබෙණ නිසා ඒ අය තමන්ගේ දූ දරුවන් ඒ සඳහා යොදවගත්තා. විසාඛා මහෝපාසිකාව තමන්ගේ පුතෙකුගේ දියණියක් ඒ කටයුත්ත සඳහා යෙදුවා වගේ, අනේපිඬු සිටාණනුත් තමන්ගේ වැඩිමල් දියණිය වන මහාසුභද්‍රාව දන සංවිධාන කටයුතු සඳහා යෙදවුවා. ඒ තැනැත්තිය සංඝෝපස්ථාන කටයුතු කරමින්ම, සෝවාන් තත්ත්වය ලබාගෙන පසුව විවාහ ජීවිතයට ඇතුල්වුණ නිසා ඊළඟට මූලසුභද්‍රාව ඒ දන සංවිධාන කටයුතු කළා. ඇයත් ඒ වගේම සෝවාන් තත්ත්වයටත් පත්වෙලා පසුව විවාහ ජීවිතයට ඇතුල්වුණ නිසා ඒ කටයුත්ත පැවරුණේ සුමනා නැමති බාල දියණියටයි. ඒ තැනැත්තිය විවාහ ජීවිතයට ඇතුල්වුණේ නෑ. සංඝෝපස්ථාන කටයුතු කරමින්ම සකදගාමී තත්ත්වයටත් පත්වුණා. එක්තරා අවස්ථාවක හදිසි බරපතල ආබාධයක් නිසා මරණාසන්න වෙලා පියාණන්ට පණිවිඩය ඇරියා. ඒ අවස්ථාවේ අනේපිඬු සිටාණන් වෙත නිවෙසක දන සංවිධාන කටයුතු වල නිරත වෙලා හිටියේ. පණිවිඩය ලැබුණු හැටියේ අනේපිඬු සිටාණන් ආවා. ආපු හැටියේ ඇහුවා ‘මොකද දුව සුමනා?’ කියලා. මේ තැනැත්තිය අහනවා ‘මොකද මල්ලි?’ කියලා. එතකොට ‘ඇයි දුව නන් දෙඩන්නේ?’ කියලා ඇහුවහම ‘නෑ මල්ලි මම නන් දෙඩන්නෙ නෑ’ කිව්වා. ‘මොකද දුව බය වෙලා වගේ?’ මරණයට බයද කියන එකයි ඇහුවේ. එතකොට ‘නෑ මල්ලි මා බය නැත’යි කියනවාත් එක්කම කථරිය කළා.

මේ අවස්ථාවේදී ඒ සිටාණන්ට ලොකු ශෝකයක් ඇතිවුණා මේ තරම් හිරිඔතප් සහිත මගේ දුවණිය මැරෙණ අවස්ථාවේදී සිහිවිකල්ව මේ විදියට නන් දෙඩවමින් කථරිය කළා කියලා. ආදහන කටයුතු නිම කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දකින්න ගියා අඩමින්ම බොහොම දුකසේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ අසනවා ‘මොකද සිටාණෙනි, දුකින් දෙමිනස්ව අඩමින් ආවේ?’ කියලා. ‘මගේ බාල දුව කථරිය කළා’ කියලා කිව්වා. ‘ඇයි සිටාණෙනි, දන්නෙ නැත්ද හැම දෙනාටම මරණය පොදුබව?’ ‘එකනම් මම දන්නවා ස්වාමීනි, නමුත් මගේ දියණිය මෙන්න මේ විදියට මරණ අවස්ථාවේ සිහිවිකල්ව නන් දෙඩවමින් කථරිය කළ එක ගැනයි මට කණගාටුව’ කියලා කිව්වා. එතකොට ‘මොකක්ද ඒ කිව්ව දේවල්?’ කියලා විස්තර ඇහුවා. ප්‍රශ්නෝත්තර වශයෙන් සියලු විස්තර බුදුපියාණන් වහන්සේට ප්‍රකාශ කළා. බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා ‘නෑ සිටාණෙනි, නුඹට ඒ දියණිය මල්ලි කියලා කිව්වෙ නුඹ බාල නිසයි. මාගීඵල වලින් බලනකොට ඔබ සෝවාන් ඵලයේ. දුව සකදගාමී ඵලයේ.

ඒක නිසා එහෙම මල්ලි කියලා ඇමතු වේ' කියලා. ඒ ආකාරයට සිටාණන්ගේ ශෝකය සංසිද වූවා. ඊළඟට සිටාණන් ඇහුවා 'කොහේද දන් ඒ තැනැත්තිය උපන්නේ?' කියලා. තුසිත දිව්‍යලෝකයේ කිව්වා. ඒ අවස්ථාවේ 'නැයන් අතරත් බොහොම සතුටු ව හොඳ ජීවිතයක් ගතකරලා සතුටු වෙමින් ඉඳලා මගේ දියණිය සතුටුවෙන තැනකම උපන්නා' කියලා සතුට ප්‍රකාශ කළා. 'එසේය සිටාණෙනි, යම් කෙනෙක් අප්‍රමාදීව ධර්මයේ යෙදෙනවානම්, ඒ තැනැත්තා මෙලොවත්, පරලොවත් සතුටු වෙනවා කියන අදහස දෙමින් අර අපි කලින් ප්‍රකාශ කළ ගාථා ධර්මය බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළා.

ඉධ නන්දනි පෙච්ච නන්දනි
කතප්‍රඤ්ඤා උභයත්ථ නන්දනි

කරනලද පින් ඇති තැනැත්තා මෙලොවත් සතුටු වෙනවා. පරලොවත් සතුටු වෙනවා. මේ දෙලොවදීම සතුටට පත්වෙනවා.

පුඤ්ඤං මෙ කතනති නන්දනි

මා විසින් පින්කරන ලදී කියන, හැඟීම තුළින් මෙලොවදී සතුට ලබනවා.

භියොයා නන්දනි සුගගතිං ගතො'ති

පරලොවදී - සුගතියට ගියාට පස්සෙ වඩාත් සතුටුවෙනවා කියලා ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ පින් වල අගය ප්‍රකාශ කෙරෙන ගාථාවක් වදළා. ඉතින් මේ කථාන්දරය තුළ තියෙන්නේ බොහෝම සුළු සිද්ධියක් බැලුවහම. සුමනාවගේ අවසාන වචන කිහිපය පමණයි මෙතන සටහන් වෙන්නේ. නමුත් ඒක තුළින් අපට හඳුනාගන්න පුළුවන් මේ සුමනාව ඥානවන්ත තැනැත්තියක් බව. මරණ අවස්ථාවේදී තමන්ගේ පියාණන්ට හිත යොදන්න ධර්ම ප්‍රභේදිකාවක් ඉදිරිපත් කරලයි මැරුණේ. ඒ වගේම හොඳ සිහියෙන්. සාමාන්‍යයෙන් හිතන්නේ සිහිවිකල්ව කිව්ව වචනය කියලා. නමුත් යම්කිසි ගැඹුරු අදහසක් ඒ තුළින් ඉදිරිපත් කළේ. බාල දියණිය වුණාට අනිත් දියණියන් දෙදෙනාට පමණක් නොවෙයි තමන්ගේ පියාටත් වඩා වැඩිමල් මාගීඵල අතින්, ලෝකෝත්තර ගුණය අතින්. වයෝවෘද්ධ බව කෙසේ වෙතත්, ගුණවෘද්ධ, තපෝවෘද්ධ ගුණයෙන් බලනකොට වඩා වැඩිමල් නිසයි මල්ලි කියලා ඇමතු වේ පියාට. ඒ වගේම 'මා මරණයට බය නෑ' කියලයි මරණයට

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මුහුණ දුන්නේ. ඒ තුළින් අපට තේරෙනවා ඒ තැනැත්ති ශ්‍රේෂ්ඨ චරිතයක් බව.

ඊළඟට අපි කල්පනා කරලා බලමු, ඇයට පැවරිලා තිබුණේ දැන සංවිධාන කටයුතුයි. මේ පින්වතුන් දන්නවා බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ ධර්මය තුළ තිබෙණවා පින් කිරීමේ ආකාර දහයක්. දස පුණ්‍ය ක්‍රියා වස්තු කියලා. දන් දීම, සිල් රැකීම, භාවනා කිරීම, පින් දීම, පින් අනුමෝදන් වීම, වතාවත් කිරීම, ගරු බුහුමන් කිරීම, ධර්මය දෙසීම, ධර්මය ඇසීම, ඊළඟට තමන්ගේ දෘෂ්ටිය - සමයක් දෘෂ්ටිය සාප්‍ර කරගැනීම කියලා ඔය විදියට කාරණා දහයක් ධර්මයේ පින්කම් හැටියට දක්වනවා. මෙන්න මේ කාරණා දහයම සම්පූර්ණ කරගන්න පුළුවන් පරිසරයකයි ඇය ජීවත්වුණේ. බුද්ධ කාලයේදී නීතිපතා බුද්ධෝපස්ථාන, සංඝෝපස්ථාන කරමින්, දැන සංවිධාන කටයුතු කරමින්, ගිහිව ඉන්න කෙනෙකුට ඒ විදියේ 'දනං, සීලංව, භාවනා, පත්තිපත්තානුමොදනා, වෙය්‍යාවච්ච අපවායඤ්ච, දෙසනාසුතිදිට්ඨිපු' කියලා කියන දස පින් කිරියවත්ම සම්පාදනය කරගන්න පුළුවන් අවස්ථා තිබුණා. ඇත්ත වශයෙන්ම බුද්ධෝත්පාද කාලයේම තමයි මෙකෙ පුණ්‍යක්‍රියා දහයම හරියාකාර සම්පූර්ණ කරන්න පුළුවන් වන්නේ. සාමාන්‍ය ලෝකයා, රැස්කරගතයුතු දේ හැටියට රැස්කරලා තැන්පත් කරගතයුතු දේ හැටියට සලකන්නේ ධන ධාන්‍ය රන් රිදී මුතු මැණික් ආදියයි. නමුත් ධර්මානුකූලව බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන ආකාරයට අර විදියේ ධන සම්පත් මෙලොවට පමණයි සීමා වෙලා තිබෙන්නේ. දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ භවයෙන් භවය යන සත්ත්වයාට නියම ආකාරයෙන්ම ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ, මෙලොවත් පරලොවත් දීර්ඝ කාලයක් තමන්ට උපකාර වශයෙන් පිහිටන්නේ තමන් රැස්කරගත්ත පුණ්‍ය සම්භාරයයි. පුණ්‍ය නිධානයයි.

එතකොට මේ ධන නිධානත්, පුණ්‍ය නිධානත් අතර වෙනස ධර්මයේ බොහෝ අවස්ථා වල දක්වලා තිබෙණවා. ධන නිධානය මෙලොවට සීමාවෙනවා වගේම රජබිය, හොරබිය, ගිනිබිය, ජලබිය ආදියට අනුවෙලා විනාශවෙලා යනවා සමහරවිට ජීවත්ව ඉන්න කාලයේදීම. නමුත් පුණ්‍ය නිධානය රජුන්ටවත්, හොරුන්ටවත් ගන්න බෑ. ගින්නට, ජලයට හසුවෙලා විනාශ වෙන්නේ නෑ. ඒක අනුගාමික නිධානයක් හැටියට තමා පසුපසම යනවා කියලා ඔය විදියට පුණ්‍ය නිධානයේ ඇති චට්ඨාකම කොතෙකුත් අවස්ථා වල බුදුපියාණන්

වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. ඒ වගේම දැන් මෙතනත් කියවෙනවා කතපුඤ්ඤ උභයස් නන්දති කියලා. වාසනාවන්ත ජීවිතයක් කියලා කියන්න පුළුවන් වන්නේ කරන ලද පින් ඇතිබවයි. කරන ලද පින් ඇති තැනැත්තා මෙලොවත්, පරලොවත් සතුටු වෙනවා. දැන් අපි දන්නවා මංගල සූත්‍රයේ කියවෙනවා පුබ්බව කත පුඤ්ඤතා කියලා මංගල කාරණයක්. පෙර කරන ලද පින් ඇතිබව. මේ ජීවිතයට හොඳ පදනමක් පෙර කරන ලද පින් ඇතිබව. පෙර කරන ලද පින් ඇතිබව ලැබෙන්නේ අතීතයේ පින් කරලා තිබෙනවානම් පමණයි.

මෙතනින් ජීවිතය කෙළවර කෙරෙන්නේ නැත්නම් ඊළඟ ජීවිතයට අපි මේ කරන පින්ත් අර විදියට, පදනමක් වෙනවා. සංසාරයේ - කොටින්ම කියතොත් අපේ භාග්‍යය, වාසනාව කියලා අපි සලකන, හිටිගමන් කඩාවැටෙනවා කියලා හිතන - දේවල් හැම එකක්ම යට තිබෙන්නේ අතීතයේ කරන ලද යම්කිසි පුණ්‍ය කර්මයක්. ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනකොට ඒකෙම අනිත් පැත්ත තමයි, පින් - පුණ්‍යශක්තිය - නැතිවුණ හැටියේ හරියට අර අහසේ පියාසර කරමින් තිබුණු ගගන යානයක් - ගුවන් යානයක් - තෙල් ඉවර වුණාම බිම වැටෙන්නා වගේ මහාධන සම්පත් ඇතිව, ඉහළින්ම නිලතල ඇතිව වැජඹුණු අය හිටි ගමන් විනාශ මුඛයට පත්වෙනවා. අපට ඒවායේ හේතු පෙනෙන්නේ නෑ. නමුත් බුදු කෙනෙකුට, අභිඤ්ජාභීන්ට පෙනෙනවා ඇති අර ඒ ලැබුණු තත්ත්ව නිසා, නිලතල නිසා පින් කිරීමෙහි ප්‍රමාදයට වැටිලා, තෙල් ඉවරවෙනකල් දන්නේ නෑ ගගන යානය පහත්වෙනවා. නිකන්ම නෙවෙයි ගිනි ජාලා මැද.

මන්න ඔය විදියට අවාසනාවන්ත ජීවිත ගැන ඒ සිද්ධි පමණයි අපට අහන්න ලැබෙන්නේ. ඒවා තුළ තිබෙන ධර්මතාව අපි ධර්මානුකූලව තේරුම්ගන්න ඕන. ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතර ප්‍රකාශ කළේ නුවණැති පුද්ගලයා නිතරම, නිරන්තරයෙන්ම පින් කිරීමේ අප්‍රමාද වෙනවා කියලා. තමන් දන්නේ නෑ තමන්ගේ තැත්පතු, තමන්ගේ නිධානය බැංකුවේ දැන් කොච්චර ඉතුරුවෙලා තියෙනවද කියලා. ඒවා ගැන සලකන්නේ නැතුව ප්‍රමාදයේ වැටිලා අතීතයේ ගෙනාපු පුණ්‍යශක්තිය නිසා සැප සම්පත් විඳිමින් හිටියොත් අන්න අර විදියට භයානක පරිහානියකට සමහරවිට පත්වෙන්න පුළුවන්. පුණ්‍යශක්තියේ තියෙන වටිනාකම කොයින්තරම්ද කියතොත් කෙනෙක් උත්පත්තිය ලබලා තියෙන පුණ්‍ය කමීය, සුළු

එකක්කම් තමන් මේ ජීවිතයේ පින් කළොත් ඒක උපසුමහක කම් වශයෙන් උපකාර වෙනවා ජනක කම් හැටියට තමන් අරගෙන ආපු උත්පත්ති පින ශක්තිමත් වෙන්න. ඒවගේම සමහරවිට තමන්ගේ අකුසල කම් තිබෙනවානම් තමන් කරන පින්කම් වලින් ඒවා කැපිලා ගිහිල්ලා උපපිඩක වශයෙන් ඒ අකුසල කමයේ බලය බිඳෙනවා. තවත් සමහරවිට ඒ කුසල හෝ අකුසල කමයක ශක්තිය සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශ කරන්නත් පුළුවන් උපසාහක වශයෙන්.

මය විදියට කමයේ විවිධ ශක්තීන්, විවිධ කෘත්‍යයන්, ධර්මයේ ප්‍රකාශ කෙරෙනවා. අපි ඒ තුළින් තේරුම්ගන්න ඕනෙ මේ පුණ්‍ය නිධානය තමයි මනුෂ්‍යයෙකුගේ ජීවිතයට ඉතාමත්ම වටිනා නිධානය. අනෙක් කොයි දේවල් අඩු වුණත්, දැනවත්ත පුද්ගලයාට පින් කිරීමට අවස්ථාවල් තිබෙනවා. මුදලින් පමණක් කෙරෙන දෙයක් නොවෙයි, දැන් මෙතන මේ කියාපු කාරණා දන, ශීල, භාවනා ඒ වගේම අර වතාවත් කිරීම ආදී ඒ කටයුතු ගැන හිතලා බලනකොට විය පැහැදුම් වෙන දේවල්ම නොවෙයි. නුවණ තිබෙනවානම්, ශ්‍රද්ධාව තිබෙනවානම් පින් රැස් කිරීමේ අප්‍රමාදව කටයුතු කරන්න ඕනෑම කෙනෙකුට හැකියාව තිබෙනවා. ඒ වගේම පවක් කළානම් පසුතැවිල්ලයි එතන ඉඳලාම තියෙන්නෙ. කළ අවස්ථාවේ ඉඳලාම පසුතැවිල්ල. හිත දන්නවා තමන් වැරද්දක් කළ බව. පින් කළ තැනැත්තාට කළ අවස්ථාවේ ඉඳලාම ඒක විශාල සහනයක්. හිතෙන හිතෙන වෙලාවේ ඒක තුළින් පොළී වගේ උණාගෙන එනවා පින් සිතීවිලි රාශියක්. තව තවත් පින් කිරීමට උනන්දු වෙනවා. අන්න ඒ විදියේ ධර්මතාවක් තිබෙනවා මේ පින් පිළිබඳව. එතකොට පිනෙහි වටිනාකම තේරුම්ගැනීම ඉතාමත්ම වැදගත් වෙනවා. විශේෂයෙන්ම මේ අවදියේ.

ඇත්ත වශයෙන්ම කියනවානම් මේ පින ඊළඟට ජීවිතයකට පමණක් උපකාර වන දෙයක් නොවෙයි. දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ තමන් බලාපොරොත්තු වන යම් ඉලක්කයක් තිබෙනවානම් බුදු, පසේබුදු, රහත් ආදී, ඒ ඉලක්ක පවා සම්පාදනය කරදීමට සමත් දෙයක් මේ පින කියන එක. ඒ ඉලක්ක සම්පාදනය කරගන්නනම් ඕන කරන්නෙ තමන් දැඩිව යම්කිසි අධිෂ්ඨානයක්, ප්‍රාර්ථනාවක් ඒ පිළිබඳව ඇතිකරගැනීමයි. ඒ තුළින් පුළුවන් ඒ පින් යොමුකරන්න තමන් බලාපොරොත්තු වෙන ඉෂ්ටාර්ථය සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට - සාර්ථක කරගැනීමට. දැන් මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා 'ප්‍රණිධි' කියලා වචනයක් ගැන. බුද්ධඝනය

සඳහා ප්‍රණිධියක් ඇති කරගන්නවා. 'මම බුදු වෙමිවා!' කියලා පතාගන්නවා. දැඩි අධිෂ්ඨානයක් ඇති කරගන්නවා. ඊළඟට ඒ ප්‍රණිධියට ඔක්කොම උරාගෙන එනවා අර කරන කුසල කර්ම ටික පාරමී හැටියට. ඒ විදියටම තමයි අර තමන් යම්කිසි ප්‍රණිධියක්, යම්කිසි යොමුවක් ඇති කරගත්තානම් හිතෙන්, ඒ යොමුවට අර තමන් කරන පින්කම් වල සාරය ඇදිලා ඇවිල්ලා තමන්ට අවසානයේ සංසාර දුක් කෙළවර කරන්න පවා ඒ පින් උපකාර වෙනවා. එහෙම නමුත් ඇතැම් කෙනෙක් මේ කාලේ කල්පනා කරනවා පින් කිරීම කියන එක, ඔය අඥන, මෝඩ ගුද්ධාව විතරක් තියෙන අයගේ ක්‍රියාවක්ය, ඒක සසර දික් කරන එකක් කියලා. ඒක වැරදි වැටහීමක්. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ තියෙන මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව හරියාකාරව තේරුම් නොගැනීම නිසයි ඒක වෙන්නේ. අපි ටිකක් කල්පනා කරලා බලමු බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව තුළ තියෙන මූල ධර්ම. මොකද ඒක අපට වැදගත් වෙනවා අප තුළ බොහෝවිට පින් කිරීම ආදිය පිළිබඳ ඇතිවන සැක දුරුකරගන්න.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව ගැන මේ පින්වතුන් අහලා තිබෙනවා. ඒ ලෝකයේ තිබෙන අන්තගාමී දෘෂ්ටි දෙකක් මැදින්, එහෙම නැත්නම් ඒවා ඉක්මවලා යන විදියේ වටිනා මැදුම් මගක් වන ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයයි. ඒ අන්තගාමී දෘෂ්ටි හැටියට දක්වන්නේ උච්ඡේද දෘෂ්ටියයි, ශාස්වත දෘෂ්ටියයි. උච්ඡේද දෘෂ්ටිය කියන්නේ පින්වතුනි අපි මළාට පස්සෙ මෙතනින් ඒ ජීවිතය කෙළවරයි. නැවත උත්පත්තියක් නෑ. මෙලොවක් පරලොවක් කියලා හේදයක් නෑ කියන ඒ අදහසයි. ඊළඟට ශාස්වත දෘෂ්ටිය කියන්නේ දිගින් දිගට සදකාලිකව යන නිත්‍ය ආත්මයක් අප තුළ තිබෙනවා කියන එකයි. ඒ දෙකම අන්ත හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රතිකෂේප කරනවා. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන මැදුම් පිළිවෙත මොකක්ද කියලා ඊළඟට අපි ටිකක් විමසලා බලමු. සම්මාදිට්ඨියම තමයි, එහෙම නැත්නම් මේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයම තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මැදුම් පිළිවෙත හැටියට හඳුන්වලා දීලා තියෙන්නේ. මේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය ආරම්භ වෙන්නේ සම්මාදිට්ඨියෙන්. හරි දැක්මෙන්. මේ හරි දැක්මේ අංශ දෙකක් තිබෙන බව බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තිබෙනවා. 'මහණෙනි මම සම්මාදිට්ඨිය දෙආකාරයි කියලා ප්‍රකාශ කරමි' මේ දෙආකාරය මොකක්ද?

එකක් තමයි, මෙන්න මෙහෙමත් සම්මාදිට්ඨියක් තිබෙනවා ඒක හඳුන්වන්නෙ සාසවා පුඤ්ඤභාගියා උපධිවෙපකකා කියලා. සාසවා කියලා කියන්නේ ආශ්‍රව සහිතයි. සංසාර සත්ත්වයන් තුළ තිබෙනවා, සංසාර සත්ත්වයා මත් කරලා ඇදලා ගන්න විදියේ බලවේග තුනක්. කාමයන්ට ඇදෙන ගතියක් තියෙනවා. ඒ තමයි කාමාසව. භව ආසව කියන්නේ පැවැත්මට ලැදියි. පැවැත්ම ලබාගන්න, පැවැත්මට කැමතියි. අවිජ්ජාසව කියන්නේ අවිද්‍යාවට, අඳුරට ඇදිලා යනවා. ඔන්න ඔය විදියේ ආශ්‍රව - මත් කරන විදියේ ස්වභාවයක් තිබෙනවා. එතකොට මේ කියන සම්මාදිට්ඨිය සාසවයි - ආශ්‍රව සහිතයි. ඒක පිළිගන්නවා. නමුත් පුඤ්ඤභාගියා. පුඤ්ඤභාගියා කියන්නේ පින් පැත්තට නැඹුරුයි - පුඤ්ඤභාගියා. ඊළඟට කියනවා උපධිවෙපකකා උපධි කියන්නේ, උපධි සම්පත් කියන්නේ කෙනෙකුගේ ජීවිතයකට උපකාරවන, ජීවිතය හරියාකාරව පවත්වන්න උපකාර වෙන භවභෝග සම්පත්. ඊළඟට ඉන්ද්‍රිය විකල්පයක් නැති ජීවිත, ඒ විදියේ සම්පත්ති වලට උපධි කියලා කියනවා. එතකොට මේ සම්මාදිට්ඨිය තුළින් කෙරෙන්නේ ඒ සම්පත් ලබාදීමයි. ඒවා ආශ්‍රව සහිත තමයි, නමුත් ඒවා පින්ට නැඹුරුයි. ඒ වගේම උපධි සම්පත් ලබාදෙනවා සංසාරයේ. නිවන් දකින්න බලාපොරොත්තුවන කෙනෙකුට පවා හොඳ ජීවිතයක් ඇත්නම් ඒ කටයුතු සඳහා කරදර නැතුව ඒ බණ භාවනා ආදියේ යෙදෙන්න පුළුවන්. උපධිවෙපකකා.

ඊළඟට අනිත් සම්මාදිට්ඨිය හඳුන්වන්නේ අරියා අනාසවා ලොකුත්තරා මග්ගංගා කියලා. ඒ ආර්ය සම්මාදිට්ඨිය. ඒ වගේම අර කියාපු ආශ්‍රවයන්ගෙන් මිදිලා - අනාසවා. ඊළඟට ලොකුත්තරා මග්ගංගා - ලෝකෝත්තර මාර්ගයේ අංගයක්. ඒක ගැඹුරු දෙයක්. ගැඹුරු පැත්තක් එතන කියන්නෙ. ලෝකෝත්තර මාර්ගයේ අංගයක්. ඇත්ත වශයෙන් පින්වතුනි! මෙන්න මේ කියාපු සම්මාදිට්ඨියේ අංශ දෙකෙන් අර කියාපු අන්ත දෙක ඉවත් වෙනවා. කොහොමද ඉවත් වෙන්නෙ? උච්ඡේද දෘෂ්ටිය ගත්තු කෙනා, මෙනනින් ජීවිතය කෙළවරයි තවත් උපදින්නෙ නෑ කියන අදහස පිට, පින් පව් පිළිබඳ විශ්වාසය අතහරිනවා. හොඳ නරක පිළිබඳ විශ්වාසයත් නැතිකරගන්නවා. ඊළඟට කරන්නෙ මොකක්ද ඉන්නතාක් ඕන හැටියට අපරාධ කරමින් හරි, හොඳින් හෝ නරකින් හරි සැප විඳිනවා.

මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා කාමසුඛල්ලිකානුයෝගය ගැන. කාමසුඛල්ලිකානුයෝගය - කාමයෙහි ඇලී ගැලී සිටීම තමයි උච්ඡේද දෘෂ්ටිය, ඒ වැරදි දෘෂ්ටිය ගත්තු කෙනාගෙ ජීවන ප්‍රතිපදාව. ඒ ගැන ප්‍රකාශ කෙරෙන පැරණි ශ්ලෝකයක් තිබෙනවා. ඒක ත්‍රිපිටකයේ තියෙන එකක් නෙවෙයි. සංස්කෘත සාහිත්‍යයේ තිබෙන දෙයක්. පැරණි ශ්ලෝකයක් තිබෙනවා ඉතාම කෙටියෙන් ලස්සනට පෙන්නුම් කරනවා අර කාමසුඛල්ලිකානුයෝගී අන්තයට ගිය කෙනාගේ ජීවන පරමාර්ථය. යාවතජ්චේත් සුඛංජ්චේත් - සෘණංකෘතවා සෘතං පිචේත් - භස්මී භුතස්‍ය දෙහස්‍ය පුනරාගමනං කුතස. ජීවත්ව ඉන්තතාක් හොඳට සැප විදින්න ඕන. යාවතජ්චේත් සුඛංජ්චේත්, හොඳට සැප විදිමින් ඉන්න ඕන. සෘණංකෘතවා සෘතං පිචේත් - ණයට අරගෙන හරි ගිතෙල් බොන්න ඕනෙ. ගිතෙල් කියලා කියන්නේ අර සුඛෝපභෝගී බව පෙන්නුම් කරන දෙයක්. මොකද ධනවත් අය නිතර ගිතෙල් පාවිච්චි කරනවා. ඒක නිසා ණය වෙලා හරි, තමන්ට නැත්නම් ණය වෙලා හරි - ඒක ආයෙ ණය ගෙවන්න වෙන්නෙ නෑ, නැවත උත්පත්තියක් නැතෙ. ණය වෙලා හරි ගිතෙල් බොන්න. මොකද හේතුව භස්මී භුතස්‍ය දෙහස්‍ය - මැරිලා ඒ ශරීරය දැමුණට පස්සෙ පුනරාගමනං කුතස - ඒ ශරීරය ආයෙ එන්නෙ කොහොමද? ඔන්න ඔය දෘෂ්ටිය - උච්ඡේද දෘෂ්ටිය නිසා කාමසුඛල්ලිකානුයෝගයේ ගිහිල්ලා එරෙනවා.

ඊළඟට අනිත් දෘෂ්ටිය මොකක්ද? ඒක අර නිගණ්ඨයින් අතර එහෙම තිබුණු එකක්. ශාස්ථික දෘෂ්ටිය. ඒ අය කළේ මේ අයේ ශරීරය තුළ තිබෙනවා නිත්‍ය ආත්මයක් සදකාලික ආත්මයක්. මේක ශරීරයෙන් මුදගන්න ඕන කියලා නොයෙකුත් විදියේ අප් වුන, ගෝ වුන කියලා එළවන් හැටියට, බල්ලන් හැටියට, ගවයින් හැටියට මහාදුෂ්කර වුන රකිමින්, ශරීරයට දුක් දෙමින් වද හිංසා කරමින් ආත්මය ගලවගන්න උත්සාහ කළා. ඒකට කියනවා අත්තකිලමථානුයොග කියලා. අත්තකිලමථානුයොගය. පමණට වඩා ශරීරයට දුක් දීමේ ප්‍රතිපත්තියේ අන්තයට ගියා අන්න අර ශාස්ථික දෘෂ්ටිය ගත්තු අය. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ සම්මාදිට්ඨියේ - අරියා, අනාසවා, ලොකුතරා, මහංගා කියන ගැඹුරු පැත්තේ සම්මාදිට්ඨියෙන් කෙරෙන්නෙ මොකක්ද? අන්න අර නිත්‍ය ආත්මයක් පිළිබඳ අදහස ප්‍රතික්ෂේප කෙරෙනවා. එතන තියෙන්නේ ඇත්ත වශයෙන්ම පටිච්චසමුප්පාදය කියන ගැඹුරු ධර්මයයි. හේතු ප්‍රත්‍ය අනුව පැවැත්ම සිදුවෙන බවයි.

කොටින්ම කියතොත් අරියා, අනාසවා, ලොකුතරා, මහංගා කියන සම්මාදිට්ඨිය හඳුන්වනවානම් හඳුන්වන්න තියෙන්නේ වතුරාර්ය සත්‍යය තුළින්. මුළු මහත් පංචස්කන්ධයම දුකක්. ඒකට යටින් තියෙන්නේ තණ්හාවයි. තණ්හාව සංසිද්ධිම නිවනයි. නිවනට මාර්ගය ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි යනුවෙනුයි. මෙන්න මේ දෙවෙනි සම්මාදිට්ඨිය තුළින් කෙරෙන්නේ මොකක්ද? නිත්‍ය ආත්මයක් ප්‍රතිකෂේප වෙනවා. මෙතන ආත්මයක් නෑ. ආත්මයක් නැතිවුණා කියලා අඬන්න දෙයක් නෑ. මෙතන ඇත්ත වශයෙන්ම තිබෙන්නේ පංචස්කන්ධයක්. හේතු ප්‍රත්‍යයක් නිසා පවතින ගොඩවල් පහක් පමණයි. අන්න එතකොට ඒක තුළින් අර නිගණ්ඨයින්ගේ ශාස්වත දෘෂ්ටිය ඒ වගේම අත්තකිලමානුයෝගය ප්‍රතිකෂේප වුණා. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව මහපුදුම අන්දමේ මැදුම් මගක්. ඒ මැදුම් මග හඳුන්වනවා තවත් පද කීපයකින්.

බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතර ප්‍රකාශ කරනවා මේ මගේ ශාසනයේ තිබෙන්නේ අනුපුබ්බ සික්ඛා, අනුපුබ්බ කිරියා, අනුපුබ්බ පටිපදා. ක්‍රමානුකූලව, ක්‍රමක්‍රමයෙන් අනුපිළිවෙලින් යන හික්මීමක්ය. අනුපිළිවෙලින් යන ප්‍රතිපදාවක්ය. අනුපිළිවෙලින් යන වැඩපිළිවෙලක්ය, ක්‍රියාපටිපාටියක්ය, ක්‍රියාදාමයක්ය කියලා. මේ අපි නොයෙකුත් පාලි වචනත් එක්ක ඉදිරිපත් කරපු මේ කාරණා ටික ඉතාම පහසුවෙන් තේරුම්ගන්න පුළුවන් ලස්සන උපමාවක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා ඔසකරණ සූත්‍රයේ. එක් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට දේවතාවෙක් ඇවිල්ලා අහනවා ප්‍රශ්නයක්. බුදුපියාණන් වහන්සේට දෙව්වරු කරන ආමන්ත්‍රණය, අපි සිංහලට ගන්නේ නිදුකාණෙනි කියලා. 'නිදුකාණෙනි, ඔබ කෙසේද මේ සැඬ වතුරෙන් එතෙර වුණේ?' කියලා ඇහුවා. පින්වතුනි, මේ සාංසාරික සත්ත්වයා ගසාගෙන යන සැඬ වතුර හතරක් ධර්මයේ දක්වනවා කාමොස, භවොස, දිට්ඨොස, අවිජ්ජොස කියලා. කාම නැමති සැඬ වතුරකට ගසාගෙන යනවා මේ සත්ත්වයා. ඒ වගේම භවය - පැවැත්මට ඇදිලා යනවා. ඊළඟට දිට්ඨි වලට ඇදිලා යනවා. අවිජ්ජා - අවිද්‍යාවට ඇදිලා යනවා. ඔය විදියේ සැඬ වතුර හතරක් මැදයි මේ සාංසාරික පැවැත්ම කෙරෙන්නේ. එතකොට මේ සැඬ වතුර හතරෙන් කොහොමද එතෙර වුණේ කියන එකයි බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ඇසුව ප්‍රශ්නය. බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙන පිළිතුර මොකක්ද 'ඇවැත්නි, මම නොනවතිමින් නොදඟලමින් සැඬ වතුරින් එතෙර වුණෙමි' කියලා පිළිතුරු දුන්නා.

ඊළඟට දේවතාවා අහනවා 'ඒ කෙසේද නිද්‍රකාණෙනි ඔබ එහෙම නොනවතිමින්, නොදඟලමින් සැඬ වතුරින් එතෙර වුණේ?' කියලා තව විස්තර ඇහුවා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'ඇවැත්නි යම් අවස්ථාවක නැවතුණානම් මම ගිලාබැස්සා, දැගලුවානම් මම ගසාගෙන ගියා' ඒ කියන්නේ තමන්වහන්සේගෙම සාංසාරික අත්දැකීම්. ඒක අර කලින් ප්‍රකාශ කරපු ධර්මානුකූල කාරණා අනුව මේ ආකාරයට තේරුම්ගන්න පුළුවන්. 'යම් අවස්ථාවක මම උච්ඡේද දෘෂ්ටියට අනුව, කාමසුඛල්ලිකානුයෝගයට අනුව නිෂ්ක්‍රීය විදියට පින් පව් වල විපාකයක් නැත. ඒවා පිළිබඳ වැදගත්කමක් නැත කියලා එහෙම හිතාගත්තානම්, ඒ විදියට ජීවත් වුණානම් මට වෙන්තෙ එහෙම පිටින්ම ගිලා බැසීමක්. පින් පව් පිළිබඳව උච්ඡේද දෘෂ්ටියේ දර්ශනය මේ විදියට කාරණා දහයකින් විග්‍රහ කෙරෙනවා. දස වස්තුක මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය හැටියට. දනය කියලා දෙයක් නැත. යාගය කියලා දෙයක් නැත. භෝමය කියලා කියන ඒ දන යාග භෝම කියලා කියන අතීතයේ තිබුණු ඒ දීම ක්‍රම, ඒවායේ කිසිම වැදගැම්මක් නැත. ඊළඟට හොඳ නරක කර්මවල එල විපාකයක් කියලා දෙයක් නැත. මෙලොවක් කියලා දෙයක් නැත. පරලොවක් කියලා දෙයක් නැත. මවෙක් කියලා විශේෂඥයක් නැත. පියෙක් කියලා විශේෂයක් නැත. ඉබේ පහළ වෙන, ඕපපාතික වශයෙන් උපදින සත්ත්වයින් නැත. මෙලොවක් පරලොවක් පිළිබඳව තමන්ගේ අභිඥාවෙන් දන ප්‍රකාශ කරන මහණ බමුණන් ලෝකයේ නැත කියලා ඔය විදියට නැත නැත කියලා කාරණා දහයක් උච්ඡේද දෘෂ්ටියේ කියවෙනවා. ඒ දහය වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නේ 'ඇත' 'ඇත' කියලා.

දනයක් ඇත. යාගයක් ඇත. භෝමයක් ඇත. හොඳ නරක කර්ම වල එල විපාකයක් ඇත. මෙලොවක් ඇත. පරලොවක් ඇත. මවෙක් ඇත. පියෙක් ඇත. ලෝකයේ ඕපපාතික, දෙවියන් ප්‍රේතයින් වගේ ඒ විදියට ඉබේ පහළ වෙන සත්ත්ව විශේෂයන් ඇත. ඊළඟට මෙලොවක් පරලොවක් පිළිබඳව යථාතත්ත්වය අභිඥාවෙන් දන ප්‍රකාශ කරන මහණ බමුණන් ඇත. කියලා ඔය විදියට සම්මාදිට්ඨිය දක්වනවා දස ආකාරයක් හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ. අන්න ඒ දස ආකාර සම්මාදිට්ඨියෙන් අර උච්ඡේද දෘෂ්ටියේ ප්‍රකාශ කෙරෙන 'නැත' 'නැත' කියන දහය ප්‍රතිකෂේප වෙනවා. අන්න එතකොට අපට පැහැදිලිවම පේනවා උච්ඡේද දෘෂ්ටියෙන් යමක් 'නැතෙයි' කියනවානම් ඒකට බුදුපියාණන් වහන්සේ 'ඇතෙයි' කියනවා. ශාස්වත දෘෂ්ටියෙන් යමක් 'ඇතෙයි' කියනවානම් ඒ

කියන්නේ නිත්‍ය ආත්මයක් තියෙනවයි කියනවානම් ඒකට බුදුපියාණන් වහන්සේ 'නැතෙයි' කියනවා. නැතෙයි කියන්නේ අන්ත අර වතුරාර්ය සත්‍යය පිහිට කරගෙන. දැන් එතකොට මේ පින්වතුන්ට ඒක පහසුවෙන් සලකගන්න නැවත මතක්කරගත්තොත් උච්ඡේද දෘෂ්ටියේ කියවෙන්නේ 'නැත' 'නැත' කියලා අර මවෙක් නැත, පියෙක් නැත, මෙලොවක් නැත, පරලොවක් නැත, යාග හෝම ආදියේ ඵල විපාකයක් නැත ආදී වශයෙන්. ඒවා කොටින්ම කියතොත් කර්මවාදය ප්‍රතික්‍ෂේප කරනවා. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒවා ඇත ඇත කිව්වා. ඒවා සාංසාරික වශයෙන් අර කියාපු සාසවා පුද්ගලභාගියා උපධිවෙපක්කා. ආශ්‍රව සහිත බව ඇත්ත. නමුත් ඒවා පින්, පින් කියන පැත්තට නැගුරු විදියේ සම්මාදිට්ඨියක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කළේ. දැන වස්තුක සම්මාදිට්ඨිය. එහෙම නැත්නම් කම්මස්සකතා සම්මාදිට්ඨිය කියලා ඒකට කියනවා.

කර්මය තමාගේ කොට ඇති කියන අදහසයි කම්මස්සකතා සම්මාදිට්ඨිය කියලා කියන්නේ. ඒක තමයි අර සම්මාදිට්ඨියේ පළවෙනි පැත්ත. ඒකෙන් තමයි උච්ඡේද දෘෂ්ටිය - කාමසුඛල්ලිකානුයෝගය ප්‍රතික්‍ෂේප වෙන්නේ. ඊළඟට ගැඹුරු පැත්ත තමයි අර වතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ ආර්ය ලෝකෝත්තර මාර්ගාංග හැටියට දක්වපු ඒ සම්මාදිට්ඨිය. ඒකෙන් ප්‍රතික්‍ෂේප වෙන්නේ නිගණ්ඨයින්ගේ ශාස්වතවාදය. මෙතන ආත්මයක් ඇත කියන එක ප්‍රතික්‍ෂේප වෙනවා. පංචස්කන්ධය තනිකර දුක් ගොඩක් කියලා. ඔන්න එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ මහපුදුම විදියේ විසඳුමක් මෙතන ඉදිරිපත් කරන්නේ. මේ සංසාරයේ අර ගලාගෙන යන සැඩ වතුරෙන් එක පාරට එතෙර වෙන්න බෑ. දියවැළකට අනුවුණාම කෙනෙක් දන්නවා එතන නැවතුනොත් ගිලා බහිනවා. දැනලුවොත් ගසාගෙන යනවා. ඔය විදියේ තත්ත්වයක් දිය වැළක තියෙන්නේ. ඒක නිසා එක්තරා ක්‍රමානුකූල උපක්‍රමයකින් - ඒකට තමයි අපි අර කිව්වේ අනුපුබ්බ කිරියා, අනුපුබ්බ පටිපදා, අනුපුබ්බ සික්ඛා කියලා ක්‍රමානුකූල ශික්‍ෂණයකින්, ක්‍රමානුකූල ප්‍රතිපත්තියකින්, ක්‍රමානුකූල ක්‍රියාදාමයකින් තමයි දිය වැළකින් සැඩ පහරකින් එතෙර වෙන්න පුළුවන් වන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ මේ මධ්‍යම ප්‍රතිපාදව මේ පින්වතුන්ට දැන් ගැඹුරින් සලකාගන්න පුළුවන් අර කියාපු අන්ත දෙකට අසුනොවන ආකාරය පිළිබඳව.

සාමාන්‍යයෙන් අපි කල්පනා කරන්නේ කාමසුඛල්ලිකානු-
යෝගයන් අතඥරියා, අත්තකිලමථානුයෝගයන් අතඥරියා. ඔපමණකින්
මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව කියලා. ඔයිට වැඩිය ගැඹුරු දෙයක් ඔතන තිබෙනවා.

දැන් මේ ඔක්කොම අපි කියන්නෙ යම්කිසි හේතුවක් නිසයි.
ඇතැම් උගතුන් බොහෝවිට මෙවැනි ප්‍රකාශ කරනවා. 'මේ සසර
වැඩෙන්නේ පින්කම් තුළින්. කර්මය කරන කෙනෙක් නැත්නම් විපාකය
විඳින්න කෙනෙකුත් කොයිතේද? බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ
අනාත්ම ධර්මයක්නම් අපි කළ කර්ම වලට මමෙයි කියලා කෙනෙක්
නැත්නම් කොහොමද මේවායේ විපාකයක් අපි ලබන්නේ?' කියලා. ඒ
තුළින් ඔවුන් නිෂ්ක්‍රීයත්වයට අන්තිමට කාමසුඛල්ලිකානුයෝගයට පවා
යන්න නිදහසට කාරණයක් කරගන්නවා. මේක එහෙම පිටින්ම වැරදි
අදහසක්. ධර්මය වරදවලා තේරුම් ගැනීමක්. අතිධාවනයක්. ඒකට
කියන්නේ තර්ක විතරක් තුළින් ඇති කරගන්න අතිධාවනයක්. පමණ
ඉක්මවා යාමක්. මොකද නිත්‍ය ආත්මයක් ප්‍රතිකේෂ්ප කළ පමණින්
බුදුපියාණන් වහන්සේ කර්මය පිළිබඳ වගකීම ප්‍රතිකේෂ්ප කරන්නෙ නෑ.
මොකද ඒකට හේතුව? කොටින්ම කර්මය කියන එක අවිද්‍යාව තුළින්
පැන නගින දෙයක්. හොඳ කර්මයක් හෝ වේවා, නරක කර්මයක් හෝ
වේවා. අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා කියලා කියන විදියට අවිද්‍යාව නිසයි
තමාට ඕනෑ හැටියට සංස්කාරයක් වශයෙන් යම්කිසි පින්ක් හෝ පවක්
කෙනෙක් කරන්නෙ. ඒක කිරීමේදී තමා කියන හැඟීම ඉදිරිපත් වෙනවා.
ඒ ඉදිරිපත් කරගත්තු තමා කියන හැඟීමේ වගකීම අනුව ඒ කර්මයට
වගකියනවානම් විපාකයටත් වගකියන්න වෙනවා. ඒක නිසා කර්මයට
විතරක් වග කියලා විපාකයෙන් බේරෙන්න බෑ, තර්ක වලින්. ඕකයි
තියෙන තත්ත්වය. ඕක බොහෝ දෙනා පටලවා ගන්නවා.

අර ලෝකෝත්තර මාර්ග සම්මාදිට්ඨිය තමන්ට ඉතාම ඇතයි.
තමන් ඒ පැත්තට තවම කිට්ටු වෙලාවත් නෑ. නමුත් ඒ ලෝකෝත්තර
මාර්ග සම්මාදිට්ඨිය පෙන්නුම් කරලා මේ ජීවිතයේ, බුදුපියාණන්
වහන්සේ ඒ දක්වපු අර පින් කිරීම් කියන දේවල් වලින් ගැලවෙන්න
බලනවා. එහෙම ගැලවෙන්න බෑ. ඇත්ත වශයෙන්ම කියනවානම් දැන්
ධම්ම පදය කියන පොතේ එක පරිච්ඡේදයක් - එක කොටසක් තියෙනවා
අතත වග්‍ග කියලා. වග්‍ග කියලා කියන්නේ පරිච්ඡේදය කියන අදහසයි.
ආත්ම වර්ගය කියලා සමහරවිට ඕක පරිවර්තනය කරනවා, බොහෝවිට
අනාගමිකයින් මේ අතත වග්‍ග කියන මෙන් මේ කොටසේ තිබෙන

පහන් කණුව ධම් දේශනා

ආත්ම කියන වචනය වැරදියට අරගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේ අනාත්ම ධර්මයක් දේශනා කළේ නෑ. මේ කියලා තියෙන්නේ ආත්මයක් ගැන නේද කියලා පෙන්වුම් කරනවා.

නමුත් මේ අතර වගයේ කියවෙන්නේ පින්වතුනි! තමා ගැනයි. තමා කියන විදියටයි එතන ගන්න තියෙන්නේ. ඒක අපට හොඳට පැහැදිලි වෙන ගාථාවක් තියෙනවා.

අතනාව කතං පාපං - අතනා සංකිලිසුති
අතනා අකතං පාපං - අතනාව විසුජ්ඣති
සුඤ්ඤි අසුඤ්ඤි පච්චතං - නාඤ්ඤමඤ්ඤසු විසොධයෙ

ආත්ම වර්ගයේම තියෙන ගාථාවක්. ඒක තුළින් අපට පේනවා මෙන්න මේ අතර කියන වචනය මෙතන යෙදිලා තියෙන්නේ තමා කියන අදහසින් බව. මොකද 'අතනාව කතං පාපං අතනා සංකිලිසුති'. තමා විසින් කරන ලද පාපය තමාව කිලිටි කරනවා. 'අතනා අකතං පාපං අතනාව විසුජ්ඣති'. තමා විසින් නොකරන ලද පාපය - නොකරන ලද පාපය කියන්නේ පාපය කිරීමෙන් වැළකීම. ඒක කුසලයක් බව මේ පින්වතුන් දන්නවා. එතකොට තමා විසින් නොකරන ලද පාපය තමාව පිරිසිදු කරනවා. එම නිසා 'සුඤ්ඤි අසුඤ්ඤි පච්චතං' - පිරිසිදු බව හෝ අපිරිසිදු බව තමා පිලිබඳ වූවක් - දෙයක් - පච්චතං. 'නාඤ්ඤමඤ්ඤසු විසොධයෙ' - වෙන කෙනෙකුට බෑ තව කෙනෙක් පිරිසිදු කරන්න. ඉතින් ඒ තුළින් බුදුපියාණන් වහන්සේගේම වචනයෙන්ම අපට පැහැදිලිවම පෙනෙනවා මේක තමා පිලිබඳ දෙයක්. තමා කළානම් තමා විදින්න ඕන. අන්න එතකොට මේ ආත්ම කියන වචනය අර නිත්‍ය ආත්මයක් කියලා වැරදි විදියට අනිධාවනයෙන් ගැනීම නිසා තමයි බොහොම දෙනෙක් දන්නෙම නැතුව නාස්තික දෘෂ්ටියට වැටෙන්නේ. බොහොම පණ්ඩිත අය, උගත් අය මේක පටලවාගන්නවා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව හරියාකාරව තේරුම් නොගැනීම නිසා. පින් ගැන හිතීම මෝඩ වැඩක්. ඒකෙන් සසර වැඩෙන්නවා කියලා කල්පනා කරනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන මේ 'පින්' කියන වචනයත් 'කුසල' කියන වචනයත් මේ පින්වතුන්ට නිතර කනට පුරුදුයි. විශේෂයෙන්ම කුසල කියන වචනය තුළ තියෙනවා දක්ෂ්‍යාවක් කියන තේරුම. බොහෝවිට එක සමාන අර්ථයෙන් වගේ පෙනෙන්නේ, අපි පින් කරනවා කියනවා, කුසල් කරනවා කියනවා. නමුත් මේ කුසල කියලා කියන්නේ යම්කිසි දක්ෂ්‍යාවක්. මොකක්ද

දැක්වේ? කල්පනාකාරීව අන්ත අර සැඟ වතුරෙන් ටිකෙන් ටික අයිත් කඩලා බේරීමයි කුසලය කියලා කියන්නේ. ඒක අනුව බලනකොට පින් කිරීමේදීත් කෙනෙක් ඥානවන්තව මේකේ දියුණුවක් ඇතිවෙන හැටියට ක්‍රමක්‍රමයෙන්, ඒ කියන්නේ අඩු වටිනාකමක් ඇති පින් වලින් වඩා උසස්, උතුම්ව ශ්‍රේෂ්ඨවූ පින් කරා යන විදියේ ප්‍රතිපදාවක ගමන් කරන්න ඕන. ඒකයි නියම කුසලය කියලා කියන්නේ.

කුසල කියන වචනය කොටින්ම සාංසාරික සත්ත්වයා බුද්ධත්වය කරා ගෙන යාම දක්වාම පාවිච්චි කරන වචනයක්. ඒත් දැක්කම. සසරේ, මේ සංසාරයේ අපායේ නොගිහිත් සුගතිගාමී වීමත්, අපායටත් සුගතියටත් නොගිහිත් මුළු මහත් සංසාර දුක කෙළවර කරලා නිවන් දැකීමත් කියන හැම එකක්ම පිළිබඳ දැක්කම මේ කුසල කියන වචනය තුළ තිබෙනවා. එතකොට ඒක කරන්නේ අන්ත අර දිය වැළෙන් අයිත් කඩ කඩ ක්‍රමක්‍රමයෙන් අනුපිළිවෙලින්. එක පාරට බෑ මේක. නැවතුනත් ගිලා බහිනවා. ඒක සංසාර ස්වභාවයක්. ඔය නිසාමයි බුදු කෙනෙක් ඕන වෙන්නේ මේ සංසාර ගැටළුව විසඳන්න. මේක ලේසියෙන් කපන්න පුළුවන් ගැටයක් නොවෙයි. විසඳන්න පුළුවන් ප්‍රශ්නයක් නෙවෙයි. බුදු කෙනෙකුම අවශ්‍ය වෙන්නේ, මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවක්ම අවශ්‍ය වෙන්නේ ඒ නිසයි. ඕක පටලවා ගත්තොත් ඔන්න අමාරුවේ වැටුණා. නයාගෙ වල්ගයෙන් ඇල්ලුවා වගේ. ඉතින් එතකොට මෙතන කරන පින්කුත් නෑ. නමුත් කථාව ලෝකෝත්තරයි. වැඩ මෙලොවටත් නෑ පරලොවටත් නෑ.

අන්ත ඒ විදියේ තත්ත්වයක් ඇතැම් උගතුන් තුළ තිබෙනවා. මේවා බොහෝවිට අහන්න ලැබෙනවා. ඒවා තුළින් බොහෝ අය මුළාවෙනවා, අසරණ බෞද්ධයින් පවා. ඒකයි අපි මේක මාතෘකාවක් හැටියට විශේෂයෙන් ඉදිරිපත් කළේ, මේ කාරණය පැහැදිලි කිරීමට. ඒ අනුව අතත වගා - ආත්ම වර්ගය කියලා කියන ධර්ම පදයේ කොටස අපි තේරුම්ගන්න ඕන. බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනදී විතරක් නිත්‍ය ආත්මයක් ගැන ප්‍රකාශ කරනවා නෙවෙයි. පුඤ්ඤභාගියා, උපධිවෙපකකා කියන ඒ සම්මාදිට්ඨියේ තියෙන මූලික සිද්ධාන්තයක් පෙන්නුම් කිරීමටයි. අවිද්‍යාව තුළින් තමා කියලා ඇති කරගන්න හැගීමෙන් යම් පින්ක් හෝ පවක් කළානම් ඒකට විපාකයත් ආනිශංසයත් තමන්ටම අයිති වෙනවා සාංසාරික වශයෙන්. ඒ සත්‍යතාව පිළිගන්නානම් අර කුසල කියන වචනය අනුව තමා තුළ ඇති ශ්‍රද්ධා,

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ප්‍රඥ ගුණධර්ම වගාකරගැනීමෙන් තමා කරන පින් උත්කෘෂ්ට පින්ක් කරගන්න අපි ක්‍රමක්‍රමයෙන් උත්සාහ කරන්න ඕනෙ.

ඒකටත් හොඳ සූත්‍රදේශනාවක් තිබෙනවා. අපි එක නිදර්ශනයක් කියන්නෙ වෙලාවෙ හැටියට. මේ පින්වතුන් හැම කෙනාටම දැන් දන්දීම කියන එක හුරු පුරුදු දෙයක්. මේ දනය ගැන කියැවෙන එක්තරා සූත්‍රදේශනාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ දන්දීමේ ආකාර අටක් දක්වනවා. මෙන්න මේ විදියටයි දක්වන්නෙ. ඇතැම් කෙනෙක් ඡන්දයෙන් දන්දෙනවා. ඡන්ද කියන්නේ විශේෂ කැමැත්තක් ඇල්මක් නිසා. කෙනෙකුට ඇති ඇල්මක් නිසා. ඡන්ද දනං දෙති. තවත් කෙනෙක් ද්වේෂයෙන් දමලා ගහලා වගේ මොන කරදරයක්ද කියලා විසි කරලා දෙනවා. තවත් කෙනෙක් මෝහයෙන්. දුන්නද නුදුන්නදවත් දන්නෙ නැහැ සිහිකල්පනාව නැතුව ඔහේ දීලා දනවා. අර කලුහාමිට අස්සයා දුන්නයි කියලා පරණ කතාවක් තියෙන්නෙ. ඒ මෝහයෙන්. ඊළඟට ගර්භා. සමහරවිට ගර්භාවට බයේ. නුදුන්නොත් අනිත් අය ගැරහීමක් කරනවා. ඒ නිසා දෙනවා. ඊළඟට දක්වනවා තවත් කෙනෙක් අපේ මුතුන් මිත්තන් පවත්වපු වාරිත්‍රයක් තමයි දන්දීම කියන එක. ඒ වාරිත්‍රය අපි කඩන්න හොඳ නෑ. අන්න ඒක නිසා අපි දන්දෙන්න ඕන කියලා එහෙමත් දන් දෙනවා. තවත් කෙනෙක් කල්පනා කරනවා මම මේ දනය දීලා සුගතියේ උත්පත්තිය ලබන්න ඕනෙ කියලා දෙව් සැප බලාගෙන දනයක් දෙනවා. ඊළඟට හත් වෙනුව දක්වනවා කාරණයක්. තව කෙනෙක් කල්පනා කරනවා දනය දීමේදී මේ දන්දෙන අවස්ථාවේ මට ලොකු ප්‍රසාදයක් හිතේ සතුටක් ඇතිවෙනවා. සොම්නසක් ඇතිවෙනවා කියලා ඒ සොම්නස ගැන හිතලා දන්දෙනවා.

අට වෙනුව දක්වන එක ටිකක් ගැඹුරු වචන දෙකකින් දක්වන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ. විත්තාලංකාර විත්තපරිකකරණං දනං දෙති කියලා. සිත අලංකාර කරගැනීමට, සිතට පිරිකර සැපයීමට දන් දෙනවා. ඒක තමයි උතුම්ම දනය හැටියට දක්වලා තිබෙන්නේ. කලින් කියාපු දේවලුත් දන තමයි. නමුත් පහත් මට්ටමේ. දේවල් ලෙසටයි සඳහන් කරන්නේ. අගටම සඳහන් කරන්නේ උතුම්ම දේ. විත්තාලංකාර විත්තපරිකකරණං දනං දෙති කියන්නෙ තමන්ගෙ හිතේ යම්කිසි වැඩිමක් බලාපොරොත්තුවෙන් දන් දෙනවා. අර දෙන දේ වගේ සිය දහස් ගුණයක් ලැබේවා! දිව සැප ලැබේවා! එහෙම නැත්නම් සාමාජික වශයෙන් තමන්ට තත්ත්වයක් ලැබේවා! වාරිත්‍රයක් කැඩුවා කියලා

ගර්භාවට බයේ, ඕය විදියේ පටු පරමාර්ථ නොවෙයි. ගැඹුරුම අර්ථය මොකක්ද? පිනක් දහමක් කරනවිට තමන්ගේ සිත නිවනට ළං කරගැනීමයි. සිත පිරිසිදු කරගැනීමයි. ඒ පිරිසිදු කරගැනීමේ ප්‍රතිපත්තිය තමයි විත්තාලංකාර විත්තපරික්කරණං කියලා හඳුන්වන්නේ. ඒ වචන දෙක අටුවාවාරීන්වහන්සේලා හඳුන්වන්නේ සමථ විදර්ශනා වශයෙනි. කෙටියෙන් සැලකුවොත් සමථයෙන් කරන්නේ හිත සමාධිමත් කරලා, තැන්පත් කරලා, මෘදු කරනවා. මෘදු මොළොක් කරගන්නවා.

ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ කාරණා දෙකේම ගැඹුරු අදහසක් තියෙනවා. තමන්ගේ හිත දිහා බලලා හිත වැඩීම සඳහා දනයක් දෙනවා කියන එක ප්‍රායෝගික වශයෙන් තේරුම්කරනවානම්, දැන් ඔන්න අපි හිතමු යම්කිසි දන වස්තුවක් අපි සංඝයාවහන්සේලාට දන් දෙනවා. දෙන අවස්ථාවේ අර කියාපු ආකාරයන් අනුව දෙන්න පුළුවන්. එක්කො තමන්ට තියෙන ඇල්ම නිසා, ද්වේෂය නිසා, ගර්භාවකදී ඒ වාරිත්‍රයක් හැටියට ආදී නොයෙකුත් විදියේ හේතු නිසා වෙන්න පුළුවන්. නමුත් ඇත්ත වශයෙන් අපි ඒකේ උතුම්ම, ආනිශංසය ඉහළින්ම නෙලාගන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් අපි මේ ආකාරයට හිතන්නට ඕන. මේ ක්‍රියාව භාවනාමය වශයෙන් හොඳට අවධානය යොමුකරලා කරන්න ඕන දෙයක්. මේක තුළින් මගේ සිත මෘදු මොළොක් වෙනවා. කොහොමද මෘදු මොළොක් වෙන්නේ? දන්දීම කියන ඒ අවස්ථාව ඇත්ත වශයෙන්ම දෙන කෙනාගෙන් සිත මෘදු වෙන, ලබන කෙනාගෙන් සිත මෘදු වෙන අවස්ථාවක්. කරුණාවෙන්, දයාවෙන්, මෙමිත්‍රියෙන් දෙනකොට සිත මෘදු වෙනවා. ශ්‍රද්ධාවෙන් දෙනකොට සිත මොළොක් වෙනවා පමණක් නොවෙයි, පිරිසිදුවෙනවා. ශ්‍රද්ධාවෙන් දෙන අවස්ථාවේ බුද්ධානුස්සති, ධම්මානුස්සති, සංඝානුස්සති ආදී විශේෂ භාවනාමය වශයෙන් ඒක සමථ භාවනාවට අදාලව සිත පිරිසිදු වෙනවා.

ඊළඟට විදර්ශනාත්මක කියලා කියන්නේ ඒ දෙන අවස්ථාවේ තමන්ගේ හිත තදංග වශයෙන් සුළු වශයෙන් හෝ ඒ වස්තුව පිළිබඳ ලෝභය අතහරිනවා. අලෝභ සිත ඇතිවෙනවා. ඊළඟට ද්වේෂයෙන් ඉවත් වෙනවා. අදෝස කියලා කියනවා. මෝහයෙන් ඉවත් වෙනවා. මමය, මාගේය කියන හැඟීමෙන් ඉවත් වෙනවා. ඒක දෙන වෙලාවට ආයෙන් ඒක මගෙයි කියලා ඉල්ලගන්නේ නෑනේ. ඒ වෙලාවේ තේරුම්ගන්නවා බුදුපියාණන් වහන්සේ අනාත්ම හැටියට දේශනා කළේ මේකයි. දන් මම මේක අල්ලාගෙන සිටීම තුළ තිබුණු ඒ බැඳීම දැන් නෑ

නේද? දැන් ඒකෙන් නිදහස් වුණා නේද කියලා ඒක අනුව ගැඹුරින් වැටහෙනවා. ඇත්ත වශයෙන් නිවන කියලා කියන්නේ ලෝභය, දෝසය, මෝහය ඤායවීමනම් එක සුළු මොහොතකට හරි මම නිවන් දැක්කා දනය තුළින්, මම නිවන දැක්කා දනය තුළින් කියලා කියන්න පුලුවන්නම් අන්න උතුම්ම දනය. ඒකයි විභාලංකාර විභවපරිකාරයං, ඒ හිතේ පින්තුරයක් ගන්න හැකිනම් හරිම ලස්සන පින්තුරයක්. සිත බොහොම තැන්පත්, මාදුයි, මොලොක්. ඒ වගේම ගැඹුරින් විනිවිද දකින ස්වභාවයක් තිබෙනවා. අනිත්‍ය දුක්ඛ අනාත්ම වශයෙන්. අන්න එතකොට මේ දන පින්කමක්, මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් ඵදිනෙද දන් දෙනවා ඇති. ඇත්ත වශයෙන්ම මේ විදියට ගැඹුරින් කල්පනා කරලා දන් දෙනවානම් වැඩි දෙයක් නැතුවත් සුළු දේකින් පවා විශාල ආනිශංසයක් නෙලාගන්න පුළුවන්. මේ පින්වතුන් දන්නවා මහව්‍යාපාරිකයින් ඉන්නවා සුළු දේකින් සමහරවිට මහාධනස්කන්ධ රැස්කරගන්න. අතීත සිටුවරයෙක් මියෙකුගේ මළ කුණකින් සිටු තනතුර ලබාගත්තයි කිව්වෙ. ඒ වගේ අපි ඥානවන්ත වෙන්න ඕන තමන් කරන සුළු පින්කමක් පවා මෙලොවටත් පරලොවටත් අවසානයේ නිවනටත් හේතුවන විශාල පුණ්‍ය නිධානයක් බවට පත් කරගන්න.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන දස පුණ්‍ය ක්‍රියා පිළිබඳව අපි කිව්වා. නමුත් වැඩිය ප්‍රකටව දැක්වෙන්නේ දන, ශීල, භාවනා කියන පින් කඳු තුනක් පිළිබඳවයි. දනමය පුණ්‍ය වස්තු, ශීලමය පුණ්‍ය වස්තු, භාවනාමය පුණ්‍ය වස්තු. කෙටියෙන් සැලකුවොත් දන, ශීල, භාවනා කියන්නේ ඔක්කොම පින්කම්. එහෙමනම් ඉතින් දනයට වඩා ශීලය උතුම් බව මේ පින්වතුන් දන්නවා මොකද ශීලය උතුම් වෙන්නේ? දනය කියන එක බාහිර වස්තුවක්. ශීලය කියන්නේ තමන්ගේ කය වචනය හික්මවාගැනීමක්. තමා ළඟට එනවා. තමන්ගේ හිතට කීට්ටු වෙනවා. කය වචනය ඉබේ හික්මෙන්නේ නෑ. ඒක හික්මවන්න හිත යොදන්න ඕන. ඊළඟට ඒ හිතට කෙලින්ම අවධානය යොදලා හිත දියුණු කරගැනීම තමයි භාවනාව කියලා කියන්නේ.

එතකොට පින්වතුනි, ඒ ඔක්කොම පින් නමින් හැඳින්වෙන්නේ. දනමය පුණ්‍ය කර්මයට ඉහළයි ශීලමය පුණ්‍යකර්මය - කය, වචනය හික්මවාගැනීම. ඊටත් වැඩිය ඉහළයි භාවනාමය පුණ්‍ය කර්මය. මේ කාලයේ වගේම අතීතයේත් පින් ගැන බය වෙන අය හිටිය නිසාදෝ අපි දන්නේ නැහැ, එක් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ පුණ්‍ය කර්මය

කොයිතරම් ශ්‍රේෂ්ඨද යන්න මෙසේ ප්‍රකාශ කරනවා. 'මා භික්ඛවෙ පුඤ්ඤානං භායිතං'. 'මහණෙනි පින් කියන දේට බය වෙන්න එපා'. 'සුඛසෙසනං භික්ඛවෙ අධිචචනං ඉධිසංස කන්තසංස පියසංස මනාපසංස යදිදං පුඤ්ඤානි'. 'පින් කියලා කියන්නේ, තමන්ට ඉතාමත්ම ප්‍රිය මනාපවූ තමන් ඉතාමත්ම කැමතිවූ සැපයටම කියන නමක්'ය කියලා ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ පින් පිළිබඳ විශාල වර්ණනාවක් කරලා ඊළඟට කියනවා 'මොකද මං එහෙම කියන්නේ? මම දන්නවා, දීර්ඝ කාලයක් මම සංසාරයේ කරන ලද පින්වල මහාආනිශංස විඳපු බව. මට ප්‍රත්‍යක්ෂයි. ඒකයි මම කියන්නේ' කියලා ඒකට නිදර්ශනයකුත් දෙනවා. 'මහණෙනි මම එක් අවධියකදී සංසාරයේ හත් අවුරුද්දක් මෙහි වෙතෝ විමුක්ති කියන සම්පූර්ණයෙන්ම මුළු මහත් විශ්වය පුරාම පැතිරෙන අන්දමට හැම කෙනා කෙරෙහි සම මෙත පැතිරෙව්වා හත් අවුරුද්දක්. ඒ කියන්නේ ඉහළම මට්ටමේ භාවනාමය පුණ්‍ය කර්මයක් කළා. මෙහි වෙතෝ විමුක්තිය කියන ඒ උතුම් උසස් ධ්‍යාන තත්ත්වය දක්වාම හිත දියුණු කරගත්තා භාවනාවෙන්. ඒකෙ ආනිශංස හැටියට මම මෙන්න මේ මේ විදියේ දේවල් ලැබුවා කියලා.

ඊළඟට ප්‍රකාශ කරනවා කල්ප හතක්ම ඇතිවීම නැතිවීම දක්වාම මම බුන්ම ලෝක වල හිටියා. ඊළඟට ඒ වගේම දිව්‍යලෝක වල, චක්‍රවර්තී රාජ්‍ය, නොයෙකුත් ප්‍රාදේශීය රාජ්‍ය, ආදී වශයෙන් දීර්ඝ කාලයක් මේ තරම් සම්පත් සමූහයක් ලැබුවාය, ඊළඟට ඒවා ආවර්ජනා කරලා බලනකොට මට මේ තත්ත්වය ඇතිවෙලා තිබෙන්නේ මෙන්න මේ මේ පින්කම් නිසාය කියලා දැනගත්තාය. මේවා තුළ තිබුණේ මේ ඔක්කොම දළ වශයෙන් සලකලා බලනකොට දනසංස දමසංස සංයමසංස. දනය, දන්දීම ඊළඟට දම කියලා කියන ශීලය ඉඤ්ජිය දමනය, ඊළඟට සංයමය. සිත සංවර කරගැනීම කියන මෙන්න මේ ගුණධර්ම වල ආනිශංසයි මේ තරම් මං වින්දේ' කියලා ඒ විදියට පින් පිළිබඳව බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. අන්න ඒ තුළින් අපට පෙනීයන්නේ කරුණු පටලවාගෙන, මේ ධර්මයේ ගැඹුරු දේවල් ඉදිරියට අරගෙන මෙලොවදී, මේ මොහොතෙදී කළයුතු දේ අතපසු කරන්න ගියොත් ප්‍රමාදයට වැටෙන බවයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ අපට නිතරම දක්වනවා මේ මනුෂ්‍ය ආත්මභාවයේ වටිනාකම, විශේෂයෙන්ම බුද්ධෝත්පාද කාලයේ. දිව්‍යලෝක වල ඉන්න ඇතැම් අය ඒ දිව සැපත් අතහැරලා චුත වෙලා

යනවා මනුෂ්‍ය ලෝකයට. මොකද බුද්ධෝත්පාද කාලයක තමයි කෙනෙකුට පින් රැස්කරගන්න පුළුවන් වන්නේ. බෝධිසත්ත්වවරුන්ට පවා සමහරවිට දිව්‍යලෝක වල ඉඳගෙන කළ හැක්කේ සැප විදින එක පමණයි. පින් උපයන්න ඕනනම් මනුෂ්‍ය ලෝකයට එන්න ඕන බුද්ධෝත්පාද කාලයක. අර කියාපු පුණ්‍ය ක්‍රියා වස්තු දහයම අර සිටු මැදුරේ තිබුණා වගේ ඒ බුද්ධෝත්පාද කාලයක කෙනෙකුට ඒ පුණ්‍ය නිධාන රැස්කරගන්න පුළුවන්. අර කිව්ව ජල බිය, ගිනි බිය, රජ බිය ආදියෙන් විනාශ නොවෙන අන්දමේ අනුගාමික නිධාන වශයෙන්. ඒ වගේම තමන්ගේ යම් යම් පුණ්‍ය ප්‍රාර්ථනා තිබෙණවානම් ඒවාට උරාගෙන එන හැටියට, ඒවා මුදුන්පත් වෙන හැටියට ඒ ප්‍රාර්ථනා පෙරදැරි කරගෙන පින් කරන්නත් පුළුවන්.

ඒක නිසා පින් කිරීමේදී මේ පින්වතුන් කල්පනාවට ගන්න ඕන කාරණා අටකින් විස්තර කළ ආකාරයට පහත් පරමාර්ථ ඇතිව දන්දීම නොකරන්න. කෙනෙකුට විශේෂ ඇල්මක් තියෙන නිසා දෙන්න සුදුසු නැහැ. ද්වේෂය නිසා, ගර්භාවට බයේ, මෝහය නිසා, ඔය විදියේ අවස්ථාවල් ඉවත් කරලා හිත නිතර සකස් කරගෙන කටයුතු කරන්න ඕනේ. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ තුළින් අපට පෙනෙන්නේ භාවනාමය මනසක් ඇති කෙනෙකුට සුළු දෙයකින් පවා විශාල පුණ්‍යස්කන්ධයක් නෙලාගන්න පුළුවන් බවයි. ඒ භාවනාමය මනස තුළ ශුද්ධාව තියෙනවා, ප්‍රඥාව තිබෙනවා. සතිය තියෙනවා. සම්පජ්ඣාදිය තිබෙනවා. එබඳු තත්ත්වයක් ඇති කෙනෙකුට අර ධර්මයේ කියලා තියෙන ආකාරයට, තුන් සිත පහදවා දන් දෙන්න පුළුවන්. තුන් සිත පහදවා දන් දෙන්න කියන එක මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තියෙනවා. 'පුබ්බව දනා සුමනො - දදං පුඤ්ඤං විතතං පසාදයං - දඤා අත්තමනො හොති' කියලා. එතකොට දෙන්න කලින් හොඳ සොම්නසකින්, කිසිම පැකිලීමක් නැතිව ලොකු සොම්නසක් ඇති කරගන්න පුළුවන්, පූර්ව චේතනා වශයෙන් තමන් පින්කම අරමුණු කරපු අවස්ථාවේ ඉඳලාම. දෙන අවස්ථාවෙන් සති සම්පජ්ඣාදියෙන් යුක්තව, ශුද්ධාවෙන්, ප්‍රඥාවෙන් ඒ කටයුත්ත කරනවානම් ඒ තැනැත්තාට ලොකු හිතේ ප්‍රසාදයක් ඇතිවෙනවා. පැහැදීමක් ඇතිවෙනවා. ඊළඟට කළාට පස්සේ පසුතැවිල්ලක් නොමැතිව ජීවිතාන්තය දක්වාම සතුටු වෙන්න පුළුවන් වටිනා දෙයක් මම කළා කියලා. අන්න ඒක තමයි පුඤ්ඤං මේ කතනති නැන්ති කියලා අර ගාථාවේ ප්‍රකාශ කළේ. පින් කළා කියන ඒ සිතිවිල්ල පවා කෙනෙකුට සතුටු වෙන්න පුළුවන් කාරණයක්.

ඒක නිසා වෙන්න ඇති සුමනා දුසිකාව මරණයට බය නෑ කියලා මැරෙන්න මොහොතකට කලින් ප්‍රකාශ කළේ. ඒ තරම් තමන් ගත කළ ජීවිතය ගැන ආවර්ජනා කරලා බලනකොට පසුතැවිල්ලක් නෑ. මැරුණට පස්සෙ යන්නෙ හොඳ තැනක බව හරියටම දන්න නිසයි අර විදියට නිර්භයව කතා කළේ. සාමාන්‍යයෙන් කථාන්දරයක් හැටියට බලනකොට මෙතන ලොකු දෙයක් නෑ. මීට වැඩිය රසවත් කථාන්දර තියෙනවා කෙටි කථා, නව කථා ආදියේ. ගත යුත්තක්නම් නෑ ඒවායේ. නමුත් මේ පොඩි කථාන්දරයක්. ඒක තව ගැඹුරින් විග්‍රහ කරලා බලන්න පුළුවන්, බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ ධර්මය - මේ කා සඳහාද කියලා. මේ අර කියාපු උගතුන්යයි කියාගන්නා කීප දෙනා සඳහා නොවෙයි. මේ සංසාරයේ සැඩ වතුරට ගසාගෙන යන හැම සත්ත්වයෙකුටම මේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව තුළින් ක්‍රමක්‍රමයෙන් අනුපිළිවෙලින් නිවන් කරා යාමට. උත්සාහයක් කරනවානම් ඒකට අවශ්‍ය දේවල් අප තුළ තිබෙණවා. අප ළඟ තිබෙණවා. තිබෙණ බව දන්නෙනැති කම විතරයි අඩුපාඩුව තියෙන්නෙ. එතකොට අප කළයුතු වන්නේ ඒවා සම්පාදනය කරලා හරියට පිළිවෙලට පෙළ ගස්සලා ගැනීමයි. එතකොට අපට පුළුවන් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ දේශනා කළ ධර්මය අනුව අර කියාපු දෙයාකාර සම්මාදිට්ඨියම උපකාර කරගෙන මේ සසරින් එතෙර වෙන්න. අර කියාපු සාසවා පුඤ්ඤභාගියා උපධිවෙපකකා කියලා කියන, අර අපි පහළ මට්ටමේ කියලා සාමාන්‍යයෙන් හඳුන්වන දස වස්තූක සම්මාදිට්ඨියෙන් දැක්වෙන්නේ තමන් කර්මය කළානම් ඒ කර්මයේ විපාකය එතකොට 'මේක මම නම් නෙවෙයි, මං දන්නෙ නෑ' කියලා බේරෙන්න බැරි බව.

ඇත්ත වශයෙන්ම මේ ජීවිතයේ වුවත් සමහරවිට අත්දකින්න ලැබෙණවා තමන් කළ පාපකර්මයට සමානම විපාකයක් ලැබෙනකොට අන්න මට මේක තමයි විපාක දුන්නෙ කියලා අනිත් අයට නොකිව්වත් හිතට දූනෙන විදියේ අවස්ථාවල්. පරලොව පිළිබඳවනම් අභිඥාහියෙක්ගෙන්, එහෙම නැත්නම් දුන් කාලයේ ඔය නොයෙකුත් විදියේ ඔය අලුත් වගී කර්ම ආදී ක්‍රම වලින් තමයි දැනගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. අතීතයේ අභිඥාහීන් මෙන්ම බුදුපියාණන් වහන්සේලා ඒවා පැහැදිලිව පෙන්නුම් කළා මෙන්න මේ මේ අතීත කර්මය නිසයි මෙය සිදුවුණේ කියලා. අන්න ඒ විදියේ තත්ත්වයක් තියෙනවා. එතකොට ඒ වගකීම ප්‍රතිකෂේප කරන්න බෑ. කර්මයට වගකියනවානම් විපාකයටත් වගකියන්න ඕන. එතනදී තමා නොවෙයි කියලා කියන්න බෑ. අන්න

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඒක නිසා අපි මේ ආත්ම වග්ගයේ 'ආත්ම' කියන වචනය අන්‍යාගමිකයින් වගේ තර්කයක් කරගෙන, බුදුපියාණන් වහන්සේ අනාත්මය දේශනා කළාට මොකද මෙන්න මෙනන ආත්මයක් තිබෙනවා කියලා වරදවලාගන්න නරකයි. කොටින්ම කර්මයක් කිවුවහම එතන පෞද්ගලික තත්ත්වයක් තියෙනවා. ඒක විපාකයක් දෙන කර්මයක් වෙන්නේ අවිද්‍යාව තුළින් ඒක පැන නගින නිසයි. ධර්මානුකූලව ඒකට කියන වචනය සංස්කාර. සංස්කාර ඇතිවෙන්නේ අවිද්‍යාව නිසයි.

එතකොට ඒක අපි පිළිගන්න ඕන. ඒ තත්ත්වයේ ඉඳලා තමයි අපි මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව තුළින් ඒ පින උත්කෘෂ්ට පිනක් කරගනිමින්, කුසලය උත්කෘෂ්ට කුසලයක් කරගනිමින් ක්‍රමක්‍රමයෙන් ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය භාවනාමය වශයෙන් දියුණු කරලා අර සිල්ලර හැටියට එකින් එක පිරිසිදු කරගත්තු සම්මාදිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි කියන ඒ අංග එක සිතක එක මොහොතක ශීඝ්‍රයෙන් පහළ වෙන අන්දමට වැඩි දියුණු කරගන්නේ. ලොකුතරා මග්ගංගා කිව්වේ එක සිතක අර අටම මොහොතකට දැඩි මාර්ග සමාධියක් හැටියට පහළ වීමයි. ඒ මාර්ග සමාධියෙන් තමයි සාංසාරික කෙලෙස් මට්ටම් බිඳලා සතර අපායෙන් මුදවලා, මුළු මහත් භවයෙන්ම මුදවලා උතුම් අමාමභ නිවනින් කෙනෙකුට විමුක්තිය සලසා දෙන්නේ. අන්න එතකොට ඒක අනුව අපිට හිතාගන්න පුළුවන් මේ කර්මය කියන එක සාමාන්‍ය සුළු පටු වචනයක් නොවෙයි. මේක නිවන් දක්වාම අපට අර්ථවත්ව ඉදිරිපත් කරන්න පුළුවන් වචනයක්.

මේ කෙටි ගාථාවෙන් ඉදිරිපත්වුණු මේ කාරණා අපේ ජීවිතයට ළං කරගන්න ඕන. මේ පින්වතුනුත් අද දින වටිනා ශීලයක් සමාදන් වුණා. එදිනෙදා තමන්ගේ ප්‍රමාණයෙන් ඒ දනාදී පින්කම් කරනවා. ඊළඟට විශේෂයෙන් උනන්දුවෙන් ඕනේ භාවනාමය පින පිළිබඳව. පිනකින් උතුම්ම පින තමයි භාවනාමය පින කියලා අතීත කවියෝ කියලා තියෙනවා. පින් වලින් උතුම්ම පින තමයි භාවනා පින. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට භවයේ දීර්ඝ කාලයක් දිව්‍ය බ්‍රහ්ම සැප පවා ලබාදෙනවා භාවනාමය පින. නමුත් භවය නෙවෙයි ප්‍රාර්ථනා කරන්න ඕන. ඒවා නෙසර්ගික විපාක වුණත් අවසානයේදී අර හිත දියුණු කරගැනීමේ අනිවාර්ය ප්‍රතිඵලයක් හැටියට ඒ කෙලෙස්

මට්ටම් ඉවත් වෙනකොට, ඒ ප්‍රඥ ආලෝකය තුළින් තමයි කෙනෙකුට සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමහ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගන්න පුළුවන්.

මේ පින්වතුන් අද අට සිල් ආදී සිල් වලින් යම් යම් මට්ටම් වලින් ශීලය සම්පූර්ණ කරගත්තා. භාවනාමය වශයෙන් යම් ප්‍රමාණයකට යෙදුණා. ඊළඟට මේ අවස්ථාවේදීත් මේ ධර්මදේශනාව තුළින් ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන නිවනට උපකාර වන ඉන්ද්‍රිය වශයෙන්, බල වශයෙන් උපකාර වන ඒ ධර්මයන් තමන්ගේ චිත්ත සන්තාන වල ඇති කරගන්න ශක්තිය ලැබුණා කියලා අපි හිතනවා. ඒ සියලු කුසල සම්භාර උපකාර කරගෙන කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය තුළින් බණ, භාවනා වල අප්‍රමාදීව යෙදෙමින් හැකිතාක් ඉක්මනින් මේ බුද්ධෝත්පාද කාලයෙන් ගතයුතු ඉහළම ඵලය ගනිමින්, විශේෂ ප්‍රාර්ථනා, බුද්ධාඤ්ඤා ආදී ප්‍රණයියක් නැත්නම් තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනය පරිදි හැකිතාක් ඉක්මනින් අර සෝවාන් ආදී මාර්ග ඵලයෙන් සතර අපායෙන් මිදිලා අවසාන වශයෙන් අරහත්‍වය තුළින් මේ මහාසංසාර දුක් කියන ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් අත්මිදිලා උතුම් අමාමහ නිවන සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට මේ ධර්මශ්‍රවණය කළ කුසලයන් හේතු වාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න.

ඊළඟට ඒ වගේම මේ රැස්කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරය ශාසනාරක්‍ෂක දෙවි දේවතාවුන් ඇතුළු අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වා වූ යම්තාක් සත්ත්වයින් සිටිනවානම් අපගේ ඥාතීන් ඇතුළු ඒ හැම දෙනෙක්මත් මේ පින් අනුමෝදන් වෙත්වා! මේ ධර්මදේශනාමය ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වෙත්වා! අනුමෝදන් වී තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් අත්මිදී උතුම්වූ අමාමහ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියන ප්‍රාර්ථනාවන් ඇතිකරගෙන මේ විදියට ගාථා කියන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහගි...’

134 වන ඉදිරිපස

134 වහ දේශනය

(පහන් කණුව ධරී දේශනා අංක 117)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

යො සාසනං අරහතං
අරියානං ධම්මජීවිතං
පටිකෙකාසති දුමමධො
දිට්ඨිං නිස්සාය පාපිකං
ඵලානි කට්ඨකස්සෙව
අත්තසඤ්ඤය ඵලලති’ති

— ධම්මපද, අත්ත වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

සම්බුද්ධශාසනයේ නියම පරමාර්ථය ලෝකසත්තියා අරහත්වයෙන් කෙළවර වන ආර්ය මාර්ගයට යොමු කිරීමයි. ඒ පරමාර්ථයට පටහැනි යම් යම් දෘෂ්ටි පාප දෘෂ්ටි නමින් බුදුරජාණන් වහන්සේ හඳුන්වා වදලා. නොයෙකුත් ආත්මාර්ථකාමී අදහස් ඉෂ්ට කරගැනීමේ අරමුණින් ඵලානි දෘෂ්ටි ඉදිරිපත් කිරීමේ ආදීනවත් පෙන්වා වදලා. අද මේ මාතෘකා කරගත්තු ගාථාවත්, ඊට අදාළ නිදන කථාවත් ආශ්‍රයෙන් අපට මේ කාරණය පැහැදිලි කරගන්න පුළුවන් වේවි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේදී මේ ගාථා ධර්මය වදලේ කාල කියන තෙරුන්වහන්සේ නමක් සම්බන්ධයෙනුයි. සැවැත් නුවර එක්තරා ශ්‍රද්ධාවන්ත උපාසිකාවක් මව් තනතුරෙහි හිඳගෙන මේ කාල තෙරුන්වහන්සේට නිරන්තරයෙන් උපස්ථාන කිරීමේ යෙදී සිටියා. ඒ කියන්නෙ මවක් මෙන් ඉතාමත්ම ශ්‍රද්ධාවෙන් උපස්ථාන කරමින් සිටියා. ඒ උපාසිකාවගේ අසල්වැසි පිරිස නිතරම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අහලා ඇවිල්ලා වර්ණනා කරනවා බුදුවරු කොයිතරම් ආශ්චර්යවත්ද, බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ දේශනාව කොයිතරම් මිහිරිද කියලා. මේක අහලා අර උපාසිකාවටත් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහන්න යන්න හිතනවා. ඒ අදහස කාල තෙරුන්වහන්සේට සඳහන් කළහම ඒ තෙරුන්වහන්සේ කියනවා ‘යන්න එපා’. ‘බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහන්න යන්න එපා’ කියලා. දෙවරක් තුන්වරකුත් අවසර ඉල්ලුවා. ඒත් එපයි කිව්වා. මොකද

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

හේතුව මේ තෙරුන්වහන්සේට හිතූනා මේ උපාසිකාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා බණ ඇහුවොත් මට ලැබෙන උපස්ථාන අඩුවෙයි කියලා.

නමුත් මේ උපාසිකාව එක දවසක්ද උදෙන්ම ආහාර අරගෙන පෙහෙවස් අධිෂ්ඨාන කරගෙන දියණියට කිව්වා ඒ හාමුදුරුවෝ වැඩියහම හොඳට දන මාන සුදුනම් කරලා දෙන්න කියලා. තමන් ගියා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බන අහන්න. කාල තෙරුන්වහන්සේත් පිණ්ඩපාතය වෙලාවට ගෙදරට වැඩලා, දනය වළඳලා ඉරවුණහම 'කෝ මහෝපාසිකාව?' කියලා ඒ දියණියගෙන් ඇහුවා. අම්මා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බන අහන්න ගියයි කිව්වහම මේ හාමුදුරුවන්ට ලොකු දූවිල්ලක් ඇතිවුණා - ඊර්ෂ්‍යාවෙන් වගේ. විගහට බුදුරජාණන් වහන්සේ බන කියන තැනට ගියා. එතකොට දක්කා අර උපාසිකාවට ධර්මය දේශනා කරමින් ඉන්නවා. කිට්ටු කරලා කිව්වා 'හාග්‍යාවතුන් වහන්ස, ඔය උපාසිකාවට වැඩිය ගැඹුරු ධර්මය තේරෙන්නෙ නෑ. පංචස්කන්ධය ගැන එහෙම කියන්න යන්න එපා. දන කතා, ශීල කතා ටික කිව්වහම ඇතියි' කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේට තේරුණා මේ හාමුදුරුවන්ගේ අදහස.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ හිසුවට 'අඥන හිසුව' කියලා අමතලා කියනවා 'යම් කෙනෙක් මේ විදියට වැරදි දෘෂ්ටියක් නිසා ශාසනයට පහර ගහන්න හිතනවානම් ඒ තැනැත්තා, කරගන්නේ තමාගේම විනාශයට හේතුවන දෙයක්' කියලා අර ගාථා ධර්මය වදළා.

යො සාසනං අරහතං
අරියානං ධම්මජීවිනං
පටිකෙකාසති දුමේමධො
දිට්ඨිං නිස්සාය පාපිකං
එලානි කට්ඨකසෙසව
අත්තසඤ්ඤය එලලති

යම් අඥන පුද්ගලයෙක් පාපී දෘෂ්ටියක් නිසා ධර්මානුකූල ජීවිතාව ඇත්තාවූ ඒ රහතන්වහන්සේලාගේ ශාසනයට නිග්‍රහ කරයිද හෙතෙම උණ ගහක හටගත්තු ගෙඩි වගේ තමන්ගේම විනාශය සඳහා සමෘද්ධියට පත්වෙයි. තමන්ගේ ඒ කටයුතු සඵල කරගනියි කියලා. තමන්ගෙම විනාශයටයි ඒ සමෘද්ධිය ඇතිවෙන්නෙ කියන කාරණය

ප්‍රකාශ කර වදලා. ඉතින් මෙහිදී අපට පෙනීයනවා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් දේශනාව ඇසීම ගැන මේ තෙරුන්වහන්සේ බයක් ඇති කරගත්තේ, ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇති කරගත්තේ මොකද අර උපාසිකාව නිවන් පැත්තට - ඒ ගැඹුරු පැත්තට නැඹුරු වෙලා ගියොත් එහෙම තමන්ට කෙරෙන ඒ උපස්ථානය නැතිවෙයි කියලා ආත්මාර්ථකාමී දෘෂ්ටියක් නිසා බව. ඒ මසුරුකමට කියන්නේ, 'කුලමච්ඡරී' කියලා. කුල මසුරුකම. කුලයන් පිළිබඳ මසුරුකම. තමන්ගේ ඒ දයක කුලයන් පිළිබඳව මසුරුකමක්. මසුරුකමේ නොයෙකුත් විදියේ ප්‍රභේද තියෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථාවලේ වල තමන් වහන්සේගේ දේශනා විලාසය සංඝයාවහන්සේලාටත් ඒ විදියටම පැහැදිලිව අනුදූන වදරලා තියෙනවා. ඒ වගේම ක්‍රමානුකූලව ධර්මයේ 'උත්තරුත්තරං පණිතපණිතං' කියන ආකාරයට, ක්‍රමක්‍රමයෙන් ඉහළින් ඉහළට වඩ වඩා සියුම් ධර්මය කරා ඒ ශ්‍රාවකයින්ගේ, අසන්නන්ගේ සිත් යොමු කිරීමයි පරමාර්ථය. මේක ගැන හොඳ දේශනාවක් බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසඹූ නුවර සෝමිතාරාමයේදී ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට දේශනා කළා. ඒ කාලයේ හිටියා උදයි කියලා හිඤ්ඤාවක්. ඇත්ත වශයෙන් මේ ශාසනයේ හිටපු ඉතාමත්ම අසංවර දුශ්ශීල, අලප්ථ් හිඤ්ඤාවක් තමයි උදයි කියන්නේ. ඒ උදයි හිඤ්ඤාව නිසා බොහොම විනය නීති පවා බුදුරජාණන් වහන්සේට පනවන්න සිද්ධවුණා. නමුත් මේ උදයි හිඤ්ඤාවහන්සේ ගිහි පින්වතුන් අතර බොහොම ජනප්‍රියයි. ඉතාමත්ම ජනප්‍රියයි.

ඉතින් එක දවසක්ද මේ උදයි හාමුදුරුවෝ විසාල ගිහි පිරිසක් රැස්කරගෙන බන කියනවා. ඕක දූකලා ආනන්ද හාමුදුරුවෝ ඇවිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේට කියනවා 'අන්න භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, උදයි ආයුෂ්මතුන් විශාල ගිහි පිරිසක් රැස්කරගෙන බන කියනවා' කියලා. ඒක ගැන අමුතුවෙන් යමක් නොකියා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'ආනන්ද, අනුන්ට ධර්මය දේශනා කරනවා කියන එක ලේසි වැඩක් නොවෙයි. ඒක බොහොම අමාරු දුෂ්කර වැඩක්. ඒ දේශනා කරන තැනැත්තා තුළ ගුණධර්ම පහක් පළමුවෙන් ඇති කරගන්න ඕන. පිහිටුවාගන්න ඕන. කාරණා පහක් හිතේ ධාරණය කරගෙනයි ධර්මය දේශනා කරන්න ඕන'. පළමුවෙනි එක අනුපිළිවෙල කථාවක් කරමයි කියන අදහස. කෙටියෙන් ඒ කරුණු දක්වලා පස්සෙ විස්තර කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා. අනුපිළිවෙල කථාවකින් ධර්මදේශනාව

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

පවත්වනවා. පළමුවෙනි කාරණය. දෙවෙනි කාරණය හේතු උද්භරණ අවස්ථානුකූලව දක්වමින් ධර්මදේශනාව පවත්වනවා. තුන්වෙනි කාරණය අසන්නන් කෙරෙහි දයානුකම්පාව හිතේ ඇතිකරගෙන ධර්මය දේශනා කරනවා. හතරවෙනි කාරණය සිවුපසය බලාපොරොත්තුවක් නැතිව, පුද සත්කාර බලාපොරොත්තුවක් නැතිව දේශනාව පවත්වනවා. පස්වෙනි කාරණය තමන්ගෙන් අනුන්ගේත් ගුණ නොනසමින් ධර්මදේශනාව කරනවා. මේ කිව්වේ කෙටියෙන්.

අපි සවිස්තරව කියනවානම් අනුපිළිවෙල කථාව ගැන මේ පින්වතුන්ට කලින් අවස්ථා වලත් අපි දක්වලා තියෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා විලාසය ගැන මේ ධර්මයේ සඳහන් කරනවා පද මාලාවක්. දන කථං, සීල කථං, සග්ග කථං, කාමානං ආදීනවං, ඔකාරං සංකිලෙසං කියලා. පළමුවෙන්ම ඒ අනුපිළිවෙල කථාව යන්නේ දන කථාවෙන්. දනය හොඳ ප්‍රතිපත්තියක්, සීලය හොඳ ප්‍රතිපත්තියක් කියලා. ඊළඟට ඒවායේ ආනිසංස වශයෙන් දෙව්ලොව උපත ලැබෙණ බව - සග්ග කථං. දෙව්ලොව ඉපදීමට ආනිසංස ලබාපු අය පිළිබඳ කථන්දර. ඊළඟට එතනින් තතර කරන්නේ නෑ. ආයෙන් අහසෙ ඉඳලා වැටුණා වගේ ඔන්න කාමානං ආදීනවං. මෙලොව තිබුණත්, දෙව්ලොව තිබුණත් කොයි කාමයත් අනිත්‍යයි, එහෙමම් කාමානං ආදීනවං, ඒවායේ ආදීනව පක්‍ෂය - ඒවායේ විපාක. ඔකාරං සංකිලෙසං. ඔකාරං කියන්නේ ලාමක බව. කෙලෙස්වල ඇති ලාමක බව. ඕවා මතක් කරලා දෙනවා. දන් පින් කරලා මෙලොව, පරලොව, දෙව්ලොව සැප වින්දන් එයින් සැහීමකට පත්වෙන්න බෑ. ඒවායේ ආදීනව මෙහෙමයි. ලාමක දේවල් පංචකාම සම්පත්තිය කියලා.

ඊළඟට යම් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේට වැටහෙනවානම් ඒ ශ්‍රාවකයාගේ සිත ගැඹුරු ධර්මයකට යොමුකරන්න තරම් සුදුසුයි කියලා අන්න ඒ අවස්ථාවේ තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ, නෙකම්මයේ ආනිසංස ප්‍රකාශ කරන්නේ. අර විදියට පංචකාම සම්පත්තියේ ආදීනව පක්‍ෂය, ලාමක පක්‍ෂය, කෙලෙස් උපදවන ස්වභාවය, ඒ වගේම නෙකම්මයේ ආනිසංස, ගිහි ගෙයින් නික්ම පැවිදිවීමේ ඇති ආනිසංස පක්‍ෂයත් ප්‍රකාශ කරනවා. ඒ වෙනකොට අර ශ්‍රාවකයාගේ හිත හොඳට මෝරලා ආවානම් අන්න ඒ අවස්ථාවේ බුදුරජාණන් වහන්සේලා විසින්ම ලෝකයාට හඳුන්වාදෙන දුක, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග කියන චතුරාර්ය සත්‍යය දේශනාව පවත්වනවා. ඕකයි

අනුපිළිවෙල කථා. එතකොට ඕනෑම සංඝයාවහන්සේ නමක් ධර්මදේශනාවක් කරනකොට මෙන්න මේ කාරණා හිතේ තියාගෙන ක්‍රමක්‍රමයෙන් ශ්‍රාවකයන්ගේ සිත නිවන කරා යොමු කළයුතු බවයි මෙයින් ප්‍රකාශ කරන්නේ. ඒ වගේම තමයි අවස්ථානුකූලව ධර්මකථාවට අදාල අන්දමින් හේතු, උදහරණ දක්වන්න ඕන. ඒක දෙවෙනි කාරණය. ඒක තේරුම්ගන්න පුලුවන් මේ පින්වතුන්ට පහසුවෙන්. තුන්වෙනි කාරණය අසන්නන් කෙරෙහි අනුකම්පාවක්, ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිකරගෙන අනේ මේ සංසාර දුකේ වැටිලා ඉන්න මේ අය කොහොම හරි ගොඩ දන්න ඕන කියන ඒ බලවත් අනුකම්පාවෙන්, දයානුකම්පාවකින් යුක්තව දේශනාව පවත්වන්න ඕන.

හතරවෙනි කාරණය මේ දේශනාව අහලා මට හොඳ හැටි සත්කාර සම්මාන කරත්වා, සිවුපසය අරගෙන එත්වා කියලා හිතන්න නරකයි. පුද පූජා වට්ටි බලාපොරොත්තුවෙන් නෙවෙයි බණ කියන්නේ. ඊළඟට පස්වෙනි කාරණය. එතන තමනුත්, අනුනුත්, තමාගේ ගුණයත්, අනුත්ගේ ගුණයත් නොනසා කියලා කිව්වේ මොකද, ඒ තමාගේ ගුණය නසාගන්නා එකට කියනවා 'අනතුකංසන' කියලා. ආත්ම වර්ණනා. තමා ඉහළ කොට දැක්වීම. තමා හුවා දැක්වීම. මම අහවල් අහවල්, තානාත්තර නම්බුනාම ඇති, උපාධිධාරී කෙනෙක් කියලා, එහෙම නැත්නම් අහවල් ගුණ සම්පත්ති ඇති කෙනෙක් කියලා ඒ විදියට ධර්මදේශනා වල කියන්න යන්නේ නෑ. ඒ වගේම අනුත්ගේ ගුණ නසන්න යන්නේ නෑ. අනුන්ට විවේචනාත්මක විදියට එල්ල කරලා ඒ අයගේ ගුණ නසන්න යන්නේ නෑ. ගුණවතුන්ගේ ගුණ විනාශ කරන්න යන්නේ නෑ. ඕන්න ඔය විදියට ඒ කාරණා හිතේ ධාරණය කරගෙන ධර්මදේශනා කළයුතු බවයි එතනින් කියවෙන්නේ.

ඒ වගේම තවත් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ අපිරිසිදු ධර්මදේශනාවත්, පිරිසිදු ධර්මදේශනාවත් මොකක්ද කියන එක සංඝයාවහන්සේලාට හඳුන්වා දුන්නා. ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේ මුළු මහත් ශාසනයේම ඉතාමත්ම ප්‍රශංසා කර වදළ සංඝයාවහන්සේ නම තමයි මහාකස්සප මහරහතන්වහන්සේ. මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේව වර්ණනාත්මකව දේශනා කළ සූත්‍රදේශනා රාශියක් කස්සප සංයුක්තයේ දක්වලා තිබෙනවා. එවැනි අවස්ථාවක් තමයි මේකත්. මහාකස්සප මහරහතන්වහන්සේගේ උතුම් ගුණය හුවා දක්වා සංඝයාවහන්සේට ආදර්ශයට ගැනීමට පෙන්වාදීමට

පහන් කණුව ධම් දේශනා

කලින් බුදුරජාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අහනවා මෙහෙම ප්‍රශ්නයක්. 'මොකද මහණෙනි හිතන්නේ? කවරනම් හිඤ්ඤාවකගේ දේශනාවක් අපිරිසිදුද? කවරනම් හිඤ්ඤාවකගේ දේශනාවක් පිරිසිදුද?' එතකොට සංඝයාවහන්සේලා 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේගෙනුයි අපි මේ ඔක්කොම ධර්මය ඉගෙනගන්නේ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේමයි අපට පිළිසරණ. අපට මේක වැටහෙන්නේ නෑ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේම මේක තේරුම් කරලා කිව්වොත් අපට ඒ අනුව ධාරණය කරගන්න පුළුවන්' කියලා ඉල්ලා හිටියා.

මන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ මීලඟට ඒක විවරණය කරනවා. අපිරිසිදු ධර්මදේශනාව ඇති හිඤ්ඤාව පිළිබඳව සඳහන් වෙන්නේ මෙහෙමයි. 'යම් හිඤ්ඤාවක් හිතනවානම් මේ අය මගේ ධර්මදේශනය අසත්වා! අසලා ඒ ගැන පැහැදෙත්වා! පැහැදිලා, පැහැදීමට ගැලපෙන ආකාරයට මට හොඳට පුද සත්කාර කරත්වා!' කියලා, ඒ ධර්මදේශනාව අපිරිසිදුයි. තවත් යම් ධර්මදේශකයෙක් මෙහෙම හිතනවානම් 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් දේශිත මේ ධර්මය ස්වාභාවිකයි, සන්ධිකය, අකාලිකය, එහිපසසිකය, ඔපනයිකය, පච්චත්තං වෙදිතඛ්ඛ විඤ්ඤාභීයී. ඒ කියන පද මාලාව මේ පින්වතුන් දන්නවා ධර්මයේ ගුණ. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ස්වාභාවික වශයෙන් හොඳින් දක්වා වදාරන ලද, දේශනා කොට වදළ ධර්මයක්. අනුලෝම විපාක දැකිය හැකි ධර්මයක්. කල් නොයවා විපාක දෙන, කල් නොයවාම ඒක ප්‍රතිඵලදායක, එව බලව කියන ගුණයෙන් යුක්ත, එක ප්‍රතිපත්තියකින් අනිත් ප්‍රතිපත්තියට ඇදගෙන යන විදියේ බොහොම ශක්තියක් ඇති, නුවණැත්තන් විසින් තමතමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගතයුතු ධර්මයක්.

අන්න ඒ ධර්මයේ ගුණයන් කල්පනා කරනවා වගේම ඊළඟට හිතනවා අනේ මේ පිරිස, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ ස්වාභාවිකවූ සන්ධිකවූ මේ ධර්මය අසත්වා! අසලා තේරුම් ගනිත්වා! තේරුම් අරගෙන ඒ අනුව පිළිපදිත්වා! ලාභ සත්කාර ගැන මොකක්වත් නෑ. පිළිපදිත්වා! කියලා මේ ධර්මසුධර්මතාව, මේ ධර්මයේ ඇති ශ්‍රේෂ්ඨ ධර්මතාවම සිහිපත් කරලා, ඒ වගේම අසන්නන් පිළිබඳව කරුණාව, දයාව, අනුකම්පාව මතුකරගෙනයි ධර්මදේශනා කරන්නේ. අන්න එබඳු දේශකයයි, එබඳු හිඤ්ඤාවකගෙයි ධර්මදේශනා, පිරිසිදු ධර්මදේශනා හැටියට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදළේ.

ඒ වගේම දැන් මේ මාතෘකාවට අදාල තවත් දේශනා කියෙනවා. ඒත් අර කස්සප සංයුක්තය කියලා කියන කොටසේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ අවසානයේ දක්වන්නේ 'කාශ්‍යප අන්න ඒ විදියේ පිරිසිදු ධර්මදේශනා පවත්වනවා' දේශනාව අරමුණු කළේත් ඒකයි. කාශ්‍යප මෙන් මේ විදියටයි ධර්මය දේශනා කරන්නේ කියලා කියනවා. ඊළඟට ඒ වගේම තවත් දේශනාවක සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අහනවා 'මහණෙනි, ගිහි ගෙවල් වෙත එලඹෙන්න, ගිහි ගෙවල් වෙතට යන්න සුදුසු කෙබඳු හිඤ්චක්ද?' කවුරු වුණත් යන්න සුදුසුයි කියලා අපි හිතන්නේ. නමුත් කෙබඳු හිඤ්චක්ද ගිහි ගෙවල් වලට යන්න සුදුසු?' සංඝයාවහන්සේලා එතනදිත් කියනවා 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේගෙන්මයි අපි මේ ධර්මය අහන්නේ. අපට මේක තේරෙන්නේ නෑ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේම තේරුම් කරලා දුන්නොත් අපි ඒක දරාගන්නම්' කියලා.

එතනදී බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉස්සෙල්ලම කළේ මොකක්ද? තමන්වහන්සේගේ අත්ල අහසෙහි හෙලෙව්වා. අත්ල අහසෙහි හොලවලා කියනවා, මේ පොඩි උපමාවක් දෙන්නයි. 'මහණෙනි දැන් මේ අත්ල අහසෙහි ඇලෙන්නේ නෑ. අහසෙහි කොතැනකවත් අහුවෙන්නේ නෑ. බැඳෙන්නේ නෑ. අන්න ඒ වගේ උදැසන පිණ්ඩපාතෙ යන අතරෙ යම් හිඤ්චකගේ සිත ගිහි ගෙවල් වල ඇලෙන්නේ නැත්නම්, ගිහිගෙවල් වලට අහුවෙන්නේ නැත්නම්, රැඳෙන්නේ නැත්නම් අන්න එබඳු හිඤ්චක් තමයි ගිහිගෙවල් වලට යන්න සුදුසු. ඒ වගේම තවත් සඳහන් වෙනවා 'ඒ හිඤ්ච මේ විදියටයි හිතන්නේ. ලාභ ලැබිය යුත්තක් ලාභ ලබන්නවා! පින් කරන්න කැමති අය පින් කරගන්නවා! ඒ වගේම තමන්ට ලැබෙන ලාභය ගැන වගේම අනිත් හිඤ්චකට ලැබෙන ලාභය ගැනත් සතුටු වෙනවා. මට කලින් එයා ගිහිල්ලා මේ ටික ලබා ගනිවි. මට විතරක් ලැබෙන්න ඕන කියලා එහෙම හිතන්නේ නෑ. අන්න එබඳු හිඤ්චක් තමයි ගිහි ගෙවල් වෙත එලඹෙන්න සුදුසු පිණ්ඩපාතය සඳහා. කාශ්‍යප එහෙමයි' කියනවා ඔන්න ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ.

ඒ වගේම තවත් සූත්‍රයක සඳහන් කරනවා 'මහණෙනි, කෙබඳු හිඤ්චක්ද කුළුපහ හිඤ්චක් වෙන්නේ?' එහෙම නැත්නම් 'කුලයන් වෙත එළඹෙන්න සුදුස්සෙක් වෙන්නේ කෙබඳු හිඤ්චක්ද?' 'සුදුස්සෙක් නොවන්නේ කෙබඳු හිඤ්චක්ද?' කියලා. කුළුපහ කියන වචනේ තේරුම - අතීතයේ සමහර සංඝයාවහන්සේලා දැන් මෙතන මේ කියාපු කාල

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

තෙරුන්වහන්සේ වගේ - පිරිස් වශයෙන් යම් යම් ගෙවල් වලට නිතර නිතර යනවා ඉද්ධාවන්ත ගෙවල් වලට. ඒවාට ගිහිල්ලා දන වළඳන සිරිත තිබුණා. කුළයක් වෙත එළඹෙන කියන එකයි එතනත් අදහස. එතකොට මේ ගිහි ගේකට යන්නේ. එබඳු භික්ෂුවක් වෙන්න සුදුසු කවුද කියලා. ඔන්ත ඒකෙදිත් සංඝයාවහන්සේලා අර විදියට කියනවා. 'අපට තේරෙන්නැ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේම ප්‍රකාශ කරන්න' කියලා ඔන්ත කාරණා පහක් එතනත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වනවා.

යම්කිසි භික්ෂුවක් පිණිඩපාතෙ යන අතරෙ භිතතවානම් මට මේ දනෙ දෙන්නම ඕන. නොදී ඉන්න බෑ. දනෙ දෙන්නම ඕන. නොදී ඉන්න බෑ. දෙන එකක් වෙලා හුගක්ම දෙන්න ඕන. ටිකක් එහෙම දෙන්න බෑ. ඊළඟට ඒ දෙන දේත් හොඳට රසවත්ව මිහිරිව ප්‍රණීතව දෙන්න ඕන. නිකන් ආවට ගියාට රඵ ආහාරයක් දෙන්න බෑ. ඊළඟට ඒක දෙන එකක් වෙලා ඉක්මනට දෙන්න ඕන. ආයෙ පරක්කු කරන්න බෑ. ඒ වගේම හොඳට ගරු සත්කාර සම්මාන ඇතිව දෙන්න ඕන. සකසා දෙන්න ඕන. සත්කාර සම්මාන නැතුව දෙන්න බෑ.

ඉතින් එහෙම හිතාගෙන යන භික්ෂුවට ඔන්ත බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණවා 'එහෙම හිතාගෙන යන, පිණිඩපාත සැලැස්ම ගහගෙන යන භික්ෂුවට යම් ගෙදරකින් දනය ලැබෙන්නේ නෑ. අන්ත එතකොට දුකට දෙමිනසට හිත් තැවුලට පත්වෙනවා. එහෙම දුන්නත් ඔන්ත ටිකක් දුන්නොත්, ප්‍රණීත නැති ආහාරයක් දුන්නොත්, ඒ විදියෙ අඩුපාඩුකම් ඇතිව දුන්නොත් මේ භික්ෂුවගෙ හිත නරක් වෙනවා. ඒක නිසා නියම කුළපග භික්ෂුවක් වෙන්නේ මෙහෙමයි. ඒ විදියෙ හිනිවිල්ලක් සැලැස්මක් නැතිව කල්පනා කරනවා 'මේක කොහොමද වෙන්නේ? අනුන්ගෙ පවුල් වල තමන්ට ඕන හැටියට කොහෙද ලැබෙන්නේ' කියලා හිත සකස්කරගෙන මධ්‍යස්ථ හිතෙන් යනවා. අනුන්ගෙ පවුල් වල ඒ විදියෙ දෙයක් බලාපොරොත්තු වෙන්නේ කොහොමද හරියටම දෙන්නම ඕන, හුගක් දෙන්න ඕන, රසවත්ව දෙන්න ඕන, සකසා දෙන්න ඕන. ඔය විදියට හිතන්නේ කොහොමද? කියලා ඒ මධ්‍යස්ථ සිතින් ගියාම කොහොම ලැබුණත් එකයි.

එතකොට යථාලාභ සන්තෝෂයයි එතන පෙන්නුම් කරන්නේ. තවත් තැන්වල දක්වනවා ඕක උපමාවකින්. ගහක ගෙඩි බලාපොරොත්තුවෙන් ගහක් ළඟට යනවා. ගිහිල්ලා බලනකොට ගෙඩි නෑ. ගෙඩි නැතෙයි කියලා ගහට ගහන්නේ නෑනේ. හැරිලා එනවා

උපේක්ෂාවෙන්. අන්ත ඒ වගේ තමයි ගිහි ගෙදරට යන්නෙන්. ලැබුණා හෝ නොලැබුණා හෝ තියෙනවානම් ලැබිව්වාවෙ. නියම කුළුපහ හිඤ්ච ඔන්න එහෙමයි කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා.

මෙතන සඳහන් වෙන්නේ ආම්සය පිළිබඳව ප්‍රශ්නයයි. ඉතින් ඒකටම අදල තවත් ධර්මදේශනා රාශියක් තියෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ මහාප්‍රබල අන්දමින් පවත්වපු. ලාභ සත්කාර, කීර්ති ප්‍රශංසා, ගරුනම්බු ආදියේ ඇති භයානකත්වය - මහපුදුම විදියේ ප්‍රබල වචන සමුදයකින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙනවා සුත්‍ර රාශියක. දරුණො හිඤ්චෙ ලාභසකාර සිලොකො - කටුකො ඵරුසො අන්තරාසිකො. ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා ආදිය ඉතාමත්ම දරුණුයි, කටුකයි, ඵරුසයි, නිවනට අන්තරායකරයි කියලා ඊළඟට උපමා රාශියක් එතන දක්වනවා. එකක් තමයි බිලි වැද්දගෙ උපමාව. යම්සේ බිලි බාන මනුෂ්‍යයෙක් - බිලි වැද්දෙක් ඇමක් අමුණලා බිලි කොක්ක පොකුණකට හරි, විලකට හරි දනවා. ඇම එතකන් ඇහැ ගහගෙන ඉන්න මාලුවා ඕක ගිලිනවා. ගිල්ල හැටියෙ ඉතින් අර මාලුකාරයාට - අර බිලි වැද්දට ඕන හැටියට අර මාලුවා මරන්න ඇදලාගන්න ඉඩ ලැබෙණවා. අන්ත ඒ වගේ ඊළඟට උපමාව සම්පූර්ණ කරන්නෙ කොහොමද බිලි වැද්ද තමයි මාරයා. ඇම තමයි ලාභ සත්කාර, සිලෝක, කීර්ති, ප්‍රශංසා, සම්මාන ආදිය. ඕකෙන් වෙන විපතයි එතන දක්වන්නෙ. ඒ විදියට කියලා අන්තිමට අවසාන කරන්නෙන්, 'මෙන්න මේ වගේ දරුණුයි, කටුකයි, ඵරුසයි ලාභ සත්කාර ආදිය' කියලා.

තවත් ඊළඟ දේශනාවක ඒ වගේම උපමාවක් දක්වනවා. දිග ලොම් ඇති එළ දෙනක් කටු ලැහැබකට රිංගනවා. රිංගුවහම කටු ලැහැබේ එතන මෙතන ඇලෙනවා. කටු ලැහැබට බැඳෙනවා. ඒකට අනුවෙනවා. අන්ත ඒ වගේ යම්කිසි හිඤ්චක් උදෑසන සිවුරු එහෙම පොරවාගෙන පිණ්ඩපාතේ වඩිනවා කිසිම සංවරයක් නැතුව. ගිහිල්ලා අර ගෙවල් වල ඇලෙනවා, බැඳෙනවා. අනුවෙනවා. අන්ත ඒ වගේ අර ලාභ, සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා නිසා. එතනදීත් ඒ උපමාව දැක්වුවෙ ලාභ, සත්කාර වල භයානකත්වය පෙන්නුම් කරන්නයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ තවත් උපමාවක් මේ ආකාරයට තියෙනවා. යම්කිසි ශක්තිමත් මනුෂ්‍යයෙක් අස් ලොම් රැහැනකින් කෙනෙකුගේ කෙණ්ඩා බැඳලා අදිනකොට වෙන දේ මෙසේ දක්වලා තියෙන්නෙ. කෙනෙකුගේ සමට උඩින් තියෙන්නේ සිවියනේ! සිවිය සිඳගෙන සම සිඳිනවයි, සම

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සිදලා මස් සිඳිනවයි, මස් සිඳලා නහර සිඳිනවයි, නහර සිඳලා ඇට සිඳිනවයි, ඇට සිඳලා ඇට මිදුලු වල හැපිලා තියෙනවයි. මේ ලාභ සත්කාර, කීර්ති ප්‍රශංසා සිලෝක ආදියත් ඒ විදියට කෙනෙකුගේ අධ්‍යාත්ම ගුණ විනාශ කරනවා කියන එක ඒ උපමාවෙන් පෙන්වනවා.

තවත් අවස්ථාවක මේ ශාසනයේ ලාභ සත්කාර නිසා නොමග ගිය ඒ වගේම බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාව ඇතිකරගැනීම නිසා මහාවිනාශයකට පත්වුණු, අන්තිමේදී පොළොව පලාගෙන නිරයට ගිය දේවදත්ත ස්ථවිරයන් පිළිබඳව සඳහන් වෙනවා. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බුද්ධ රාජ්‍යය උදුරගන්න ජීවිතයට අන්තරා කරන්න උත්සාහ කරලා බැරිවෙලා අන්තිමට සංඝ ශාසනය තමන්ට ලබාදෙන ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඉල්ලා හිටියා 'දැන් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වයස්ගතයි. දැන් මට මේක භාරදෙන්න' කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ එලෙව්වට පස්සෙ ඔන්න ඊළඟට වෙනම ශාසනයක් ආරම්භ කළා. ඊළඟට ඒ එක්කම තමන්ට ඒ කාලෙ තිබුණ සෘද්ධි බලය පාවිච්චි කරලා අජාසත් කුමාරයා පහදවාගෙන නොයෙකුත් ලාභ සත්කාර ලබාගත්තා. ඒ අවස්ථාවේ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගාථාවේ සඳහන්ව වුණු උපමාවකටත් කිට්ටුවෙන උපමා කීපයක් ප්‍රකාශ කළා. සංඝයාවහන්සේලා ඇවිල්ලා, 'අන්න අජාසත්ත කුමාරයා දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට විශාල වශයෙන් දන මාන අරගෙන යවනවයි' කියලා කිව්වහම 'දේවදත්තට ඔය ලැබිව්ව ඒ සමෘද්ධිය විනාශය සඳහාමයි. තමාගේ විනාශය සඳහාමයි' කියලා උපමා කීපයක් දෙනවා මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති. ඒ ගාථාවේ දැක්වෙනවා

එලං වෙ කදලිං හන්ති - එලං වෙඑං එලං නළං

සකකාරො කාපුරිසං හන්ති - ගඤ්ඤා අස්සතරිං යථා

ඒ ගාථාවෙන් දක්වන්නේ උපමා හතරක්. එලං වෙ කදලිං හන්ති. කෙහෙල් ගහ පීදෙන්නෙ විනාශයටයි. එලං වෙඑං, ඒ වගේම තමයි උණ ගහේ ගෙඩි එන්නෙ ඒකෙ විනාශයටයි. එලං නළං, නළ කියලා කියන්නේ බට ගහත් එහෙමයි. පීදුනහම මැරෙනවා. ඒ වගේම සකකාරො කාපුරිසං හන්ති, ඒ වගේම ලාභ සත්කාර ආදිය නරක මනුෂ්‍යයා විනාශ කරනවා. අන්තිමට දෙන හතරවෙනි උපමාව. ගඤ්ඤා අස්සතරිං යථා. අස්සතරී කියන්නෙ කොටළු දෙන. කොටළුදෙන ගැබ් ගත්තහම ඒ පැටවා ප්‍රසූත කිරීමේදී මරණයට පත්වෙනවා. ඒ උපමා හතරෙන් පෙන්වුම් කරන්නෙත් ලාභ, සත්කාර වලින් පෙන්වුම්

කෙරෙන ඒ සමාද්ධිය ඇත්ත වශයෙන් ඒ පුද්ගලයාගේ විනාශයටම හේතුවෙනවා කියන එකයි. ඉතින් ඔය විදියට ඒ ලාභ සත්කාර වල භයානකකය බුදුරජාණන් වහන්සේ නොයෙකුත් ආකාරයෙන් උපමා වලින් පෙන්වා වදලේ අනාගතයට ඒක පාවිච්චි වශයෙන්. අනාගත බුද්ධශාසනයට ඒවායේ අනතුරු හැඟවීමක් වශයෙන්. නැතුව මේක නැවත නැවත කීමේ තේරුම මොකක්ද කියලා කල්පනා කරන්න පුලුවන්. යම්කිසි අර්ථයක් ඇතුවයි ඒක කලේ.

ඒ වගේම තවත් අවස්ථාවක තවත් උපමා රාශියක් ඇත්ත වශයෙන් දක්වනවා. එයින් එකක් කියනවානම් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මට සමහර වෙලාවට යම්කිසි හික්කුණකගේ හිත දිහා බලනකොට පේනවා මේ හික්කුණම රිදී කුඩු පුරවපු රත්තරන් පාත්‍රයක් සඳහාවත් දූන දූන බොරුවක් කියන්නෙ නෑ. නමුත් එම හික්කුණම පහු කාලයක, ලාභ සත්කාර සිලෝක වලට යට වෙලා, ඒවා සඳහා බොරු කියනවා. තව දුරටත් සඳහන් කරනවා 'මට තවත් හික්කුණක් පේනවා මේ හික්කුණම මව් සඳහාවත් පියා සඳහාවත්, ජනපද කලායාණියක් සඳහාවත් බොරුවක් කියන්නෙ නෑ. නමුත් පහු කාලයක අර ලාභ සත්කාර සිලෝක වලට ඒ හික්කුණම යටවෙලා බොරු කියනවා දූන දූන.

තවත් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි මට පේනවා ලාභ සත්කාර වලට හිත යටවෙලා ඇතැම් කෙනෙක් නිරයට යනවා - අන්න අර දේවදත්ත වගේ - ඒවාට යටවෙලා නොයෙකුත් පවිකම් කරලා ඊර්ෂ්‍යාදිය ඇතිකරගෙන. තවත් කෙනෙක් ලාභ සත්කාර නැතිකම නිසා නිරයට යනවා. මොකද ලාභ සත්කාර නැතිවීම නිසා පාපකර්ම වලට වැරදි දේවල් වලට පෙලඹිලා. තවත් කෙනෙක් දකින්න ලැබෙණවා ලාභ සත්කාර ලැබීමෙනුත්, විනාශ වෙනවා. නොලැබීමෙනුත් විනාශ වෙනවා. දූන් හිතාගන්න යම්කිසි හික්කුණකගේ ඒ ලාභ සත්කාර පිළිබඳ ප්‍රශ්නය නිසා වැරදි ආජීව, වැරදි ජීවිකා ක්‍රම වලට යොමුවීමෙන් ගුණධර්ම විනාශ කරගන්නවා. ඒවා ලැබෙනකොටත් විනාශය. ඒවා ගැන ආසාව තියෙද්දී නොලැබෙණකොට හිත මධ්‍යස්ථ භාවයට, උපේක්ෂාවට ගත්තෙ නැත්නම්, අල්පේච්ඡතාවයට ගත්තෙ නැත්නම් ඒත් විනාශයි.

ඔන්න ඔය විදියේ නොයෙකුත් ආකාරයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒවා ප්‍රකාශ කරන අතර, සංඝයාවහන්සේලාට ආදර්ශ වශයෙන් හැම අවස්ථාවකම දැක්වුවා, ඒ අංශයෙන් මහාකාශ්‍යප

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මහරහතන්වහන්සේ තමයි ඉතාමත්ම වටිනාම සංඝයාවහන්සේ කියලා. ඇත්ත වශයෙන්ම දැගසවුචහන්සේලා හිටියත් ප්‍රතිපත්ති ශාසනයේ අනාගතය ගැන සලකලා මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ විශේෂ වර්ණනා කලා. එතැන පක්‍ෂපාතීත්වයක් නිසා නෙවෙයි ගුණ පක්‍ෂය ගැන සලකලා, මොකද මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ ඉතාම උග්‍ර ධුතාංගධාරී පුදුම විදියේ ආදර්ශවත් වර්තයක්. අන්ත ඒක නිසයි ඒ ආදර්ශය සංඝයාවහන්සේලාට සිහිපත් කරදීමට වර්ණනාවක් විදියටයි ඔය දේශනා පැවැත්වුවේ. අපි හිතාගන්න ඕන මේ සිවුපසය ඇත්ත වශයෙන් සංඝයාවහන්සේ කෙනෙකුට නැතුව බෑ. ඒවාට සිවුපසය කියලා කියන්නෙන් ජීවිතයට උපකාර වෙන නිසා. අනිත් අයගේ වගේම සංඝයාවහන්සේලාගේත් ජීවිතයක් පවත්වගන්න උපකාරවෙන නිසයි. ඒ සිවුපසය පරිහරණය පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා.

මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා සිවුපිරිසිදු සීලය කියලා. සංඝයාවහන්සේලාට අයිති. ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ සංවර ශීලය කියන්නේ විනය නීති හා සම්බන්ධ එක. ඊළඟට ඉන්ද්‍රිය සංවර ශීලය කියලා තියෙනවා ඉන්ද්‍රියයන් රැකගැනීම පිළිබඳව. ඊළඟට ආජීව පාරිශුද්ධ ශීලය කියලා තියෙනවා ජීවිකාව පිළිබඳව - වැරදි ජීවිකා වලට යන්නෙන් නැතුව සිවුපසය සොයාගන්න හැටි. ඊළඟට ප්‍රත්‍ය සන්නිස්සිත ශීලය කියලා කියනවා අන්ත අර ලබාගත්තු සිවුපසය ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කරලා, නුවණින් සලකලා බලලා ඒවායේ නියම අර්ථය සලකා පරිභෝජනය කළ යුතු බව. ඒක වෙනම භාවනාවක් හැටියට දක්වා තිබෙනවා.

දැන් මේ පින්වතුන් පවා ලැබෙන ආහාර ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කරලා වළඳන බව අහන්න ලැබෙනවා. බොහොම හොඳ ගුණයක්. මොකද මේ සිවුපසය සඳහා නෙවෙයි පැවිදි වුණේ. වඩා උත්තරීතරවූ ඒ සංසාර විමුක්තියට උපකාරයක් ලෙස, සංසාර කාන්තාරයෙන් එතෙර වීම සඳහා මේවා පරිහරණය කරන්න වෙනවා කියන මේ අදහසේ සිත කාවද්දගන්නවා. ඒ වගේම අර සිවුපසය ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාව තුළ සිත ඒවාට තියෙන ගිජු වීමෙන් ඉවත් කරගැනීම සිදුවෙනවා. සිවුපසයට ගිජුවීම ඉවත් කරගැනීම සඳහා ඒවා ධාතු වශයෙන් ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කරනවා. නුවණින් සලකා බලනවා. ඒ වාගේම ඒවායේ නියම අර්ථය, පරම අර්ථය හුදෙක් මේ ශරීරය පවත්වාගැනීම සඳහායි කියන අන්ත ඒ අදහසත් ඒ ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා පාඨ වලම තියෙනවා.

ඉතින් ඔන්න ඔය සිවුපසය පිළිබඳව තියෙන ඒ සංවරය හඳුන්වනවා ඥාන සංවරය නමින්. නිගණ්ඨයින් වගේ ආහාර නොගෙන, වස්ත්‍ර නැතිව ඉන්න බෑ. ඒවා අවශ්‍ය වෙනවා. නමුත් අල්පේච්ඡ මට්ටමකින් ජීවිතය පවත්වාගැනීම සඳහා පමණයි. ආහාරය පිළිබඳව දැක්වෙනවා ඒ ආහාරය යාපනය සඳහා, තමන්ගේ යැපීම සඳහා, මේ ශරීරය ගුණධර්ම පිරීමට අවශ්‍ය ශක්තිය ලබාගැනීම සඳහායි ඒක පරිහරණය කරන්නේ. අනිත් දේවලුත් එහෙමයි. අවම මට්ටමකින් සැහීමට පත්වෙන ස්වභාවයක් කියන එකයි ඥාන සංවරය වශයෙන් දැක්වන්නේ. මොකද නුවණින් කල්පනා කරලා ඒ සිවුපසය පරිභෝග කරනවා. එසේ නුවණින් කල්පනා කරලා පරිභෝග කිරීම තුළින් අර කියාපු ලාභ සත්කාර වල තියෙන ඒ දරුණු හයානක, කටුක, එරුස ආදීනව වලින් බේරෙන්න පුලුවන්කම ලැබෙනවා. ඒකට කියන්නේ ආදීනව දසසාවි නිසාරණ පඤ්ඤා, ඒවාට ලොල්වීම තුළ ඇති ආදීනව දකිමින්, මේ භව නිස්සරණය සඳහා - සසරින් එතෙරවීම සඳහායි මේවා පරිහරණය කරන්නේ කියන එක නිතර සිහියට නගාගන්නවා.

ඉතින් මෙන්න මේ කාරණයම කෙටියෙන් නමුත් සිත් කාවදින අන්දමින් දක්වා වදල සුත්‍රදේශනාවක් තියෙනවා අරියවංස සුත්‍රදේශනාව කියලා. ඉතාම කෙටි දේශනාවක්. ලොකු කතන්දර ඒකෙ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාට, ලෝකයාට දැක්වනවා, ඇත අතීතයේ ඉඳලාම නුවණැති ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයින් විසින් පිළිකුල් නොකරන ලද, නිග්‍රහ නොකරන ලද, ඉවත් නොකරන ලද, පිළිගන්නා ලද, වටිනා, අග්‍ර වශයෙන් සැලකිය යුතු, ආර්යවංශ වශයෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රතිපත්ති හතරක් තියෙනවා කියලා.

ඒ ආර්යවංශ සුත්‍රදේශනාව. කොයින්රම් වටිනා එකක්ද කියතොත් මේ රටේ සම්බුද්ධශාසනය බැබළුණු කාල වල සමහරවිට සම්පූර්ණ රාත්‍රියක්ම මේ ආර්යවංශ සුත්‍රයෙන් දේශනා පැවැත්වූ බව සඳහන් වෙනවා. රජවරු පවා ඒ දේශනාව අහන්න ගිය බව සඳහන් වෙනවා. එතකොට රාජානුග්‍රහය ලැබුවේ, අන්න ඒ විදියේ සංඝයාවහන්සේලාගේ ප්‍රතිපත්තිය දියුණු කරගැනීමට උපකාර වන අන්දමේ වටිනා සුත්‍රදේශනා වලටයි. මේ සුත්‍රදේශනාවේ මොකක්ද කියවෙන්නේ? විවර - පිණ්ඩපාත, සේනාසන කියන ඒ ප්‍රත්‍ය තුනයි මෙතන සඳහන් වෙන්නේ. ඊළඟට හතරවෙනුව භාවනාව පිළිබඳව සඳහන් වෙනවා.

පළමුවෙනි කාරණය. යම්කිසි භික්ෂුවක් ලැබෙන යම් හෝ සිවුරකින් සතුටට පත්වෙනවා. ඉතරීතර කියන වචනය යොදනවා. ඉතරීතර කියලා කියන්නේ සිවුර ගොරෝසු වෙන්න පුලුවන්, තුනී වෙන්න පුලුවන්. ගොරෝසු හෝ තුනී හෝ යම් සිවුරකින්. සමහරවිට පංසුකුල සිවුරක් වෙන්න පුලුවන්. අතීතයේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ පාලේ කුණුගොඩවල් වල එහෙම වැටිලා තියෙන රෙදිකැබලි එකතු කරලා සිවුර සකස්කරගන්නා. දැන් අහලා තියෙනවානේ පංසුකුල සිවුරු, ඒවා ඉතාමත්ම අවම මට්ටමේ අල්පේච්ඡව පාවිච්චි කළහැකි ඒවා.

අන්න ඒ විදියට ලැබෙන, වෙන එකක් නැත්නම් ඒකෙන් හෝ - ඉතරීතර කියලා වචන යොදන්නේ ගොරෝසු හෝ තුනී හෝ, හොඳ හෝ නරක හෝ, උසස් හෝ පහත් හෝ සිවුරකින් සතුටට පත්වෙනවා. ඒ වගේම ඒකට කියන්නේ යථාලාභ, ඒ ලැබෙන ආකාරයේ යම් හෝ සිවුරකින් සතුටුවෙනවා. එබඳු ඒ සතුටුවීමේ ගුණය පිළිබඳවත් වර්ණනා කරනවා. අනිත් අයටත් ඒක රෙකමදරු කරනවා. ඒක හොඳ ගුණයක් කියලා. ඒ වගේම ඒ සිවුර ලබාගැනීම සඳහා වැරදි ක්‍රියාමාර්ග, අනියම් ක්‍රියාමාර්ග, විනය විරෝධී ක්‍රියාමාර්ග යොදගන්නේ නෑ. ඊළඟට සිවුර නොලැබුණා කියලා සිත් තැවුල් ඇති කරගන්නෙත් නෑ. දෙමිනස් වෙන්නෙත් නෑ. ලැබුණාට පස්සේ ඒ ගැන ගිජුවීමෙන් ආසා ඇතිකරගැනීමෙන් කෙලෙස් වඩාගන්නෙත් නෑ.

ඒ වගේම තමන් රකින ඒ ප්‍රතිපත්තිය දක්වමින් තමා හුවා දකිමින් අනුන් පහත්කර දක්වන්නෙත් නෑ. ඒ වගේම තමන්ගේ ඒ ප්‍රතිපත්තිය රැකීම පිළිබඳව ඉතාමත්ම දක්ෂව අනලස්ව ක්‍රියාකරනවා. ඔන්න ඔය විදියට ගුණ සමූහයක් සඳහන් කරනවා. අන්න එබඳු භික්ෂුවක් තමයි ඒ ආර්යවංශයේ පිහිටි භික්ෂුවක් හැටියට සඳහන් කරන්නේ. ඒ ආකාරයට පළමුවෙන් ප්‍රකාශ වුණේ සිවුර පිළිබඳව අල්පේච්ඡ, නිසි ප්‍රතිපත්තියයි. ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයින් විසින් ගතයුතු, ආර්යවංශය අග්‍ර වශයෙන් සලකන වටිනා පැරණි ප්‍රතිපත්තියක් හැටියට.

ඒ විදියටම තමයි ඊළඟට සඳහන් කරන්නේ පිණ්ඩපාතෙ පිළිබඳවත්. ඒකෙදිත් අර වගේම ලද දෙයින් සතුටු වීමේ ගුණය වර්ණනා කරනවා. පිණ්ඩපාතය ලැබීම සඳහා අනියම් අනිසි අයථා ක්‍රියාමාර්ග - ජීවිකා වෘත්ති නොකිරීම. ඊළඟට ඒ වගේම නොලැබීම නිසා - යම්කිසි විදියකින් දනෙ වැරදුණා කියලා හිතමු. එතකොට දයකයින්ට බැන බැන

හිත දූෂ්‍ය කරගන්නේ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේටත් තුන් මාසයක් දනය නැතිවුණා කියලා හිත සකස්කරගන්නවා. ඊළඟට ලැබුණත් ඒක පිළිබඳව ගිණුමක් ඇති කරගන්නේ නැතුව සිවුපස ප්‍රත්‍යාවේෂාවෙන් යුක්තව අනුභව කරනවා. ඒවායේ ඇලිලා ගැලිලා ඉන්නේ නැතුව. ඊළඟට තමන් ඒක රකිනවා කියලා ලෝකයාට කියාපාමින්, නොකරන අයට නිග්‍රහ කරමින් යන්නේ නෑ. ඊළඟට තමන් රකින ඒ ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳව අනලස්ව නුවණින් සති සම්පජ්ඣයෙන් යුක්තව ක්‍රියා කරනවා. ඔන්න ඔය ගුණාංග සමූහය පිණිඩපාතය පිළිබඳවයි. ඒ වගේම තමයි සේනාසනය පිළිබඳවත්. අපට හිතාගන්න පුළුවන් ඖෂධය ගැන, ගිලන්පස ගැන කියන්න නැත්තේ සමහරවිට ඒවා ලෙඩට සප්පාය අන්දමින් අවශ්‍යවන නිසා වෙන් නැති. නැත්නම් ඒකත් එකතු කරන්න පුළුවන් ඔන්න ඔය පිණිඩපාතයට සම්බන්ධ කරලා.

හතරවෙනුව මෙතනදී දක්වන්නේ විශේෂ කාරණයක්. අපි සාමාන්‍යයෙන් බලාපොරොත්තු වෙන්නේ සිවුපසය පිළිබඳවයි. නමුත් මෙතන තුනක් විතරක් කියලා හතරවෙනුව දක්වන්නේ වෙන විශේෂ කාරණයක්. යම්කිසි හිඤ්ඤාවක් එතන සඳහන් වෙන්නේ. භාවනාරාමෝ හොති පහානාරාමෝ කියන වචන දෙකක්. භාවනාරාම කියන්නේ භාවනාවට ඇලුම් කරනවා. වෙන දේවල් වලට නෙවෙයි භාවනාවට ඇලුම් කිරීම හොඳ ගුණයක්. ඒ වගේම පහානාරාම. ප්‍රහානය කියලා කියන්නේ මොකක්ද? මෙතන කියන්නේ කෙලෙස් ප්‍රහානය. කෙලෙස් නැති කිරීම. කෙලෙස් ප්‍රහානය පිළිබඳ සතුටක් ඇති කරගන්නවා. ලෝකයාගේ ස්වභාවය භාවනාව නෙවෙයි විඤ්ඤාන හිත ගැනයි ලෝකයා සතුටුවෙන්නේ. හිත පුළුවන් තරම් විඤ්ඤාන කරගෙන විනෝද වෙන්න. නියම යෝගාවචරයා භාවනාවට ඇල්ම ඇති කරගන්නවා. ලෝකයාගේ හිත කෙලෙස් නැතිකිරීම නෙවෙයි කෙලෙස් වැඩීම ගැනයි. නමුත් යෝගාවචරයා සතුටුවෙන්නේ තමාගේ සිත් තුළ තියෙන කෙලෙස් නැතිකරන තරමටයි. නැතිකිරීම - ඒකයි පහානාරාමතා.

හතරවෙනි ආර්යවංශ ප්‍රතිපත්තිය හැටියට දක්වන්නේ භාවනාරාමතාවයි පහානාරාමතාවයි. ඒ දෙක එකට දක්වලා තියෙන්නේ. භාවනාවට ලැදි බව. භාවනාව කියලා කියන්නේ හිතේ හොඳ ගුණ වඩාගැනීමයි. පහානාරාම කියලා කියන්නේ හිතේ තියෙන තරක කොටස් ඉවත් කිරීමයි. සමමූහධාන - සමාසක පධාන කියලා කියන ඒ සම්මා වායාම වශයෙන් හඳුන්වන සතරාකාර වීර්යය තුළ තියෙන්නේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඕකයි. තමා තුළ තියෙන හොඳ පැත්තත් නරක පැත්තත් තේරුම්ගෙන හොඳ පැත්තට ධේරුයය දෙන්න ඕන. හොඳ පැත්ත වැඩෙන්න හරින්න ඕන. පහාන - ප්‍රහානය කියලා කියන්නෙ සංවරය. ඊළඟට භාවනා අනුරක්කන කියලා එකක් තියෙනවා. එන්න තියෙන අකුසල් සිත් සංවර කිරීමෙන් දුරුකරනවා. තමා තුළ තියෙන අකුසල් ප්‍රහානය කරනවා. ඊළඟට භාවනා වශයෙන් වඩනවා සමහර දේවල්. ඒකයි අනුරක්කන කියන්නේ. භාවනා වශයෙන් ඇති කරගන්න භාවනා නිමිති ආදිය ආරක්‍ෂාකරගැනීම. සමමෂධාන හැටියට දක්වනකොට ඕක හතරක් හැටියට දක්වනවා. ඒ විදියට භාවනාරාමතා, පහානාරාමතා කියන හතරවෙනි එකෙන් අපට පෙන්වන්නේ නිවන පිළිබඳ ඉලක්කයයි.

සංඝයාවහන්සේ කෙනෙකුගේ - යෝගාවචරයෙකුගේ පරමාර්ථය වියයුත්තේ තමා තුළ නැති ගුණධර්ම - වටිනා ආධ්‍යාත්මික ගුණධර්ම වඩාගැනීමයි. ඊළඟට තමා තුළ තියෙන දුර්ගුණ අඩුපාඩුකම්, කෙලෙස් ප්‍රහානය කිරීමයි. එතකොට ඒ දෙක පිළිබඳව ඇල්මක් ඇති කරගන්නා භික්‍ෂුවයි වටිනා භික්‍ෂුව හැටියට දක්වලා තියෙන්නෙ. ඔය කිවුවේ ආර්යවංශ සූත්‍රදේශනාවේ සාරාංශයයි. එතකොට මෙතන ලොකු කතන්දරයක් නැහැ. උපමා ආදියක් නෑ. නමුත් මහපුදුම දෙයක් තියෙනවා මේ ශාසනය ගැන හිතලා බලනකොට. අතීතයේ අපේ පතපොතේ සඳහන් වෙනවා මේ කෙටි, පිටු දෙකක්වත් නැති තරම් පොඩි දේශනාවක් පිළිබඳව මුළු රැයක් තිස්සෙ මොකක්ද සංඝයාවහන්සේලා දේශනා කළේ කියලා.

සමහරවිට මේ කාලෙ හිතාගන්නත් බැරෑරුම් ඇති. මේ කාලෙ අහන්න ලැබෙන විදියට ඔය තරුණ පෙළ ඇදගෙන යන විදියේ, සිත කලම්බන විදියේ, විනෝද මාර්ග වලට යොමුවෙන විදියේ මොකක්වත් නෑ මේ අරියවංස දේශනාවෙ. නමුත් මුළු රැයක් අර රජවරු පවා ගිහිල්ලා මේවා අහගෙන ඉඳලා, අන්තිමට රජවරුන් තුළත් ඇතිවූ ශ්‍රද්ධාව පෙන්නුම් කිරීමට විශාල පුදුපුජා හිටන් පැවැත්වුණු බව සඳහන් වෙනවා. මොකද ඒ හේතුව? අන්න අර ශාසනයේ නියම වටිනාකම් වලටයි ඒ කාලයේ රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලැබුණේ. පුහු දේවල් වලට නෙවෙයි. සංඝයාවහන්සේලාගේ ප්‍රතිපත්ති, ශාසනයේ හරය පෙන්නුම් කරන ඒ අරියවංස දේශනාව වැනි දේශනා, අතීතයේ ඉතාමත්ම ජනප්‍රිය වුණු බවත් පේනවා. විශාල පිරිස් ඇදිලා ගිහින් තියෙනවා. අනුරාධපුරයේ පමණක් නොවෙයි ඇත පළාත් වලින් පවා විශාල පිරිස් ආව බව

දැක්වෙනවා. ඔන්න ඒ විදියට අරියවංස දේශනාව ජනප්‍රිය වීමෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා වල භයානකකය පිළිබඳව අවබෝධයක් තිබුණු බවත් ඒ වගේම මහාකාශ්‍යාප මහරහතන්වහන්සේගේ ඒ වර්ත ආදර්ශය අතීතයේ සංඝයාවහන්සේලා ගරුකළ බවත් අපට පෙනෙනවා.

මෙතනින් අපට හිතාගන්න පුළුවන් තවත් යමක්. දැන් මෙන්න මේ ගාථාවලින් කියවුණ ආකාරයට ඒ බුද්ධ කාලයේත් අර විදියේ සංඝයාවහන්සේලා හිටියා. දේවදත්ත ස්ථවිරයින් රාජ අනුග්‍රහය ලබාගෙන තමයි අන්තිමට පරිහානියට පත්වුණේ. ඒකයි අර බැලූ බැල්මට සමෘද්ධියක් පේන්නේ. දේවදත්ත ස්ථවිරයනුත් වෙනම ශාසනයක් පිහිටුවාගෙන බොහොම ලොකුවට පටන්ගත්තා. නමුත් අන්තිමට පොළොව පලාගෙන නිරයට ගියා කියලා සඳහන් වෙනවා. ඒකයි එතනත් අර ගාථාවේ කියවුණේ අත්තසංකප්පය ඵලෙති. යම්කිසි කෙනෙක් වැරදි දෘෂ්ටියක්, පාප දෘෂ්ටියක් මුල් කරගෙන මේ සම්බුද්ධශාසනයේ වටිනාකම් වලට පහර දෙනවානම් අන්න ඒ හිඤ්චගේ යම් සමෘද්ධියක් ඇතිවුණොත් ඒ සමෘද්ධිය ඇත්ත වශයෙන්ම අර කිව්ව කෙහෙල් ගහ පීදනා වගේ, උණ ගහ පීදනා වගේ, බට ගහ පීදනා වගේ, කොටඵ දෙන ගැබ්ගත්තා වගේ තමාගේම විනාශයටයි කියලා. ඒකයි එතන බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන ධර්මතාව.

අපිත් තේරුම්ගන්න ඕන ශාසනික වටිනාකම්. අනුපිළිවෙල දේශනාව පිළිබඳ කථාන්දරය ඉතාමත්ම වැදගත්. බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ ඒ ශ්‍රාවකයාගේ සිත ක්‍රමක්‍රමයෙන් දන කථා, ශීල කථා ආදී ඒවායින් පටන්ගෙන ඒ මට්ටමින් ඇති ගුණධර්ම වල ආනිශංස තමයි සඟ කථා වලින් පෙන්නුම් කරන්නේ. දෙව්ලොව උත්පත්තිය ලබන්න පුළුවන්. නමුත් එතනින් සැහීමකට පත්වෙන්න එපා. මොකද හැම දෙයක්ම අනිත්‍යයි, ත්‍රිලක්‍ෂණය අනුව බලනකොට. ඊළඟට දෙව්ලොව සැපත ලබා ආයෙත් සමහරවිට අපායටත් යන්න පුළුවන්, පින ඉවර වෙනකොට. ඒ වගේම පංචකාම සම්පත්තියේ ඇති ලාමක බව, කෙලෙස් උපදවන ස්වභාවය ආදිය පෙන්නුම් කරලා දීලා ඔන්න ඊළඟට නෙකම්මයට යොමුකරනවා. එතකොට අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ බලාපොරොත්තු වෙන්නේ ලෝකය වඩන්න නෙවෙයි, ලෝකයෙන් එතෙර කරවීමටයි. මේ සත්ත්වයා ලෝකයෙන් එතෙර කරවීමටයි. බුදුරජාණන් වහන්සේම ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

හිතං ධම්මං නසෙවෙය්‍ය - පමාදෙන නසංවසෙ

මිච්ඡාදිට්ඨිං නසෙවෙය්‍ය - නසියා ලොකවඩ්ඪනො

කියලා. මේ කියන්නේ දැන් සාමාන්‍යයෙන් ලෝකයා අනුගමනය කරන්නේ ඉතාමත්ම පහත් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි. එබඳු ඒ හීනවූ දෘෂ්ටි අනුගමනය කරන්න යන්න එපා. ඒ වගේම ප්‍රමාදයට වැදිලා ජීවත්වෙන්න එපා. මිච්ඡාදිට්ඨිං නසෙවෙය්‍ය, මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය ඇසුරු කරන්න එපා. ලෝක වඩන්නෙක් බවට පත්වෙන්න එපා. ලෝක වැඩීම කියන්නේ මොකක්ද? මෙව්වර කාලයක් කළේ සංසාරය වැඩීමයි. ලොක වඩ්ඪනයයි. ඒ කියන්නේ සසර දුක් වැඩීම. නමුත් ලෝකයා මේ ශාසනය දිහා බලන්නේ - මේ කාලෙ ඇතැම් සංඝයාවහන්සේලා පවා යම් යම් පිරිස් නිවන් පැත්තට යොමුකිරීම ගැන බය වෙනවා. එක පැත්තකින් ජනගහන ප්‍රශ්නය පිළිබඳව, ඒවා ගැනත් හිතලා වෙන්න ඇති. කොහොම කොහොම හරි මේ පිරිස අඩුවේය කියලා ඔය විදියට අතියම් බියකුත් ඇතිකරගෙන තියෙනවා. එතනදී හිතන්න උපමාවක් යම් අවස්ථාවක අපි දක්වලා තියෙනවා.

යම්කිසි ආරෝග්‍ය ශාලාවක ලෙඩුන් හැමදම තියාගන්න ඕනේය, ඒකෙ වැඩ කරන දෙස්තර, උපස්ථායකාදීන්ට රැකියාව ලබාදීම සඳහා කියලා හිතුවොත් ඒක වැරදි දෘෂ්ටි කෝණයක්. ආරෝග්‍ය ශාලාවක පරමාර්ථය වෙන්න ඕන හැකිතාක් ඉක්මනින් ලෙඩුන් සුවපත් කරලා ඉවත් කිරීමයි. ඒ වගේ තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේටත් ලෝකය දිහා බලනකොට පෙනුනේ. මේ ලෝකය මහාලෙඩකට ගොදුරුවෙලා ඉන්න - සංසාර ලෙඩට, කෙලෙස් ලෙඩට ගොදුරුවෙලා ඉන්න පිරිසක්. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පරමාර්ථය හැකි හැම උත්සාහයකින්, කොයි හෝ උපක්‍රමයකින්, උපාය මාර්ගයකින් මේ ලෝකසත්ත්වයාගේ අතීත පින මතුකරලා දීලා ඒ හිත භාවනා පැත්තට යොමු කිරීමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේටවත් බෑ කිසිම කෙනෙක් සසරින් මුදවන්න. අරගෙන යන්න. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේට වෙත කෙනෙකුට නැති ශක්තීන් තිබුණා ඒ ඒ සත්ත්වයාගේ අතීතයේ චිත්ත සන්තානයේ එක්තැන් වෙලා තිබෙන ඒ කර්ම ශක්තීන් දැකලා අවස්ථානුකූලව පිහිටවෙමින් නිසි කර්මස්ථානය දෙමින්, නිසි උපදේශය දෙමින් නිවනට යොමුකරන්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මහාකරුණා සමාපත්තියට සමවැදුණා කියන්නේ ඒ කරණයයි. දැන් මේ කාලෙ හැටියට කියනවානම්

බුදුරජාණන් වහන්සේට ඒ වෙලාවට උදෑසන පෙනෙනවා තමන්ගෙන් ප්‍රතිකාර ගන්න ඉතාමත්ම සුදුසු ලෙඩා. තමන්ගෙන් ප්‍රතිකාර නොගත්තොත් ආයෙත් සමහරවිට දීර්ඝ කාලයක් සසරෙන් යට යනවා කියලා. ඒ වෙලාවට පිහිට වෙන්නයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මහාකරුණා සමාපත්ති ඥානයෙන් ලෝකය බලාවදලේ - ඒ අවස්ථාවේ ඒ දවසට පිහිට වෙන්න සුදුස්සා. පිහිට වෙන්න කිව්වෙ සසරින් මිදීම. ඒක නිසා අර බමුණන් වගේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටික අය තමයි හිතන්නේ මේ ලෝකයේ වැඩිම සඳහා අපි හැමතිස්සෙම අර කාල තෙරුන් වගේ දැන කතාවයි, සීල කතාවයි තුළ අපේ පිරිස රඳවාගෙන ඉන්න ඕනෙයි කියලා. එහෙම හිතුවොත් ඒක වැරදි දෘෂ්ටියක්, පාප දෘෂ්ටියක්. මේ ශාසනයේ ධර්මදේශකයාගේ පරමාර්ථය වියයුත්තේ ඒ ශ්‍රාවකයා අපි සඳහන් කළ ආකාරයට උත්තරුත්තරිං පණිතපණිතං. ඉහළින් ඉහළට වඩ වඩාත් සියුම් ධර්මය කරා යොමුකිරීමයි. එක තැනක රඳවාගැනීම නෙවෙයි. ඒකටයි අනුපිළිවෙල කථාව කියන්නේ.

ඇතැම් අවස්ථා වල අපට ධර්මයේ සඳහන් වන සිද්ධි වලින් පෙනෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මය දේශනා කරන තැනට සමහරවිට කිසිම බණ පදයක්වත් නොඇසූ උගත්කමක්වත් නැති අය පැමිණෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා විලාසය කොයිතරම් ආශ්චර්යවත්ද කියතොත් එන්නේ අන්තිම හිඟන්නෙක්. ඒ හිඟන්නට දෙනු තරම්වත් දෙයක් නෑ. නමුත් අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ, දැන කතාව කරන අවස්ථාවේ දැනගේ ඇති ආනිශංස පක්‍ෂය පුදුම විදියට ඒ තැනැත්තාගේ හිතට කාවදිනවා ඇති. ශීලයේ ආනිශංස කියනකොට - නිල වශයෙන් ක්‍රමානුකූලව ශීලයක් නුදුන්නත් තමන් ඒ ශීලය අධිෂ්ඨාන කරගන්නවා ඇති. අපට එහෙමයි හිතන්න තියෙන්නේ.

ඒ විදියට සිත සකස්වීගෙන යනකොට තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔන්න චතුරාර්ය සත්‍යය දේශනාව වදාරන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේලා විසින්ම ලෝකයාට හඳුන්වා වදල ඒ වටිනාම ධර්මය තමයි චතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මය - දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග කියලා කියන්නේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍යය විස්තර කරන ආකාරය මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තියෙනවානේ. උපත, ජරාව, ව්‍යාධිය ඔය විදියට කියාගෙන ගිහිල්ලා එතනින් ඒක ඉවරකරන්න බැරි නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක්ඛ සත්‍යය විග්‍රහයේදී ප්‍රකාශ කළේ සංඛිතෙතන පංචුපාදනකඛන්ධා දුක්ඛා. සැකෙවින් කියතොත් - සැකෙවින් කියන්නේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මොකද, ජාතිය දුකක්, ජරාව දුකක්, ව්‍යාධිය දුකක් ඔහොම ඔහොම කියලා දිගින් කියලා පිරිමහන්න බැරි නිසා. නමුත් බොහෝවිට මේ කාලයේනම් ඇතැම් අය ඔන්න ඔය ටික විතරයි පෙන්වන්නේ. එයින් ජාතියත් දුකක් කියලා කියන්නේ නෑ සමහර අය.

අපට උපන්දිනය උත්සව පවත්වන්න තරම් වටිනා දෙයක්. ගෙදරකට දරුවෙක් උපන්නා කියන එක බොහොම ලොකු උත්සව අවස්ථාවක් හැටියට සලකන්නේ. අඩාගෙන උපදින්නේ. නමුත් එය ලොකුවට සලකන්නේ මව්පියෝ. නමුත් ජාතිය පවා දුකක්. ව්‍යාධි දුක, හැම එකක්ම ඔහොම කියලා එතනින් ඉවරවෙන්නේ නෑ. ඒවා කියලා නිම කරන්න බැරි නිසා තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ සංඛ්‍යේතන පංචුපාදනකනිධා දුකිනා. මේ රූප ගොඩ, වේදනා ගොඩ, සංඥා ගොඩ, සංස්කාර ගොඩ, විඤ්ඤාණ ගොඩ, මේ හිතීවිලි ගොඩ මේ හැම එකක් තුළම තියෙන්නේ අර දුක් ස්වභාවයයි. ඒවායේ අනිත්‍යතාව නිසාම ඒවායේ කිසිම ස්ථිර සැපතක් නෑ. යදනිවං තං දුකිං කිව්වා වගේ ඒකේ දුක් ස්වභාවය, විපරිණාම ස්වභාවය තිබෙනවා. ඒක නිසාම මමය, මාගේය කියලා ගන්න බෑ. මේක තනිකර ගොඩවල් පහක් පමණයි.

අල්ලාගෙන ඉදිම නිසාමයි, මේ බර නිසාමයි අපට මේක දුකක් හැටියට තියෙන්නේ. අතහරින්න අතහරින්න මේ සැහැල්ලුව තුළින් සැනසීම දෙනවා. ඒ අතහැරීම කියලා කියන්නේ අතින් අල්ලලා විසි කිරීම නෙවෙයි. ඒක ප්‍රඥාව තුළින් මේවායේ නිස්සාරඤ්ඤා දකලා, ලගා කරගත යුත්තක්. ඒකට තමයි අර නෙකම්මයේ ආනිශංස කියලා කිව්වේ. සසර කළකිරීමත් එක්කම එන්නේ මේවායින් නික්මීම, ඉවත්වීම, අතහැරීම පිළිබඳව ඇතිවන තෘෂ්ණාව නැතිකරගැනීමේ කැමැත්තයි. ඒකටයි අර පහානාරාමෝ කියලා කිව්වේ.

යම් අවස්ථාවක මෙතෙක් මේ දැඩිව මමය, මාගේය කියලා අල්ලාගෙන සිටින ඒ පංචස්කන්ධයේ අනිත්‍ය, දුකි, අනාත්ම ස්වභාවය නුවණින් දකලා අතහැරුණානම් අන්න ඒ අවස්ථාව තමයි ඔය එල සමාපත්ති ආදී වශයෙන් දක්වන්නේ. එතකොට ඒක මෙලොවම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගැනීමයි නිවන කියලා කියන්නේ. ඒ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගැනීම ශාන්ත, ප්‍රණීත අත්දැකීමක් නිසයි ඒක පරම සැපත කියලා කියන්නේ. අමුතු ලෝකෙක ගිහිල්ලා, අමුතු තැනක අමුතු දිව්‍යලෝකයක් වගේ දෙයක් නොවෙයි. මෙලොවම බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කළ, ඒ අතීතයේ

ශ්‍රේෂ්ඨ සංඝයාවහන්සේලාත්, මෑත ඒ සංඝයාවහන්සේලාත් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගත්තු ඒ උතුම් නිර්වාණ ධාතුව කියලා අමුතු වචනයකින් දැක්වුවත් එතන කියවෙන්නෙ අන්න අර අවිද්‍යාවත් තෘෂ්ණාවත් නැතිවුණු අවස්ථාවේ සිතේ ඇති සංසිද්ධි සුවයයි. විදිම් සුවය නොවේ, සංසිද්ධි සුවයයි. ඕකයි එතකොට අපේ පරමාර්ථය වියයුත්තේ. එතකොට හැම ධර්මදේශකයකුගේම පරමාර්ථය වියයුත්තේ කොතනින් පටන්ගත්තත් දන කතාවෙන්, ශීල කතාවෙන් පටන්ගත්තත් අවසාන කරන්න තියෙන්නෙ අපි මෙන්න මේ බුදුකෙනෙකුගෙන් පමණක් අපට ලැබෙන මේ පණිවිඩය වන චතුරාර්ය සත්‍යය දේශනාවට යොමුකරලා. ඒ තුළින් ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයට යොමු වීමෙන් යම් කෙනෙක් තමන්ගේ ශක්තිය යොදලා සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් තමන්ටම මේ සංඝාර දුක කෙළවර බව ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගැනීමේ අවස්ථාව ළඟා කර දීමයි හැම දේශකයකුගේම පරමාර්ථය වියයුත්තේ.

එතකොට මේ පින්වතුනුත් සලකාගන්න ඕන අපි බොහෝ අවස්ථා වල ප්‍රකාශ කර ඇති ආකාරයට දනය පවා කරන්න ඕන, දන්දීම පවා අර විත්තාලංකාර විත්තපරික්ඛාරණං දනං දෙති කිව්වා වගේ සමථ විදර්ශනා වැඩිමෙන් සිත අලංකාර කරගැනීමට, සිත බලාගැනීමේ අදහසින්. දෙව්ලොව සැප සඳහා නොවේ. ඒ වගේම ශීලය කියන එකත් සමාජයේ මේ ගුණධර්ම ආරක්‍ෂාකරගැනීම කියන බාහිර අදහසකින් නෙවෙයි. තමන්ගේ සමාධියට පදනමක් සපයාගැනීම කියන අදහසින්, ඒ විදියට නිවන අරමුණු කරගෙන රකින්න ඕන. එතකොට දනයත් ශීලයත් යන දෙක පවා අපි අර කියාපු අනුපිළිවෙල කථාවට අනුව කල්පනා කරලා බලනවානම් නිවනට උපකාර කරගන්න ඕන.

අද දින මේ පින්වත් පිරිස ඒ දන, ශීලාදී පින්කම් සිදුකරගන්නා. ශීලය ආරක්‍ෂා කරගැනීමත්, භාවනා වැඩිමත් මේ හැමදේම මේ පොහොය දවසට විශේෂ ප්‍රතිපත්තීන් වශයෙන් එදිනෙදා ගිහි ජීවිතේදී කරගන්න බැරිවෙන ටික මෙවැනි අවස්ථාවකවත් වඩාත් උත්සාහවත්ව කිරීමයි මේ පෝය දවසේ වැඩසටහනක් තුළින් අපි බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ. එතකොට අපි හිතනවා මේ පින්වතුනුත් අද දවසේ ඒ විදියට තමන්ගේ ජීවිතය නිවනට ළං වීමට උපකාරවන බොහොම ධර්ම, ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා කියන ඉන්ද්‍රියධර්ම, බලධර්ම වශයෙන්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

දක්වෙන ගුණධර්ම දියුණු කරගැනීමට උපකාරවන කාරණා එකතු කරගන්නා කියලා. මේ ධර්මදේශනාවත් ඒකටම උපකාර කරගන්න ඕන.

මෙතෙක් මේ ධර්මශ්‍රවණානිශංසයෙන් රැස්කරගත්තු කුසල සම්භාරයත්, ඒ සියල්ලත් උපකාර කරගෙන මේ පින්වතුන්ට තමන්ගේ නිවනට යම් බාධක ධර්ම ඇතොත් ඒවා දුරු කරගෙන උපකාරක ධර්ම ළඟා කරගෙන ඉක්මනින්ම කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය පිහිටකරගෙන ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් අත්මිදී උතුම් අමාමභ නිවන සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට මේ කුසල ශක්තියත් හේතු වාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. ඒ වගේම අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වාවූ තමතමන්ගේ ශ්‍රේණිත් ඇතුළු යම්තාක් සත්ත්ව කෙනෙක් ඇතොත් මෙවැනි අවස්ථාවක මේ ධර්මදේශනාමය ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වීමට, ඒ අනුමෝදන් වීම තුළින් ඒ අයත් කල්‍යාණමිත්‍ර පිහිට ලබාගෙන ඉක්මනින්ම ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සංසාර දුක් කෙළවර කරලා උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනාව ඇතිකරගෙන මේ ගාථා කියන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහි...’

135 වන ඉදිරිපස

135 වන දේශනය

(පහන් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 139)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’
 පුච්ඡාමි මුනිං පහුතප්පඤ්ඤං (ඉති චුජ්ජෙ කමමාරපුත්තො)
 බුද්ධං ධම්මස්සාමිං චිත්තණ්ණං
 ඤ්චිපදුත්තමං සාරථීනං පචරං
 කති ලොකෙ සමණා තදිඛ්ඤ බුද්ධි

වතුරො සමාණා න පඤ්චමොති (චුජ්ජති භගවා)
 තෙ තෙ ආචිකරොමි සකඛිපුට්ඨො
 මග්ගජ්නො මග්ගදෙසකො ච
 මග්ගෙ ජීවති යො ච මග්ගදුස්සි’ති

— චුජ්ජ සුත්තං, සුත්තනිපාතය, උරග වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

බුද්ධකාලීන සමාජයේ පැවතුන ‘සමණ’ කියන වචනය පොදුවේ බුදුරජාණන් වහන්සේත්, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන්-වහන්සේලාත්, පැවිදි ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලාත් හඳුන්වන්න ව්‍යවහාර වුණා. මේ ‘ශ්‍රමණ’ කියන වචනයට ශාසනානුලෝමික - ශාසනයට ගැලපෙන අරියක් දීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ නිතරම උත්සාහවත් වුණා. දන් අපි මේ මාතෘකා කළ ගාථා දෙකෙන් කෙරෙන්නෙන් ඒ වගේ ආරාධනාවක්. ඒ වගේ අපි විග්‍රහයකට ආරාධනාවක්.

සුත්තනිපාතය කියන ධර්ම ග්‍රන්ථයේ චුජ්ජ සුත්‍රය කියන සුත්‍රයේ සඳහන් වෙන ආකාරයට චුජ්ජ කර්මාරපුත්‍රයයි මෙන්න මේ ශ්‍රමණ පදය විග්‍රහය පිළිබඳ ආරාධනාව කළේ. චුජ්ජ කර්මාරපුත්‍රයා කියන ඒ උපාසක මහත්මයා ගැන මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පරිනිර්වානයට කලින් අවසාන දනය පිළිගැන්වූ දයකයා හැටියට. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පෑමට කුසිනාරාව බලා වැඩමකරන අවස්ථාවේදී මහාසග්ග පිරිසක් පිරිවරාගෙන පාවා නුවරට වැඩමකරලා, චුජ්ජ කර්මාරපුත්‍රයාට අයිති අඹ වනයේ වැඩ වාසය කළා. තමන්ගේ අඹ වනයට බුදුරජාණන් වහන්සේ පැමිණි බව අහලා චුජ්ජ කර්මාරපුත්‍රයා ඇවිත් බුදුරජාණන් වහන්සේට වන්දනා කළාම බුදුරජාණන් වහන්සේ

ධර්මකථාවකින් ඒ වුණු උපාසක උන්නැහේව උත්සාහවත් කලා. මේ වුණු කර්මාරපුත්‍රයා කලින් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවෙලා ධර්මකථාවකින් පැහැදිලි ශ්‍රාවකයෙක් වෙච්ච උපාසක මහත්මයෙක්. ඉතින් බලවත් ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිකරගෙන මේ වුණු කර්මාරපුත්‍රයා බුද්ධ ප්‍රමුඛ සංඝයාවහන්සේලාට පසුදින දනය සඳහා තමන්ගේ නිවෙසට වැඩමකරන හැටියට ආරාධනා කලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ නිහඬභාවයෙන් ඒක පිළිගෙන වදලා.

ඉතින් පසුදින ඒ වුණු කර්මාරපුත්‍රයා නිවෙසට ගිහිල්ලා ප්‍රණීත ආහාරපාන පිළියෙල කලා. ඒ එක්කම එතන සඳහන් වෙනවා සැහෙන්න ප්‍රමාණයක් සුකර මද්දව කියලා දෙයකුත් පිළියෙල කළ බව. මෙන්න මේ සුකර මද්දව කියන වචනය ශාසන ඉතිහාසයේ බොහොම විවාදයට භාජනය වුණු වචනයක්. මේකෙ දීර්ඝ විග්‍රහයක් නොකළත් අපට කියන්න වෙන්නෙ අටුවාවේ විස්තර වන හැටියට අර්ථ තුනක් දක්වෙනවා. පළමුවෙනි අර්ථය දෙන්නෙ නොමේරූ උෟරෙකුගේ මස් කියලා. දෙවෙනි අර්ථය දෙන්නෙ පස් ගෝ රස, ඒ කියන්නෙ ගවයාගෙන් ලබාගත්තු කිරි, දීකිරි, ගිතෙල් ආදිය යෙදූ මාදු බතක් හැටියට. තුන්වෙනි අර්ථය දෙනවා රසායන ශාස්ත්‍රයේ සුකර මද්දව නමින් සඳහන් වෙන රසායනයක්ය කියලා. ඉතින් කොයි හැටි හෝ වේවා, මේ අවස්ථාවේ සුකර මද්දව කියන වචනය භාවිතා කරමු. වුණු කර්මාර අර විදියට නොයෙකුත් ආහාර ද්‍රව්‍ය සමග මෙන්න මේ සුකර මද්දවයක් පිළියෙල කරලා, බුදුරජාණන් වහන්සේට අද දනය සුදනම් කියන එක දැන්වුවහම බුදුරජාණන් වහන්සේ සඟ පිරිසත් එක්ක වැඩමකලා. වැඩහුන් හැටියෙම වගේ වුණු කර්මාරපුත්‍රයාට කතාකරලා වදලා 'වුණු ඔය යම් සුකර මද්දවයක් සුදනම් කරලා තියෙනවානම් එයින් මට සංග්‍රහ කරන්න. අනිත් ආහාර සංඝයාවහන්සේලාට පිරිනමන්න' කියලා.

එයින් අදහස් කළේ අනිත් සංඝයාවහන්සේලාට මේ සුකර මද්දවය දෙන්න එපා කියන එකයි. වුණත් 'එසේය ස්වාමීනි' කියලා ඒ විදියට බුද්ධ ප්‍රමුඛ සංඝයාවහන්සේලාට දනය පිළිගැන්වුවා. වළඳලා අවසානයේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ වුණු කතාකරලා කියනවා 'වුණු ඔය යම් සුකර මද්දවයක් ඉතිරිවෙලා තිබෙනවානම් ඒක වළක් භාරලා වළට දන්න. මට පෙනෙන්නෙ නෑ දෙවියන්, මාරයින්, බ්‍රහ්මයින් සහිත මේ ලෝකයේ මේ ආහාරය අනුභව කරලා දිරවාගන්න පුළුවන්

කෙනෙක් තථාගතයන්වහන්සේ හැර' කියලා එහෙම විශේෂ ප්‍රකාශයකුත් කලා. ඉතින් චූඤ ඒ කියාපු විදියට ඉතිරි කොටස වළදම්මා. ඊළඟට මහාපරිනිර්වාන සූත්‍රයේ එන විස්තරය අනුව අපට පෙනෙන්නේ ඒ ආහාරය වැළඳුවාට පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේට ලෝහිත පක්කිඤ්ඤා නම්වූ දැඩි ආබාධයක්, ලේ විරේචනය වන ආබාධයක් පැමිණුණු බවයි. මීට කලින් අපි මතක තබා ගතයුතුව තිබෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ අවසාන වාරිකාව වඩින අතරේ බෙලුව ගමේදීත් බරපතල ආබාධයක් ඇවිල්ලා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේත් බොහොම සංවේගවත් වුණා භාග්‍යවතුන්වහන්සේ පිරිනිවන් පායි කියලා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අධිෂ්ඨාන ශක්තිය තුළින් ජීවිත සංස්කාර අධිෂ්ඨාන කරලා සති සම්පජ්ඤාඤයෙන්, විරියයෙන් ඒ රෝගය යටපත් කරගත්තා. එතකොට ඒ යටපත් කරගත්ත රෝගයයි මේ මතුවුණේ කියලා අපි හිතාගන්නට ඕන. ඉතින් කොහොම නමුත් මේ විරේචනය වීම ඇතිවුණා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට වදලා 'ආනන්ද අපි යමු කුසිනාරාවට' කියලා ඔන්න කුසිනාරාව බලා පිටත්වුණා.

දැන් අද මේ මාතෘකා කළ ගාථා දෙකට සම්බන්ධ අදාළ සිද්ධිය ඇත්ත වශයෙන් සිද්ධවුණේ චූඤගේ දන ශාලාවේදී. නමුත් අපි චූඤගේ දන ශාලාවට පස්සෙ එමු. අපි බුදුරජාණන් වහන්සේත් එක්ක ටික දුරක් පසුගමන් කරමු. මොකද මේ සූකර මද්දවය පිළිබඳ යමක් ඒ අතරමගදී බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ නිසා. මේ අවස්ථාවේදී ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ සමග ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේත් තව චූඤ කියලා ස්වාමීන්වහන්සේ නමකුත් උපස්ථාන වශයෙන් ගිය බවත් සඳහන් වෙනවා කථා ප්‍රවාහිති වල. සඟ පිරිසත් එක්ක පාවා සිට කුසිනාරාව දක්වා තිබෙන ඒ දීර්ඝ මාර්ගය සුලුකොට තැකිය යුතු දුරක් නොවෙයි. නමුත් උන්වහන්සේ වැඩම කලා. වැඩමකරලා කුසිනාරාවට සමීපව කකුඪා කියලා ගඟක් තියෙනවා. ඒ ගඟ සමීපයට වඩිනකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහොම ගිලන්. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ මාර්ගයෙන් ඉවත්වෙලා ගසක් මුළු වැඩමකරලා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට කිව්වා 'ආනන්ද මට බොහොම ක්ලාන්තයි. සිවුර හතර ගුණයක් කරලා එලන්න' කියලා ඉතින් ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ එතන වැඩඋන්නා. වැඩ ඉඳලා බුදුරජාණන් වහන්සේ කිව්වා 'ආනන්ද මට පිපාසයි. මට පැන් ටිකක් ගෙනන්න' කියලා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ කිව්වා 'ස්වාමිනි මේ මෙතන තියෙන දියකඩ

පන්සියක් ගැල් ගිහිල්ලා මඩවෙලා බොරවෙලයි තිබෙන්නෙ. මීට එහා හොඳ පිරිසිදු වතුර තිබෙන කකුඝා නදිය තියෙනවා. එතනදී භාග්‍යවතුන්වහන්සේට පැන් වළඳන්න පුළුවන් කියලා. නමුත් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ නැවතත් දෙවෙනි වරටත් ‘ආනන්ද පැන් ටිකක් ගේන්න. මට පිපාසයි’ කිව්වා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ නැවතත් අර විදියට කිව්වා. තුන්වෙනි වරටත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒක ප්‍රකාශ කළා. ගෝලයෙක් වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ තුන්වෙනි වර කිව්වම ප්‍රතිකෂේප කරන්න බෑ. ඒක නිසා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ පාත්‍රයත් අරගෙන ඒ දියකඩ ළඟට යනකොට අර බොරවෙලා තිබුණු මඩ වතුර එහෙම පිටින්ම පැදිලා ප්‍රසන්න ජලය බවට පත්වුණා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ මේක මහාආශ්චර්යයක්, අද්භූත දෙයක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ සෘද්ධිය බලය නිසා මේ මඩවුණු වතුර පැදුනා කියලා පැන් අරගෙන ඇවිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේට පිළිගැන්වුවා. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ පැන් ටික වළඳලා නැවතත් පිටත්වෙලා ගියා.

ඊළඟට අපට අහන්න ලැබෙන්නෙ කකුඝා නදිය ළඟටම පැමිණිලා එතනදීත් ඒ අසළ තිබෙන අඹ වනයකට වැඩමකළ අවස්ථාවයි. එතනදී බුදුරජාණන් වහන්සේ චූෂක කියන ස්වාමීන්වහන්සේ නමක් - චූෂක කර්මාරපුත්‍රයා එක්ක කවලම් කරගන්න හොඳ නෑ, චූෂක නාමයෙන් හුඟක් අය හිටියා. චූෂක කියන ඒ ස්වාමීන්වහන්සේට කිව්වා - ‘සිවුර සතර ගුණයක් කරලා එළන්න. මට ටිකක් සැතපෙන්න ඕන’ කියලා. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ මඳ වෙලාවක් සිංහ සෙය්‍යාවෙන් එතන සැතපුණා. බුදුරජාණන් වහන්සේ නැවත අවදිවුණාට පස්සෙ, ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට කියනවා ‘ආනන්ද සමහරවිට ඇතැම් කෙනෙක් මගේ පරිනිර්වානයෙන් පස්සෙ’ - ඒ වෙනකොට භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා ඉවරයි අද රාත්‍රී මම කුසිනාරාවේදී පරිනිර්වානයට පත්වෙනවයි කියලා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට කියනවා, ‘මගේ පරිනිර්වානයෙන් පස්සෙ ඇතැම් කෙනෙක් චූෂක කර්මාරපුත්‍රයාට සමහරවිට කියන්න පුළුවන් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඔබේ අවසාන ආහාරය වළඳලයි පරිනිර්වානයට පත්වුණේ’ කියලා. ඒ තුළින් කුකුසක්, පසුතැවිල්ලක් ඇතිකරන්න ඉඩ තිබෙනවා. ඒ අය කුකුස් උපදවන්න, මෙය ඔබේ නොලැබීමක්, ඔබ විසින් වැරදියට කරපු දෙයක්, භාග්‍යවතුන්වහන්සේට මේ විදියට ආහාරයක් පිරිනැමීම. ඒක වළඳලයි භාග්‍යවතුන්වහන්සේ පිරිනිවන්

පැවේ' කියලා කියන්න පුලුවන්. යම් කෙනෙක් එහෙම කිව්වොත් ආනන්ද මෙන් මෙහෙම කියන්න. 'නෑ නෑ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ කියලා තියෙනවා සුලඬං. මේක හොඳ ලැබීමක් ඔබට ලැබිලා තියෙන්නේ, භාග්‍යවතුන්වහන්සේට අවසාන දනය පිළිගන්වන්න ලැබීම කියලා'.

ඔන්න ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවසාන දනයේ ආනිශංස එතන ප්‍රකාශ කරනවා. තථාගතයන්වහන්සේගේ අභිසම්බෝධියට උපකාර වන යම් දනයක් පිරිනැමුවද - ඒ මේ පින්වතුන් දන්න සුජාතාවගේ කිරිපිඬු දනය - අන්න ඒ වගේම සම එල, සම විපාක දනයක් තමයි මේ චූඤ්ඤ පිරිනමලා තියෙන්නේ. ඒක ධර්මතා වශයෙන් ප්‍රකාශ කරනවා 'යම් ආභාරයක් තථාගතයන්වහන්සේ වළඳලා අවසාන ආභාරය වශයෙන් අභිසම්බෝධියට පත්වෙනවද ඒ ආභාරය හා සමාසම විපාක සම ආනිශංස, මහත් එල මහානිශංස ඇති ආභාරයක් තමයි උන්වහන්සේගේ පරිනිර්වානයට හේතුවන, පරිනිර්වානයට උපකාරවන ඒ අවසාන දනය පිළිගැන්වීම කියලා වදලා. කෙනෙක් යම්කිසි විදියකට මේ චූඤ්ඤ කර්මාරපුත්‍රයාට දෙස් පැවරුවොත් මේ විදියට භාග්‍යවතුන්වහන්සේගෙන්ම මට මේක අහන්න ලැබුණා කියලා ආනන්ද කියන්න' කියලා ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ පැවරුවා.

ඇත්ත වශයෙන්ම මේ කාරණය විවාදයට භාජනය වුණු කාරණයක්. අපේ මේ මාතෘකාව තාමත් ඇත. නමුත් කෙටියෙන් සලකගන්න තියෙන්නෙ - කොයි කොයි හැටියෙන් කිව්වත් බොහෝදෙනාට නොයෙකුත් හේතූන් නිසා ප්‍රියමනාප විචරණයක් තමයි අර උතුරු මස් පිළිබඳ කතන්දරය. නමුත් අපට මේ ආකාරයට හිතන්න ඉඩ තියෙනවා. නමින් සඳහන් වෙන අවස්ථාවේදී සුකර මංස කියන්නෙ නැතුව වෙනත් නමකිනුයි ඒ සුත්‍රයේ සඳහන් වෙන්නෙ. ආභාරපාන වලට අමතරව 'සුකර මද්දවයකුත්' සුදනම් කළයි කියලා. ඉතින් සමහරවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ බලවත්සේ රෝගාතුරව ඉන්න නිසා යම්කිසි රසායන ආභාරයක් ඒ චූඤ්ඤ කර්මාරපුත්‍රයා සුදනම් කරලා පිළිගැන්වුවායි කියලා හිතන්න ඉඩ තියෙනවා. එතනදී කෙනෙකුට අහන්න පුලුවන් 'එහෙමනම් ඒක වැළඳුව නිසා මේකද මේ විරේක වුණේ?' කියලා. අර යටපත් කරගත්තු රෝගය නිසා සමහරවිට නරක්වුණු ලේ ආදිය තිබුණානම් ඒවා විරේක වෙන්න ඇති. අටුවාව ඒක තවත් විස්තර කරනවා අර චූඤ්ඤ කර්මාරපුත්‍රයාට දෝසයක් පැවරීම

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

අදහස දුරුකරන්න වගේ. අටුවාව තෝරනවා ඒ ආහාරය නිසා නෙවෙයි භාග්‍යවතුන්වහන්සේට ඒ රෝගය වැළඳුනේ. ඒ ආහාරය කුමක් හෝ වේවා ඒ ආහාරය වැළඳීම නිසා භාග්‍යවතුන්වහන්සේට ඒ තරම් දුරක් පයින් යන්න, වැඩමකරන්න ශක්තිය ඇතිවුණයි කියලා. ඒක නිසා පරිනිර්වානය සිදුවුණා කියලා සිතිය යුතු නැතෙයි කියලා ඒ විදියටත් තෝරනවා.

ඉතින් කොයි හැටි හෝ වේවා අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ අර විදියට උතුරු මස් පුපුවට වඩා බුදුරජාණන් වහන්සේට පහසුව සලසන අදහසින් ඒ වගේ රෝගී අවස්ථාවක එවැනි ආහාරයක් පිළියෙල කරන්න ඇති. එයින් ලැබුණ ශක්තිය තුළින් කායික පහසුව සලසන්න උපකාරවෙන අන්දමට විරේචනයකුත් ඒ එක්ක සිදුවෙන්න ඇති. මේ සාමාන්‍ය මතයක් පමණයි.

අපි දැන් මිලිගට මාතෘකාවට අදාළ කොටසට එමු. මේ ගාථා දෙකට හේතුවුණු ප්‍රවෘත්තිය සඳහන්වන සුත්තනිපාත කියන ධර්ම ග්‍රන්ථයේ මේ ගාථා සඳහන් වෙන්නේ. මහාපරිනිර්වාන සූත්‍රයේ නොවෙයි. ඒකෙ අටුවාවේ මෙහෙම කියවෙනවා මේකට නිදන කථාව හැටියට. මේ වුඤ්ඤා කර්මාරපුත්‍රයා කියන්නේ රන්කරුවෙක්. බොහොම ධනවත් ස්වර්ණාභරණ නිපදවන ස්වර්ණාභරණ වෙළෙන්දෙක් කියලා හිතාගනිමු. එතකොට ඒ නිසා තමන්ගේ ශ්‍රද්ධාව වැඩිකමට මේ වුඤ්ඤා කර්මාරපුත්‍රයා ඒ දනය පූජා කරන අවස්ථාවේ ආහාර සුප ව්‍යඤ්ජන ආදිය රත්‍රන් භාජන වල දමලා සංඝයාවහන්සේලාට පූජා කරලා තියෙනවා. සමහර සංඝයාවහන්සේලා ඒක පරිහරණය කරලා නෑ කුකුස් උපදවාගෙන රත්‍රන් භාජන පිළිබඳව. නමුත් ඇතැම් සංඝයාවහන්සේලා ඒවායින් ප්‍රයෝජන අරගෙන තිබෙනවා. ඉතින් තමතමන්ගේ පාත්‍ර වල තමයි වළඳන්න ඇත්තෙ, නමුත් අර විශේෂ දේවල් රත්‍රන් භාජන වල පූජාකරලා තිබෙනවා.

ඉතින් මේකෙ අටුවාව කියන හැටියට මේ දන කටයුතු අවසාන වුණාට පස්සෙ වුඤ්ඤා කර්මාරපුත්‍රයාත් අත් හෝදගෙන බණ අහන්න සූදනම් වෙනකොට ඔහුට පෙනිලා තියෙනවා එක්තරා පාපී භික්ෂුවක් අර එක රත්‍රන් භාජනයක් අරගෙන තමන්ගේ යතුරු එහෙම දන මල්ලෙ ඇතුළට දනවා. දුටුව නමුත් වුඤ්ඤා කර්මාරපුත්‍රයා තුළ තියෙන ශ්‍රද්ධාව නිසාත්, ඥානවන්ත බව නිසාත් කල්පනා කලා මේ අවස්ථාවේ මේ හොරකම මම හෙළි කළොත් මේක තුළින් භාග්‍යවතුන්වහන්සේටත්, ඒ

ශීලවන්ත සංඝයාවහන්සේලාටත් ලොකු අපකීර්තියක් හැදෙනවා. ඒ වගේම මිථ්‍යා දෘෂ්ටිකයින්ටත් අවසරයක් ලැබෙනවා ශාසනයට පහර ගහන්න කියලා. එහෙම කල්පනා කරලා ඒක ප්‍රකාශ කළේ නැති වුණත් සැකයක් ඇතිවුණාය කියනවා මේ වගේ අයත් ශ්‍රමණයන්ද කියලා. අන්න ඒ සැකය නැතිකරගන්න මෙන්න මේ විදියට හවස් වරුවේ ගිහිල්ලා භාග්‍යවතුන්වහන්සේ හමුවෙලා මේ සූත්‍රදේශනාවට අදාල වුණු මේ ප්‍රශ්නය විමසුවේ කියලා සඳහන් වෙනවා.

දැන් අපි ඒ ගාථාවේ අර්ථයට එමු. ගාථා වල අර්ථය මොකක්ද කියලා තේරුම්ගන්න බලමු. පුච්ඡාමි මුනිං පහුතපඤ්ඤං, දැන් ඒ සුත්තනිපාතයේ දැක්වෙන පැරණි ගාථා වල ස්වභාවයක් තිබෙනවා - ඒ සංවාද වශයෙන් තිබෙන ඒවායේ, ප්‍රකාශ කළ කෙනාගේ නමත් ඇතුල් කරනවා ගාථා වල. අපි ඒක අගටයි දන්නෙ සාමාන්‍යයෙන් මෙසේ අහවලා කිව්වා කියන එක. මෙහිදී සමහරවිට පළවෙනි පදයට පස්සෙ තියෙනවා. ඒකයි, පුච්ඡාමි මුනිං පහුතපඤ්ඤං - ඉති වුඤ්ඤ කමමාරපුත්තො. ඉති වුඤ්ඤ කමමාරපුත්තො කියන්නෙ අර සඛගීතිකාරක සංඝයාවහන්සේලා විසින් ඇතුල්කරපු පාඨයක්. මේ කියන්නේ වුඤ්ඤ කර්මාරපුත්‍රයයි කියන එක පෙන්නන්න. මොකක්ද ඇහුවෙ එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් - මුනිවරයාගෙන් මම අහනවා, පහුතපඤ්ඤං කියන්නෙ විපුළවූ මහත්වූ ප්‍රඥව ඇති භාග්‍යවතුන්වහන්සේගෙන් - මුනිවරයාගෙන් මම මේ අසනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේටම විශේෂණ පද කීපයක් ඊළඟට තියෙන්න. බුද්ධං ධම්මස්සාමිං චිත්තණ්ණං, ධම්ඤාමි වූ, තෘෂ්ණාව දුරු කළාවූ, ඒ වගේම ආපද්‍රව්‍යං කියලා කියන්නේ දෙපා ඇත්තන් අතර උතුම් වූ, සාරථීනං පවරං, රියැදුරන් අතර, සාරථී - ආචාර්යයන් වහන්ස, රියැදුරන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨවූ බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් 'මම මේ ප්‍රශ්නය අසනවා' කියලා ඔන්න ඊළඟට ප්‍රශ්නය ඉදිරිපත් කරනවා. කති ලොකෙ සමණා තදිඤ්ඤ බුද්ධී? ලෝකයේ ශ්‍රමණයෝ කී දෙනෙක් ඉන්නවද? මට කරුණාකරලා මට සමාවෙලා ඒක කියාදෙන්න කියලා ඔන්න වුඤ්ඤ ප්‍රශ්නය ඉදිරිපත් කළා ඒ ගාථාවෙන්.

මන්න ඒකට බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙන පළමුවෙනි පිළිතුරු ගාථාව. වතුරො සමාණා න පඤ්චමොති. වුඤ්ඤි භගවා, අන්න එතනටත් අර වුඤ්ඤි භගවා කියන එක අර සඛගීතිකාරක ස්වාමීන්වහන්සේලා ඇතුල්කළ පාඨයක්. මේ භාග්‍යවතුන්වහන්සේයි උත්තර දෙන්නේ කියන

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

එක. එතකොට පළමුවෙනි පදයෙන් කියවෙන්නේ වතුරො සමාණා න පඤ්චමොති, ශ්‍රමණයෝ හතරදෙනයි ඉන්නේ. පස්වැන්නෙක් නැත යනුවෙන් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඔන්න පිළිතුරු දෙනවා. තෙ තෙ ආවිකරොමි සක්ඛිපුඨො. මා ඉදිරියේ මේ ප්‍රශ්න කළා වූ නුඹට ඒ අය මම පැහැදිලා කරලා දෙන්නම්. ඔන්න ඊළඟට හතරදෙනා කියනවා. මහාජනො, මහාදෙසකො, මහා ජීවති යො ව, මහාදුසි. පළමුවෙනි එක්කෙනා මහාජනො. දෙවෙනි ශ්‍රමණයා මහාදෙසකො. තුන්වෙනි ශ්‍රමණයා මහාජීවි - මාර්ගයේ ජීවත්වෙන තැනැත්තා. හතරවෙනි ශ්‍රමණයා මහාදුසි - මාර්ගය දූෂණය කරන්නා. මහාජීවි - මහාජීවකො කියලා තියෙන්නේ එකම තේරුමෙන්. ඒ දෙකම යෙදෙනවා එතන.

ඊළඟට එන ගාථා වලින් මේ හතර දෙනා බුදුරජාණන් වහන්සේ විග්‍රහ කරනවා. ඒ එක් එක් ගාථා නැතත් ඒවායේ සාමාන්‍ය අර්ථය අපි මෙතනදී ප්‍රකාශ කරන්නම්. මහාජනො කියන එක තේරුම්ගැනීම පහසුයි. බුදුරජාණන් වහන්සේම ප්‍රකාශ කරනවා තමන්වහන්සේ ගැන. දැන් කවුරුත් දන්නවා මේ නිර්වාන මාර්ගය සොයාගත්තේ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ බව, අතීත බුදුවරුන්ගෙන් ඇතිවුණ බුද්ධශාසනය නැතිවුණාට පස්සෙ. ඇතැම් තැන්වල දක්වනවා යම්කිසි නගරයකට යන මාර්ගයක් වල්වැහිලා කාලයක් වල් බිහිවෙලා තිබුණු එකක් බුදුරජාණන් වහන්සේ සොයාගත්තා. ඒ අර්ථයෙන් එතකොට නිර්වාන මාර්ගය, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය, සත්තිස් බෝධිපාඤ්ඤා ධර්ම ඒවා භාග්‍යවතුන්වහන්සේ හෙළිකරගත්තු නිසා පළමුවෙන්ම, අන්න මහාජනො. එතකොට ඒ ගාථාවේ සාමාන්‍ය අදහස භාග්‍යවතුන්වහන්සේ තමයි, බුදුරජාණන් වහන්සේ තමයි මහාජනො. මාර්ගය ජයගත්තු තැනැත්තා. මාර්ගය සොයාගත්තු තැනැත්තා.

දෙවෙනි ශ්‍රමණයා මහාදෙසි. ඒ ශ්‍රමණයා ගැන සඳහන් වෙන්නේ පරමං පරමංති ඤාණා ලොකෙ. මේ ලෝකයේ උතුම්වූ නිර්වාණය උතුම් හැටියටම ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන් දැනගෙන - ඒ රහතන්වහන්සේ ගැනයි කියන්නේ - ඒ ධර්මය ඊළඟට දේශනා කරනවා, විභාග කරලා දක්වනවා, දැන් මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා ඔය පටිසම්භිද ශක්තීන් ඒ විදියට යොදලා ධර්මය අතින් අයට තේරුම්කරලා දෙනවා. අතින් අයගේ ධර්මය පිළිබඳ සැක දුරලනවා. අන්න එබඳු භික්‍ෂුව තමයි ඊළඟට මහාදෙසි කියන්නේ. ඒ කියන්නේ රහතන්වහන්සේ. ඒවා හොඳට ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගෙන බය නැතුව ඒ ධර්ම

කාරණා පැහැදිලි කරලා දෙන දෙවෙනි ශ්‍රමණයා, මඟදෙසී. මඟදෙසකො කියලත් කියනවා.

ඊළඟට තුන්වෙන්තා තමයි මඟජීවී. ඒ කියන්නේ සුදේශිත ධර්මමාර්ගයේ හරියාකාරව හික්මෙනවා සංයමයෙන්, සතිමත්ව. ධර්මමාර්ගයේ හික්මෙන තැනැත්තා. මේ පින්වතුන් දෑත් සමහරවිට අහලා ඇති ඔය ආර්ය පුද්ගලයින් ගැන කියනකොට සෙබ අසෙබ කියලා වචන දෙකක් යෙදෙනවා. අසෙබ කියන්නේ හික්මීම අවසන්කළ රහතන්වහන්සේ හැඳින්වීමටයි. සෙබ කියන්නේ තාම රහත් බවට පත්නොවූ සෝවාන් ඉඳලා අනාගාමී දක්වා සිටින අනෙකුත් ආර්යයන්වහන්සේලායි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන පළමුවෙන් කිව්වා. දෙවනුව කිව්වේ රහතන්වහන්සේ ගැන. තුන්වනුව කියන්නේ අන්න ඒ සේබ හික්කුන්වහන්සේලායි. ඒ කියන්නේ ආර්ය තත්ත්වයට පැමිණුනු, සෝවාන් සිට අනාගාමීවූ ඒ මාර්ගයේ තවමත් හික්මෙන්නාවූ නියම ප්‍රතිපදවේ හැසිරෙන්නාවූ ඒ සංඝයාවහන්සේලාත්, ඊට අමතරව කල්‍යාණ පුපුරුණ, හොඳ ශීලාදී ගුණධර්ම වලින් පරිපූර්ණ, මාර්ගඵල නොලැබූ නමුත් හොඳ මාර්ගයේ ප්‍රතිපත්තිගරුක සංඝයාවහන්සේලා තුන්වෙනිව හැඳින්වෙනවා.

ඊළඟට හතරවනුව තමයි දැක්වෙන්නේ අන්න අර කියාපු මඟදුසී කියන එක. මාර්ගය දූෂණය කරන හික්කු ව පිළිබඳව. ඉතින් එතනදී හඟවනවා ප්‍රතිපත්තිගරුක සංඝයාවහන්සේලාගේ පැවැත්මේ ස්වරූපය ඇතිව හැසිරෙන, ඒ කියන්නේ හික්කුවකගේ එහෙම නැත්නම් රහතන්වහන්සේලාගේ ස්වරූපය අරගෙන හැසිරෙන. ඒ මඟදුසී හික්කුවකගේ ස්වභාවය පෙන්වුම් කරන්න, ඒ හික්කුව පිළිබඳව දක්වනවා වචන කීපයකින්. පක්කාදී කියලා කියන්නේ සඟ පිරිස් මැදට කඩාපනින, තමන්ට මෙව්වර වස් තියෙනවා කියලා ඒ වස් ගණනින් ඉදිරියට පනින. ඒ විදියටයි අටුවාවේ තෝරන්නේ. ඊළඟට කුලදුසකො. කුල දුෂණය කරනවා කියලා කියන්නේ ගිහි පින්වතුන්ගේ ශ්‍රද්ධාව දුෂණය වෙන අන්දමේ කටයුතු වල යෙදෙනවා. ඊළඟට පගබෙබා කියලා කියන්නේ දඩබබර අන්දමේ කායික වාවසික පැවතුම් ඇතිවීම. ඊළඟට තව වචනයක් යොදනවා පලාපො. පලාපො කියන වචනයේ තේරුම දෑත් ඔය වී ඇට අතරේ තියෙනවා සමහර බොල් වී. බැලුවහම ඇතුළේ හාල් ඇටයක් තියෙනවා කියලා රැවටෙන්නේ. නමුත් හාල් ඇටයක් නෑ. අන්න පලාප කියලා කියන්නේ බොල් වී. එතකොට බොල් කියන අදහස.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මන්න ඔය විදියේ වචන රාශියක් එතන බුදුරජාණන් වහන්සේ යොදනවා. සමඟ ප්‍රතිරූපක කියලා කියනවා. සංඝයාවහන්සේලාගේ ස්වරූපයෙන් හැසිරෙන තැනැත්තාට තමයි මගඳුසී කියන්නේ. අර මාර්ගය දූෂණය කරනවා.

මන්න හතරදෙනා දක්වලා ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා තවත් වැදගත් කාරණයක් මේ හතරදෙනා හරියාකාර තේරුම්ගත්තු ඥානවන්ත ආර්ය ශ්‍රාවක ගෘහස්ථයා, ගෘහපතියා මේ කට්ටිය හරියට අදුනගෙන කල්පනා කරනවා සබ්බ නොනාදිසොති, හැම දෙනාම මෙහෙම නොවෙයි කියලා කල්පනා කරලා තමන්ගේ ශ්‍රද්ධාව නැතිකරගන්නේ නෑ. කොහොමද? අර දුෂිත තැනැත්තාත්, අදුෂිත තැනැත්තාත්, පිරිසිදු තැනැත්තාත්, අපිරිසිදු තැනැත්තාත් කොහොමද සමකරන්නේ කියලා. ඒ විදියටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ දේශනාව අවසාන කරන්නේ චූඤ්ඤා කර්මාරපුත්‍රයාගේ සැකය දුරලීමට.

ඉතින් මෙන්න මේකට අදාළව අපි තව ටිකක් කාරණා සලකා බලමු. මෙතන විශේෂයෙන් අපට කියන්න වෙන්නේ අන්න අර ශ්‍රමණ පදය පිළිබඳවයි. අපි කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට සමාජයේ පැවතුණ ශ්‍රමණ කියන පදය බුදුරජාණන් වහන්සේත්, සංඝයාවහන්සේලා වෙනුවෙන් ව්‍යවහාර වූණ නිසා ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේට පෙන්වන්න සිද්ධවුණා - ලෝකයාට කියා දන්නේ සිද්ධවුණා එතෙක් තිබුණ ශ්‍රමණ සංකල්පය නොවෙයි අපි මේ ඉදිරිපත් කරන්නේ කියන එක. මේ පින්වතුන් සමහරවිට අහලත් ඇති ඔය මහාසීහනාද කියන සූත්‍රයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ කළ එක් සීහනාදයක් වශයෙන් සූත්‍රය ආරම්භ කරන අවස්ථාවේදීම හික්කුන්වහන්සේලා අමතලා කියනවා 'ඉධෙව හික්කිවෙ සමණො. ඉධ දුතියො සමණො. ඉධ තතියො සමණො. ඉධ චතුත්තො සමණො. සුඤ්ඤා පරප්පවාද සමණෙහි අකෙඤ්ඤාහිති. එවමෙනං සීහනාදං නදට්ඨි' ඒක මහාපුදුම විදියේ සීහනාදයක් එතන බුදුරජාණන් වහන්සේ කරන්නේ. මේ ශාසනයේමයි නියම ශ්‍රමණයා ඉන්නේ. මේ ශාසනයේමයි දෙවෙනි ශ්‍රමණයාත්, තුන්වෙනි ශ්‍රමණයාත්, හතරවෙනි ශ්‍රමණයාත් ඉන්නේ. අනෙකුත් ශාසන හැම එකක්ම ශ්‍රමණයන්ගෙන් ශුන්‍යයි කියලා, අනිත් පරප්පවාද කියන ඒ තීර්ථක ආගම් හැම එකක්ම නියම ශ්‍රමණයන්ගෙන් හිස්ස කියලා මේ විදියට සීහනාද නගවු! කියලා, නාද කරන්න කියලා සංඝයාවහන්සේලාට ප්‍රකාශ කරපු අවස්ථාවක් තිබෙනවා.

ඒ එක්කම මේ ශ්‍රමණ කියන වචනයට අදාළව බුදුරජාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාට හිත් කාවදින අන්දමට දේශනා කළ තවත් සූත්‍රයක මෙහෙම ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි මම කියනවය ලෝකයේ ආස්වාද පක්‍ෂය ආස්වාද වශයෙනුත්, ආදීනව පක්‍ෂය ආදීනව වශයෙනුත්, නිසසරණය නිසසරණ වශයෙනුත් තේරුම් නොගත්තු යම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයින් ඉන්නවානම් ඒ අය ඇත්ත වශයෙන්ම ශ්‍රමණයින් බ්‍රාහ්මණයින් නෙවෙයි. ඒ අය ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ තත්ත්වයේ අර්ථය හරියට තේරුම්ගත්තු අය නොවෙයි'. එයින් පෙනේනම් කරන්නේ එතකොට ලෝකයේ ආස්වාද පක්‍ෂය ආස්වාද හැටියටත්, ඒවායේ ආදීනවය ආදීනවය හැටියටත්, ඒවායින් තියෙන නිස්සරණය නිස්සරණය හැටියටත් අවබෝධ කරගැනීම, ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගැනීම ශ්‍රමණයෙකුගේ කෘත්‍යයක්.

මේ ශ්‍රමණ කෘත්‍යය ගැන කියනකොට අපට තවත් ඒ වගේම සූත්‍රයක් සිහියට නැගෙනවා. එක් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි, සමණකරණියානි - ශ්‍රමණයන්ට තිබෙන කෘත්‍ය - ශ්‍රමණ කෘත්‍ය මොනවාද කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ එතන ප්‍රකාශ කරනවා. මේ ගැන දැන් නානාවිධ කාර්යභාරයන් ලෝකයේ කෙනෙක් දක්වන්න පුළුවන්. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ ඒක නෙවෙයි මෙන්න මේ ශ්‍රමණ භාවයට උපකාර වන කාරණායි. මොනවාද ශීල, සමාධි, පඤ්ඤ, ඒ සූත්‍රයේ දක්වන්නේ අධිශීල, අධිචිත්ත, අධිපඤ්ඤ කියන වචන තුනයි.

මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති. අධි ශීල කියලා කියන්නේ මාර්ගඵල අවබෝධයට උපකාර වන ඒ උතුම් ශීලය. අධි චිත්ත කියලා කියන්නේ සමාධිය. අධි පඤ්ඤ කියලා කියන්නේ විපස්සනා, ඒ භාවනා ප්‍රඥාව. ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ශ්‍රමණයෙකුට අයිති ශ්‍රමණ කෘත්‍ය තුනක් තිබෙනවා. මොනවාද? අධි ශීලයෙහි හික්මීම. ඒ පිළිබඳව දැඩි ඕනෑකමක්, තිබ්බො ඡන්ද්‍ර කියන වචන එතන යෙදෙනවා. කෙනෙකුට වැරදි හැඟීම් ඇතිවෙන වචනයක් එතන යොදන්න වෙලා තියෙන්නේ. තිබ්බො ඡන්ද්‍ර කියන්නේ තීව්‍ර ඡන්ද්‍රයක්, තියුණු ඡන්ද්‍රයක්. එතකොට තියුණු ඡන්ද්‍රයක් ඇති කරගන්න ඕන. ඒ කියන්නේ දැඩි ඕනෑකමක් ඇති කරගන්නට ඕන නියම ශ්‍රමණයෙක්නම් අර අධිශීල ශික්‍ෂාව පිළිබඳව. ඒ වගේම තියුණු ඡන්ද්‍රයක් ඇති කරගන්නට ඕන අධි චිත්ත ශික්‍ෂාව, සමාධිය පිළිබඳව. තියුණු ඡන්ද්‍රයක් ඇති කරගන්නට ඕන

අධි පඤ්ඤාව පිළිබඳව. එතකොට ඒක තමයි සංඝයාවහන්සේලාට අයිති. එහෙම දක්වලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පුදුම අන්දමේ සියුම් උපහාසයක් නැගෙන උපමාවක් ඊළඟට ඉදිරිපත් කරනවා. 'මහණෙනි, ඔය ඇතැම්විට කොටඵවෙක් ගවරැළක් පිටිපස්සෙන්, පිටිපස්සෙන් යනවා. මමත් ඔයගොල්ලන්ගෙන් කෙනෙක් කියලා - එතන විශේෂ දෙයක් දැක්වෙනවා. එතන දක්වන පාලි වචනය තමයි 'අහමපි අමා' 'අහමපි අමා' ඇත්ත වශයෙන් ඒ ශබ්දය කොටඵවාගේ ශබ්දයට සමාන ලෙසයි එතන බුදුහාමුදුරුවෝ ඒ වචන යොදල තියෙන්නේ. නමුත් නිර්වචක වචන දෙකක් නෙවෙයි. අහං - කියන්නේ මම. අමා - කියන්නේ ඒකේ බහුවචන ක්‍රියාපදයක්. 'අහමපි අමා අහමපි අමා' කිය කියම මේ කොටඵවා අර ගව රැළ පිටිපස්සේම යනවා. ඒකේ අදහස 'මමත් ඔයගොල්ලන්ගෙම කෙනෙක්. මමත් ඔයගොල්ලන්ගෙන කෙනෙක්'.

එහෙම කිව්වට මොකද මහණෙනි, ඒ කොටඵවාට ගවයින්ගේ වර්ණයත් නෑ, ගවයින්ගේ පාටත් නෙවෙයි කොටඵවාගේ. ගවයින්ගේ ස්වරයත් නෑ, ගවයින්ගේ කටහඬත් නෑ. ඊළඟට ගවයින් පා තබන ආකාරයටත් නෙවෙයි කොටඵවා පා තබන්නේ. නමුත් කොටඵවා ගවයින් පිටිපස්සෙ යනවා 'අහමපි අමා' 'අහමපි අමා' ඔහොම කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'එසේම මහණෙනි, මේ ශාසනයේ ඇතැම් භික්ෂුවක්, භික්ෂු සංඝයාට පිටිපස්සෙන් යනවා 'අහමපි භික්ඛු අහමපි භික්ඛු', මමත් භික්ෂුවක්, මමත් භික්ෂුවක් කියමින්. නමුත් ඒ භික්ෂුව තුළ අර කියාපු අධි ශීල ශික්‍ෂාව පිළිබඳ තිවු ඡන්දයක් නෑ. අධි චිත්ත ශික්‍ෂාව පිළිබඳව තිවු ඡන්දයක් නෑ. අධි පඤ්ඤ ශික්‍ෂාව පිළිබඳව තිවු ඡන්දයක් නෑ කියලා ඔන්න ඔය විදියටයි සූත්‍රය ඉදිරිපත් කරන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ. 'ඒක නිසා මහණෙනි, මේ විදියට භික්මිය යුතුයි. අප විසින් දැඩි ඡන්දයක්, දැඩි ඕනෑකමක්, දැඩි කැමැත්තක්, බලවත් කැමැත්තක් ඇති කරගතයුතුයි අධි ශීල ශික්‍ෂා සමාදානය පිළිබඳව, අධි චිත්ත සමාදානය, අධි පඤ්ඤ සමාදානය පිළිබඳව කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ වදළා. ඒ දේශනාවත් ශ්‍රමණ කෘත්‍ය තේරුම්ගැනීමට උපකාරවෙනවා ශ්‍රමණයෙකුගේ කාර්යභාරය මොකක්ද කියන එක පිළිබඳව ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වචනය.

ඊළඟට තවත් වටිනා සූත්‍රයක් තිබෙනවා. ඒ සූත්‍රයේ නම පවා ශ්‍රමණ කියන වචනයෙන් කියවෙන්නේ. ඒක අනියම්ව යෙදෙන්නේ සමණමණිකා සූත්‍රය කියන සූත්‍රයේ. එතනත් හොඳ විස්තරයක් සඳහන්

කරනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ ශ්‍රමණයෙකු පිළිබඳව, ශ්‍රමණයෙකුගේ පරමාර්ථය කුමක් වියයුතුද, ප්‍රතිපාදව කුමක් වියයුතුද කියලා ඉතාම දීර්ඝ විස්තරයක්. බොහොම ගැඹුරු සූත්‍රයක් ඇත්ත වශයෙන්. අපි ඒක අවස්ථානුකූලව කෙටියෙන් දක්වන්න උත්සාහ කරනවා. ඒක ආරම්භ වෙන්නෙ මේ විදියටයි. සැවැත්නුවර මල්ලිකාරාමය කියලා ආරාමයක් තිබුණා. මල්ලිකා දේවිය නානාවිධ තීර්ථකයින්ට, එකතු වෙලා සාකච්ඡා කරන්න හදලා දීපු ශාලාවක් මල්ලිකාරාමය.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වැඩ වාසය කරන අවස්ථාවක සමණමණ්ඩිකා පුත්‍ර උග්‍රාහමාන කියන පරිබ්‍රාජකයා, විශාල පරිබ්‍රාජක පිරිසක් එක්ක මෙන්න මේ මල්ලිකාරාමයේ වාසය කළා. ඉතින් බොහෝ අවස්ථා වල අපේ පොත් වල සඳහන් වෙන්නෙ පරිබ්‍රාජක පිරිස් වල අසංවරකම පෙන්නන්න වගේ ඒ අය නානාවිධ තීර්ස්චිත කථා වල යෙදෙමින් කැකෝ ගසමින් සිටියයි, බුදුරජාණන් වහන්සේ පමණක් නොවෙයි, සංඝයාවහන්සේලා හෝ බෞද්ධ උපාසක කෙනෙක් හෝ එනවිට අර පිරිස් 'නිහඬ වෙන්න. නිහඬ වෙන්න' කියලා සංවර කරනවයි කියලා. එතකොට එහෙම අවස්ථාවක ඒ සැවැත් නුවර හිටියා බොහොම ශ්‍රද්ධාවන්ත වඩු මහත්මයෙක් පංචකංග කියලා. සමහරවිට උපකරණ පහක් නිරන්තරයෙන් භාවිතා කළ නිසා වෙන්න ඇති. පංචකංග කියන ශ්‍රද්ධාවන්ත වඩුමහත්මයා දවසක් දවල් කාලයේ මං භාග්‍යවතුන්වහන්සේ දකින්නට යන්න ඕන කියලා පිටත්වුණා. පිටත්වුණාට මොකද පස්සෙ මතක්වුණා මේ මද්දහන වෙලාවේ භාග්‍යවතුන්වහන්සේත්, සංඝයාවහන්සේලාත් විවේකයෙන් භාවනාවේ වැඩසිටිනවා ඇති. ඒක නිසා මම ටිකක් පරක්කුවෙලා යන්න ඕන. ඒ ටිකට මම අර මල්ලිකාරාමයේ තීර්ථකයින් හමුවෙලා ටිකක් සාකච්ඡා කරලා යනවා' කියලා එතනට පැමිණුණා.

එතනට ගියහම ඇතදී ම දූකලා අර පිරිස නිහඬ කරලා උග්‍රාහමාන පරිබ්‍රාජකයා 'අපේ මේ පංචකංග වඩුබාස්උන්නැහේනේ!' - ඒ කාලෙ එහෙම කියනවා ඇති. එහෙම නැත්නම් වඩු මහත්මයා. ඉතින් ඉඳුගත්තට පස්සෙ ඔන්න තමන්ගෙ මතයක් ප්‍රකාශ කරනවා ප්‍රතිචාරයක් බලාපොරොත්තුවෙන් වගේ. 'යම් කෙනෙක් කයින් පාපකර්මයක් කරන්නෙ නැත්නම්, පාපී වචනයක් ප්‍රකාශ කරන්නෙ නැත්නම්, පාපී සිතුවිල්ලක් සිතන්නෙ නැත්නම්, පාපී ආජීවයක් - ජීවිකාවක් පවත්වන්නෙ නැත්නම් ඒ තැනැත්තාට - උතුම්ම ශ්‍රමණ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

භාවයෙන් සම්පන්නවූ, පරම කුසල - උතුම්වූ කුසලයකින් සම්පන්නවූ, උතුම්වූ තත්ත්වයට පත්වූ, වාදයකින් නොපැරදවිය හැකි, අයෝධ්‍ය, ඒ කියන්නේ වාද යුද්ධයකින් නොපැරදවිය හැකි උතුම් ශ්‍රමණයෙක් කියලා මං කියනවා' කියලා ඒ විදියට ප්‍රකාශයක් කළා.

එහෙම ප්‍රකාශයක් කළහම මේ පංචකංග වඩුමහත්මයා කල්පනාවේ වැටුණා මේ කියන එක හරිද කියලා. නමුත් උත්තරයක් දුන්නේ නෑ. මේක පිළිගන්නේ නැතුව, ප්‍රතිකෂේප කරන්නේ නැතුව පංචකංග වඩුමහත්මයා නැගිටලා ඔන්න භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා මේ සිද්ධිය ප්‍රකාශ කළා, මේ පරිබ්‍රාජකයා කියාපු එක. ඔන්න එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා, 'ඔය උග්ගාහමාන පරිබ්‍රාජකයා කියන කාරණය ඇත්තනම් උඩුබැලිව නිදන ලාබාල ළදරුවන් ලෝකයේ උතුම්ම තත්ත්වයට පැමිණි ශ්‍රමණයෙක්. මොකද, උඩුබැලිව නිදන ලාබාල ළදරුවාට කය කියන හැඟීමක්වත් නෑ. ඉතින් කොහොමද කයෙන් පාපකර්ම කරන්නේ දැගලීම හැර? පොඩි දරුවො දැගලනවා හැර කය ගැන වෙන දෙයක් නෑනේ.

ඒ වගේම උඩුබැලිව නිදන දරුවෙක් වචනය කියන්නේ මොකක්දවත් දන්නේ නැහැ. තාම බහ තෝරන්නවත් දන්නේ නෑනේ. ඉතින් කොහොමද නරක වචන කතා කරන්නේ? ඇඬීම ඇරෙන්න. අඩන එක තමයි දරුවාගේ භාෂාව. ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා උඩුබැලිව නිදන ළදරුවාට සංකල්ප කියලා හඳුන්වන්න තරම් සිතිවිල්ලක් කියලා දේකුත් නෑ සිනාසීම ඇරෙන්න. දැන් පොඩි දරුවො හේතුවක් නැතුවත් හිනාවෙනවනේ. අන්න ඒ වගේ හිනාවීම තුළින් යම්කිසි ඇතුළෙ තියෙන සංකල්පයක් අපි දනගන්නවා. ඒ ඇරෙන්න වෙන සංකල්ප වශයෙන් හිතීමේ ශක්තියක් ඒ ළදරුවාට නැහැ. ඊළඟට හතරවෙනුව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා උඩුබැලිව නිදන ලාබාල ළදරුවාට ආජීවයක් කියන වෙන අමුතු ජීවිකාවක් නෑ මව්කිරි බීම ඇරෙන්න. මව්කිරි බීම තමයි රස්සාව. එහෙමනම් ඔය උග්ගාහමාන පරිබ්‍රාජකයා කියන හැටියට ඒ උඩුබැලිව නිදන ළදරුවාත් අර කියාපු වාද යුද්ධයකින් පැරදවිය නොහැකි මහාශ්‍රමණයෙක්.

ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඒ වෙනුවට නියම ශ්‍රමණයෙක් වෙන හැටි. ඒ ප්‍රතිපදාව බොහොම සවිස්තරව දක්වනවා මෙතනදී ඒවා ඔක්කොම කියන්න ගියොත් මේ පින්වතුන්ට ඒවා අල්ලගන්න අමාරුවෙන්නත් පුළුවන්. නමුත් ප්‍රධාන අදහස විතරක්

ඉදිරිපත් කරනවා. ප්‍රධාන වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ කියන්නේ 'මම කියනවා අංග දහයකින් සමන්විත කෙනෙක් තමයි නියම ශ්‍රමණයා කියලා කියන්නේ. අර පරම තත්ත්වයට පැමිණුණු ශ්‍රමණයා කියන්නේ. මොනවද අංග දහය? ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ අංග අට මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්නවා. සමමා දිට්ඨි, සමමා සංකප්ප, සමමා වාචා, සමමා කම්මන්ත, සමමා ආජීව, සමමා වායාම, සමමා සති, සමමා සමාධි ඔය අටට එකතුවෙනවා රහතන්වහන්සේ පිළිබඳව කතාකරනකොට තවත් දෙකක්. දසෙහි අඛෙහි සමන්තාගතො අරහා හොති කියලා. අංග දහයක් වෙනවා රහතන්වහන්සේ වෙනකොට. අනිත් දෙක සමමා ඤාණ, සමමා විමුක්ති. ඒ මාර්ගය කෙළවර කළාට පස්සෙ අන්න සමමා ඤාණ, සමමා විමුක්ති කියන දෙකෙන් තමයි සම්පූර්ණ වෙන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය.

අපි මේ අට ගැන නිතර කතා කළාට රහතන්වහන්සේට අර දෙකත් සඳහන් වෙනවා. සමමා ඤාණ, සමමා විමුක්ති. 'ඔය අංග දහයෙන් යුක්ත රහතන්වහන්සේ නියම ශ්‍රමණයා හැටියට මම ප්‍රකාශ කරනවා' කියනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ. ඒ ආශ්‍රයෙන් අපට එතන තවත් වැදගත් කාරණයක් හෙළිවෙනවා. අපට ඇත්ත වශයෙන් ප්‍රායෝගික වශයෙන් වැදගත් වෙන පියවර රාශියක් එතන සඳහන් කරනවා. තමන් ඒ තත්ත්වයට පැමිණෙනතාක් ගමන් කරන මාර්ගය. ඒ හැම තැනකම දැක්වෙන ප්‍රධාන කාරණය තමයි මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා සතර ආකාර සමයක් ප්‍රධානය. ඒක මේ ප්‍රතිපදාවේ වැදගත්ම තැනක් දැක්වෙන එකක්. අපි යොදන චීර්යය, ව්‍යායාමය, උත්සාහය, පධාන ආදී නොයෙකුත් වචන වලින් කියවෙන, අර කුඩා දරුවාට නැති විශේෂ ශක්තියක් මනුෂ්‍යයා තුළ තිබෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒකයි මතුකරලා දෙන්නේ, සංඝයාවහන්සේ රහත් තත්ත්වයට පත්වෙනතාක් ශ්‍රමණයෙක් විසින් මෙය කළ යුත්තක් හැටියට. සතර සම්මප්‍රධාන, සමමා වායාම පිළිබඳව. පාලි පාඨය මේ පින්වතුන් හොඳට අහලත් ඇති.

අනුස්සන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුස්සාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති චිරියං ආරහති විතතං පශ්‍යන්නාති පදහති.

උස්සන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති චිරියං ආරහති, විතතං පශ්‍යන්නාති පදහති.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

අනුස්ථානානං කුසලානං ධර්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතතං පග්ගන්හාති පදහති.

උප්පන්නානං කුසලානං ධර්මානං ධීතියා අසමොසාය භියොහාවාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතතං පග්ගන්හාති පදහති'.

මේ පාඨ හතරේ සාරය නිරන්තරයෙන් දක්වන්නේ ව්‍යායාමය, උත්සාහය, විරියය පිළිබඳවයි. ඒක හතරාකාරයි. පළමුවෙනි විරියය යොදන්නේ සංවරකරගැනීම සඳහා. සංවරය කියන්නේ මොකක්ද? නූපන්නාවූ අකුසල් නූපදවීම සඳහා යම් ප්‍රයත්නයක් යෙදිය යුතුයි. දෙවෙනි එක ප්‍රභාන කියලා කියන්නේ තමා ළඟ තිබෙන, දැනට තිබෙන අකුසල්, ඒවා ප්‍රභානය කිරීම, නැතිකරගැනීම සඳහාත් ඒ වගේම උත්සාහයක් තිබිය යුතුයි. ඊළඟට අපි යමක් ඉදිරියේදී කරන්න බලාපොරොත්තු වෙන නිසා නූපන්නාවූ කුසල් ධර්ම ළං කරගැනීම. මේවා උපදවාගැනීම සඳහාත් (භාවනා) අර වගේම විරියයක් දැරිය යුතුයි. ඊළඟට හතරවෙනුව මෙතෙක් ඒ ලබාගත්තු කුසල් ධර්ම තිබෙනවානම් ඒවා රැකගැනීම, ආරක්‍ෂා කරගැනීම (අනුරක්ඛනා) සඳහාත් ඒ විදියටම උත්සාහයක් දැරිය යුතුයි.

අපි ඇතැම් අවස්ථා වල මේ ගැන, මේ පින්වතුන්ට තේරුම්ගන්න පුළුවන් මේ යුගයේ උපමාවක් දක්වලා තියෙනවා. දැන් මගතොටේ යනකොටක් දකින්න පුළුවන් ඔය පාලමක් එහෙම හදන තැන්වල ඉස්සෙල්ලා කරන්නේ අනවශ්‍ය වතුර, පොම්ප ආදී මොන මොන ක්‍රම හරි යොදලා පිට කරනවා. ඊළඟට ගංගාවක්නම් නිරන්තරයෙන් ගලාගෙන එන වතුර, ඉස්සෙල්ලා යම්කිසි බැම්මකින් වළක්වනවා. තියෙන වතුර ඉවත්කරනවා. නැවත වතුර ගලාගෙන නොඑන හැටියට බැම්මක් බඳිනවා. ඒ අතරතුර බඩු බාහිරාදිය ගෙනැල්ලා පාලම හදන්න, බෝක්කුව හදන්න ඒ කටයුතු ආරම්භ කරනවා. ඒ කටයුතු ආරම්භ කරලා මූලික වශයෙන් ඒ දළ වශයෙන් කරපු සැලැස්ම ඊළඟට තහවුරු කරගන්නවා හතරවෙනුව හොඳට ඔය කොන්ක්‍රීට් ආදිය දනවා. අන්න ඒ විදියේ දෙයක් මෙතන පෙන්නුම් කරන්නේ. එතකොට මේ විරියය පිළිබඳ හතරාකාර පැත්තක්, සතරාකාර විරියයක් මේ ධර්මයේ නිරන්තරයෙන් සම්මා වායාම, සතර සම්මප්පධාන ආදී වශයෙන් දක්වනවා. ඉතින් මේවාගෙන්ම අපි මතුකරගන්න හොඳ වටිනා පද කීපයක් මෙතන කියවුණා. ඡන්දං ජනෙති, වායමති, විරියං

ආරභනි, විතතං පගානභානි, පදහනි. දූන් ඡන්දයක් ගැන අපි කලිනුත් සදහන් කළා. මේ ඡන්දය කියන වචනයේ ශාසනික අර්ථය තමයි, අපට පළමුවෙන්ම යමක් පිළිබඳව එන සිතිවිල්ල කැමැත්ත, ඕනෑකම. යම්කිසි දෙයක් කරන්න අපිට ඉස්සෙල්ලම ඕනකරන්නෙ මේක කරන්න ඕනැයි කියන කැමැත්තක් ඕනෑකමක්. කැමැත්තක් ඇතිකරගැනීමත් කෙනෙකුට අපහසුයි. විශේෂයෙන්ම කුසලධර්ම පිළිබඳව. කුසලධර්මයන් පිළිබඳව ඡන්දයක් ඇතිකරගැනීම බොහොම අපහසුයි. අකුසලධර්ම ගැනනම් ඉබේටම ඡන්දය ලැබෙනවා.

ඉතින් අන්න එහෙම ඡන්දය ඇති කරගත්තට පස්සෙ ඔන්න එතන ඉඳලා යන ගමන කියන්නෙ. ඡන්දං ඡනෙති. ඡන්දයක් උපදවාගන්නවා. ඊළඟට වායමති. වැයමක් දරනවා. මේ වැයම කියන එකත් ඇත්ත වශයෙන් අර උත්සාහය වීර්යය කියන වචනයේ අර්ථ තමයි. නමුත් අපට ජේතවා මේවායේ යම් යම් විශේෂ අර්ථයක්. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ හැම වචනයකම ගැඹුරු අර්ථයක් තිබෙනවා. ක්‍රමානුකූලව අර වැයම වැඩෙන හැටි මේ පෙන්නුම් කරන්නෙ. අර ඕනෑකම ඇති කරගත්තා. ඊළඟට යම් වැයමක් දරනවා කියන එක හිතාගන්න තියෙන්නෙ. ඇතැම් අවස්ථා වල ඔය ගලක් පෙරළන උපමාවෙන් අපි දක්වල තියනවා. අපේ වැඩකටයුතු වලට බාධාවෙන ලොකු ගලක් තියෙනවානම් ඒක අහක්කරන්න ඕන කියන සිතිවිල්ල ඉස්සෙල්ලා ඇතිවෙනවා. ඊළඟට මේක ඉවත්කරන්න මට පුළුවන්ද කියලා දනගන්නත් යම්කිසි ව්‍යායාමයක් ඉස්සෙල්ලා කරන්නට ඕන. මොකක්හරි යටට දලා මේක ඔසවන්න බලනවා. ඒ කරන මූලික ප්‍රයත්නය තුළ තමන්ගේ අත්පා වලටත් යම් ශක්තියක් ලැබෙනවා වැයමක්. මේ වැයම කියන එක තුළ ඒ වැඩේට ආරම්භය වගේම තමන් ඒකට මූලික සුදනමක් ඒකෙන් කියවෙනවා. මේ පින්වතුන් දන්නවා වැඩකටයුතු කරන අය වැයමක් දරනවා.

ඊළඟට වැයම දරලා ඉවරවෙලා, කරන්න පුළුවන් බව යම්කිසි හැඟීමක් ඇතිවුණහම තමයි විරියං ආරභනි, වීර්යයක් ආරම්භ කරනවා. වීර්යය කියන එක ප්‍රබල වචනයක්. වීර්යය. බුදුරජාණන් වහන්සේ පූරිසථාමං. පූරිසවිරියං. පූරිසපරකම්මං ආදී ඔය වචන යොදන්නෙ. අන්න ඒ වීර්ය ශක්තිය මතුකරගෙන ඊළඟට මේ වැඩේට කරදෙනවා. එහෙම කරගෙන යනකොට - වීර්යයක් යොදනකොට හැම වැඩේටම බාධානම් බලාපොරොත්තුවිය යුතුමයි. ඒ බාධා ඉදිරියේ ඇතැම් කෙනෙක් හිත

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

දුර්වල කරගෙන ඒක අතහරිනවා. නමුත් ඥානවන්ත පුද්ගලයා ඒ අවස්ථාවේදී සිත දැඩිව පිහිටුවාගන්නවා. අධිෂ්ඨාන ශක්තිය එතනදී ඉදිරිපත් කරගන්නවා. විරියං ආරභති, විරිය ඇරඹුවට පස්සෙ එන බාධක හමුවේ විතරං පශානභාති, සිත දැඩිව පිහිටුවාගන්නවා, මේක කරලා මිසක් අතහරින්නෙ නෑ කියලා. විතරං පශානභාති, දැඩිව පිහිටුවාගන්නවා.

එහෙම පිහිටුවාගත්තට පස්සෙ තමයි පධාන වීරිය යොදන්නේ. පධාන කියන වචනය මේ ශාසනයේ ඉතාමත්ම වටිනා වචනයක්, පොදුවේ අපි කිව්වට ඒක වීරියයටම වෙන වචනයක් කියලා, මේ හැම වචනයකම තියෙනවා මහපුදුම අර්ථ ශක්තියක්. ඒ කියන්නෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දක්වන්නේ අවසාන ප්‍රයත්නයයි. ඒකට සාමාන්‍යයෙන් වැයම කියලා කියන්නෙ නෑ අපි. වීරියය කියලා කියන්නෙත් නෑ - මහාපධාන. පධාන කියන්නෙ අපි ඔය සිංහලට කියන ප්‍රධාන කියන අර්ථය නෙවෙයි. පාලි භාෂාවේ ඒ ආකාරයට ශබ්දය සමාන වුණත් සමහරවිට වෙන අර්ථයක් තියෙනවා. පධාන - පදනම් කියලා කියන්නේ අන්ත අර දැඩිවම යමක යෙදීම. ජීවිත පරිත්‍යාගයෙන් කරනවා. ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිබඳව සඳහන් වෙන ආකාරයට මේ පින්වතුන් අහලා ඇති. ඒ අවසාන ප්‍රයත්නය ගැන සඳහන් කරන අවස්ථාවේ සම්මපධානය ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මම චතුරංග සමන්තාගත වීරියයක් ඒකට යෙදුවා' කියලා.

අපි මේ චතුරංග සමන්තාගත වීරියය කියලා ව්‍යවහාර කරන බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අධිෂ්ඨාන ශක්තිය තුළ තිබෙණ ඒ අංග හතර, ඒ අධිෂ්ඨාන කරන අවස්ථාවේ යෙදූ වචන ආශ්‍රයෙනුයි අපි තේරුම් ගන්නේ. ඒ බෝධි මූලයේ එද බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්බෝධිය සඳහා වීරිය කරන අවසාන අවස්ථාවේ මේ විදියට හිතුවයි කියලා කියනවා. කාමං තවොච නහාරු ව අධි ව අවසිසුතු උපසුසුතු සරීරෙ මංස ලොහිතා, යං තං පුරිස ථාමෙන පුරිස පරකකමෙන පතඛං න තං අප්පඤ්චා විරියසු සංචානං නභවිසුති කියලා එතන කියවෙන්නේ, ඒකාන්තයෙන් මේ මගේ ශරීරයෙහි හමත්, නහරත්, ඇටත් පමණක් ඉතිරිවේවා, මස්, ලේ වියළියේවා. යමක් ඒ පුරිස ථාමයෙන්, පුරිස විරියයෙන්, පුරිස පරක්‍රමයෙන් පැමිණිය යුතුද එතැනට නොපැමිණ, මේ වීරියයාගේ බහා තැබීමක්නම් නොවන්නේය.

එතන අපට හිතන්න කියෙන්නෙ අර හතර ආකාරය කියලා ගත්තෙ මොකද? හම, නහර, ඇට කියන තැන අංග තුනක් කියෙනවා. මස්, ලේ හතරවෙනි එක. එතකොට අර තුන ඉතුරුවෙනවා. මස්, ලේ වියළී යනවා. ඕක ආශ්‍රයෙන් වතුරංග සමන්තාගත කියන ව්‍යවහාරයක් ඇවිල්ලා කියෙනවා. ඔන්න ඔය වීර්යයයි ඒ පධාන වීර්යය කියන්නෙ.

ඉතින් තමතමන්ටත් එදිනෙදා ජීවිතයේ තමන්ගේ වැඩ කටයුතුත්, ඔය ව්‍යාපාර ඒ වගේම ඔය බර වැඩ කරන පින්වතුන්ට ඔය විදියේ අවස්ථාවල් ආවහම මේ කාරණය තේරුම්ගන්න පුලුවන්. අර හිත දුර්වල වෙන අවස්ථාවේදී ඒක කළයුතු වැඩක්නම් ඒ වගේ තැනදී තමයි විතරං පගහනහානි පදහනි කියලා කියන්නේ. ඒ වෙලාවට තමයි අර තොල හැපෙන්නෙ. තොල හපාගෙන මේක කරලා මීසක්, ඊළඟට ජීවිත පරිත්‍යාගයෙන් - මැරුණත් කමක් නෑ කියලා එහා පැත්තට අන්තිමට අර ගල පෙරළන්නා වගේ. මෙහාට පෙරලුනොත්, මේ පැත්තට පෙරලුනොත් අවදනම් වැඩේ. හැමෝටම බෑ ඒකට අතගහන්න. අන්න ඒ වෙලාවට තමයි අනිත් අය ඔක්කොම ඉවත්වෙන්නෙ. අර කියාපු වීර්යවන්තයා එතනදී, අපොයි මේක මේ පැත්තට පෙරලුනොත් අපි විනාසයි කියලා අනිත් අය දුවන අතරේ අර තැනැත්තා නෑ මං කරනවා කියලා වීර්යය ඉදිරිපත් කරගෙන සිත දැඩිව පිහිටුවාගෙන මළත් කමක් නෑ කියලා එහාපැත්තට තල්ලු කරනවා. ඒක තමයි පධාන කියන්නෙ - පදහනි. එතකොට ඔන්න ඔය පියවරවල් හතර පිළිබඳවමත් සඳහන් වෙනවා. එයින් අපට ජේනවා නූපන්නාවූ අකුසල් නූපදවීම සඳහාත් අර විදියටම කැමැත්තක්, වෑයමක්, වීර්යයක්, සිත දැඩි කරගැනීමක්, ප්‍රධාන වීර්යයක් උත්කෘෂ්ඨ ප්‍රයත්නයක් අවශ්‍යවෙන බව.

ඒ වගේම තමයි තමා ළඟ තිබෙන අකුසල්, නරක දේවල් ප්‍රහානය කිරීම සඳහාත්, අලුතෙන් අකුසල් නූපදවීම සඳහාත්, ඒවා වළක්වාගැනීම සඳහාත්, තියෙන නරක දේවල් ඉවත් කරගැනීම සඳහාත්, ඊළඟට හොඳ දේවල් එකතු කරගැනීම - තමා ළඟට ළං කරගැනීම සඳහාත් අර වගේම වීර්යයක් දැරිය යුතුයි. ඊළඟට අවසාන වශයෙන් ඒවා තහවුරු කරගැනීම සඳහා. මොකද බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ධීනිං පාහං භික්ඛවෙ න වණෙණම් පගෙව පරිහානි. මේ කුසල් ධර්ම පිළිබඳව එක තැනක ඉදීමවත් මම වර්ණනා කරන්නෙ නෑ. ආයෙ මේකෙ පරිහානිය ගැන කිවයුතු දෙයක් නෑ. ඒ කියන්නෙ මේ වීර්යය පටන්ගත්තට පස්සෙ මේකෙ කෙළවරක් දකිනකල් මේ අතරතුර වීර්යය

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නොකඩවා ගත යුතු බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ. ඒක සමහරවිට හිඤ්ඤාවහන්සේ කෙනෙකුගේ අඩුපාඩුවක් හැටියට දක්වනවා, ඒ තමා ලබාගත්තු දේ ගැන සතුටුවීම් ප්‍රමාණය. 'සතුට කියන එක හොඳ තමයි. නමුත් ලබාගත්තු තත්ත්වයෙන් සතුටට පැමිණීමක් මම වර්ණනා කරන්නේ නෑ. ඉදිරියට නොලබාගත්තු දේවල් පිළිබඳව වඩ වඩාත් විරිය දැරීමයි මං වර්ණනා කරන්නේ'.

ඉතින් මෙයින් පෙන්වුම් කරනවා මේ ශාසනයේ ශ්‍රමණයෙකුට තියෙන කෘත්‍යය කොයිතරම් බැරැරුම් එකක්ද කියලා. අර උඩුබැලිව නිදන පොඩි දරුවෙකු පාපකර්මයන් නොකර සිටීම, නරක වචන කතා නොකර සිටීම, ඊළඟට නරක හිතවිලි නොසිතීම, නරක ජීවිකාවක් නොකිරීම කියන දේවල් පමණකින් අර උග්ගාහමාන පරිබ්‍රාජකයා ශ්‍රමණයෙක් මැන්නා.

මේ කාලයේ පවා මේ පින්වතුන් බොහෝවිට ඇදී යන යම් යම් දර්ශන තිබෙනවා. ඔන්න ඔය වගේ අත පය හකුළුවාගෙන ඉදිමෙන් පමණක් අපට මේ ඔක්කොම කරගන්න පුළුවන් කියලා හිතනවා. දැන් සාමාන්‍යයෙන් තරුණයින්ගේ සාමාන්‍ය සිරිතක් තිබෙනවා - අපි ළඟටත් ඇවිල්ලා යම්කිසි දේවල් සාකච්ඡා කරලා ඉවරවෙලා 'අනේ අපිනම් වරදක් කරන්නේ නෑ' කියනවා. ඉතින් ඒ දර්ශනයම තමයි බොහෝවිට තියෙන්නේ. ඒක තවත් දුරට ගෙනිහිල්ලා අර ළදරුවාගේ තත්ත්වය, මාර්ගඵල තත්ත්වය කියලත් සමහරවිට කෙනෙක් කල්පනා කරනවා. මොකද අර ළදරුවා අහිංසකයියෙන. අහිංසක වුණාට බුදුරජාණන් වහන්සේම වෙන තැන්වල දක්වලා තිබෙනවා - දැන් මෙතනම වුණත් - අර දරුවාගේ අර පොඩි දැගලීම, අර ඇඬීම, අර සිනාසීම, අර මව්කිරි වලට තියෙන දැඩි ලෝභය, ඒ ඔක්කොම කෙලෙස් නිසයි වෙන්නේ. ඒ මට්ටමෙන් සංසාරයෙන් ආපු අනුසය කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වුම් කරනවා.

මේ ශාසනික කෘත්‍ය බැරැරුම් එකක් වෙන්නේ දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ අපේ චිත්ත සන්තානයේ තිබෙන අනුසය ධර්ම, ආශ්‍රව ආදී වචන වලින් දක්වන ඒවායේ බැරැරුම්කම නිසයි. මේක ලේසි වැඩක් නොවෙයි. ඒ ලේසි නොවන නිසා තමයි අර තරම් වචන සමූහයක් බුදුරජාණන් වහන්සේට යොදන්න වුණේ මේ විරියය පිළිබඳව. විරියය කියන කතන්දරයට. අපි කිව්ව පාලමක් හදන්න පවා කොච්චර වෙහෙසෙනවද කියලා. මේ පින්වතුන් දන්නවා අර හතරාකාරයෙන්,

හතර පැත්තෙන්ම වැඩ කෙරෙන්නට ඕන. ඒ එකක්වත් අඩුවුණොත් ඔන්න මේ වැඩේ කරගන්න බෑ.

හැම මොහොතක්ම අපට ඉදිරිපත්වෙන්නෙ ඒ විදියටයි. අපි කරන්න යන වැඩේට නානාවිධ බාධක එනවා. ඒ වගේ තමයි මෙතනදීත්. නිර්වානය කියන්නේ සිත පිරිසිදු කරගැනීමනම්, බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන ඒ උතුම් පරමාර්ථයනම්, ඒකට යන මාර්ගයේ ඔන්න ඔය සමමෂ්‍යධාන, සමමාවායාම කියන එකට විශාල තැනක් ලැබෙණවා. ප්‍රතිපත්තිය කියන්නෙ එතනයි. මාර්ගය කියන්නෙ එතනයි. ඒකයි මෙතන මාර්ග කථාවෙන්ම මේ කාරණය හඳුන්වලා දීලා තිබෙන්නෙ. මග්ගඡනො, බුදුරජාණන් වහන්සේ අර කියාපු වතුරංග සමන්තාගත වීර්යයෙන් ඒ මාර්ගය සොයාගෙන අනිත් අයටත් ප්‍රකාශ කරන්න තරම් මග්ගඡනො ඒ තත්ත්වය ලබාගත්තා. අනිත් දෙවෙනි ස්වාමීන්වහන්සේ - මාර්ගය බය නැතුව අනිත් අයට සැක නොසිතෙන අන්දමට තේරුම් කරලා දීලා ලෝකයේ පරම දේ, උතුම් දේ මොකක්ද කියලා තමන්ගේ ප්‍රත්‍යක්ෂය තුළින් පැහැදිලිව කියාදෙන්න පුළුවන් ශක්තිය ඇති කෙනා තමයි මග්ගදෙසකො. තුන්වෙනුව කියාපු ඒ සේබ ස්වාමීන්වහන්සේලා මාර්ගයේ ගමන් කරන - නිරවද්‍ය ධම්ම පද ප්‍රතිපත්තියේ, සතිපට්ඨාන ආදියෙහි හැසිරෙමින්, ඒ මාර්ගයේ කළයුතු අර වීර්යය කරගෙන යන අය.

ඊළඟට හතරවෙනුව තමයි කියවෙන්නේ ප්‍රතිරූපක - මාර්ගයක් තියෙන බවවත් නොදැන ඒ මාර්ගයේ යන හැටියට පෙන්වන අර බුදුරජාණන් වහන්සේ මහාභයානක - කෙනෙකුට හය හිතෙන අන්දමේ උපහාසයක් දක්වලා තියෙන අයයි - කොටඵවත්, ගවයත් උපමා කරගෙන. බුදුරජාණන් වහන්සේ මහාකාරුණික නමුත්, එතනදී මහාසියුම් උපහාසයක් දක්වලා තියෙන්නෙ. ‘අහමි අමහා’, ‘අහමි අමහා’ කියලා අර කොටඵවා ගවරැළ පිටිපස්සෙ යන උපමාවයි දීලා තියෙන්නෙ. ඉතින් අපි කල්පනා කරගන්න ඕන ශ්‍රමණ කෘත්‍යය කියන්නෙ මොකක්ද කියලා. මොකක්ද බුදුරජාණන් වහන්සේ බුදුවීම තුළින් - සම්බෝධිය තුළින් ලෝකයාට ඉදිරිපත් කළේ? අපි බුදුරජාණන්වහන්සේ අදුනගත්තයි කියන්නෙ එතකොටයි. බුදුකෙනෙක් පහළවෙතකල් අනෙකුත් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් බලාගෙන හිටියෙ මොකද ඒ කට්ටියට තෝරගන්න බැරි යම්කිසි ගැටළුවක් තිබුණා. ඔය ධ්‍යාන අභිඥ දියුණුකරගත්තු ඒ ශ්‍රමණයින්ට පෙනුනා සිය දහස් ගණන් අතීත

ජාති, මේ සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් අපි ඇවිල්ලා තියෙනවා. ඒ පෙනුනේ හරියට ගෙයින් ගෙයකට යන්නා වගේ. සක්කායදිට්ඨිය නිසා ආත්ම සංඥාවෙන් නිත්‍ය, වැරදි අදහසක් එතන තිබුණේ. මම මෙන්න මේ මේ ආත්ම වල මෙහෙම මෙහෙම ගියා කියලා. ඊට එතාට සසර දුකක් බවත් එක්තරා ප්‍රමාණයකට තේරුණ නමුත් මේකෙ විසඳුමක් ඒ අයට පෙනුනෙ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ පමණයි එතකොට වතුරාර්ය සත්‍යය තුළින් ඒ ප්‍රතිත්‍ය සමුප්පාද ධර්මය කියන මෙතෙක් කවුරුවත් තේරුම් නොගත්ත, මෙතෙක් ඉදිරිපත් නොකළ ගැඹුරු ධර්මය තුළින් ලෝකයේ යථා ස්වභාවය ලෝකයාට හෙළි කළේ.

ඒ වතුරාර්ය සත්‍යය තුළ තිබෙනවා එතකොට මේ පැවැත්ම. සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්තහම සංඛිතෙන පංචුපාදනකකිඨා දුකකා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ වචනය ඇතැම් කෙනෙක් පිළිගන්න අකැමැති වුණත් ඒක සත්‍යයි. මොකද බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වුම් කරනවා සංසාර පැවැත්ම, සසර පැවැත්ම එහෙම පිටින්ම දුකක් බව. ඊළඟට මේ පැවැත්මට තියෙන තණ්හාව. තණ්හා පොනොහවිකා කියලා කියන්නේ. නැවත නැවත මේ ජීවිතයේ අපට ලබාගන්න බැරිවුණු දේ අපි මරණ අවස්ථාවේ 'අනේ ඊළඟ ජීවිතයේදීවත් මට ලැබේවා!' කියලයි ප්‍රාර්ථනාව. සැහිමක් නෑ තෘෂ්ණාවේ. ඒක නිසා ඒ ප්‍රාර්ථනාව නිසාම අර කර්ම ශක්තීන් තුළින් නැවත උත්පත්ති ලැබෙන බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ. අන්න ඒක නිසා තමයි ඒ තණ්හා ප්‍රභාතයම, ඒ තණ්හාව කියලා කියන ඒ පිපාසය සංසිද්ධවාගැනීමම, නිවන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ. එහෙම පිටින්ම අපි හරියට ගින්නක් නිවීමට ඒකට දර දන්නා වගේ. නිවන්න ඕන ගින්නට අපි පිදුරු දනවා, දර දනවා. තව තවත් ගින්න වැඩෙනවා.

ඒ වගේ තමයි තෘෂ්ණාව නැතිකරගැනීම සඳහා ලෝකයා දරන උත්සාහය බුදුරජාණන් වහන්සේට පෙනුනේ. තෘෂ්ණාව නැතිකරගැනීම සඳහා මේ නොයෙකුත් උපාදන මේ අල්ලාගන්න දේවල් හැම එකක්ම තව තවත් ගිනි ජාලාවල් බවට පත්වෙලා තමතමන් ඒවා තුළ දූවෙනවා. සඛං ආදිත්තං ආදී වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ ඒ කාරණයයි. 'හැම තැනම ගිනි අරගෙනයි' කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේට පෙනුනා. ඇස, කණ, නාසය ආදී හැමතැනම ගිනි අරගත්ත හැටියට බුදුරජාණන් වහන්සේට ඒ බුද්ධඥනයට පෙනුනා. එතකොට ඒ ගින්න

නිවාගැනීමයි මෙතනින් ප්‍රකාශ කරන්නේ. ගින්න නිවීමටනම් අර කියාපු තණ්හාව සංසිඳවාගන්න ඕන. තණ්හාව සංසිඳවාගැනීම සඳහා තමාගේ ඒ පුද්ගල සන්නානය පිළිබඳව, පුද්ගල පෞරුෂය පිළිබඳව පරිපූර්ණ පරිවර්තනයක් කරන්නට ඕන. ඒ පරිවර්තනය තමයි අන්න ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ පළමුවෙනි පියවර හැටියට දැක්වෙන්නේ. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ අපි මාර්ගය හැටියට දක්වන්නේ ඒ ප්‍රතිපදාවේ අවසානය, සම්පූර්ණ වුණු අවස්ථාවේදීයි. රහතන්වහන්සේ සම්මා ඤාණ, සම්මා විමුක්ති, සම්පූර්ණ කළ අවස්ථාවේ අංග දහය සම්පූර්ණ වෙනවා. එවිට ඒ කෘත්‍යය, පැවිදි කෘත්‍ය සම්පූර්ණයි.

මන්න මහොම අපි එතකොට ශ්‍රමණ කෘත්‍ය තේරුම්ගන්න උත්සාහ කරමු. බුද්ධ කාලයෙන් ශ්‍රමණයන්, ශ්‍රමණයන් කිව්වත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ශ්‍රමණයන් හැටියට සැලකුවේ කවුද කියන එක එතකොට මේ තුළින් අපට තේරුම්ගන්න පුළුවන්. මේ පින්වතුන් ශාසනය රකිනවානම් ශාසනය හඳුනාගන්න ඕන. එතකොට අන්න ඒ සඳහා උපකාර වෙන යම් යම් ධර්ම කාරණා මේ දේශනාව තුළින් දැනගන්න ලැබුණා කියලා අපි බලාපොරොත්තු වෙනවා. එතකොට තමතමන්ගේ අර කියාපු ශ්‍රද්ධාව නැතිකරගන්න නැතුව ශ්‍රද්ධාව වඩාගෙන මේ ධර්මමාර්ගයේ යන්න උත්සාහවත් වෙන්නට ඕන.

මෙතෙක් මේ අද දවසේ තමන්ගේ ප්‍රමාණයෙන් මේ රැක්ක ශීලය, කළ භාවනාව මේ ඇසූ ධර්මයෙන් ලබාගත්තු ඒ පිහිට උපකාර කරගෙන මේ පින්වතුන් තමතමන්ගේ භාවනා මස්තකප්‍රාප්ත කරගෙන මේ ශාසන පරිහානියට කලින් සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමහ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට අධිෂ්ඨාන කරගන්න ඕන. අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වා යම්තාක් සත්ඤ්‍ය කෙනෙක් මෙවැනි ධර්මදේශනා ශ්‍රවණය කිරීමට, අනුමෝදන් වීමට කැමතිනම් ඒ අනුමෝදන් වීම තුළින් තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියක් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ ගාථා කියන්න.

‘එත්තාවතා ව අමෙහගි...’

කතු හිමියන්ගේ සිංහල කෘති

සැ.යූ.: මෙම කෘති ලේඛනය සරලතාවයට මුල් තැන දුන් අංක අනුපිළිවෙලක් සහිතව සකස්වී ඇති බවත්, ලේඛනයේ අගභරයේ එන කෘති බොහෝ දුරට ගැඹුරු විය හැකි බවත්, පාඨකයින් දැනුවත් කිරීම් වශයෙන් සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

- සම්පාදක

1. තිසරණ මහිම
2. හිතක මහිම - 1
3. හිතක මහිම - 2
4. හිතක මහිම - 3
5. හිතක මහිම (1-3 වෙළුම්)
6. දිවි කතරේ සැඳෑ අඳුර
7. කය අනුව ගිය සිහිය
8. හිත තැනීම
9. පින් රුකෙක මහිම
10. අබ්නික්මන
11. පිළිවෙතින් පිළිවෙතට
12. කයේ කතාව
13. මා-පිය උවැටන
14. ප්‍රතිපත්ති පූජාව
15. පැවැත්ම හා නැවැත්ම
16. සසරේ රඟ
17. කම් වක්‍රයෙන් ධම් වක්‍රයට
18. මෙන් සිතේ විමුක්තිය
19. ඇති හැටි දැක්ම
20. තපෝ ගුණ මහිම
21. සක්මනේ නිවන
22. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 1 වෙළුම
23. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 2 වෙළුම
24. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 3 වෙළුම
25. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 4 වෙළුම
26. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 5 වෙළුම

27. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 6 වෙළුම
28. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 7 වෙළුම
29. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 8 වෙළුම
30. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 9 වෙළුම
31. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 10 වෙළුම
32. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 11 වෙළුම
33. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 12 වෙළුම
34. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 13 වෙළුම
35. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 14 වෙළුම
36. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 15 වෙළුම
37. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 16 වෙළුම
38. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 17 වෙළුම
39. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 18 වෙළුම
40. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 19 වෙළුම
41. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 20 වෙළුම
42. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 21 වෙළුම
43. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 22 වෙළුම
44. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 23 වෙළුම
45. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 24 වෙළුම
46. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 25 වෙළුම
47. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 26 වෙළුම
48. සබ්බසව සූත්‍රයේ මැදුම් මග
49. විදසුන් උපදෙස්
50. භාවනා මාගීය
51. උත්තරීතර හුදෙකලාව
52. සසුන් පිළිවෙත
53. වලන විත්‍රය
54. දිය සුළිය
55. බුදු සමය පුද්ගලයා හා සමාජය
56. නිවනේ නිවීම - පළමු වෙළුම
57. නිවනේ නිවීම - දෙවන වෙළුම
58. නිවනේ නිවීම - තෙවන වෙළුම

59. නිවනේ නිවීම – සිච්චන වෙළුම
60. නිවනේ නිවීම – පස්වන වෙළුම
61. නිවනේ නිවීම – සයවන වෙළුම
62. නිවනේ නිවීම – සත්වන වෙළුම
63. නිවනේ නිවීම – අටවන වෙළුම
64. නිවනේ නිවීම – නවවන වෙළුම
65. නිවනේ නිවීම – දසවන වෙළුම
66. නිවනේ නිවීම – එකොළොස්වන වෙළුම
67. නිවනේ නිවීම – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-11 වෙළුම්)
68. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 1 වෙළුම
69. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 2 වෙළුම
70. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 3 වෙළුම
71. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 4 වෙළුම
72. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-4 වෙළුම්)
73. ස්පඨයේ ආශවයීය
74. මනසේ මායාව
75. පැරණි බෞද්ධ චින්තාවේ සංකල්පය සහ යථාර්ථය

නැවත මුද්‍රණය කරවීම පිළිබඳ විමසීම්:
 කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය
 කිරිඳිවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන
 දුරකථනය: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net

By The Same Author

1. Concept and Reality in Early Buddhist Thought
 2. Saṃyutta Nikāya – An Anthology
 3. Ideal Solitude
 4. The Magic of the Mind
 5. Towards Calm and Insight
 6. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume I
 7. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume II
 8. Seeing Through
 9. Towards A Better World
 10. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume I
 11. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume II
 12. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume III
 13. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume IV
 14. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume V
 15. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VI
 16. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VII
 17. Nibbāna – The Mind Stilled, Library Edition
 18. Nibbāna and The Fire Simile
 19. A Majestic Tree of Merit
 20. The End of the World in Buddhist Perspective
 21. The Law of Dependent Arising, Volume I
 22. The Law of Dependent Arising, Volume II
 23. The Law of Dependent Arising, Volume III
 24. The Law of Dependent Arising, Volume IV
 25. The Law of Dependent Arising, Library Edition
 26. Walk to Nibbāna
 27. Deliverance of the Heart through Universal Love
 28. Questions and Answers on Dhamma
 29. The Miracle of Contact
 30. From The Wheel of Kamma To The Wheel of Dhamma
-

All enquiries should be addressed to:
Kaṭukurunde Nāṇananda Sadaham Senasun Bhāraya
Kirillawala Watta, Dammulla, Karandana
Phone: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net